

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА 2022 ГОДИНА

**ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА АКЦИСКИОТ ПЛАН НА НАЦИОНАЛНАТА
СТРАТЕГИЈА ЗА РАЗВОЈ НА КОНЦЕПТОТ „ЕДНО ОПШТЕСТВО ЗА СИТЕ И
ИНТЕРКУЛТУРАЛИЗАМ“
- СЕДУМ СТРАТЕШКИ ОБЛАСТИ -**

RAPORTI VJETOR PËR VITIN 2022

**I ZBATIMITTË PLANIT TË VEPRIMIT TË STRATEGJSË NACIONALE PËR
ZHVILLIMIN E KONCEPTIT “NJË SHOQËRI PËR TË GJITHË DHE
NDËRKULURALIZËM”
-SHTATË FUSHA STRATEGJIKE-**

јуни 2023 година

Qershor, 2023

ВОВЕД:

HYRJE:

Изработката на Годишниот извештај спроведувањето на Национална стратегија за развој на концептот за едноопштество и интеркултурализам е востогласност со Програмата за работата на Владата на Република Северна Македонија 2020-2023.

Таа е ворамките на заложбите на Владата да работи по светено наподобрувањето на интеркултурната комуникација помеѓу граѓан(к)ите од различните култури, заедници и групи. Односно, како што се стои на веб страницата на Владата: „Владата, целоснопочитувајќи го Уставот меѓународните обврски на Република Северна Македонија, посветеноработинадобримеѓусоседски меѓуетнички односиврзпринципите на меѓусебнопочитување толеранција, внатрешнакохезија(...).“ Стратегијата цели кон исполнување на еден од клучните владини приоритети: „Целосно спроведување на Охридскиот рамковен договор и градење на граѓанска држава со етничка и социјална кохезија врз принципите на меѓусебна толеранција и почитување“. Во контекст на примената на новата Методологија за проширување и отпочнувањето на процесот на скрининг, фокусот на добри меѓуетнички односи, интеркултурен дијалог и остварување на правата на заедниците уште повеќе добива на важност бидејќи преставува прва област (поглавјето 23, основни човекови права) од Кластерот „Основи“ кој е клучен за напредокот во преговорите со Европската Унија. Национална стратегија за развој на концептот за едно општество и интеркултурализам, усвоена на 162-та седница на Владата одржана на 05.11.2019 година, а разгледана од Комисијата за политички систем и односи меѓу заедниците при Собранието на Република Северна Македонија на дводневна расправа на 03-04.01.2020. Целта на развојот на концептот беше и остана подобрувањето на интеркултурната комуникација меѓу различните култури и заедници, како и спроведување на препораките на

Пëргатитја е Raportit vjetor për zbatimin e Strategjisë Nacionale për zhvillimin e konceptit e Një shoqërie dhe ndërkulturalizmit është në përputhje me Programin e Punës të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut 2020-2023. Është në kuadër të angazhimit të Qeverisë për të punuar për përmirësimin e komunikimit ndërkulturor ndërmjet qytetarëve të kulturave, komuniteteve dhe групeve të ndryshme. Përkatësisht, siç është edhe në faqen e Qeverisë: „Qeveria, duke respektuar plotësisht Kushtetutën dhe detyrimet ndërkombëtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut, punon në mënyrë të përkushtuar ndaj marrëdhënieve të mira ndërfqinjësore dhe ndëretnike të bazuara në parimet e respektit dhe tolerancës së ndërsjellë, kohezionit të brendshëm(...)“. Strategjia ka për qëllim të përbushë një nga priorititetet kryesore të qeverisë: "Zbatimi i plotë i Marrëveshjes Kornizë të Ohrit dhe ndërtimi i një shteti civil me kohezion etnik dhe social të bazuar në parimet e tolerancës dhe respektit të ndërsjellë". Në kontekstini e zbatimit të Metodologjisë së re të zgjerimit dhe fillimit të procesit të shkriningut, fokusi në marrëdhëniet e mira ndëretnike, dialogun ndërkulturor dhe realizimin e të drejtave të komuniteteve fiton edhe më shumë rëndësi pasi që përfaqëson fushën e parë (kapitulli 23, të drejtat themelore të njeriut) të Klasterit "Bazat" i cili është kyç përpërparimin në negociatat me Bashkimin Evropian. Strategjia nationale për zhvillimin e konceptit të një shoqërie dhe ndërkulturalizmit, e miratuar në seancën e 162-të të Qeverisë, mbajtur më 5.11.2019, e shqyrtuar nga Komisioni për Sistem Politik dhe Marrëdhënie ndërmjet Bashkësive në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut gjatë një diskutimi dyditor më 3-4.01.2020. Qëllimi i zhvillimit të konceptit ishte dhe mbetet përmirësimi i komunikimit ndërkulturor ndërmjet kulturave dhe komuniteteve të ndryshme, si dhe zbatimi i rekomandimeve të trupave ndërkombëtarë të Kombeve të Bashkuara, Këshillit të Evropës, Komisionit Evropian, si dhe si Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë.

меѓународните тела на Обединетите нации, Советот на Европа, Европската комисија, како и Организацијата за безбедност и соработка во Европа. На седницата одржана на 28.01.2020 година, Владата го назначи Координативното тело при Канцеларијата на Претседателот на Владата задолжено за следењето и известувањето за спроведувањето на Стратегијата и Акцискиот план. Ова тело врши координација на процесот на спроведување на Стратегијата за едно општество и интеркултурализам и ги планира идните активности. Последна измена на Решението се случи на 30 август 2022. Во 2021 и 2022 година Владата ги усвои Информацијата со годишниот Извештај за реализирани активности за 2020 година односно за 2021 година и го разгледа и прифати ажурираниот Акцискиот план за спроведување за 2021-2022 година. Во согласност со определбата на Владата на Република Северна Македонија за партнерство со граѓанското општество во процесот на креирање и спроведување политики, Координативното тело и органите задолжени за имплементација на активностите од Акцискиот план, остварија соработка со голем број на ЗГ од соодветните области. Соработка и постојани контакти се остварија и со Мисијата на ОБСЕ во Скопје, Советот на Европа и со Канцеларијата на Високиот комесар за национални малцинства при ОБСЕ.

Во втората половина на 2022 се формираше Мрежата за евалуација на имплементацијата составена од претставници на граѓанското општество, која направи дополнителен извештај. Во соработка со Канцеларијата на Високиот комесар за национални малцинства при ОБСЕ двајца странски експерти направија уште една независна евалуација со препораки кои беа доставени до Координативното тело. Во овој годишен извештај за следење на Стратегијата и Акцискиот план (јануари-декември 2022) се констатира напредокот во спроведувањето на мерките и активностите, но реално се утврдуваат и слабостите.

Со спроведувањето на Националната стратегија за развој на концептот

Нë seancën е mbajtur më 28.01.2020, Qeveria caktoi Trupin Koordinues pranë Zyrës së Kryetarit të Qeverisë për monitorimin dhe njoftimin për zbatimin e Strategjisë dhe Planit të Veprimit. Ky trup koordinon procesin e zbatimit të Strategjisë për Një Shoqëri dhe Ndërkulturalizëm dhe planifikon aktivitetet e ardhshme. Ndryshimi i fundit i Aktvendimit u bë më 30 gusht 2022. Нë vitin 2021 dhe 2022, Qeveria miratoi Informacionin me Raportin vjetor për aktivitetet e realizuara për vitin 2020 përkatësisht për vitin 2021 dhe shqyrtoi dhe pranoi Planin e Veprimit të përditësuar për zbatim për vitin 2021-2022.

Нë përputhje me përcaktimin e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut për partneritet me shoqërinë civile në procesin e krijimit dhe zbatimit të politikave, Trupi Koordinues dhe organet përgjegjëse për zbatimin e aktiviteteve nga Plani i Veprimit, bashkëpunuan me një numër të madh të ShC për fushat përkatëse. Bashkëpunimi dhe kontaktet e përhershme u realizuan me Misionin e OSBE-së në Shkup, Këshillin e Evropës dhe Zyrën e Komisionerit të Lartë për Pakicat Kombëtare në OSBE.

Нë gjysmën e dytë të vitit 2022 u formua Rrjeti i Vlerësimit të Zbatimit i përbërë nga përfaqësues të shoqërisë civile, i cili prodhoi raport plotësues. Нë bashkëpunim me Zyrën e Komisionerit të Lartë për Pakicat Kombëtare në OSBE, dy ekspertë të huaj bënë edhe një tjetër vlerësim të pavarur me rekomandime që iu dorëzuan Trupit Koordinues. Нë këtë raport vjetor për monitorimin e Strategjisë dhe Planit të Veprimit (janar-dhjetor 2022), konstatohet ecuria në zbatimin e masave dhe aktiviteteve, por edhe dobësitë konstatohen në realitet.

Me zbatimin e Strategjisë nationale për zhvillimin e konceptit të Një

на Едно општество и интеркултурализмот 2020- 2022, како и севкупната демократска атмосфера по политичките промени во 2017 година, значително се намалила меѓуетничките, меѓурелигиозните, јазичните и другите поделби во македонското општество. Ковид -19 пандемијата, како и енергетската и економската криза предизвикани со воената агресија на Русија врз Украина, придонеса некои планирани активности од Стратегијата 2020-2022 по обем и времетраење да не се спроведат целосно. Но истовремено, успехот на политиките за Стратегијата се позитивно афирмирани од релевантните меѓународни тела, посебно нотираните квалитети се јасно адресирани во извештаите за напредокот на Северна Македонија од страна на Европската Комисија во 2021 и 2022 година. Последното мислење на Советодавниот комитет на Рамковната конвенција за заштита на националните малцинства (РКНМ) на СоЕ од 2022 година утврдува дека Северна Македонија постигна значителен напредок во правната заштита на правата на лицата кои припаѓаат на националните малцинства, особено во полето на антидискриминација и употреба на албанскиот јазик во изминатите неколку години. Сепак, Советодавниот комитет итно препорачува "органите да преземат понатамошни чекори кон промовирање на интегрирано општество кое се заснова на почит и доверба меѓу различните заедници. За да се обезбеди одржливост на Стратегијата „Едно општество за сите“, органите треба да обезбедат политичка поддршка на високо ниво, солидно финансирање и достапност за практичарите во образоването, медиумите и граѓанското општество, како и за пошироката јавност. Извештајот за периодот јануари-декември 2022 г., е подготвен согласно новото Упатство за структурата, содржината и начинот на подготвување, спроведување, следење, известување и оценување на секторските и мултисекторските стратегии усвоено од страна на Владата на Република Северна Македонија во месец мај 2022 г. (Службен весник на Република Северна

shoqërie dhe ndërkulturalizmit 2020-2022, si dhe me atmosferën e përgjithshme demokratike pas ndryshimeve politike në vitin 2017, ndjeshëm u zvogëluan ndarjet ndëretnikje, ndërfetare, gjuhësore dhe ndarje të tjera në shoqërinë maqedonase. Pandemia me Kovid-19, si dhe kriza energjetike dhe ekonomike e shkaktuar nga agresioni ushtarak i Rusisë kundër Ukrainës, kontribuan që disa aktivitete të planifikuara nga Strategjia 2020-2022 të mos zbatohej plotësisht për sa i përket vëllimit dhe kohëzgjatjes. Por në të njëjtën kohë, suksesi i politikave për Strategjinë është afirmuar në mënyrë pozitive nga trupat përkatës ndërkombëtar, cilësitë e theksuara posaçërisht janë adresuar qartë në raportet për avancimin e Maqedonisë së Veriut nga Komisioni Evropian në vitin 2021 dhe 2022. Mendimi më i fundit i Komitetit Këshillëdhënës të Konventës Kornizë për Mbrojtjen e Pakicave Kombëtare (KKMPK) të vitit 2022 vërteton se Maqedonia e Veriut ka bërë përparim të rëndësishëm në mbrojtjen ligjore të të drejtave të personave që u përkasin pakicave kombëtare, veçanërisht në fushën e anti-diskriminimit dhe përdorimin e gjuhës shqipe në vitet e fundit. Megjithatë, Komiteti Këshillimor urgjentisht rekomandon që "organet të ndërmarrin hapa të mëtejshëm drejt promovimit të shoqërisë së integruar që bazohet në respektin dhe besimin midis komuniteteve të ndryshme". Për të siguruar qëndrueshmërinë e Strategjisë "Një Shoqëri për të Gjithë", organet duhet të sigurojnë mbështetje politike të nivelit të lartë, financim solid dhe qasje për praktikuesit në arsim, media dhe shoqërinë civile, si dhe për publikun më të gjerë.

Raporti për periudhën janar-dhjetor të vitit 2022 është përgatitur në përputhje me Udhëzimet e reja për strukturën, përbajtjen dhe mënyrën e përgatitjes, zbatimit, monitorimit, njoftimit dhe vlerësimit të strategjive sektoriale dhe shumësektoriale të miratuara nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut në muajin maj të vitit 2022 ("Gazeta Zyrtare e

Македонија бр.122/2022 од 30.5.2022г. Извештајот содржи резиме на постигнати резултати, преглед на постигнати резултати во однос на посебните цели, предизвици и ризици во текот на спроведувањето на акцискиот план со препораки и табеларен преглед со оценка на степенот на спроведување на мерките и активностите. Извештајот го следи и се заснова на ажурираниот Акциски план 2021-2022 година, којшто Владата на Република Северна Македонија го разгледа и прифати на 101-та седницата одржана на 24.8.2021 г. При ажурирањето беа направени неколку промени кои нема суштинско влијание врз приоритетите и целите.

"Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 122/2022 e datës 30.5.2022. Raporti përmban përbledhje të rezultateve të arritura, pasqyrë të rezultateve të arritura në lidhje me qëllimet e veçanta, sfidat dhe rreziqet gjatë zbatimit të planit të veprimit me rekondime dhe pasqyrë tabelare me vlerësimin e shkallës së zbatimit të masave dhe aktiviteteve. Raporti vijon dhe bazohet në Planin e Veprimit të përditësuar 2021-2022, të cilin Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut e shqyrtoi dhe e pranoi në seancën e 101-të të mbajtur më 24.08.2021. Gjatë përditësimit, janë bërë disa ndryshime që nuk patën një ndikim të rëndësishëm në priorititetet dhe qëllimet.

- СТРАТЕШКА ОБЛАСТ : ОБРАЗОВАНИЕ –

РЕЗИМЕ НА ПОСТИГНАТИТЕ РЕЗУЛТАТИ ВО СТРАТЕШКАТА ОБЛАСТ

-FUSHA STRATEGJIKE : ARSIMI-

ПËRMBLEDHJE E REZULTATEVE TË ARRITURA NË FUSHËN STRATEGJIKE

„ОБРАЗОВАНИЕ“

Во стратешката област „образование“ беа утврдени три приоритети, во кои се забележува добар напредок. Реализираните активности во текот на 2022 година придонесуваат за исполнување на заложбите за развивање интеркултурно образование како основа за меѓусебна комуникација и интеракција меѓу различните етнички заедници. Ообено важно е дека започна да се применува Упатството за организација на заеднички часови на ученици кои следат настава на различни јазици, со што фокусот се стави и на наставните активности а не само на воннаставните како што беше пракса. Во месец јануари донесени се Стандарди за интеркултурно образование во средно образование. Вкупно 742 наставника во текот на 2022 година ја следаа новоакредитираната обука „Мултикултурализам во еднојазични и повеќе јазични училишта“ со што се зајакнаа нивните интеркултурни компетенции. Од учебната 2022/2023 година започнаа да се применуваат новите наставни програми по македонски јазик за учениците од другите заедници за четврто и петто одделение. За учебната 2021/22 година вкупно 59 училишта (14 основни и 45 средни училишта) организираа курсеви за изучување на јазикот на друга етничка припадност. Најголема посетеност има за изучување на албанскиот и турскиот јазик. Донесени се нови наставни програми за второ, третто и петто одделение во кои се зајакнати елементите на интеркултуралноста. Врз основа на новите наставни програми изработени се и нови учебници на сите пет наставни јазици, а во нив се користат илустрации и примери кои се родово иетнички/културно сензитивни и поттикнуваат родова рамноправност, односно промовираат интеркултурализам.

1. ПРЕГЛЕД НА ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ

“ARSIMI”

Në fushën strategjike “arsimi”, u përcaktuan tri prioritete, në të cilat vërehet përparim i mirë. Aktivitetet e realizuara gjatë vitit 2022 kontribuojnë në përm bushjen e zotimeve për zhvillimin e arsimit ndërkulturor si bazë për komunikim dhe ndërveprim të ndërsjellë ndërmjet bashkësive të ndryshme etnike. Është veçanërisht e rëndësishme që kanë filluar të zbatohen Udhëzimet për organizimin e klasave të përbashkëta të nxënësve që ndjekin mësimin në gjuhë të ndryshme, me të cilat fokusi është vënë edhe në aktivitetet mësimore dhe jo vetëm në ato jashtëshkollorë siç ishte praktika. Në muajin janar janë miratuar Standardet për arsimin ndërkulturor në arsimin e mesëm. Gjatë vitit 2022, gjithsej 742 arsimtarë ndoqën trajnimin e sapoakredituar “Multikulturalizmi në shkollat njëguhëske dhe shumëguhëske”, me të cilin u përforcuan kompetencat e tyre ndërkulturore. Nga viti mësimor 2022/2023, filluan të vihen ne praktikë programet e reja mësimore për gjuhën maqedonase për nxënësit e komuniteteve tjera për klasat e katërtë dhe të pesta. Për vitin mësimor 2021/22, gjithsej 59 shkolla (14 shkolla filllore dhe 45 shkolla të mesme) kanë organizuar kurse për mësimin e gjuhës së një përkatësie tjetër etnike. Frekuentimi më i madh është për mësimin e gjuhës shqipe dhe turke. Janë miratuar programe të reja mësimore për klasat e dyta, të treta dhe të pesta, në të cilat janë përforcuar elementet e ndërkulturës. Bazuar në programet e reja mësimore, janë punuar edhe tekste të reja në të pesë gjuhët e mësimore dhe në to përdoren ilustrime dhe shembuj që janë të ndjeshëm në aspektin gjinor dhe etnik/kulturor dhe inkurajojnë barazinë gjinore, përkatësisht promovojnë ndërkulturalizmin.

1. SHQYRTIMI I REZULTATEVE TË ARRITUAR

Приоритет 1:Обезбедување интеракција меѓу учениците од различните етнички заедници и различните наставни јазици во основното и средното образование

1.1.Приоритетна цел: Зголемена интеракција на учениците од различните етнички заедници/наставни јазици преку заеднички воннаставни активности во училиштата

Постигнати резултати во 2022 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 1.1:

Според податоците собрани од електронското истражување (на анкетниот прашалник одговориле вкупно 302 основни и средни училишта) за Извештајот за планот за мерења на постигањата за подобрена меѓуетничка кохезија во образованието за учебната 2021/22 година, спроведено од Комисијата за унапредување на меѓуетничката интеграција во образованието, се забележува значително зголемување на вкупниот број на учества во воннаставни активности, од 27.674 на 39.107, споредено со претходната учебна година. Од прегледот на податоците за организирање на заеднички воннаставни активности, активностите за меѓуетничка интеграција во образованието се реализирале во балансираните групи на ученици според пол. Исто така, видливо е дека мултикултурните работилници се особено податливи за реализација на воннаставни и вонучилишни активности за МИО и со физичко присуство на учениците и онлајн. Најголем број на училишта, 104 основни и 30 средни училишта пријавиле дека реализирале заеднички спорски активности со физичко присуство на учениците,

Prioriteti 1: Sigurimi i ndërveprimit ndërmjet nxënësve nga bashkësitë e ndryshme etnike dhe gjuhë të ndryshme mësimore në arsimin fillor dhe të mesëm

1.1. Qëllimiprioritar: Rritja e ndërveprimtënxënësvengabashkësitë/gjuhëtmësimoretëndryshmeetnikepërmesa kтивитететërbashkëtajashtësmësimorenëshkolla

Rezultatet e arritura në vitin 2022 me qëllim të përbushjes së Qëllimit prioritar 1.1:

Sipas të dhënave të mbledhura nga hulumtimi elektronik (në pyetësorin e anketës janë përgjigjur gjithsej 302 shkolla fillore dhe të mesme) për Raportin për planin e matjes së arritjeve për përmirësimin e kohezionit ndëretnik në arsim për vitin shkollor 2021/22 zbatuar nga Komisioni për Promovimin e Integrimit Ndëretnik në Arsim, janë vërejtur rritje e konsiderueshme e numrit të përgjithshëm të pjesëmarrjes në aktivitetet jashtëmësimore, nga 27.674 në 39.107, krahasuar me vitin paraprak të vitit shkollor.

Nga shqyrtimi i të dhënave për organizimin e aktiviteteve të përbashkëta jashtëmësimore, aktivitetet për integrim ndëretnik në arsim janë realizuar në grupe të balancuara të nxënësve sipas gjinisë. Gjithashtu është evidente se punëtoritë multikulturore janë veçanërisht të përshtatshme për zbatimin e aktiviteteve jashtëmësimore dhe jashtëshkollore për MASH-in me prani fizike të nxënësve dhe online. Numri më i madh i shkollave, 104 shkolla fillore dhe 30 të mesme, kanë raportuar se kanë realizuar aktivitete të përbashkëta sportive me prani fizike të nxënësve, ndërsa lidhur me

додека во однос на онлајн реализација на воннаставни активности, најголем број, односно 52 основни и 14 средни училишта пријавиле реализација на заеднички ученички секции. Во рамки на секое училиште продолжија со работа Тимовите за училишна интеграција за учебната 2021/2022 година и за учебната 2022/2023 година (прво полугодие) кои ги планираат и организираат активностите кои придонесуваат кон почитување на мултикултурализмот и за развој на интеркултурниот дијалог/интеракција и унапредување на меѓуетничката интеграција.

На 8.11.2022 г. МОН го објави [Јавниот повик](#) за доделување грантови на основни и средни училишта за унапредување на мултикултурализмот, меѓуетничката интеграција и толеранцијата за учебната 2022/2023 г. со рок на аплицирање до 9.12.2022 г. Во соработка со партнери како ОБСЕ, Фондацијата Отворено општество, УСАИД, Македонски центар за граѓанско образование, Детската Фондација Песталоци и Нансен дијалог центарот се реализираа низа воннаставни активности: Во месец септември 2022 г., заврши со имплементација Проектот на УСАИД за меѓуетничка интеграција на младите во образованието (МИМО) реализиран од МЦГО во рамки на кој беа организирани над 4.4000 заеднички ученици активности и младински иницијативи како што се заеднички наставни часови, заеднички секции, активности во партнерство, младински акции, креативни работилници и јавни презентации со физичко присуство и виртуелно. Во партнерство со 46 избрани општини (од кои 4 во 2022г), беа развиени локални политики и стратегии поврзани со меѓуетничката интеграција во образованието и младинското учество за да се осигури мобилизација на ресурси и локална одржливост. Со цел зајакнување на демократската клима, повеќе од 420 училишта спроведоа младински иницијативи, волонтерски активности и активности за граѓанско учество и ги промовираа за време на отворените денови за граѓанско образование.

realizimin online të aktiviteteteve jashtëmësimore, numri më i madh, përkatësisht 52 shkolla fillore dhe 14 të mesme, kanë raportuar realizimin e seksioneve të përbashkëta të nxënësve. Në çdo shkolle kanë vazhduar të punojnë Ekipet e Integrimit Shkollor për vitin shkollor 2021/2022 dhe për vitin shkollor 2022/2023 (gjysëmvjetori i parë), të cilat planifikojnë dhe organizojnë aktivitete që kontribuojnë në respektimin e multikulturalizmit dhe në zhvillimin e dialogut/ndërveprimit ndërkulturor dhe promovimin e integrimit ndëretnik.

Më datë 8.11.2022 Ministria e Arsimit dhe Shkencës shpalli [Thirrjen Publike](#) për ndarjen e granteve për shkollat fillore dhe të mesme për promovimin e multikulturalizmit, integrimit ndëretnik dhe tolerancës për vitin shkollor 2022/2023, me afat për aplikim deri më 9.12.2022. Në bashkëpunim me partnerë si OSBE-ja, Fondacioni për Shoqëri të Hapur, USAID-i, Qendra Maqedonase për Arsim Qytetar, Fondacioni për Fëmijë Pestalozzi dhe Qendra Dialogu Nansen, u realizuan një sërë aktivitetesh jashtëmësimore: Në shtator të vitit 2022, përfundoi zbatimi i Projektit të USAID-it për Integrin Ndëretnik të Rinjve në Arsim (INRA) i realizuar nga QMAQ në kuadër të cilit janë organizuar mbi 4,4000 aktivitete të përbashkëta me nxënës dhe iniciativa rinore si orë të përbashkëta mësimore, seksione të përbashkëta, aktivitete në partneritet, aksione rinore, punëtori kreative dhe prezantime publike me prezencë fizike dhe virtuale.

Në partneritet me 46 komuna të përzgjedhura (nga të cilat 4 në vitin 2022), u zhvilluan politika dhe strategji lokale në lidhje me integrimin ndëretnik në arsim dhe pjesëmarrjen e të rinjve për të siguruar mobilizimin e burimeve dhe qëndrueshmérinë lokale. Për të forcuar klimën demokratike, më shumë se 420 shkolla zbatuan iniciativa rinore, aktivitete vullnetare dhe aktivitete të pjesëmarrjes qytetare dhe i promovuan ato gjatë ditëve të hapura të

Во месец декември 2022 г. заврши со имплементација Проектот на Детска Фондација Песталоци - Јакнење на мултиетничката соработка во општините. Проектот се спроведуваше во 27 етнички мешани училишта и 9 општини (Битола, Бутел, Струмица, Тетово, Куманово, Радовиш, Струга, Гостивар и Долнени). Преку грантови, поддржани се 27 проектни училишта за реализација на заеднички ученички активности во рамките на училишните секции, на кои над 1000 ученици ги подобрија своите интеркултурни компетенции. Овозможена е професионална поддршка од страна на советници на БРО преку посета на преку 135 редовни и заеднички часови со над 2500 ученици кои ја следат наставата на различни наставни јазици. Во 2 проектни училишта, почна пилотирање на прилагодување на организацијата на наставата во заеднички смени на ученици кои учат на различен наставен јазик, согласно препораките на концепцијата за основно образование. Преку проектот „Започни ја промената“ реализиран од МЦГО, во партнерство со ИНОВА + (Португалија), Форум за слобода во образоването (Хрватска), а со поддршка на меѓународните мрежи НЕПЦ (Хрватска) и СИРИУС (Белгија), во рамки на програмата Erasmus+ (Компонента 3, Социјална инклузија) реализираше краткорочни и долгорочни воннаставни активности во кои беше застапена меѓуетничката интеграција. Ученичките воннаставни активности и акции, координирани од наставници и училишен кадар во 5 училишта (2 основни и 3 средни) во државата, се реализираа опфаќајќи теми од подрачјето на Граѓанско и интеркултурно образование, како: Гласот на младите; Социо-емоционални компетенции и емоционално здравје; Младински активизам и волонтерство и Медиумска писменост. Во текот на целата 2022 година (Нансен Дијалог Центар Скопје континуирано поддржуваше над 150 наставници и стручни соработници од повеќе основни и средни училишта (од 25 општини широк државата) во спроведување на различни воспитно-образовни активности кои беа збогатени со

арсимиqtetar. Në muajin dhjetor 2022 përfundoi me zbatim Projekt i Fondacionit të Fëmijëve Pestalozzi - Përforcimi i bashkëpunimit ndëretnik nëpër komuna. Projekt u zbatua në 27 shkolla të përziera në bazë etnike dhe 9 komuna (Manastiri, Buteli, Strumica, Tetova, Kumanova, Radovishi, Struga, Gostivari dhe Dollneni).

Përmes granteve janë mbështetur 27 shkolla projektuese për realizimin e aktiviteteve të përbashkëta të nxënësve në kuadër të seksioneve shkollore, ku mbi 1000 nxënës kanë përmirësuar kompetencat e tyre ndërkulturore. Është mundësuar edhe mbështetja profesionale nga këshilltarët e BZhA-së duke vizituar më shumë se 135 orë të rregullta dhe të përbashkëta me mbi 2500 nxënës që ndjekin mësimin në gjuhë të ndryshme mësimore. Në 2 shkolla të projektit filloj pilotimi i përshtatjes së organizimit të mësimdhënies në ndrime të përbashkëta të nxënësve që mësojnë në një gjuhë tjeter mësimore, në përputhje me rekomandimet e konceptit pëarsimin fillor. Nëpërmjet projektit "Fillo ndryshimin" të realizuar nga QMAQ, në partneritet me INOVA + (Portugalia), Forumi për Liri në Arsim (Kroaci) dhe me mbështetjen e rrjeteve ndërkombëtare NEPC (Kroaci) dhe SIRIUS (Belgikë), në kuadër të programit Erasmus+ (Komponenti 3, Përfshirja Sociale) janë realizuar aktivitete afatshkurtëra dhe afatgjata jashtëmësimore në të cilat është përfaqësuar integrimi ndëretnik.

Aktivitetet dhe veprimет jashtëmësimore të nxënësve, të koordinuara nga arsimtarët dhe stafi i shkollave në 5 shkolla (2 fillore dhe 3 të mesme) në vend, janë realizuar duke përfshirë tema nga fusha e Arsimit qytetar dhe ndërkulturor, si: Zëri i të rinjve; Kompetenca socio-emocionale dhe shëndeti emocional; Aktivizmi Rinor dhe Vullnetarizmi dhe Edukimi Mediatik. Përgjatë vitit 2022 (Nansen Dialog Center Shkup në vazhdimësi ka mbështetur mbi 150 arsimtarë dhe bashkëpunëtorë profesional nga disa shkolla fillore dhe shkolla të mesme (nga 25 komuna anembanë vendit) në realizimin e aktiviteteve të ndryshme edukativo-arsimore të cilat janë pasuruar duke

вградување на интеркултурната димензија и вредности.

Со таков вид на иницијативи беа активно опфатени над 3000 ученици, кои активно беа вклучени во над 1000 воспитно-образовни иницијативи со интеркултурен предзнак.

Во рамки на Проектот „Редовно на часови: акција за вклучување на Ромите во основното образование“ (чија имплементација заврши во месец октомври 2022г.) кој се спроведуваше од страна на Фондација Отворено општество- Македонија, во соработка со Фондацијата за образовни и културни иницијативи Чекор по чекор, Здружението Центар за образовна поддршка Дендо вас и МОН (финансиран од ЕУ средства), беа доделени грантови во висина од 2.500 евра на основни училишта за спроведување проекти кои ја поттикнуваа интеракцијата и размената на знаење помеѓу учениците и обезбедија интеграција на учениците Роми, придонесоа за воспоставување позитивна клима во училиштето и трансформација на училишниот простор во инклузивна и стимулативна средина за учење каде секое дете има можност да ги развие своите потенцијали. Грантовите вклучуваа дидактички материјали, училишен прибор, спортски реквизити, училишен мебел, библиотечен материјал, опрема, материјали за уредување на училишните дворови, како и мали адаптациони работи за уредување на креативни и пријатни училишни катчиња за учење и дружење на децата, родителите и наставниците.

1.2. Приоритетна цел: Организирање заеднички наставни активности по најмалку два различни предмети во училиштата

Постигнати резултати во 2022 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 1.2:

inkorporuar dimensionin dhe vlerat nderkulturore.

Me кëtë lloj иницијативаш janë përfshirë në mënyrë aktive mbi 3000 nxënës, të cilët janë përfshirë në mënyrë aktive në mbi 1000 иницијатива едукативо - arsimore me shenjë nderkulturore.

Në kuadër të Projektit “Rregullisht në klasë: aksion për përfshirjen e romëve në arsimin fillor” (zbatimi i të cilit përfundoi në muajin tetor 2022), i cili u zbatua nga Fondacioni Shoqëria e Hapur – Maqedoni, në bashkëpunim me Fondacionit për Iniciativa Arsimore dhe Kulturore Hap pas Hapi, Asociacioni Qendra për Mbështetje Arsimore DendoVas dhe Ministria e Arsimit dhe Shkencës (financuar nga fondet e BE-ës), iu ndanë grante në vlerë prej 2500 euro për shkollat fillore për realizimin e projekteve që inkurajuan ndërveprimin dhe shkëmbimin e njohurive ndërmjet nxënësve dhe siguruan integrimin e nxënësve romë, kontribuan në krijimin e klimës pozitive në shkollë dhe shndërrimin e hapësirës shkollore në një mjedis mësimor gjithëpërfshirës dhe stimulues ku çdo fëmijë ka mundësinë të zhvillojë potentialin e tij. Grantet përfshinë materiale didaktike, mjete shkollore, rekuizita sportive, pajisje shkollore, material bibliotekar, pajisje, materiale për rregullimin e oborreve të shkollave, si dhe punime të vogla përshtatëse për rregullimin e këndeve kreative dhe të këndshme shkollore për mësimin dhe shoqërimin e fëmijëve, prindërve dhe arsimtarëve.

1.2. Qëllimiprioritar: Organizimi i aktivitetevetëpërbashkëtamësimorenëtpaktëndylëndëtëndryshmenëshkolla

Rezultatet e arritura në vitin 2022 me qëllim të përbushjes së Qëllimit prioritarn 1.2:

Во однос на мерката 2.1.1.1 Подготовка на упатство за организирање на заеднички наставни активности, истата е реализирана во 2021. На 17.12.2021 г. Упатството беше официјално промовирано на настан во организација на МОН, ОБСЕ и USAID. Упатството пред сè е изготвено со цел поттикнување на училиштата да реализираат заеднички часови и полесно планирање, организирање и спроведување, следење, поддршка и процена на заедничките часови со ученици коишто следат настава на различен јазик, но и да ги зајакне процесите на комуникација и меѓусебна соработка на сите вклучени страни во образовниот систем во насока на создавање клима за реализација заеднички часови и е наменето за сите чинители во процесот на реализација заеднички наставни часови. Упатството содржи насоки за планирање на заедничките часови, активности (форми, методи и техники) што се планираат и се користат во организирањето и реализацијето на наставата за развивање интеркултурна компетентност кај учениците, начини на организирање и структурирање на заеднички наставен час, реализација заеднички часови на далечина (on-line), вреднување на учениците според развиеноста на интеркултурните компетенции.. Прилог на Упатството се урнек на Извештај за следење на заедничкиот час, Улогата и задачите на општината во поддршката на училиштата да организираат заеднички наставни часови и Видови активности за согледување од повеќе перспективи. Врз основа на податоците од Извешттајот за планот за мерења на постигањата за подобрена меѓуетничка кохезија во образоването за учебната 2021/22 година, подготвен од Комисијата за унапредување на меѓуетничката интеграција во образоването, По однос на заеднички активности во редовните часови со ученици од различни наставни јазици, вкупно 115 основни училишта реализирале заеднички активности, додека бројот на средни училишта кои реализирале заеднички активности во редовните

Lidhur me masën 2.1.1.1 Përgatitja e udhëzimeve për organizimin e aktiviteteve të përbashkëta mësimore, e njejtë realizuar në vitin 2021. Më 17.12.2021 Udhëzimet u promovuan në mënyrë zyrtare në një ngjarje të organizuar nga MPJ-ja, OSBE-ja dhe USAID-i. Udhëzuesi para se gjithash është përgatitur kryesish me qëllim të inkurajimit të shkollave për të realizuar klasa të përbashkëta dhe për të lehtesar planifikimin, organizimin dhe zbatimin, monitorimin, mbështetjen dhe vlerësimin e orëve të përbashkëta me nxënësit që ndjekin mësimin në një gjuhë tjetër, por edhe të përforcojë proceset e komunikimit dhe bashkëpunimit të ndërsjellë të gjitha palëve të përfshira në sistemin arsimor në drejtim të krijuarit të klimës për realizimin e orëve të përbashkëta dhe është e dedikuar për të gjithë faktorët në procesin e realizimit të orëve të përbashkëta mësimore. Udhëzuesi përmban udhëzime për planifikimin e orëve të përbashkëta mësimore, aktivitete (forma, metoda dhe teknika) që planifikohen dhe përdoren në organizimin dhe realizimin e mësimit për zhvillimin e kompetencës ndërkulturore tek nxënësit, mënyrat e organizimit dhe strukturimit të orëve të përbashkëta mësimore, realizimin e orëve të përbashkëta në distancë. (on-line), vlerësimin e nxënësve sipas zhvillimit të kompetencave ndërkulturore.. Shtojcë e Udhëzuesit janë model i Raportit për monitorimin e orës së përbashkët, Rolin dhe detyrat e komunës në mbështetjen e shkollave për organizimin e orëve mësimore të përbashkëta dhe Llojet e aktiviteteve për të kuptuar nga këndvështrime të shumta. Bazuar në të dhënët nga Raporti për planin e matjes për të arriturat përmirësimin e kohezionit ndëretnik në arsim për vitin mësimor 2021/22, i përgatitur nga Komisioni për promovimin e integrimit ndëretnik në arsim. Lidhur me aktivitetet e përbashkëta në paralelet e rregullta me nxënës nga gjuhë të ndryshme mësimore, gjithsej 115 shkolla fillore kanë realizuar aktivitetet e përbashkëta, ndërsa numri i shkollave të mesme që kanë realizuar aktivitetet e përbashkëta në klasa të rregullta me nxënës nga gjuhë

часови со ученици од различни наставни јазици е 29. Од податоци може да се констатира дека и во основното и во средното образование бројот на реализирани заеднички часови со физичко присуство е значително поголем во споредба со заедничките часови реализирани онлајн. Најголем број заеднички часови со физичко присуство основните училишта реализирале по предметот странски јазик а најмал по ИТ предмети, додека со онлајн настава најголем број заеднички часови основните училишта реализирале по предметите странски јазици и ликовно образование а најмал по предметот физичко образование. Кога станува збор за средните училишта најголем број заеднички часови со физичко присуство реализирале по предметот практична настава а најмал по музичка култура, додека со онлајн настава најголем број заеднички часови основните училишта реализирале по ИТ предмети а најмал по предметот музичка култура. Во учебната 2021/2022 г. во сите училишта, се реализираа вклучуно 9905 часови (5518 во основните училишта и 4387 во средните училишта) вклучувајќи 2818 ученици од различни наставни јазици (2277 од основните училишта и 541 од средните училишта)

Во 2022 г., во рамки на Проектот на Детска Фондација Песталоци - Јакнење на мултиетничката соработка во општините, овозможена е професионална поддршка од страна на советници на БРО преку посета на преку 135 редовни и заеднички часови со над 2500 ученици кои ја следеа наставата на различни наставни јазици. И во 2022г. продолжи да се користи интеркултурната воспитно-образовна платформа <https://eduresurs.mk/>, развиена од страна на Нансен Дијалог Центар Скопје. Интеркултурна воспитно-образовна платформа е градена и развиена како ризница на лесно достапни и широко применливи едукативни содржини и ресурси, со цел поддршка на воспитно-образовниот процес во одделенска настава.

тë ndryshme mësimore është 29. Nga të dhënat mund të konstatohet se edhe në arsimin fillor ashtu edhe në atë të mesëm, numri i orëve të përbashkëta të realizuar me prezencë fizike është dukshëm më i lartë krahasuar me mësimet e përbashkëta të realizuara online. Numri më i madh i mësimeve të përbashkëta me prezencë fizike janë realizuar nga shkollat filllore në lëndën e gjuhës së huaj dhe më së paku në lëndët e TI-së, ndërsa me mësimin online numrin më të madh të mësimeve të përbashkëta e kanë realizuar shkollat filllore në lëndët e gjuhëve të huaja dhe arsimi figurativ dhe më së paku në lëndën e edukatës fizike. Kur bëhet fjalë për shkollat e mesme, numri më i madh i mësimeve të përbashkëta me prezencë fizike janë realizuar në lëndën e mësimit praktik dhe më së paku në kulturën muzikore, ndërsa me mësimin online, numri më i madh i mësimeve të përbashkëta janë realizuar nga shkollat filllore në lëndët e TI-së dhe më i vogli në lëndën e kulturës muzikore.

Нë vitin shkollor 2021/2022 нë të gjitha shkollat janë realizuar gjithsej 9905 orë mësimi (5518 në shkollat filllore dhe 4387 në shkollat e mesme) duke përfshirë 2818 nxënës nga gjuhë të ndryshme mësimore (2277 nga shkollat filllore dhe 541 nga shkollat e mesme)

Нë vitin 2022, нë kuadër të Projektit të Fondacionit të Fëmijëve Pestalozzi - Forcimi i bashkëpunimit ndëretnik në komuna, është mundësuar mbështetje profesionale nga këshilltarët e BZhA-së duke vizituar më shumë se 135 klasa të rregullta dhe të përbashkëta me mbi 2500 nxënës të cilët kanë ndjekur mësimin e gjuhëve të ndryshme mësimore. Dhe në vitin 2022 ka vazhduar të përdoret platforma edukative ndërkulturore arsimore <https://eduresurs.mk/>, e zhvilluar nga Qendra Dialogu Nansen Shkup. Platforma edukative ndërkulturore është ndërtuar dhe zhvilluar si një thesar i përmbajtjeve dhe burimeve edukativi lehtë të qasshme dhe gjerësish të zbatueshme, me qëllimin për të mbështetur procesin edukativo-arsimor në paralelen mësimore.

1.3. Приоритетна цел: Зголемување на меѓусебната соработка меѓу различни општински/ државни училишта

Постигнати резултати во 2022 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 1.3:

Во рамки на [грантовите кои ги додели МОН за меѓуетничка интеграција за учебната 2021/2022 година](#), училиштата организира активности во кои активно се вклучени различни општински/ државни училишта. Од вкупно доделените 70 гранта за основни училишта, 60 училишта добитници на грант активностите ги спроведуваа во партнерство со друго училиште/а (претходната учебна година 53 училишта добитници на грант активностите ги спроведуваа во партнерство со друго училиште/а).

1.4. Приоритетна цел: Зголемена соработка на наставниците што предаваат на различни наставни јазици

Постигнати резултати во 2022 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 1.4:

Во однос на цел 4.1 Зајакнување на компетенциите на наставниците за работа во интеркултурна средина и мерката 4.1.1.1 „Обуки на наставници за стекнување компетенции за работа во мултикултурни средини преку заеднички наставни/вон-наставни активности”, Бирото за

1.3. Qëllimiprioritar: Rritja e bashkëpunimittëndërsjellëndërmjetshkollavetëndryshmekunale/shtetërore

Резултат е аритура нë vitin 2022 нë drejtим тë përbushjes së qëllimit prioritar 1.3:

Në kuadër të [granteve të ndara nga MASH-i për integrim ndëretnik për vitin shkollor 2021/2022](#), shkollat organizuan aktivitete në të cilat janë përfshirë në mënyrë aktive shkolla të ndryshme komunale/shtetërore. Nga gjithsej 70 grante të ndara për shkollat fillore, 60 për shkolla fituese të granteve, i zbatuan aktivitetet në partneritet me shkollë/shkolla tjetra (në vitin paraprak shkollor 53 shkolla fituese të grantit, aktivitetet i zbatuan aktivitetet në partneritet me shkollë/shkolla tjetra).

1.4. Qëllimiprioritar: Rritja e bashkëpunimittëarsimtarëve qëligjerojnë njëtëndryshmemësimore

Резултат е аритура нë vitin 2022 нë drejtим тë përbushjes së qëllimiprioritar 1.4:

Në lidhje me qëllimin 4.1 Forcimi i kompetencave të arsimtarëve për punën në një mjedis ndërkulturore dhe masa 4.1.1.1 "Trajnim i arsimtarëve për të fituar kompetenca për të punuar në një mjedis multikulturore nëpërmjet aktiviteteve të përbashkëta mësimore/jashtëmësimore", Byroja e Zhvillimit

развој на образоването согласно своите надлежности за професионален развој на наставниците во Програмата за професионален развој на наставниците донесена од страна на министерот за образование и наука , а изготвена врз основа на Стандардите за наставник и стручен соработник во основно и средно образовање има акредитирано обука за развивање на интеркултурни компетенци кај наставниците .Во текот на 2022 година обуката со наслов „Мултикултурализам во еднојазични и повеќе јазични училишта“ е следена од страна на 742 наставници. Во 2022 година, продолжи со имплементација системот за кариерен развој на наставниците во основно образование и назначени се нови 56 наставници ментори. Со Правилникот за професионалните стандарди за звањата наставник - ментор и наставник-советник и начинот на стекнување, уредени се компетенциите кои треба да ги стекне наставникот ментор во подрачјето „Создавање стимулативна средина за учење“, меѓу кои се и „развијање стратегии и активности за мултикултурализам, интеркултурализам и меѓуетничка интеграција и демократско учество во наставната и воннаставната работа“. Бирото за развој на образоването во текот на 2021/22 година спроведе истражување „Наставникот-фактор за интеркултурно образование“ (развој на интеркултурните компетенции кај наставниците од основното образование) што се состојеше од два дела: квантитативно и квалитативно истражување. Квантитативниот дел се однесуваше на мислењата и ставовите на наставниците Македонци и Албанци од основното образование, во поглед на: Интеркултурните компетенции на наставниците; Соработката меѓу наставниците од двата наставни јазика; Заедничките обуки и Квалитетот на наставата. Дополнителна цел на квантитативното истражувањето беше да се провери ставот на наставниците Албанци и Македонци кон прифаќање и почитување на мултиетничката реалност на нашата држава. Квалитативниот дел од истражување овозможи да се

тë Arsimit në përputhje me kompetencat e saj për zhvillim profesional të arsimtarëve në Programin për zhvillim profesional të arsimtarëve, miratuar nga ministri i Arsimit dhe Shkencës dhe i përgatitur në bazë të Standardeve për arsimtarët dhe bashkëpunëtorët profesional në arsimin fillor dhe të mesëm, ka akredituar trajnimin për zhvillimin e kompetencave ndërkulturore tek arsimtarët. Gjatë vitit 2022, trajnimi me titull "Multikulturalizmi në shkollat njëgjuhëske dhe shumëgjuhëske" është ndjekur nga 742 arsimtarë. Në vitin 2022, ka vazduar me implementim sistemi për zhvillimin e karrierës së arsimtarëve në arsimin fillor dhe u emëruan 56 arsimtarë të rinj mentorë. Me Regulloren për standarde profesionale për titullin arsimtarë - mentor dhe arsimtarë - këshilltar dhe mënyrën e përvetësimit, janë rregulluar kompetencat që duhet të fitojë arsimtari - mentor i fushën e "Krijimit të një mqedisi stimulues për të mësuar", ndër të cilat janë "zhvillimi i strategjive dhe aktiviteteve për multikulturalizëm, ndërkulturalizëm dhe integrim ndëretnik dhe pjesëmarrje demokratike në punën mësimore dhe jashtëmësimore". Byroja për Zhvillimin e Arsimit gjatë vitit 2021/22 ka realizuar hulumtimin "Arsimtari - faktori për edukimin ndërkulturor" (zhvillimi i kompetencave ndërkulturore te mësimdhënësit e arsimit fillor) i cili përbëhej nga dy pjesë: hulumtimi sasior dhe cilësor. Pjesa kuantitative u referohej mendimeve dhe qëndrimeve të mësimdhënësve maqedonas dhe shqiptarë nga arsimi fillor, në aspektin e: Kompetencave ndërkulturore të mësimdhënësve; Bashkëpunimi ndërmjet mësuesve nga të dy gjuhët mësimore; Trajnimet e përbashkëta dhe Cilësia e mësimdhënies.

Qëllimi plotësues i hulumtimit kuantitativ ishte kontrollimi i qëndrimit të mësuesve shqiptarë dhe maqedonas ndaj pranimit dhe respektimit të realitetit multiethnik të vendit tonë.

добијат попродлабочени сознанија стекнати преку квантитативното истражување, на тој начин што се обезбеди дополнителен увид во ставовите и мислењето на наставниците во врска со истите сфери од образованието. Заклучоците од истражувањето водат кон препораки за тоа дека: Наставниците од двете етнички заедници треба да станат свесни дека интеркултурните компетенции вклучуваат подготвеност за интеракција, базирана на меѓусебно прифаќање и почитување, континуираната професионална соработка меѓу наставниците од различни наставни јазици која води кон унапредување на наставата, а не само како предуслов за реализација на заеднички активности со „мешани“ групи ученици. Се смета дека само на таков начин наставникот станува модел на идентификација за учениците кој, на подолги патеки, придонесува за подобрување на интересничките односи во општеството и за зголемување на неговата кохезивност. Значаен фактор за интеракција е воспоставување практика на реализација на заеднички обуки со учество на наставници од различни наставни јазици, при што ќе се почитуваат сите застапени јазици. Наставниците од сите наставни јазици треба да станат свесни дека квалитетот на наставата повеќе зависи од нив самите (нивните компетенции и нивниот ангажман на работното место), отколку од учебниците или од институциите. Обуки континуирано се спроведуваа и со поддршка на граѓанските организации и партнери, и тоа: „Образование на помалкуброжните етнички заедници“ е проект кој Фондацијата Отворено општество-Македонија (ФООМ) го реализира во партнерство со Управата за развој и унапредување на образованието на јазиците на заедниците и Бирото за развој на образованието. Целта на проектот е да обезбеди поддршка на десет училишта со настава на јазиците на помалкуброжните етнички заедници преку подобрување на компетенциите на наставниците како и подобрување на наставните и други образовни ресурси неопходни за квалитетна настава и учење

Pjesa cilësore e hulumtimit bëri të mundur marrjen e njohurive më të thelluara të fituara nga hulumtimi kvantitativ, duke ofruar kështu një pasqyrë shtesë në qëndrimet dhe mendimet e mësimdhënësve për të njëjtat sfera të arsimit. Konkluzionet e hulumtimit çojnë në rekomandime që: Mësimdhënësit nga të dyja bashkësítë etnike duhet të ndërgjegjësohen se kompetencat ndërkulturnore përfshijnë gatishmérinë për ndërveprim, bazuar në pranimin dhe respektin reciprok, bashkëpunimin e vazhdueshëm profesional ndërmjet mësimdhënësve të gjuhëve të ndryshme mësimore që shpie në përmirësimin e mësimdhënies, dhe jo vetëm si parakusht për realizimin e aktiviteteve të përbashkëta me grupe të “përziera” nxënësish. Konsiderohet se vetëm në këtë mënyrë mësuesi bëhet model i identifikimit të nxënësve i cili në afat të gjatë kontribuon në përmirësimin e marrëdhënieve ndëretnike në shoqëri dhe në rritjen e kohezionit të saj.

Faktor i rëndësishëm për ndërveprim është krijimi i një praktike të realizimit të trajnimeve të përbashkëta me pjesëmarrjen e mësuesve nga gjuhë të ndryshme mësimore, ku do të respektohen të gjitha gjuhët e përfaqësuara. Mësuesit e të gjitha gjuhëve të mësimdhënies duhet të ndërgjegjësohen se cilësia e mësimdhënies varet më shumë nga vetë ata (kompetencat dhe angazhimi i tyre në vendin e punës), sesa nga tekstet apo institucionet. Trajnimet në vazhdimësi janë realizuar me mbështetjen e organizatave të shoqërisë civile dhe partnerëve, përkatësisht: “Edukimi i komuniteteve pakicë etnike” është projekt që Fondacioni Shoqëria e Hapur-Maqedoni (ShFHM) e realizon në partneritet me Drejtorin për Zhvillim dhe Promovim të Arsimit në gjuhët e komuniteteve dhe Byroja e Zhvillimit të Arsimit. Qëllimi i projektit është të sigurojë mbështetje për dhjetë shkolla që mësojnë gjuhët e komuniteteve pakicë etnike duke përmirësuar kompetencat e mësuesve si dhe duke përmirësuar mësimdhënien dhe burimet e tjera arsimore të nevojshme për mësimdhënie dhe mësimnxënie

(техничка опременост, учебници и наставни материјали, дидактички и други материјали на јазикот на настава). Во рамките на проектот повеќе од400 наставници ги подобрија своите компетенции учествувајќи во обуките реализирани во партнерство со Фондацијата „Чекор по чекор“. Дополнително, во секое проектно училиште е формирана **заедница за учење** преку која наставниците заеднички учат, напредуваат и меѓусебно си помагаат. Покрај редовните активности на заедниците за учење кои се организираат во секое училиште, се организираат и регионални средби со цел наставниците од различни училишта со различни наставни јазици да воспостават професионален дијалог и да го разменат своето искуство. Во рамките на истиот проект во соработка со Фондацијата Метаморфозис се организираа четири **вебинари** врзани за дигиталните вештини потребни за успешна онлајн настава, за безбедноста и приватноста на онлајн настава, за создавање и споделување отворени образовни ресурси како и за формативното оценување во услови на настава на далечина. Во соработка со МЦГО, во рамки на Проектот на USAID за МИМО изработени се две онлајн обуки за наставници и стручни соработници кои се поставени на Едуино и на Иновет платформата: обука за реализација на заеднички часови и обука за примена на стандардите за интеркултурно образование. Воедно, во рамките на Проектот на Детска Фондација Песталоци - Јакнење на мултиетничката соработка во општините, спроведени се обуки за сите наставниците од 27 проектни училишта за примена на стандардите за интеркултурно образование како во редовната настава така и во воннаставни активности. Развиен е практикум за наставници за примена на стандардите за интеркултурно образование.

Тренинг центар при Нансен Дијалог Центар Скопје продолжи со континуирано организирање на три циклуси на обуки за интеркултурно

цилесоре (пажисе технике, тексте дие материјале месиморе , материјале didaktike dие материјале тијера нё gjuhëн e месимит). Нё kuadér тије проектит, мё шумё се 400 месуес канеа përmirësuar kompetencat e tyre duke marrë pjesë нё trajnimet e realizuara нё partneritet me Fondacionin "Hap pas Hapi".

Përveç kësaj, нё çdo shkollë тије проектит është formuar *Komuniteti mësimor* përmes тије cilit mësimdhënësit mësojnë се bashku, përparojnë dие ndihmojnë njëri-tjetrin. Krahas aktivitetave тије rregullta тије komuniteteve mësimore që organizohen нё secilën shkollë, organizohen edhe takime rajonale me qëllim që месуесит e shkollave тије ndryshme me gjuhë тије ndryshme mësimore тије krijojnë një dialog profesional dие тије shkëmbejnë përvoyjen e tyre. Нё kuadér тије тије njëjtit projekt, нё bashkëpunim me Fondacionin Metamorfosis, u organizuan katër webinarë нё lidhje me aftësitë digitale тије nevojshme për mësimdhënie тије suksesshme online, sigurinë dие privatësinë e mësimdhënie online, krijimin dие ndarjen e burimeve тије hapura arsimore, si dие vlerësimin formues нё kushtet e arsimit нё distancë.

Nё bashkëpunim me QMEQ, нё kuadér тије Projektit тије USAID-it për INRA, janë zhvilluar dy trajnime online për месуес dие bashkëpunëtorë profesionistë тије angazhuar нё platformat Eduino dие Inovet: trajnime për realizimin e orëve тије përbashkëta dие trajnime për zbatimin e standardeve тије edukimit ndërkulturor.

Njëkohësisht, нё kuadér тије Projektit тије Fondacionit тије Fëmijëve Pestaloci - Forcimi i bashkëpunimit ndëretnik nëpër komuna, janë zbatuar trajnime për тије gjithë mësimdhënësit nga 27 shkollat e projektit për aplikimin e standardeve тије edukimit ndërkulturor si нё мësimin e rregullt ashtu edhe нё aktivitetet jashtëmësimore. Është zhvilluar një praktikum për месуесit që тије zbatojnë standarde për edukimin ndërkulturor.

Qendra e trajnimit нё Nansen Dialog Center Shkup ka vazhduar me organizimin e vazhdueshëm тије tri cikleve тије trajnimeve për edukim

образование (Модул А, Модул Б и Модул Ц) кои беа спроведени во текот на целата 2022 година. Успешно е завршен циклус од 6 работилници од Модул А. Преку 50 наставници, стручни соработници и воспитувачи активно партиципираа на обуките посветени на интеркултурното образование. Успешно заврши и циклусот на обуки од Модул Б и беа доделени сертификати за две групи на учесници. На 2 јуни 2022 беа доделени сертификатите на наставници и стручни соработници кои успешно го завршија циклусот на обуки од Модул Ц. Обуките беа наменети за наставници и стручни соработници од основно и средно образование кои наставата ја реализираат на сите пет наставни јазици. Во истите активно беа вклучени повеќе домашни и меѓународни предавачи, како и партнёрската организација Совет за интегрирано образование на Северна Ирска.

1.5. Приоритетна цел: Зголемена соработка на релација училиште -родители - ученици

Постигнати резултати во 2022 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 1.5:

Во рамки на грантовите кои ги доделува МОН за меѓуетничка интеграција, училиштата организираат и настани во кои активно се вклучени родителите/старателите.

Во рамките на Нансен модел за интеркултурно образование се негува континуирано соработка со родителите на учениците. Истата се реализира согласно Годишната програма креирана за родителите, како активни партнери во гradeњето на интеркултурен воспитно-образовен амбиент, а е достапна на три јазици (македонски, албански и турски јазик) и објавена на следниот линк: <https://nmie.org/mk/publikacii/>

ndërkulturor (Moduli A, Moduli B dhe Moduli C) të cilat janë realizuar gjatë vitit 2022. Me sukses ka përfunduar cikli prej 6 punëtorish nga Moduli A. Mbi 50 mësimdhënës, bashkëpunëtorë dhe edukatorë profesional kanë marrë pjesë aktive në trajnimet kushtuar edukimit ndërkulturor. Cikli i trajnimit nga Moduli B gjithashtu u përfundua me sukses dhe u ndanë certifikata për dy grupe pjesëmarrësish. Më 2 qershor 2022 u ndanë certifikata për mësuesit dhe bashkëpunëtorët profesional që përfunduan me sukses ciklin e trajnimit nga Moduli C. Trajnimet ishin të dedikuara për mësimdhënësit dhe bashkëpunëtorët profesional të arsimit fillor dhe të mesëm, të cilët japosim mësim në të pesë gjuhët mësimore. Në mënyrë aktive u përfshinë edhe ligjërues vendas dhe ndërkombëtarë, si dhe organizata partnerë Këshilli për Arsimin e Integruar të Irlandës së Veriut.

1.5. Qëllimiprioritar: Rritja e bashkëpunimittërelacionitshkollë – prindër – nxënës

Rezultatet e arritura në vitin 2022 me qëllimt të përbushjes së Qëllimit prioritar 1.5:

Në kuadër të granteve të ndara nga MASH-i për integrimin ndëretnik, shkollat organizojnë edhe ngjarje në të cilat në mënyrë aktive përfshihen prindërit/kujdestarët.

Në kuadër të modelit Nansen për edukimin ndërkulturor, nxitet bashkëpunimi i vazhdueshëm me prindërit e nxënësve. Gjithashtu, realizohet në përputhje me Programin Vjetor të krijuar për prindërit, si partnerë aktivë në ndërtimin e një mjeti edukativo - arsimor ndërkulturor dhe disponohet në tri gjuhë (maqedonisht, shqip dhe turqisht) dhe publikohet në linkun e mëposhtëm: <https://nmie.org/mk/publikacii/>. Në

рамки на проектот „Редовно на часови:акција за вклучување на Ромите во основното образование”, финасиран од ЕУ, Фондација Отворено општество- Македонија и Здружението Центар за образовна поддршка Дендо вас организираа тркалезни маси во општини со значително ромско население. Овие јавни настани имаат за цел да ја зголемат соработката помеѓу училиштата, локалните власти и родителите но и да ги мотивираат родителите да ги запишат децата во училиште и да ги поттикнат редовно да ги посетуваат часовите и во услови на пандемија. На тркалезните маси учествуваа родители Роми, како и претставници од локалната самоуправа, основните училишта, невладините организации како и образовните и здравствените медијатори.. Еден од критериумите при вреднување на апликациите од Јавниот повик за доделување на финансиски средства на училиштата кои реализираат активности кои придонесуваат за развој и унапредување на мултикултурализмот, меѓуетничката интеграција и толеранција е и бројот на вклучени родители/старатели во овие активности

Приоритет 2: Унапредување на учењето на јазикот на „другиот“

2.1 Приоритетна цел: Подобрено познавање на македонскиот јазик меѓу учениците кои посетуваат настава на јазик различен од македонскиот

Постигнати резултати во 2022 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.1:

Во однос на мерката 2.1.1.1 „Ревидирање на наставната програма за

куадër тë projektit “Rregullisht në orë: aksion për përfshirjen e romëve në arsimin fillor”, financuar nga BE-ja, Fondacioni Shoqëria e Hapur – Maqedoni dhe Asociacioni Qendra për Mbështetje Arsimore DendoVas organizuan tryeza të rrumbullakëta në komunat me popullsi të konsiderueshme rome. Këto ngjarje publike synonin të rrisin bashkëpunimin mes shkollave, vetëqeverisjeve lokale dhe prindërve, por edhe të motivojnë prindërit që të regjistrojnë fëmijët e tyre në shkollë dhe t'i inkurajojnë ata që të ndjekin mësimet rregullisht edhe në kushte pandemie. Në tryezat e rrumbullakëta morën pjesë prindër romë, si dhe përfaqësues nga vetëqeverisja lokale, shkollat fillore, organizatat joqeveritare si dhe ndërmjetësues arsimor dhe shëndetësor. Një nga kriteret për vlerësimin e aplikacioneve nga Thirrja Publike për ndarjen e mjeteve financiare për shkollat që realizojnë aktivitetë që kontribuojnë në zhvillimin dhe avancimit të multikulturalizmit, integrimit ndëretnik dhe tolerancës është edhe numri i prindërve/kujdestarëve të përfshirë në këto aktivitete.

Prioriteti 2: Promovimi i mësimit të gjuhës së “tjetrit”

2.1 Qëllimiprioritar: Përmirësimi i njojurivitetëgjuhësmaqedonasanëmesin nxënësveqëndjekinmësimtnënjëgjuhëtërgamaqedonishtja

Rezultatet e arritura në vitin 2022 me qëllim të përmbushjes së Qëllimit prioritar 2.1:

Në lidhje me masën 2.1.1.1, “Rishikimi i programit mësimor për mësimin e

изучување на македонскиот јазик како немајчин јазик во IV одделение”, од учебната 2022/2023 година започнаа да се применуваат новите наставни програми по македонски јазик за учениците од другите заедници за четврто и петто одделение (донаесени во месец декември 2021). Реализирана е и мерката 2.1.1.3. „Обука на наставници за ревидираната наставна програма”. Од страна на Бирото за развој на образованието спроведена е обука за наставниците.

2.2 Приоритетна цел: Учениците што учат на македонски јазик се оспособени за базична комуникација на јазикот на други етнички заедници

Постигнати резултати во 2022 во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.2:

Мерката 2.2.1.1 „Ревидирање на наставниот план” е реализирана во 2020 година, но имплементацијата започна етапно во 2021 година. Согласно новиот наставен план предвидено е училиштата што се лоцирани во општини во кои, освен македонскиот, има и втор службен јазик, може, во согласност со родителите, да им понудат на учениците кои ја следат наставата на друг јазик, да го учат и вториот службен јазик преку изборниот предмет Јазик на заедницата од IV до IX одд. како дополнителен наставен предмет. На сите ученици кои не ја следат наставата на албански јазик им се нуди можноста во периодот VI-IX одд. да го учат албанскиот јазик како дополнителен изборен предмет. Врз основа на Концепцијата и наставниот план, имплементацијата во шесто одделение ќе започне од учебната 2023/2024 година. Согласно податоците од Извештајот за планот за мерења на постигањата за подобрена меѓуетничка кохезија во образованието за учебната

групес маqedonase si gjuhë joamtare në klasën e IV”,nga viti akademik 2022/2023, për nxënësit filloj të aplikohen planprograme të reja për gjuhën maqedonase nga komunitetet tjera për klasën e katërt dhe të pestë (miratuar në dhjetor 2021). Është realizuar edhe masa 2.1.1.3. “Trajnim i mësuesve për programin e rishikuar mësimor”. Byroja për Zhvillimin e Arsimit ka realizuar trajnime për mësimdhënësit.

**2.2 Qëllimiprioritar:
Nxënësitqëmësojnëgjuhënmaqedonaseaftësohenpërkomunikimbazënëgjuhën e bashkësivetjeraetnike**

Resultatet e arritura në vitin 2022 me qëllim të përbushjes së Qëllimit prioritar 2.2:

Masa 2.2.1.1 “Rishikimi i planprogramit” u realizua në vitin 2020, por zbatimi filloj gradualisht në vitin 2021. Në pajtim me planprogramin e ri parashikohet në shkollat e vendosura në komunat ku përvëç gjuhës maqedonase ka edhe gjuhë të dytë zyrtare, me pëlqimin e prindërve, mund t'u ofrojnë nxënësve që ndjekin mësimin në gjuhë tjetër, të mësojnë edhe gjuhën e dytë zyrtare, me lëndën zgjedhore Gjuha e bashkësisë nga klasa IV deri në klasën IX si lëndë mësimore shtesë. Të gjithë nxënësve që nuk ndjekin mësimin në gjuhën shqipe u ofrohet mundësia në periudhën nga klasa VI-IX për të mësuar gjuhën shqipe si lëndë shtesë zgjedhore.

Në bazë të Konceptit dhe planprogramit, zbatimi në klasën e gjashtë do të fillojë nga viti shkollor 2023/2024. Sipas të dhënave nga Raporti për planin për matjen e arritjeve për përmirësimin e kohezionit ndëretnik në arsim për vitin akademik 2021/22, gjithsej 59 shkolla (14 shkolla fillore dhe 45 të

2021/22 година вкупно 59 училишта (14 основни и 45 средни училишта) организираа курсеви за изучување на јазикот на друга етничка припадност, а нив ги посетија вкупно 1084 ученици и 245 наставници. Најголема посетеност имаше за изучување на македонскиот, албанскиот и турскиот јазик. Најголем дел од училиштата кои организираат курсеви за изучување на јазикот на „другиот“ се средните училишта од Град Скопје каде се реализираат и заеднички наставни часови. Како резултат на соработка помеѓу Нансен Дијалог Центар Скопје и Канцеларијата на Високиот комесар за национални малцинства на ОБСЕ изработена е уникатна мултијазична платформа [Faza.mk](#), четиријазичен разговорник, која овозможува лесно, аудио-визуелно и интерактивно запознавање со македонски, албански, турски и српски јазик. Разговорникот е бесплатно достапен и лесно применлив за различни видови на електронски уреди, а овозможува лесно и забавно запознавање со четирите јазици.

Приоритет 3: Зајакнување на елементите на мултикултурноста во наставните содржини

3.1 Приоритетна цел: Ревидирани учебници во насока на запознавање со културата на „другиот“ и намалување на предрасудите на

Пост
Прис

Мерките 3.1.1.1 и 3.1.1.2 се реализирани во текот на 2020 година. По однос на мерката 3.1.1.3 донесување на Концепција за учебници и други наставни и дидактички материјали и Методологија за вреднување на учебници и наставни материјали, во тек е подготвока на нов Закон за

mesme) канё организuar курсе пër мësimin e gjuhës së përkatësisë tjetër etnike dhe i kanё vizituar gjithsej 1084 nxënës dhe 245 мësimdhënës. Pjesëmarrja më e madhe ishte пër мësimin e gjuhës maqedonase, shqipe dhe turke. Shumica e shkollave që organizojnë курсе пër мësimin e gjuhës së “tjetrit” janë shkolla тë mesme nga Qyteti i Shkupit, ku realizohen edhe оrë тë përbashkëta мësimore. Si rezultat i bashkëpunimit ndërmjet Qendrës së Dialogut Nansen Shkup dhe Zyrës së Komisionerit тë Lartë пër Pakicat Kombëtare тë OSBE-së, u krijuva platforma unike shumëgjuhëshe [Faza.mk](#), libër bashkëbisedimesh katërgjuhëshe, e cila mundëson në mënyrë тë lehtë, audio-vizuale dhe interaktive тë мësojë gjuhën maqedonase, shqipe, turke dhe serbe.

Libri i bashkëbisedimit ёshtë i disponueshëm falas dhe në mënyrë тë lehtë zbatohet пër llojet e ndryshme тë pajisjeve elektronike dhe mundëson njojje тë lehtë dhe argëtuese me тë katër gjuhët.

Prioriteti 3: Përforcimi i elementeve të multikulturalizmit në përbajtjet mësimore

3.1 Qëllimiprioritar: Tekstet e rishikuaranë drejtimtënjohjessë kulturëssë "tjetrit" dhereduktimtë paragjykimeve.

Rezultati i përforcimit i elementeve të multikulturalizmit në përbajtjet mësimore

Masat 3.1.1.1 dhe 3.1.1.2 janë realizuar gjatë vitit 2020. Në lidhje me masën 3.1.1.3 miratimi i Konceptit пër tekste dhe materiale тë tjera мësimore dhe didaktike dhe Metodologjisë пër vlerësimin e teksteve dhe materialeve мësimore, ёshtë në rrjedhë edhe përgatitja e Ligjit тë ri пër Tekstet dhe

учебници и други наставни и дидактички материјали, во кој е уредена законска обврска за изготвување и донесување на Концепцијата и Методологијата. Врз основа на новата Концепција за основно образование се донесени [нови наставни програми за второ одделение](#) и [за петто одделение](#), кои се применуваат во настава од учебната 2022/2023 година (септември 2022г.) и [нови наставни програми за трето одделение](#) кои ќе се применуваат во настава од учебната 2023/2024 година (септември 2023г.). Започната е изработка на нови наставни програми за шесто одделение. Наставните програми се изработени од работни групи формирани од Бирото, а составени од советници, наставници од основните училишта и универзитетски професори. Во текот на целиот процес на изработка на програмите, работните групи се консултираа и со [експерти од области на коишто се темели новата Концепција: родовата еднаквост, инклузивноста и мултикултурализмот](#), како и за заштитата на животната средина, почитување и заштита на правата и слично. Наставните програми за второ, трето и петто одделение се изработија врз основа на Националните стандарди и Стандардите за интеркултурно образование и се базирани на компетенции коишто учениците почнуваат да ги стекнуваат од прво одделение, а продолжуваат да ги развиваат во наредните одделенија, пред се компетенциите кои произлегуваат од подрачјето со кое наставниот предмет има директна врска, но и трансверзалните компетенции преку кои се остварува и интеграцијата и се овозможува целосен развој на учениците. Во секоја од новите наставни програми има подглавје, [Инклузивност, родова рамноправност/сензитивност, интеркултурност и меѓупредметна интеграција](#), во кое е наведено дека при избор на дополнителни материјали во наставата се користат илустрации и примери кои се родово иетнички/културно сензитивни и поттикнуваат родова рамноправност, односно промовираат интеркултурализам.

Materialet tjera Mësimore - Didaktike, i cili rregullon detyrimin ligor për përgatitjen dhe miratimin e Konceptit dhe Metodologjisë. Bazuar në Konceptin e ri për Arsimin Fillor, janë miratuar [programet e reja mësimore për klasën e dytë](#) dhe [klasën e pestë](#), тë cilat do të zbatohen në mësimdhënie nga viti shkollor 2022/2023 (shtator 2022) dhe [programe të reja mësimore për klasën e tretë](#), тë cilat do të zbatohen në mësimdhënienga viti shkollor 2023/2024 (shtator 2023). Ka filluar përgatitja e programeve të reja mësimore për klasën e gjashtë. Programet mësimore janë përgatitur nga grupe пune të formuara nga Byroja, të përbëra nga këshilltarë, mësues të shkollave fillore dhe profesorë universitar. Gjatë gjithë procesit të përgatitjes së programeve, grupeve të punës u konsultuan edhe me [ekspertë të fushave mbi të cilat bazohet Koncepti i ri: barazia gjinore, gjithëpërfsirja dhe multikulturalizmi](#), si dhe mbrojtja e mjedisit, respektimi dhe mbrojtja e të drejtave etj.

Programet mësimore për klasat e dyta, të treta dhe të pesta janë përgatitur në bazë të Standardeve nacionale dhe Standardeve të arsimit ndërkulturor dhe bazohen në kompetencat që nxënësit fillojnë të fitojnë që në klasën e parë dhe vazhdojnë t'i zhvillojnë në klasat në vijim, mbi të gjitha kompetencat që dalin nga fusha me të cilën lënda mësimore ka lidhje të drejtpërdrejtë, por edhe kompetencat transversale nëpërmjet të cilave realizohet edhe integrimi dhe mundësohet zhvillimi i plotë i nxënësve.

Në secilën nga programet e reja ka një nënkapitull [“Përfshirja, barazia/ndjeshmëria gjinore, ndërkultura dhe integrimi ndërkurrikular”](#), ku thuhet se gjatë përzgjedhjes së materialeve shtesë në mësimdhënie përdoren ilustrime dhe shembuj që janë të ndjeshëm në aspektin gjinor dhe

Врз основа на новите наставни програми изработени се и нови учебници за прво, второ, четврто и петто одделение, во кои се почитува инклузивноста, родовата рамноправност и интеркултурноста. Учебниците се изработени на сите пет наставни јазици. Со Решение од министерот за образование и наука бр. 18-14611/1 од 1.12.2022 г. формирана еКомисија за разгледување на можноста за унапредување на употребата на влашкиот јазик во основното образование во Република Северна Македонија. Од страна на Нансен Дијалог Центарот креиран е нов [Прирачник „Чекори кон интеркултурализам“](#) како поддршка на наставници, стручни соработници, родители, но и заинтересирани поединци во развивање на интеркултурна, инклузивна и топла атмосфера во училиниците, со цел секој да се чувствува добредојдено, препознаено и прифатено! Публикацијата е мал водич низ интеркултурни предизвици и произлезе како резултат на желбата да се надминат многубројни дилеми, а понекогаш и погрешни перцепции за интеркултурните аспекти на воспитно-образовниот процес.

3.2. Приоритетна цел: Воведени нови проектни активности за културата и традицијата на сите заедници

Постигнати резултати во 2022 во насока на исполнување на Приоритетна цел 3.2:

Реализирана е мерката А 3.2.1.1 „Донесување на национални стандарди за постигањата на учениците во рамките на што се дефинирани и

etnik/ kulturor dhe inkurajojnë barazinë gjinore, përkatësisht promovojnë ndërkulturalizmin.

Në bazë të programeve të reja mësimore janë hartuar edhe tekste të reja për klasat e para, të dyta, të katërta dhe të pesta, në të cilat respektohet gjithëpërfshirja, barazia gjinore dhe ndërkulturalizmi. Tekstet shkollore janë bërë në të pesë gjuhët mësimore. Me Aktvendim të ministrit të Arsimit dhe Shkencës nr. 18-14611/1 datë 1.12.2022 u formua Komisioni për shqyrtimin e mundësise së promovimit të përdorimit të gjuhës vllahe në arsimin fillor në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Qendra e Dialogut Nansen ka krijuar një fjalorth të ri, ["Hapat drejt ndërkulturalizmit"](#) për të mbështetur mësuesit, bashkëpunëtorët profesionistë, prindërit, por edhe individët e interesuar në zhvillimin e një atmosfere ndërkulturore, gjithëpërfshirëse dhe të ngrohtë në klasa, në mënyrë që të gjithë të ndihen të mirëpritur, të njojur dhe pranuar! Publikimi është një udhërrëfyes i vogël përmes sfidave ndërkulturore dhe ka ardhur si rezultat i dëshirës për të kapërcyer dilema të shumta dhe ndonjëherë perceptime të gabuara për aspektet ndërkulturore të procesit arsimor.

3.2. Qëllimiprioritar: Përfshirja e aktivitetevetërejatëprojektitpërkulturëndhetraditën e tëgjithakomuniteteve

Rezultatet e arritura në vitin 2022 me qëllim të përbushjes së Qëllimit prioritari 3.2:

Është realizuar masa A 3.2.1.1, “Miratimi i Standardeve nacionale për arritjet e nxënësve, në kuadër të të cilave përcaktohen edhe standardet nacionale”

стандарди за интеркултура” и истите се донесени со [Решение на министерката за образование и наука](#) бр. 08-4176/2 од 5.03.2021 г.

Реализирана е и мерката А 3.2.1.2 „Изготвување на стандарди за интеркултурализам за секој период од основното образование”.

[Стандардите за интеркултурно образование](#) се донесени со Решение на министерката за образование и наука бр.12 – 11647/2 од 6.8.2021 г. Врз основа на стандардите се изготвени и новите наставни програми наведени претходно, а ќе се изработат и новите наставни програми од шесто до деветто одделение. Со Решение на министерката за образование и наука бр.13 – 459/2 од 13.1.2022 г. донесени се и [Стандардите за интеркултурно образование во средно образование](#).

Овие стандарди понатаму ќе бидат инкорпорирани и во Националните стандарди за постигањата на учениците во средно образование. Мерката А 3.2.1.3 Создавање на прирачник за реализација на проектни активности за културата и традицијата на сите заедници, не е реализирана во текот на 2022 година, поради промената на наставниот план за основно образование. Согласно новиот наставен план и новата концепција за основно образование од прво до третто одделение се организираат слободни активности во училиштата а од четврто до деветто одделение секое училиште нуди слободни изборни предмети. Од страна на неколку училишта се изработени, а одобрени се од БРО, наставни програми за слободен изборен предмет „Мултикултурни работилници”. Во однос на мерката 3.2.2.1 основање на сектор во МОН одговорен за интегрирано, инклузивно и интеркултурно образование, во Извештајниот период активно работеше Комисијата за МИО при МОН, највисоко тело во државата одговорна за следење на реализацијата на МИО активностите на ниво на држава, обезбедување на одржливост на овие активности и тело кое го организира процесот на доделување на грантови на училиштата за реализација на МИО активности секоја година. Комисијата изработи

dhe тे njëjtat janë miratuar me [Aktvendim të ministrit të Arsimit dhe Shkencës](#) nr. 08-4176/2 datë 5.03.2021.

Është realizuar edhe masa А 3.2.1.2 “Përgatitja e standardeve për ndërkulturalizëm për çdo periudhë të arsimit fillor”.

[Standardet për arsimin ndërkulturor](#)janë miratuar me Aktvendim të ministrit të Arsimit dhe Shkencës nr. 12 - 11647/2, datë 6.8.2021. Në bazë të standardeve janë përgatitur edhe programet e reja mësimore të përmendura më herët, si dhe do të përgatiten edhe programet e reja mësimore nga klasa e gjashtë deri në të nëntën. Me Aktvendim të ministrit të Arsimit dhe Shkencës nr. 13 - 459/2 datë 13.1.2022, janë miratuar edhe [Standardet për arsimin ndërkulturor në arsimin e mesëm](#). Këto Standarde do të inkorporohen më tej në Standardet kombëtare për arritjet e nxënësve në arsimin e mesëm.

Masa A 3.2.1.3 Krijimi i manuali për realizimin e aktiviteteve të projektit për kulturën dhe traditën e të gjitha komuniteteve, nuk është realizuar gjatë vitit 2022, për shkak të ndryshimit të programit mësimor për arsimin fillor. Sipas planprogramit të ri dhe konceptit të ri për arsimin fillor, nga klasa e parë deri në klasën e tretë organizohen aktivitete të lira dhe nga klasa e katërt deri në të nëntën çdo shkollë ofron lëndë zgjedhore të lira. Disa shkolla kanë hartuar dhe miratuar nga BZhA-ja programe mësimore për lëndën me zgjedhje të lirë “Punëtori multikulturore”.

Lidhur me masën 3.2.2.1 ngritja e një sektori në MASH përgjegjës për arsimin e integruar, gjithëpërfshirës dhe ndërkulturor, gjatë Periudhës raportuese Komisioni i INA-s në MASH, trupi më i lartë në vend përgjegjës për monitorimin e realizimit të aktiviteteve të INA-së në nivel shtetëror, ka punuar në mënyrë aktive, duke siguruar qëndrueshmérinë e këtyre aktiviteteve dhe një trup që organizon procesin e dhënes së granteve për shkollat për realizimin e aktiviteteve të INA për çdo vit. Komisioni ka

Извештај за спроведување на МИО активности за учебната 2021/2022 година.

përgatitur Raportin për realizimin e aktiviteteve të INA-së për vitin akademik 2021/2022.

2. ПРЕДИЗВИЦИ И РИЗИЦИ ВО ТЕКОТ НА СПРОВЕДУВАЊЕТО НА АКЦИСКИОТ ПЛАН, СО ПРЕПОРАКИ

И покрај тоа што е донесено Упатство за организирање на заеднички наставни активности, сепак и понатаму училиштата најголем фокус ставаат на организирање на заеднички воннаставни активности и во иднина потребно е поголема поддршка на локално ниво со цел организирање на заеднички наставни часови. Како добар пример за организирање на заеднички наставни часови може да се земе Град Скопје. Во повеќејазичните училишта просторно-временската организација на наставата се реализира на тој начин што ги превенира контактите помеѓу учениците што учат на различни наставни јазици, поради што процент на ученици од различни наставни јазици кои навистина се среќаваат, спријателуваат и соработуваат додека се во училишните клупи иако расте сепак има простор за значително подобрување. Според податоците собрани од електронското истражување (на анкетниот прашалник одговориле вкупно 302 основни и средни училишта) за Извешттајот за планот за мерења на постигањата за подобрена меѓуетничка кохезија во образованието за учебната 2021/22 година, спроведено од Комисијата за унапредување на меѓуетничката интеграција во обраズванието, утврдено е дека 11.1% од основните училишта и 11.9% од средните училишта кои доставиле одговор немаат реализирано никакви активности за меѓуетничка интеграција во образованието. Бирото за развој на образованието во текот на 2021/22 година спроведе истражување „Наставникот-фактор за интеркултурно образование“ (развој на интеркултурните компетенции кај наставниците од основното образование). Заклучоците од

2. SFIDAT DHE RREZIQET GJATË ZBATIMIT TË PLANIT TË VEPŘIMIT, ME REKOMANDIME

Pavarësisht se janë miratuar Udhëzues për organizimin e aktiviteteve të përbashkëta mësimore, shkollat vazhdojnë të fokusohen në organizimin e aktiviteteve të përbashkëta jashtëmësimore dhe në të ardhmen nevojitet më shumë mbështetje në nivel lokal për organizimin e orëve të përbashkëta mësimore. Qyteti i Shkupit mund të merret si shembull i mirë i organizimit të orëve të përbashkëta mësimore. Në shkollat shumëgjuhëshe, организми hapësinor-kohor i mësimdhënies zbatohet në atë mënyrë që të parandalohen kontaktet ndërmjet nxënësve që mësojnë gjuhë të ndryshme mësimore, për këtë arsyе përqindja e nxënësve nga gjuhë të ndryshme mësimore që në të vërtetë takohen, bëhen miq dhe bashkëpunojnë ndërsa jeni në bankat e shkollës, megjithëse po rritet, megjithatë ka vend për përmirësime të konsiderueshme.

Sipas të dhënavë të grumbulluara nga anketa elektronike (në anketë janë përgjigjur gjithsej 302 shkolla fillore dhe të mesme) për Raportin për Planin e Matjes së Arritjeve për përmirësimin e kohezionit ndëretnik në arsim për vitin shkollor 2021/22, zbatuar nga Komisioni për Promovimin e Integrimit Ndëretnik në Arsim, vërteton se 11,1% e shkollave fillore dhe 11,9% e shkollave të mesme që kanë dorëzuar përgjigje nuk kanë realizuar asnjë aktivitet për integrimin ndëretnik në arsim.

Byroja për Zhvillimin e Arsimit gjatë vitit 2021/22 ka zbatuar anketën “Mësuesi-faktori për arsimin ndërkulturor” (zhvillimi i kompetencave ndërkulturore te mësimdhënësit e arsimit fillor).

Konkluzionet e hulumtimit nuk çojnë në rekandime se: Mësimdhënësit nga të dyja bashkësítë etnike duhet të ndërgjegjësohen se kompetencat

истражувањето не водат кон препораки за тоа дека: Наставниците од двете етнички заедници треба да станат свесни дека интеркультурните компетенции вклучуваат подготвеност за интеракција, базирана на меѓусебно прифаќање и почитување, континуираната професионална соработка меѓу наставниците од различни наставни јазици кој води кон унапредување на наставата, а не само како на предуслов за реализација на заеднички активности со „мешани“ групи ученици.

Посебено внимание, во нашиот образовен систем, треба да се обрне на користењето на различните наставни јазици. Моментално во државата се користат пет наставни јазици (македонски, албански, турски, српски и, од неодамна, босански). Но, во услови на познавање само на мајчиниот јазик, и непознавање на другите јазици самите контакти меѓу припадниците на различните заедници стануваат потешки за реализација во отсуство на заеднички јазик.

Препораки:

- Училиштата да се запознаат со изработените Стандарди за интеркултурно образование и Упатството за организирање заеднички часови да ги користат како ресурси при планирање и реализација на активности за јакнење на меѓуетничката интеграција;
- Да се спроведе обука за инспекторите од ДПИ за Упатството за организирање на заеднички наставни часови;
- Да се продолжи со зајакнување на капацитетите на институциите на централно ниво, преку воспоставен систем на континуирани обуки;
- Да се зајакнат капацитетите на наставниот, стручниот и раководниот кадар за интеркултурализам преку обуки;
- Да се развие Прирачник за напредна обука на директори, во која

ndërkulturore përfshijnë gatishmërinë për ndërveprim,bazuar në pranimin dhe respektin e ndërsjellë, bashkëpunimin e vazhdueshëm profesional ndërmjet mësuesve nga gjuhë të ndryshme mësimore që shpie në përmirësimin e mësimdhënies, dhe jo vetëm si parakusht për realizimin e aktiviteteve të përbashkëta me grupe të "përziera" nxënësish.

Vëmendje е веçantë, në sistemin tonë arsimor, duhet t'i kushtohet përdorimit të gjuhëve të ndryshme mësimore. Aktualisht, në vend përdoren pesë gjuhë mësimore (maqedonishtja, shqipe, turke, serbe dhe së fundmi edhe boshnjake). Por në kushtet e njohjes vetëm të gjuhës amtare dhe mosnjohjes së gjuhëve të tjera, vetë kontaktet ndërmjet pjesëtarëve të komuniteteve të ndryshme bëhen më të vështira për t'u realizuar në mungesë të një gjuhe të përbashkët.

Rekomandime:

- Shkollat duhet të njoftohen me Standardet e arsimit ndërkulturor dhe Udhëzuesin për organizimin e orëve të përbashkëta për t'i përdorur si burime në planifikimin dhe realizimin e aktiviteteve për forcimin e integrimit ndëretnik;
- Të zhvillojë trajnime për inspektorët e ISHT-së për Udhëzuesin e organizimit të orëve të përbashkëta të mësimit;
- Të vazhdojë përforcimin e kapaciteteve të institucioneve në nivel qendror, nëpërmjet një sistemi të krijuar të trajnimeve të vazhdueshme;
- Të forcohen kapacitetet e kuadrit mësimdhënës, profesional dhe drejtues për ndërkulturalizëm përmes trajnimeve;
- Të zhvillohet Doracaku për trajnime të avancuara të drejtoreve, në të

ќе се разработи модулот за меѓуетничка интеграција во образованието (по примерот на Програмата за обука и испит на директор во основните и средните училишта и Прирачникот за обука);

- Да се разгледа можноста и да се pilotира прилагодување на организацијата на наставата во заеднички смени на ученици кои учат на различен наставен јазик, согласно препораките на концепцијата за основно образование и согласно просторните можности на училиштата;
- Да се промовира учењето на јазикот на помалубројните заедници (потребна е поголема промоција помеѓу родители,старателите и учениците за можноста за избор на слободниот изборен предмет Јазик на заедницата);
- Да се донесе нова Концепција за изработка на учебници и наставни материјали и нова Методологија за вреднување на учебници и наставни материјали.

cilin do të përpunohet moduli për integrim ndëretnik në arsim (sipas shembullit të Programit për trajnim dhe provim të drejtorit në shkollat fillore dhe të mesme dhe Doracaku për trajnim);

- Të shqyrtohet mundësia dhe të pilotohet përshtatja e organizimit të mësimdhënies në ndrime të përbashkëta të nxënësve që studiojnë në gjuhë të ndryshme mësimore, sipas rekomandimeve të konceptit për arsimin bazë dhe sipas mundësive hapësinore të shkollave;
- Të promovohet mësimi i gjuhës së komuniteteve më të vogla (duhet një promovim më i madh ndërmjet prindërve, kujdestarëve dhe nxënësve për mundësinë e zgjedhjes së lëndës me zgjedhje të lirë Gjuha e komunitetit);
- Të miratohet një Koncept i ri për prodhimin e teksteve dhe materialeve mësimore dhe një Metodologji e re për vlerësimin e teksteve dhe materialeve mësimore.

**3. ТАБЕЛАРЕН ПРЕГЛЕД НА СПРОВЕДЕНИТЕ МЕРКИ И АКТИВНОСТИ ВО РАМКИ НА ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТА ОБРАЗОВАНИЕ/
PASQYRË TABELARE E MASAVE DHE AKTIVITETEVE TË ZBATUARA NË KUADËR TË FUSHËS PRIORITARE ARSIMIT**

Активност/мерка предвидена за реализација во 2022 согласно Акцискиот план/ Aktiviteti/masa e planifikuar për realizim në vitin 2022 sipas Planit të Veprimit	Статус на реализација/ Statusi i realizimit	Кратко обrazложение/ Arsyetim i shkurtër
Приоритет 1:Обезбедување интеракција меѓу учениците од различните етнички заедници и различните наставни јазици во основното и средното образование/ Prioriteti 1: Sigurimi i ndërveprimit ndërmjet nxënësve nga bashkësítë e ndryshme etnike dhe gjuhë të ndryshme mësimore në arsimin fillor dhe të mesëm		
1.1.1.2. Реализација на заеднички наставни активности по наставните предмети: Физичко и здравствено образование, странски јазик, Музичко образование, Ликовно образование и Информатика/ Realizimi i aktiviteteteve të përbashkëta mësimore në lëndët mësimore: Edukatë Fizike dhe Shëndetësore, Gjuhë e Huaj, Edukim muzikor, Edukim Artistik dhe Informatikë.	Во тек (континуирано)/ Në rrjedhë (në vazhdimësi)	<p>Вкупно 115 основни и 29 средни училишта реализирале заеднички активности во редовните часови со ученици од различни наставни јазици./ Gjithsej 115 shkolla fillore dhe 29 të mesme kanë realizuar aktivitete të përbashkëta në paralele të rregullta me nxënës nga gjuhë të ndryshme mësimore.</p> <p>Во учебната 2021/2022 г. во сите училишта, се реализираа вклучуно 9905 часови (5518 во основните училишта и 4387 во средните училишта) вклучувајќи 2818 ученици од различни наставни јазици (2277 од основните училишта и 541 од средните училишта)/ Në vitin ashkollor 2021/2022 në të gjitha shkollat janë realizuar gjithsej 9905 orë mësimi (5518 në shkollat fillore dhe 4387 në shkollat e mesme) duke përfshirë 2818 nxënës nga gjuhë të ndryshme mësimore (2277 nga shkollat fillore</p>

		dhe 541 nga shkollat e mesme)
Приоритет 2: Унапредување на учењето на јазикот на „другиот“/ Prioriteti 2: Promovimi i mësimit të gjuhës së "tjetrit"		
2.1.1.1 Ревидирање на наставната програма за изучување на македонскиот јазик како немајчин јазик во IV одделение/ Rishikimi i programit mësimor për mësimin e gjuhës maqedonase si gjuhë joamtare në klasën IV-të	Реализирано/ E realizuar	Од учебната 2022/2023 година започнаа да се применуваат новите наставни програми по македонски јазик за учениците од другите заедници за IV и V одделение/ Nga viti shkollor 2022/2023 filloj të zbatohet planprogramet e reja për gjuhën maqedonase për nxënësit e komuniteteve tjera për klasën e IV-të dhe V-të.
2.1.1.2. Креирање наставни и дидактички материјали за изучување на македонски јазик како нејмачин јазик/ Krijimi i materialeve mësimore dhe didaktike për mësimin e gjuhës maqedonase si gjuhë joamtare	Во тек / Në rrjedhë	Спроведени се постапки за изработка на нови учебници по македонски јазик за учениците од другите заедници за IV и V одделение во деветгодишно основно образование/ Janë zbatuar procedurat për përgatitjen e teksteve të reja në gjuhën maqedonase për nxënësit e komuniteteve tjera për klasat e IV-të dhe të V-të në arsimin fillor nëntëvjeçar.
2.2.1.2 Креирање наставна програма за учење на јазикот на побројните заедници од почнувајќи од IV одд./ Krijimi i programit mësimor për mësimin e gjuhës komuniteteve me shumicë duke filluar nga klasa IV.	Во тек / Në rrjedhë	Во тек е изработка на нова наставна програма/ Në rrjedhë është përgatitja e programit të ri mësimor
2.2.1.3. Учениците што учат на македонски јазик во повеќејазични училишта/општини имаат изборен предмет за јазикот на други етнички заедница почнувајќи од IV одд./ Nxënësit që mësojnë në gjuhën maqedonase në shkollat/komunat shumëgjuhëshe kanë lëndë zgjedhore për gjuhën e komuniteteve tjera etnike duke filluar nga klasa IV.	Реализирано / E realizuar	Со наставниот план од учебната 2021/2022 година воведен е слободен изборен предмет Јазик на заедницата од IV одделение / Me planin mësimor nga viti shkollor 2021/2022 është futur lënda me zgjedhje falas Gjuha e komunitetit nga klasa e IV-të.

Приоритет 3: Зајакнување на елементите на мултикултурноста во наставните содржини/ Prioriteti 3: Përforcimi i elementeve të multikulturalizmit në përbajtjet mësimore			
3.1.1.3. Донесување Концепција за учебници и наставни материјали и Методологија за вреднување на учебници и наставни материјали/ Miratimi i Konceptit për tekstet dhe materialet mësimore dhe Metodologjia për vlerësimin e teksteve dhe materialeve mësimore	Во тек / Në rrjedhë	Подготвен е нов предлог Закон за учебници во кој се воведува законски основ за донесување на Концепцијата и Методологијата/ Është përgatitur Propozim-ligj i ri për tekstet shkollore, i cili paraqet bazën ligjore për miratimin e Konceptit dhe Metodologjisë.	
3.2.1.1 Изготвување на стандарди за интеркултурализам за секој период од основното образование/ Përgatitja e standardeve për ndërkulturalizëm për çdo periudhë të arsimit fillor	Реализирано/ E realizuar	Усвоени се стандарди за интеркултурно образование за секој период во основното образование и стандарди за интеркултурно образование на крајот на средното образование./ Standardet për arsimin ndërkulturor janë miratuar për çdo periudhë të arsimit fillor dhe standardet për arsimin ndërkulturor në fund të arsimit të mesëm.	
3.2.2.1 Креирање сектор во МОН одговорен за интегрирано, инклузивно и интеркултурно образование/ Krijimi i sektorit në MASH, përgjegjës për arsimin e integruar, gjithëpërfshirës dhe ndërkulturor	Не е реализирано/ Nuk është e realizuar	И во текот на 2022 г. активно работеше Комисијата за унапредување на меѓуетничката интеграција во образованието координирана од МОН, а во која членуваат и претставници од Министерство за политички систем, БРО, ЦСОО, ДПИ, ДИЦ и ЗЕЛС./ Edhe gjatë vitit 2022 në mënyrë aktive ka punuar Komisioni për Promovimin e Integrimit Ndëretnik në arsim, i koordinuar nga MASH-i, në të cilin marrin pjesë edhe përfaqësues të Ministrisë së Sistemit Politik, BZHA-ja, QATP-ja, ISHT-ja, ISHP-ja dhe BNJVL-të.	

- СТРАТЕШКА ОБЛАСТ: КУЛТУРА -

**РЕЗИМЕ НА ПОСТИГНАТИТЕ РЕЗУЛТАТИ ВО СТРАТЕШКАТА ОБЛАСТ
„КУЛТУРА“**

Анализата на резултатите од активностите реализирани во 2022, покажува зголемено исполнување на целите интегрирни во двата приоритети од стратешката област култура.

Развојот на кохезивни и инклузивни политики продолжи и преку создавањето на нови стратешки документи како Националната развојна стратегија и Стратегијата за млади. Но и преку натамошната имплементација и разработка на конкретни акциски планови, како АП на Програмата за одржлив локален развој и децентрализација или на Стратегијата за развој на Ромите, каде што беа создадени акциските планови и во делот на културата и беа идентификувани мерки и активности коишто треба да ја унапредат културата но и интегрираноста на најранливата заедница во општеството. Градот Скопје поднесе апликација за најголемата и најпрестижна културна програма Европска престолнина на културата, за 2028 година. Пријавната книга го помина првиот круг на селекција, со концепт што експлицитно се залага за афирмација и развој на меѓусебната почит, разбирање и поддршка на културните различности во градот. Зголемена беше поддршката за проекти и активности кои ја подигаат свеста и потребата од силен интеркультурен дијалог, заемно меѓусебно разбирање и еднаква вклученост во културна и уметничката продукција на заедниците при двата главни конкурси, Годишната програма на Министерството за култура и повикот на Агенцијата за остварување на правата на заедниците. Голем исчекор направија

-FUSHA STRATEGJIKE: KULTURA-

**ПËРМВЛЕДХЈЕ Е РЕЗУЛТАТЕВЕ ТË ARRITURA NË FUSHËN STRATEGJIKE
"KULTURA"**

Analiza e rezultatevetëaktivitetevetërealizuaranëvitin 2022 tregonnjëpërmbushjenërritjetëqëllimevetëintegruaranëdyprioritetetngafus hastrategjike e kulturës.

Zhvillimi i politikavekohezivedhegjithëpërfshirësevazhdoipërmeskrijimittëdokumente vetërejastrategjikesiStrategjiaNacionale e ZhvillimitdheStrategjiapërtëRinjtë.

Poredhenëpërmjetzbatimitdhëpërgatitjessëmëtejshmetëplanevespecifiket ëveprimit, si PV-ja e ProgramitpërZhvillimtëQëndrueshëmLokaldheDecentralizimiapoStrategjiap ërZhvillimin e Romëve, ku u krijuanplanetëveprimitedhenëfushën e kulturës dhejanëidentifikuarmasadheaktiviteteqëduhattënxisinkulturënporedhëintegrin e komunitetitmëprekurnëshoqëri. Qyteti i Shkupitkadorëzuaraplikacioninpërprograminmëtëmadhdhemëprestigjiozku Ituror, Kryeqyteti Evropiani Kulturëspërvitin 2028.

Libri i aplikimitkaloiraundin e parëtëpërzgjedhjes, menjëkonceptqëmbronnëmënyrëekspliciteafirmimindhezhvillimin e respektittdërsjellë, mirëkuptimitdhembështetjessëdiversitetitkulturornëqytet. Ishte e rriturmbështetjapërprojektetdhëaktivitetetqërrisinndërgjegjësimindhenev ojënpërdialogtëfortëndërkulturor, mirëkuptimtëndërsjellëdhepërfshirjetëbarabartënëprodhiminkulturordhera rtistiktëkomuniteteve, gjatëdykonkursevekryesore,

результатите од конкурсот при Министерството за политички систем и односи меѓу заедниците, каде што 23 од 33 од прифатените проекти беа посветени на еднаквите можности на ранливите групи и заедници, општествената инклузија, интеркултурниот дијалог, борбата против говорот на омраза, за елиминирање на национализмот, ксенофобијата и разните форми на дискриминација. Сепак, и 2022 година беше година со многу предизвици, со сложена меѓународна и домашна општествена ситуација, со нов развој на националистичките и монокултурните наративи, со продолжена ковид криза и нова финансиска и ресурсна криза предизвикана од воената агресија врз Украина. Таа предизвика последователни буџетски кратења и рестрикции кои се одразија и на реализацијата на дел од активностите, подигнување на капацитетите и надградување на постојните ресурси на институциите и организациите од интер/културата. Врз база на стекнатите искуства, дел од нереализираните активности треба да се репограмираат врз новата стратешка рамка, а политиките на константни и одржливи вредности треба да се зголемат за да доведат до видливи исходи и трајни промени.

1. ПРЕГЛЕД НА ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ

Приоритет 1: Создавање еднакви можности, целосна достапност и вклученост на сите граѓани во развивањето и негувањето на интеркултурализмот и градење заедничките културни вредности и специфичности

Programit Vjetortë Ministrisësë Kulturës dhe Thirrjessë Agjencisë për Realizimin e të Drejtavetë Komuniteteve.

Një hap i madh përpara e shtëpërbërëngare rezultatet e konkursit në Ministrinë e Sistemit Politik dhe Marrëdhënieve Ndërmjet Bashkësive, ku 23 nga 33 projektet

e pranuar aiukushtuan mundësivitetë barabarta përgrupet dhe komunitetet e prekura, përfshirjen sociale, dialogun ndërkulturor, luftënkundërgjuhëssëurrejtjes, eliminimin e nacionalizmit, ksenofobisëdhe formavetëndryshmetë diskriminimit.

Megjithatë, viti 2022 ishtegjithashtun jëvitmeshumës fida, menjësituatës sociale kompleksendërkombëtare është brendshme, menjëzvillimtëritë narrativavena nacionalistë dhemonokulturore, menjëkrizëtëvazhduartë Kovidit dhënë jkrizëtë refinanciare është burimesh të shkaktuar nga agresioni ushtarak kundër Ukrainës. Ajo shkakto ish kurtim edhe kufi zime buxhetoretënjëpasnjësh me qëndiku anedhenë realizimin e disprejaktiviteteve, ngritjen e kapacitetev është mirësimin e burimeve ekzistuesetë institucionale vedhe organizata vendër/kulturore.

Në bazë të përvjovajvetë fituara, disa aktivitetet e parerealizuar duhet të riprogramohën e bazët ekuadrirritë strategjik dhëtërrite politikat e vlerave konstante është qëndruesh më përtësjellë rezultatet e duks medhendësh imetëpërhershme.

1. PËRMBLEDHJE E RESULTATEVE TË ARRITURA

Prioriteti 1: Krijimi i mundësive të barabarta, aksesi i plotë dhe përfshirja e të gjithë qytetarëve në zhvillimin dhe edukimin e ndërkulturalizmit dhe ndërtimin e vlerave dhe specifikave të përbashkëta kulturore

1.1 Приоритетна цел: Демократизација на културата со развивање кохезивни и инклузивни политики

Постигнати резултати во 2022 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 1.1:

Бидејќи првата мерка и соодветна активност од стратешкиот план, M1.1./A 1.1. Усогласување на стратегиите, културните политики и други јавни и оперативни документи на локалните самоуправи и Градот Скопје, со новата стратегија за Едно општество и интеркултурализам, е замислена како активност која се реализира континуирано, како резултат ќе ја наведеме Пријавната книга на градот Скопје за најголемата и најпрестижна Европска културна програма, Европска престолнина на културата 2028. Впрочем во 2021 беа донесени двете најтипични градски стратегии за оваа стратешка област, Стратегијата за млади на град Скопје и Стратегијата за развој на културата на град Скопје со акциски план за 2021-2030 година.

Пријавната книга (достапна на следниот линк <https://univerzalna.com.mk/%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BC%D0%B0%D1%9A%D0%B0/>) е силно инспирирана од интеркултурните вредности и богатиот диверзитет на градот. Самото мото на програмата „Култура преку поделбите/Cultureoverdivision“ силно ја содржи симболиката на инклузијата, заедниците, потребата од поголема интеграција на општеството и градот. Авторите на пријавната книга вака го образложуваат основниот концепт.

„Скопје е град со богато културно и историско наследство што потекнува од давнина. Визијата на СК2028 е тоа наследство да се

1.1 Qëllimiprioritar: Demokratizimi i kulturës duke zhvilluar politikakohëzivë dhe gjithëpërfshirëse

Rezultatet e arrituranëve të vitit 2022 drejt përmbytjessë qëllimit prioritar 1.1:

Sepse mës e parë është aktiviteti i duhur ngaplanistrategjik M1.1./A 1.1. Harmonizimi i strategjive, politikave kulturore dhedokumenteve tjerapublikedhe operativë pështetëve lokale, heqytetit të Shkupit, mestrategjinë e repërnjësho qëridhe Ndërkulturalizmi, e shtëkonektuar sinjë aktivitet i cilirealizohet në vazhdimësi, sirezultat dotëlistojmë Librin e Aplikimit qytetit të Shkupit për programin mëtë madh hemë prestigjioz kulturor evropian, Kryeqytet Evropian i Kulturës 2028. Në fund të fundit, në vitin 2021 janë miratuar të dy strategjite më tipiket e saj fushë strategjike, Strategjia e të Rinjvetës qytetit të Shkupit dhe Strategji e përzgjidhura e Kulturës së Qytetit të Shkupit me planin prim për 2021-2030.

Libri i aplikimit (e disponueshmenë linkun e mëposhtëm <https://univerzalna.com.mk/%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BC%D0%B0%D1%9A%D0%B0/>) është frymëzuar fuqishëm nga vlerat ndërkulturore dhediversiteti i pasur i qytetit. Vëtëmotoja e programit "Kulturam bindarjen"/"Cultureoverdivision" përbën fort simbolikën e përfshirjes, bashkimit, nevojëspërintegrim mëtë madh të shqërisë dhe qytetit. Autorët e librit të aplikimit shpjegojnë konceptin bazësikjo.

"Shkupi është një qytet menjëtrash hëgimitë pasur kulturore dhe historike që dato nqëngakohërat e lashta. Vizioni i SK2028

искористи за обединување, за споделување на културата, за придонес кон заемното разбирање на културите коишто се повеќе слични отколку различни. Мотото на Унијата е „обединети во различност“. Нашиот град е првокласен пример за тоа како мултиетничко, повеќе религиско општество може да функционира во мирен соживот. Во Скопје има бројни примери кога тоа наследство се користи како мост помеѓу две, а некогаш и три заедници и нивните култури ... Штом се помине Камениот мост и се влезе во Старата чаршија, најголема на Балканот, населена со Македонци, Албанци, Турци, кои повеќе од еден век живеат и работат во хармонија и мир, создавајќи нови артефакти. Некогашните амами се национални галерии, а старите отомански административни згради се најголемите културни центри.“ Во продолжение, авторите зборуваат за интеграцијата на Ромите, за заедничкото славење на Ѓурѓовден/Елдерлез, како и за обичајот на мартинките кое е споделено македонско и бугарско фолклорно наследство. Тие образлагают дека со нивниот концепт сакаат да ги надминат проблемите со кои се соочува градот како „етнички поделби, општествена исклученост, маргинализација на ранливите групи, нетолеранцијата, радикализмот и екстремизмот“. Според нив, токму мултикультурниот карактер на градот го бара таквиот пристап затоа што секоја негативна идеологија на поделба и омраза, може „да стане рак што одвнатре ќе ја уништи заедницата“. Нивната појдовна точка е дека примери на поделба има, но дека позитивните примери доминираат, дека не е достигната критичната точка, но дека токму затоа сега е времето кога треба да се дејствува во вистинската насока. Понатаму во образложението на концептот, авторите зборуваат за потребата од еднакви можности за сите, затоа што нееднаквоста, која е присутна и во многу сфери, и економска и општествена, го разградува ткивото на заедницата. Како друг негативен термин ја споменуваат и просторната сегрегација која доведува до поделба.

ështëtapërdorëatëtrashëgimipërbashkim, përndarjen e kulturës, përtëkontribuarnëmirëkuptimin e ndërsjellëtëkulturaveqëjanëmëshumëtëngjashmesesatëndryshme. Motoja e Unionitështë "tëbashkuarnëdiversitet". Qytetiynëështënjëshembullkryesorsesinjëshoqërimulti-etnike, shumë-fetaremundtëfunksionojënëbashkëjetesëpaqësore. NëShkupkashembujtëshumtëkurajotrashëgimipërdoretsiurëlidhësemidisdy e ndonjëherëedhetrekomunitetevedhekulturavetëtyre... Sapokalonurën e gurtëdhehynnëÇarshinë e Vjetër, më i madhinëBallkan, i banuarmemaqedonas, shqiptarë, turq, tëcilëtprejmëshumësenjëshekullijetojnëdhepunojnënëharmonidhepaqe, dukekrijuarartefaktetëreja. Ishhamametjanëgalerikombëtaredhendërtesat e vjetraadministrativeosmanejanëqendratmëtëmëdhakulturore." Përveçkësaj, autorëtflasinpërintegrimin e romëve, festën e përbashkëttëDitëssëShënGjergjit/Elderlez, sidhezakonin e martinit, e cilaështënjëtrashëgimi e përbashkëtfolklorikemaqedonasedhebullgare. Atashpjegojnësemekonceptin e tyreduantëkapërcejnëproblemetmetëcilitatballafaqohetqytetisi "ndarjetetnike, përjashtimisocial, marginalizimi i grupevetëprekura, jo-toleranca, radikalizmidheekstremizmi". Sipastyre, pikërishtkarakterimultikulturor i qytetitkërkonnjëqasjetëtillësepseçdoideologjinegative e ndarjesdheurrejtjesmundtë "bëhetnjëkancerqëdotëshkatërrøjëkomunitetinngabrenda". Pikafillestare e tyreështësekashembujtëndarjes, porseshembujtpozitivëdominojnë, sepikakritikenukështëarritur, porpikërishtpërkëtëështëkohapërtëvepruarnëdrejtimin e duhur. Mëtejnëshpjegimin e konceptit, autorëtflasinpërnevojën e mundësivitetëbarabartapërtëgjithë, sepsepabarazia, e

Зборуваат за наследството на социјализмот коешто Скопје го замислило како отворен, инклузивен, а не град на поделби и дезинтеграција. Концептот, понатаму се рефлектира и во целите на програмата. Се наведуваат „зголемување на свеста и почитта на граѓаните за културната различност“, „зголемување на бројот на маргинализирани групи и граѓани со предизвици кои посветуваат културни настани“. Од четирите програмски столбови, едниот носи експлицитно име „Заедно/Togetherness“. Во образложението на програмскиот концепт се повикува на солидарноста на пост-земјотресно Скопје и повторно се наведуваат поимите толеранција, дијалог, заемна почит и разбирање. Меѓусебните поврзувања и инклузивниот развој се цели кои програмата ќе ги оствари преку креативни активности на различни заедници, повторна употреба на напуштени простори, со проекти на уметност во заедницата, дебати, работилници со кои граѓаните повторно ќе го стекнат правото на град. Трет стратешки документ чија што имплементација продолжи со формирање на посебно координативно тело за следење на имплементацијата е Програмата за одржлив локален развој и децентрализација во Република Северна Македонија 2021-2026. Програмата е усогласена со Национална стратегија за развој на концептот за едно општество и интеркултурализмот 2020-2022 година во делот на Инклузивниот развој, родовата еднаквост, достапноста на услугите до сите граѓани, фокусот врз најранливите категории граѓани, интеркултурното образование, развојот на локалните самоуправи преку културата. Во 2021 беше донесена десетгодишната Национална стратегија за Ромите. Како уште еден доказ за посветеноста на Владата за имплементација, а не само за донесување стратешка рамка, во 2022 се прејде на понатамошна разработка на конкретен акциски план, како потврда и на принципите на еднаквост, промовирање на учеството на ромската заедница во сите фази на креирање политики, со

pranishmenëshumësfera, siekonomikeashtuedhesociale, prishstrukturën e komunitetit. Sitermtjeternegativpërmendinedhendarjenhapësinore, e cilaçonnëndarje. Ataflasinpërtrashëgiminë e socializmitqëShkupi e parashikositëhapur, gjithëpërfshirësdhejonjëqytettëndarjevedheshpërbërjes. Konceptipasqyrohetmëtejnëqëllimet e programit.

Nëtoshënhet "rritia" e ndërgjegjësimt dherespektittëqytetarëve përdiversitetin kulturor", "rritia" e numrittëgrupevetëm marginalizuaradheqytetarëvemës fidaqëndjekin ngjarjet kulturore". Ngakatërshtyllat e programit, njërambanemrin e qartë "Bashkë"/"Togetherness". Nëshpjegimin e konceptit programor, përmendet solidariteti i Shkupit pastërmët dhëpërsëri përmenden konceptet e tolerancës, dialogut, respektitëndërsjellëdhemirëkuptimit. Ndërlidhjet dherë zhvillimi gjithëpërfshirës janë synime që programi dot i arrijë përmes aktivitetev kreativitetë komunitetev etendryshme, ripërdorim i tretë strategjik zbatimi i tëcilit vazhdojmë themelimin e një trupi posaçëm koordinues përmonitorimin e zbatimitështë Programi për zhvillimtëqëndruesh hëmlokal dhedecentralizim në Republikën e Maqedonisë Veriut 2021-2026. Programi është harmonizuarme Strategjinë Nacionale për Zhvillimin e Konceptit të Një Shqoqëri edhe Ndërkulturalizmit 2020-2022 nëfushën e zhvillimit gjithëpërfshirës, barazinë gjinore, disponueshmërinë e shërbimeve përtëgjithëqytetarët, fokusin në kategoritë më të cencuveshmet qytetarët, edukim i mindërkulturor, zhvillimi i pushtetit vendor përmes kulturës. Në vitin 2021 u miratua Strategjia Nacionale dhjetë vjeçare për Romët.

комбинација на мејнстрим и таргетирани мерки во секоја од областите за мерење на достигнувањата и влијанието врз заедницата. Подготовката на АК на Стратегијата за инклузија на Ромите 2022-2030 беше организирана низ партципативен процес на министерствата и надлежните институции кои се во поврзани со приоритетните области од Стратешката Рамка на ЕУ за Ромите, во консултација со граѓанските организации кои работат на интеграција на Ромите во општеството. Во таа смисла и Националниот координатор во октомври 2022 беше вклучен во изготвувањето на 3 годишни национални акциски планови во областа на култура, граѓанска документација и антициганизам во согласност со Стратегијата за Ромите. Во делот за култура на работниот состанок преставници од ресорното министерство и граѓанските активисти врз основа на клучните предизвици во културата ги поставуваа 3 годишните оперативни цели и активности.

Sinjëtjetërdëshmi e angazhimitë Qeverisëpérzbatimin, dhejovetëmpërmiratimin e njëkuadristrategjik, nëvitin 2022 u zhvendosnëpërpunimin e mëtejshëmtënëjëplanikonkretveprimi, sikonfirmim i parimevetëbarazisë, promovimittëpjessëmarrjessëkomunitetiromnëtëgjithafazat e krijimittëpolitikave, menjëkombinimtëmasavekryesoredhetësynuaranëçdofushëpërtëmaturarri tjetdhendikiminnëkomunitet. Përgatitja e KK tëStrategjisësëPërfshirjessëRomëve 2022-2030 u organizuapërmesnjëprocesipjesëmarrëstëministrivedheinstitucionevekom petenteqëlidhenmefushatprioritetëKornizësStrategjiketë BE-sëpërRomët, nëkonsultimmeorganizatat e shoqërisëcivileqëpunojnënëintegrimi i romëvenëshoqëri.

Nëkëtëkuptim, nëtetor 2022, Koordinatori Nacional u përfshinëpërgatitjen e planeve 3-vjeçare kombëtaretëveprimitnëfushën e kulturës, dokumentacionit civil dhe anti-ciganizmit nëpërputhjeme Strategjinë e Romëve. Nëpjesën e kulturëstëtakimtëpunës, përfaqësues ngaministri aresoredhe aktivistë civilënbazëtësfidavekryesoren e kulturë i vendosën qëllimet dhe aktivitetet operative 3-vjeçare.

Врз основа на стратешката цел: Развој, негување и промоција на ромската култура, јазик и традиција и поставените 4 специфични цели:

- Создавање установи за развој, негување и промоција на ромската култура, јазик и традиција
- Создавање и усвршување на професионални културни уметници од ромската заедница

Nëbazëtëqëllimitstrategjik: Zhvillimi, edukim i dhëne promovimi i kulturës, gjuhës dhe traditës romedhe 4 qëllimë specifikë përcaktuara:

- Krijimi i institucioneve përzvillimin, edukimi i dhëne promovimin e kulturës, gjuhës dhe traditës romë
- Krijimi i dhëne promovimi i artisteve profesionalët e kulturës nga komuniteti rom

3. Зголемена поддршка на проекти поврзани со развојот, негување и промоција на ромската култура
4. Подобра промоција и запознавање на другите со ромската култура и намалување на стереотипите и дискриминацијата говорот на омраза, негативните перцепции и анти-ромските наративи во општеството. Се креираа неколкугодишни акции, мерки и проекти за да се постави основа за реализација на стратешката амбиција. За антициганизмот се говореше како една подлабока форма на дискриминација и се разгледуваа иницијативи кои што ќе ја потикнат свеста и сензибилизацијата како и подобрување на севкупниот сервис и услуги (каде што е и најзабележителен субјективниот пристап и бариери). Во текот на 2022 година, продолжија консултациите со надлежните институции во однос на барањата на влашката заедница за изработка на посебна развојна стратегија за културните и образовните права на Власите, по урнекот на Стратегијата за Роми. До КТ беше доставена нацрт верзија на документот. Како процес, се заклучи дека е подобро прво да се усогласат мерките и активностите што би се спровеле, за да има пореалистична основа и поефикасна имплементација. Во таа насока, Министерот за образование формираше работна група од претставници на МОН и влашката заедница, за делот на унапредување на образовните права. Во тек се консултации со Министерството за култура, а се планираат средби и со Националната радио телевизија за унапредување на информирањето на влашки јазик. Иако ниту во 2022 не се реализира завршната активност М 1.2 Вклучување на ЕЛС и Градот Скопје во платформата Интеркултурни градови добрата соработка со платформата ИГ продолжи преку канцеларијата на националниот координатор. Причините за нефинансирање на мерката се промената на властта, што доведе и до персонални промени во највисоките градски власти, бавното воспоставување на новата комуникација, секако и ограничениот буџет поради кризата, затоа што
3. Mbështetja e shtuar e projekteveqëkanëtëbëjnë me zhvillimin, edukimindhepromovimin e kulturësrome
4. Promovimidhenjohjamë e mirë e tëtjerëvemekulturënromedhereduktimi i stereotipevedhediskriminimit, gjuhëssëurrejtjes, perceptimevenegatedhenarrativaveanti-romenëshoqëri. U krijuanaksione, masadheprojektedisavjeçarepërtëvendosurthemeletpërealizimin e ambiciesstrategjike. Anti-ciganizmi u diskutuasinjëformëmë e thellë e diskriminimitdhe shqyrtuaniniciativaqëdotënxisinndërgjegjësimindhesensibiliziminsidhedot ëpërmirësojnëservisindheshërbimet e përgjithshme (kuaksesidhebarrieratsubjektivejanëmëtëdukshme).
- Gjatëvitit 2022 vazhduankonsultimetmeinstitucionetkompetentelidhurmekérkesat e komunitetitvllahpërpërgatitjen njëstrategjietëveçantëzhvillimorepërtëdrejatkulturoredhearsimoretëvlleh ëve, sipasmodelittëStrategjisëpërRomët. Deritek TK-ja u dorëzuanjëprojekt- version i dokumentit. Sipasproces, u konkluduaseështëmëmirëqëfillimishtëharmonizohenmasatdheaktivitetetq ëdotëzbatoreshin, përtëpasurnjëbazëmërealistedhezbatimmëefektiv. Nëkëtëdrejtim, ministri i Arsimitkrijonjëgrupunemepërfaqësuestë MASH-itdhekumunitetitVllah, përpjesën e promovimittëdrejtavearsimore. Konsultimetjanëduke u zhvilluarmeMinistrinë e KulturësdhejanëplanifikuartakimemRadioTelevizioninNacionalpërpromovi min e informacionitnëgjuhënvllahe. Edhepseedhenëvitin 2022 nukështërealizuaraktivitetipërfundimtar M 1.2 Përfshirja e NJVL-vedheqytetittëShkupitnëplatformën e qyteteveNdërkulturore, bashkëpunimi i mirëmeplatformën IG vazhdoipërmesZyrëssëkoordinatoritnacional.

членството во мрежата има и финансиски импликации. Националниот координатор во 2022 година беше избран во нов четиригодишен мандат на преименуваниот Комитетот на експерти за интеркултурна интеграција на мигранти при Секторот за антидискриминација на Советот на Европа. Во тоа својство учествуваше во работата на комитетот кој имаше задача да подготви два документи: Програма и инструменти за подигање на капацитетите за интеграција на мигранти како поддршка за имплементација на Препораката за мултивел политики и управување со интеркултурна интеграција на национално ниво CM/Rec(2022)10, како и физибилити студија за нови правни механизми или критериуми за сеопфатни стратегии на инклузија. Во насока на продлабочување на соработката и подигнување на меѓународниот углед на земјата како пример на добри практики за интеркултурен дијалог и интеграција, Владата, во соработка со Министерството за надворешни работи, беше домаќин на Вториот редовен состанок на Комитетот на експерти кој се одржа на 18 и 19 Октомври 2022 во Скопје. Комитетот на состанокот во Скопје, работеше на изработка на новите документи во рамките на општата цел „да обезбеди еднаквост за сите, да градење на инклузивно општество, и да овозможи ефикасна заштита од дискриминација и омраза и да создаде амбиент каде што различноста се почитува“. Бидејќи, подготовката на новиот стратешки циклус од Стратегијата за развој на концептот Едно општество и интеркултурализам е дел од програмата на Владата за 2022 година, искуствата и работата на Комитетот, беа значајни и за Координативното тело за имплементација и подготовка на новиот текст. Се одржаа неколку средби и размена на искуства на повеќе нивоа и се реактуализираа членството во мрежата Интеркултурни градови, како и можноста за пилот проект за управување на повеќе нивоа на власт (multilevelgovernance) за интеркултурна интеграција.

Arsyet e mosfinalizimittëmasësjanëndryshimi i pushtetit, i cilisollindryshime personalenë autoritetet mëtë lartatë qytetit, vendosjen e ngadaltë komunikim i mëdhenjës sigurisht buxhetin e kufizuar për shkaktëkrizës, se pse anëtarësimin e rrjetkaedhe implikimet financiare. Koordinatorinacional u zgjodhnë vitin 2022 përmendatë rikatërvje çartë Komitetit të Ekspertëvet e riemëruar për Integrimi ndërkulturor të Emigrantëve në Sektorin Kundër Diskriminimit Këshillitë Evropës. Në këtë cilësi, mori pjesën e punën e komitetit që kishte për detyrë përgatitjen e dy dokumenteve: Programin dhe instrumentet për ngritjen e kapaciteteve për integrimin e migrantëve në mbështetje të zbatimit të Rekomandimit për politikat shumë nivelëshe dhe menaxhimin e integrimit ndërkulturor në nivel kombëtar CM/Rec(2022)10, si dhe studim fizibiliteti për mekanizmat e rinj ligjorë ose kriteret për strategji gjithëpërfshirëse.

Me qëllim të thellimit të bashkëpunimit dhe ngritjes së reputacionit ndërkombëtar të vendit si shembull i praktikave të mira për dialog dhe integrim ndërkulturor, Qeveria, në bashkëpunim me Ministrinë e Punëve Jashtme, ishte nikoqir i takimit të dytë të rregullt të Komitetit të Ekspertëve, i cili u mbajt më 18 dhe 19 tetor 2022 në Shkup. Komiteti në takimin në Shkup punoi në zhvillimin e dokumenteve të reja në kuadër të qëllimit të përgjithshëm "të garantohet barazia për të gjithë, të ndërtohet një shoqëri gjithëpërfshirëse dhe të mundësohet mbrojtje efektive kundër diskriminimit dhe urrejtjes dhe të krijohet një mjedis ku diversiteti respektohet". Meqenëse përgatitja e ciklit të ri strategjik nga koncepti i Strategjisë për zhvillimin e një shoqërie të vetme dhe ndërkulturalizëm është pjesë e programit të Qeverisë për vitin 2022, përvojat dhe puna e Komisionit ishin të rëndësishme edhe për Trupin Koordinues për zbatimin dhe përgatitjen e tekstit të ri. U zhvilluan disa takime dhe shkëmbim përvojash në nivele të shumta dhe u përditësua anëtarësimi në rrjetin e

1.2 Приоритетна цел: Зајакнување на надлежностите и севкупните капацитети и ресурси на институциите од културата и уметноста за креирање и спроведување на проекти кои обезбедуваат култура за сите

Постигнати резултати во 2022 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 1.2:

Мерките и активностите предвидени за остварување на приоритетната цел 1.2:

M1.2.1. Обуки за управување со различноста, интеркултурна медијација, интеркултурен проектен менаџмент на институциите од културата и уметноста и

A 1.2.1.1. Годишен тренинг- модул со повеќе сесии, изработка на труд и сертифицирање на претставниците на институциите

не се реализираа, повторно поради финансиските пречки создадени, овојпат од воената агресија на Русија врз Украина. За да се надмине недостатокот од средства, како објективна пречка од Пандемијата Ковид 19, во 2021 година беше договорено мерката да се спроведе во партнерство со Нансен дијалог центарот. НДЦ, како организација со солидно портфолио во делот на интеркултурното образование, креираше курикулум во кој вклучи соодветни интеркултурни експерти во делот на Управување со културната различност. Беше изработен предлог-проект, за којшто, во договор со вицепремиерот за евроинтеграции, беа побарани средства од билатералниот пакет со

Qyteteve Ndërkulturore, si dhe mundësia e pilot projektin për qeverisjen shumënivelëshe (multilevelgovernance) për integrimin ndërkulturor.

1.2 Qëllimiprioritar: Forcimi i kompetencavedhe kapacitetevetëpërgjithshmed heburimevetë institucioneve kulturored heartistike përkrijimindhezbatimin e projekteve që ofrojnë kulturëpërtëgjithë.

Rezultatet e arrituranëvitin 2022 drejt përbushjessë qëllimit prioritar 1.2:

Masat dhe aktivitetet e parashikuara përrarritjen e qëllimit prioritar 1.2:

M1.2.1. Trajnine për menaxhimin e diversitetit, ndërmjetësimin ndërkulturor, menaxhimin e projekteve ndërkulturore të institucioneve të kulturës dhe artit dhe

A 1.2.1.1. Trajnim-modul vjetor me disa seanca, përgatitja e punimit dhe certifikimi i përfaqësuesve të institucioneve.

nuk u realizuan, sërisht për shkak të pengesave financiare të krijuara, këtë herë nga agresioni ushtarak i Rusisë kundër Ukrainës. Për të tejkaluar mungesën e fondeve, si pengesë objektive nga Pandemija Covid 19, në vitin 2021 u ra dakord që masa të zbatohet në partneritet me Qendrën e Dialogut Nansen. QDN, si një organizatë me një portofol solid në fushën e edukimit ndërkulturor, krijoi një kurrikul që përfshinte ekspertë të përshtatshëm ndërkulturor në fushën e Menaxhimit të Diversitetit Kulturor. Është përgatitur një projekt propozim, për të cilin në marrëveshje me zëvendëskryeministrin për integrime evropiane janë kërkuar mjete nga pakova bilaterale me Norvegjinë. Por sigurimi i fondeve nuk ndodhi, sepse

Норвешка. Но обезбедувањето на средствата не се случи, затоа што во март 2022 година, норвешката влада значително ги намали средствата, пренасочувајќи ги за помош кон Украина.

në mars 2022, qeveria norvegjeze reduktoi ndjeshëm fondet, duke i rialokuar ato për ndihmë në Ukrainë.

M 1.2..2 Вклучување соодветни содржини во годишните програми на националните установи:

Анализата на годишните програми на институциите која што ја правиме врз база на резултатите од повикот, објавени на веб страницата на Министерството за култура (<https://kultura.gov.mk/25648/>), покажува подобрување на интеркултурната програма. Во драмската дејност, кај театите како национални институции, и покрај релативно малиот број на проекти кои ги добиваат како официјална поддршка, може да се забележи дека културната различност е високо застапена. Речиси сите театри кои дејствуваат во т.н. мешани средини, и центрите за култура кои добиле средства за театрска програма имаат претстави балансирано, и на македонски и на албански јазик, односно вклучуваат македонски, односно албански, или турски, режисери и автори. Се забележува дека и институциите на кои во извештајот од 2021 година им недостасуваа мултикултурни автори или режисери сега ги има: НУ Гостиварскиот театар, Албанскиот театар, МНТ. Во визуелните уметности постои тенденција за мултикултурна балансираност кај институциите во мешаните средини. НУ од Куманово, Кичево, Дебар, Прилеп, Охрид. Нема добра балансираност кај НУ од Струга, Тетово, и во доминантно моноетничките средини, како Штип, Струмица, Крива Паланка, Гевгелија. На пример, кај националната галерија од Тетово чија програма е составена исклучиво од албански автори, за разлика од 2021 Галеријата во програмата има вклучено и проект за развој на ликовната уметност кај децата со посебни потреби, по повод светскиот

M 1.2..2 Përfshirja e përbajtjeve të duhura në programet vjetore të institucioneve nacionale:

Analiza e programeve vjetore të institucioneve, të cilën e bëjmë në bazë të rezultateve të thirrjes, e publikuar në ueb faqen e Ministrisë së Kulturës (<https://kultura.gov.mk/25648/>), tregon përmirësim të program ndërkulturor. Në veprimtarinë dramatike, tek teatri si institucionale, pavarësisht numrit relativisht të vogël të projekteve që marrin si mbështetje zyrtare, mund të vërehet se diversiteti kulturor është mjaft i përfaqësuar. Pothuajse të gjitha teatrot që veprojnë në të ashtuquajturat mjedise të përziera dhe qendrat e kulturës që kanë marrë fonde për një program teatror kanë shfaqje të balancuara, si në gjuhën maqedonase ashtu edhe në shqipe, përkatësisht përfshijnë regjisorië dhe autorë maqedonas, përkatësisht shqiptarë ose turq. Vërehet se institucionet të cilëve në raportin e vitit 2021 u mungojnë autorë apo regjisorië multikulturorë tani i kanë: IN Teatri i Gostivarit, Teatri Shqiptar, TMK. Në artet vizuale ka një tendencë për ekuilibër multikulturor në institucionë në mjedise të përziera. IN nga Kumanova, Kërçova, Dibra, Prilepi, Ohri. Nuk ka ekuilibër të mirë në IN nga Struga, Tetova dhe në zonat me shumicë monoetnike si Shtipi, Strumica, Kriva Pallanka, Gjevgjelia. Për shembull, në galerinë kombëtare nga Tetova, programi i së cilës përbëhet ekskluzivisht nga autorë shqiptarë, për dallim nga viti 2021, galeria ka përfshirë në programin e saj edhe një projekt për zhvillimin e artit figurativ tek fëmijët me nevoja të veçanta, me rastin e Ditës Botërore. Edhe pse programet e këtyre institucioneve janë të vogla, kjo nuk mund të justifikohet për përzgjedhjen monokulturore, sepse disa prej institucioneve kanë dhe disa

ден. Иако програмите на овие институции се мали, тоа не може да биде оправдување за монокултурна селекција, затоа што дел од институциите имаат, а дел од нив немаат балансирани мултикултурни програми. Културниот диверзитет е добро балансиран во програмата на најзначајната институција од областа на визуелните уметности НИ Национална галерија Скопје, а годинава значително интеркултурна програма има Музејот на современи уметности, која во рамките на реномираната меѓународна манифестација Манифеста, се претстави со голем проект посветен на ромските визуелни уметници. И изложбата од значајната програма Биенале на млади е интеркултурна. Речиси идентична е анализата и кај институционалните корисници во фолклорната дејност. Но тие за разлика од анализата во 2021 многу подобро го изразуваат културниот диверзитет, особено установите во Дебар, Кичево, Гостивар и Куманово. Добар факт е што веќе претходно констатираните манифестации од 2021 имаат континуитет и во 2022 како мултиетничкиот фолклорен фестивал во претежно моноетничка Гевгелија и фолклорната работилница за деца со посебни потреби во Берово. Како пример на добра практика и понатаму останува **НУ Турски театар Скопје**, институција посветена на културниот развој на турската заедница. За успехите на институцијата, Претседателот на државата, Стево Пендаровски го додели Призанието за Повелба на Република Северна Македонија на НУ Турски театар Скопје на 25.03.2022 година. Во однос на новиот објект на НУ Турски театар продолжува изградбата на фасада и за таа намена од страна на Министерство за култура беа преведени и исплатени 115 530 710 денари. Во 2022 година НУ Турски театар на МТФ „Војдан Чернодрински“ од Прилеп, имаше настап со преставата „Вишнова Градина“ во режија на Владимир Милчин, на кој театарот доби две награди и тоа ХанканДаци за најдобар млад актер и Бедија Беговска за главна женска улога. Театарот настапи на неколку најреномирани

prej tyre нук канë programe të balancuara multikulturore. Diversiteti kulturor është i balancuar mirë në programin e institucionit më të rëndësishëm në fushën e arteve vizuale, IN Galeria Kombëtare Shkup, dhe këtë vit Muzeu i Arteve Bashkëkohore ka një program dukshëm ndërkułturor, i cili në kuadër të manifestimit të njojur ndërkombeitar Manifesta , u prezantua me një projekt të madh kushtuar artistëve vizualë romë. Gjithashtu, ekspozita nga programi i rëndësishëm i Bienales së të Rinjve është ndërkułturore. Analiza e përdoruesve institucionalë në veprimtarinë folklorike është pothuajse identike. Por për dallim nga analizat e vitit 2021, ata shumë më mirë e shprehin diversitetin kulturor, veçanërisht institucionet në Dibër, Kërçovë, Gostivar dhe Kumanovë. Është fakt i mirë që manifestimet tashmë të krijuara nga viti 2021 kanë vazhdimësi në vitin 2022 si festivali folklorik multiethnik në Gjegjelinë kryesisht njëetnike dhe punëtoria folklorike përfëmijët me nevoja të veçanta në Berovë.

Si shembull i mirë i praktikës së mirë edhe më tej mbetet **IN Teatri Turk Shkup**, një institucion i dedikuar përvillimin kulturor të komunitetit turk. Për sukseset e institucionit, kryetari i shtetit, Stevo Pendarovski, më 25 mars 2022 ndau Kartën e Republikës së Maqedonisë së Veriut IN Teatrit Turk në Shkup.

Sa i përket objektit të ri të IN Teatrit Turk, vazhdon ndërtimi i fasadës dhe përkëtë qëllim nga Ministria e Kulturës janë paraparë dhe janë paguar 115 530 710 denarë. Në vitin 2022, IN Teatri Turk i FTM "Vojdan Çernodrinski" nga Prilepi pati shfaqjen me shfaqjen "Vishnova Gradina" me regji të Vladimir Milçin, ku teatri mori dy çmime, përkatësisht Hankan Daci për aktorin më të mirë të ri dhe Bedija Begovska për rolin kryesor të femrës. Teatri interpretoi në disa nga festivalet më të njoitura shtetërore.

Teatri interpretoi në disa nga festivalet më të njoitura shtetërore. Nga

државни фестивали. Анализите на прес клипингот на институцијата покажува дека претставите кои ги реализираа во 2022 се позитивно прифатени од публиката, а беа проследени и од пишаните и електронските медиуми, кои пишуваа позитивни критики. Во целост се вклопија во репертоарската политика и во потполност ги исполнија постпродукциските очекувања. Сепак поради глобалната енергетска криза и намалување на буџетот на Министерството за култура го одложи проектотот „Процес“ од Франц Кафка во режија на ЏабирДоко за 2024 година. Не можеше да реализира ниту едно ново вработување од побараните четири поради заминување на дел од персоналот во пензија.

M1.2.3 Поттикнување на соработката и осмислување на заеднички културни активности на културните установи со организации што ги претставуваат овие заедници и групи:

Анализата на годишните програми на институциите покажува солидна соработка со организации, фолклорни друштва, неформални групи и поединци. Сепак само мал дел од тие програми се мултикултурни и интеркултурни, иако се забележува тенденција на зголемување во однос на 2021 година.

1.3 Приоритетна цел: Зајакнување на надлежностите и сèвкупните ресурси на Управата за афирмирање и унапредување на културата на припадниците на заедниците

Постигнати резултати во 2022 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 1.3:

M 1.3.1 Реорганизација и зголемување на надлежностите на Управата за афирмирање и унапредување на културата на припадниците на

analizat e prerjeve të shtypit të institucionit rezulton se performancat e realizuara në vitin 2022 janë pritur pozitivisht nga publiku, si dhe janë ndjekur edhe nga mediat e shkruara dhe ato elektronike, të cilat kanë shkruar komente pozitive. Ato përshtaten plotësisht në politikën e repertorit dhe plotësan plotësisht pritshmëritë pas prodhimit. Megjithatë, për shkak të krizës globale energjetike dhe reduktimit të buxhetit të Ministrisë së Kulturës, проекти “Procesi” i Franz Kafkës, me regji të Jabir Dokos, është shtyrë për në vitin 2024. Ai nuk ka mundur të bëjë asnje punësim të ri nga katër të kërkuarit për shkak të daljes në pension të një pjesë të stafit.

M1.2.3 Inkurajimi i bashkëpunimit dhe hartimi i aktiviteteve të përbashkëta kulturore të institucioneve kulturore me organizatat që përfaqësojnë këto komunitete dhe grupe:

Analiza e programeve vjetore të institucioneve tregon bashkëpunitum solid me organizatat, shoqëritë folklorike, grupet joformale dhe individë. Megjithatë, vetëm një pjesë e vogël e atyre programeve janë multikulturore dhe ndërkulturore, edhe pse ka një tendencë rritjeje në raport me vitin 2021.

1.3 Qëllimi prioritar: Forcimi i kompetencave dhe burimeve të përgjithshme të Drejtorisë për Afirmimin dhe Promovimin e Kulturës së Pjesëtarëve të Komuniteteve

Rezultatet e arrituranëvitin 2022 drejt përmbytjessë qëllimit prioritar 1.3:

M 1.3.1 Riorganizimidherritja e kompetencave të Drejtorisë për Afirmimin dhe Promovimin

заедниците во Република Северна Македонија. По парламентарните избори Управата доби нов директор, претставник на бошњачката заедница. На почетокот на 2021 Управата, заедно со Министерството доби нови простории со што значително ги подобри техничките и инфраструктурните услови во кои функционира. Програмата за работа е успешно усвоена од матичната институција - Министерство за политички систем и односи меѓу заедниците. **Управата** веќе дефинира круг на активности со кои поуспешно ја остварува својата мисија. Дава мислење за програми од својот делокруг на работа. Редовно остварува средби и координативни состаноци со други институции како Националната галерија Скопје, Национален конзерваториски центар, Музејот на холокаустот, претставници на Здруженија и граѓани кои ги претставуваат помалубројните заедници. Темите на средбите се околу поеднинечниот придонес на горенаведените институции во насока на афирмирање и унапредување на културата на припадниците на заедниците во Република Северна Македонија. Претставници на управата редовно присуствуваат на културни манифестации, како и на активностите со кои пригодно се одбележуваат националните празници на заедниците и други значајни датуми. Редовно учествуваат на работилници (како онаа за анализа на состојбите и утврдување нова стратешка рамка за стратегијата Едно општество), регионални конференции (за состојбата на Ромите во Европа во Словенија), на партципативни форуми (за влијанието на резултатите од пописот и за состојбата со образовните права) и обуки на кои ги застапуваат гледиштата на институцијата, но и придонесуваат во подоброто остварување на правата на заедниците.

Приоритет 2: Афирмација и развој на меѓусебната почит, разбирање и поддршка на културните различности во општеството, во кое културите на сите заедници, врз основа на развиен интеркултурен дијалог силен соработуваат, меѓусебно се надополнуваат и се збогатуваат

Kulturëssë Pjesëtarëvetë Komunitetëvenë Republikën e Maqedonisësë Veriut. Pas zgjedhjeve parlamentare, Drejtoria moridrejtortëri, përfaqësues i komunitetit boshnjak. Në fillimtë vitit 2021, Drejtoria së bashkume Ministri në morën hapësiratëreja, të cilat përmirësonin ndjeshëm kushtet teknike infrastrukturore në të cilataj ofunksionon. Programi i punësështëmiratuar mes ukses nga institucionamë-Ministria e Sistemit Politik dhe Marrëdhënive Ndërmjet Bashkësive. Administratata shëmërapërcaktuan njësë aktivitetesh metë cilat realizon mëm esukses misionin e saj. Jep mendim për programet nga fushëve primi i tij i punës. Rregullisht mban takime dhe mbledhje koordinuese me institucione të tjera si Galeria Kombëtare Shkup, Qendra Kombëtare e Konservimit, Muzeu i Holokaustit, përfaqësues të shoqatave dhe qytetarë që përfaqësojnë komunitetet më të vogla.

Temat e takimeve kanë të bëjnë me kontributin individual të institucioneve të lartpërmendura në drejtim të afirmimit dhe promovimit të kulturës së pjesëtarëve të komuniteteve në Republikën e Maqedonisë së Veriut. Përfaqësuesit e administratës ndjekin rregullisht manifestimet kulturore, si dhe aktivitetet që shënojnë me lehtësi festat kombëtare të komuniteteve dhe data të tjera të rëndësishme. Rregullisht marrin pjesë në seminare (të tilli si ai për analizimin e situatës dhe vendosjen e një kuadri të ri strategjik për strategjinë e një shoqërie), konferenca rajonale (mbi situatën e romëve në Evropë në Slloveni), në forme pjesëmarrëse (mbi ndikimin e rezultatet e regjistrimit dhe për situatën me të drejtat arsimore) dhe trajnime në të cilat ato përfaqësojnë pikëpamjet e institucionit, por edhe kontribuojnë në realizimin më të mirë të të drejtave të komuniteteve.

Prioriteti 2: Afirmimi dhe zhvillimi i respektit të ndërsjellë, mirëkuptimit dhe mbështetjes së diversitetit kulturor në shoqëri, në të cilën kulturat e të gjitha komuniteteve, bazuar në dialogun e zhvilluar ndërkulturor, bashkëpunojnë fuqishëm, plotësojnë dhe pasurojnë njëra-tjetren.

2.1 Приоритетна цел: Субвенционирање на програми и содржини кои се залагаат за елиминирање на национализмот, ксенофобијата, етничките стеги, религиозна, родова, полова и секаква друга дискриминација

Постигнати резултати во 2022 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.1:

Анализата на резултатите од годишниот конкурс на Министерството за култура за 2022 во делот на други корисници, покажува значаен диверзитет и интеркултурност на проектите, и поголемо прифаќање на проекти на припадниците на заедниците од 2021 година.

Дури половина од приоритетите во годишниот повик ги содржат целите и тематските области кои се опфатени и во Стратегијата за развој на концептот за Едно општество и интеркултурализам:

1. Поттикнување на интеркултурен дијалог;
2. Изразување, негување и афирмирање на културниот идентитет на заедниците во Република Северна Македонија;
3. Поттикнување на учеството на лица со посебни потреби,

2.1 Qëllimiprioritar: Subvencionimi i programeve ëndërrmbajtjeve që mbrojnë eliminimin e nacionalizmit, ksenofobisë, kufizimeve etnike, fetare, gjinore dhe diskriminimit jetër

Resultatet e arrituranëvitit 2022 drejtpërmbylleshjetë Qëllimit Prioritar 2.1:

Analiza e rezultateve të konkursit vjetortë Ministrisës Kulturës përvitin 2022 nëpjesë e përdoruesvetëtjerë, tregon një diversitet konsiderues hëmdërkulturor të projekteve dhënë jep ranim mëtë madhtë projekteve ngapjesëtarët e komuniteteve gavitit 2021.

Edhe gjasma e prioriteteve ëndërrmbajtjeve qëllimet dhëfushat tematike qëmbulohen dhënë Strategjinë përzgjidhës së konceptit të Një Shqëri edhe Ndërkulturalizmit:

1. Inkurajimi i dialogut ndërkulturor;
2. Shprehja, edukimi i firmimi i identitetit kulturor bashkësive në Republikën e Maqedonisë Veriut;
3. Inkurajimi i pjesëmarrjes së personave me nevoje të veçanta,

налицавосоцијаленризик,
намаргинализирани групи или инагрупите сопомалку можности;

4. Унапредување на родовата рамноправност;

5. Развој и дисперзија на музичката култура на локално ниво и создавање услови за рамномерен развој во Република Северна Македонија;

6. Развој и промоција на млади уметници од Република Северна Македонија;

7. Промовирање домаашни, меѓународни и интеркультурни врнежувања, соработки и партнерски проекти, кои придонесуваат кон европските вредности и перспективи.

personavenérrezik social, grupevetémargjinalizuara apo grupeve me mëpakkundësi;

4. Promovimi i barazisë gjinore;

5. Zhvillimidheshpërndarja e kulturës muzikore në nivel lokal dhe krijuimi i kushteve për zhvillimtëbarabartënë Republikën e Maqedonisë së Veriut;

6. Zhvillimidhe promovimi i artistëvetërinj nga Republika Maqedoniasë së Veriut dhe

7. Promovimi i rrjetet e vendasse, ndërkombëtare dhendë kulturore, bashkëpunimi e projekteve partneritë, të cilat kontribuojnë në vlerat dhe perspektivat evropiane.

Во сите дејности може да се забележи дека проекти добиваат поддржки на граѓани, компании и поединци од сите етнички заедници, доминираат во добар баланс македонски и албански уметници и за разлика од претходната година во добар број се присутни проекти од припадниците на помалите заедници. Поддржани се и проекти на автори со интеркультурен бекグラунд. Препознати се организации кои имаат портфолија и докажана одличност во имплементацијата на проектите и поддржани се со буџети еднакви со оние на главните корисници. Добар е и изборот на проекти и манифестиции од аспект на децентрализацијата. Застанали се не само проекти од главниот град или од поголемите градови, туку и манифестиции и проекти кои доаѓаат од помалите средини. Во таа смисла може да констатираме дека и деметрополизацијата, деконцентрацијата, децентрализацијата, како критериуми на министерството за култура, во дослух со рамномерниот и инклузивен

Nëtëgjithave primtaritëmundtëvërehet se projektet pranohen nga Shoqatat e qytetarëve, kompanitë dhe individët nga bashkësítët e tnikë, artistët maqedonas dheshqiptarë dominojnë njenjë kuilibërtëmirëdhe, përdallim ngaviti paraprak, kanjënumërtëmadhtëprojekteve enga ëtarët e komunitetet mëtë vogla.

Mbështetengjithashtuprojektet e autorëve mes fond ndërkulturore. Organizataate njohura që kanë portofold heek selencëtëdëshmuar në zbatimin e projektit njihend hembështeten me buxhetëtëbarabartame atotëpërfituesvek ryesorë.

E mirështëedhe zgjedha e projekteve dhemanifestime venga aspekti i decentralizimit. Nuk përfaqësohen vetëm projektengakryeqyteti apo qytetet mëtëmëdha, por edhe manifestime venga aspekti i decentralizimit. Mund të konstatojmë sedem metropolizimi, dekoncentrimi, decentralizimi, sikritë i Ministrisë së Kulturës, nëpërputhje me zhvillimin e balancuar hegjithëpërfshirës, prioritet i Strategjisë përnjëshoqëri,

развој, приоритет од Стратегијата за едно општество, функционира. Во издавачката дејност, соодветно, балансот меѓу македонските и албанските издавачи и автори е добро направен, а има и добар број на ромски и турски изданија, присутни се изданија, но и манифестиации чии носители се припадници на влашката, хрватската, српската и бошњачката заедница. Носителите на овие проекти се поддржани со неколку изданија во број и суми еднакви со останатите. Постојат неколку преводи на македонски автори на албански јазик и неколку изданија од албански јазик кои пишуваат директно на македонски јазик. Поддржани се неколку преводи на познати современи автори од Република Албанија на македонски. Како и минатата година, поддржани се изданија кои се занимаваат со мултикультурни и интеркультурни теми, меѓу кои и проекти на издавачка куќа која што експлицитно прави интеркултурни проекти, како заедничка објава на албански и македонски јазик, дури и повеќејазични изданија, на јазиците и на помалите заедници. Повторно се присутни инклузивни сликовници, односно изданија наменети за лица со дислексија. Проектите кои би ги сместиле во приоритетот општествена кохезија, проекти за ранливи категории лица, на маргинализирани заедници, проекти за родова еднаквост, на ЛГБТ заедницата, на лицата со попреченост се значително по присутни во одобрените проекти во т.н. интердисциплинарна дејност. Фолклорната дејност, останува дејноста, како и во 2021 година, каде што културата на заедниците е најдобро презентирана во програмата. Агенцијата за остварување на правата на заедниците и годинава објави повик за финансирање на програмските активности на здруженијата и фондациите. Тоа придонесува кон стабилизирање и на мисијата и улогата на оваа институција и ја потврдува нејзината кредитбилност во областа. Во согласност со големината на финансиските средства и предложените буџети за проектите беа селектирани 11 здруженија за поддршка на

funksionon. Nëveprimtarinëbotuese, nëpërputhjemerrethanat, ështëbërëmirëekuilibindërmjetbotuesvedheautorëvemaqedonasdheshqip tarë, kaedhenjënumërtëmirëtëbotimeveromedheturke, kabotime, poredhemIFESTIMEBARTËSTËTËCILAVEJANËANËTARËT e Vllahisë, Kroat, komunitetetserbedheboshnjake. Mbajtësit e këtyreprojektevembështetenmedisabotimenënumërdheshumatëbarabarta metëtjerat.

Ekzistojnëdisapërkthimetëautorëvemaqedonasnëgjuhënshqipedhedisaboti mengajuhashqipeqëshkruajnëdrejtëpërdrejtënëgjuhënmaqedonase. JanëmbështeturdisapërkthimetëautorëvetënjohurbashkëkohorëngaRepublika e Shqipërisënëgjuhënmaqedonase. Ashtusivit e kaluar, mbështetenbotimeqëtrajtojnëtemamultikulturoredhendërkulturore, dukepërfshirëprojektet e njështëpiebotueseqëkryennëmënyrëeksplíciteprojektendërkulturore, sinjëbotim i përbashkëtnëshqipdhemaqedonisht, madjeedhebotimeshumëgjuhëshe, nëgjuhët e komuniteteve mëtëvogla. Libratmefiguragjithëpërfshirësejanësërishtëpranishëm, prabotimetëdestinuarapërpersonatmedisleksi.

Projektetqëdotëvendosinkohezioninsocialsiprioritet, projektetpërkategoritë e cenueshmetënjerëzve, komunitetet e marginalizuara, projektetpërbarazinëgjinore, komunitetin LGBT dhe personat me aftësítëku fizarajanëdukshëmmëtëpranishmenëprojektet e miratuaranëtëashtuquajturat. Veprimtarindërdisiplinore. Veprimtariafolklorikembetetaktivitet, sinëvitin 2021, kukulta e komunitetevepërfaqësëohetmësëmirinëprogram.Agjencia për Realizimin e të Drejtave të Komuniteteve shpalli Thirrje për financimin e aktiviteteve programore të shoqatave dhe fondacioneve këtë vit. Kontribuon në stabilizimin e misionit dhe rolit të këtij institucionit dhe konfirmon besueshmërinë e tij në këtë fushë. Në përputhje me madhësinë e burimeve financiare dhe buxhetet e propozuara për projektet, 11 shoqata u zgjodhën

нивните проекти, кои се во интерес на помалубројните заедници:

1.Здружение на граѓани за промовирање и заштита на културните и духовните вредности Легис – Скопје

2.Српски културен центар – Скопје

3.Здружение на граѓани за млади, демократија и човекови права – УФУК Скопје

4.Здружение на права и хуманост – ИНТЕГРА НАУ

5.Здружение на граѓани Заедница на Хрвати во РСМ – ЗХРСМ – Скопје

6.Здружение Ромски деловен информативен центар на Македонија Скопје – ЗРДИЦМ

7.Здружени за рурален развој Локална акциска група АБЕР 2015 – Куманово

8.Здружение на граѓани – Црногорска Заедница во Република Македонија Скопје – ЦЗРМ

9. Организација за социјална иновација СОЛИС – Скопје

10. Здружение за мултикултурна интеграција ИНКЛУЗИЈА – Охрид

11. Здружение ЦЕНТАР ЗА НАПРЕДНИ ИСТРАЖУВАЊА Скопје

Од приложената листа може да се види дека многу од нив се културни здруженија или здруженија со силни културни портфолија. Во однос на минатогодишниот конкурс има и здруженија кои што повторно добиваат проект, но и такви коишто за првпат се најдоа на листата.

2.2 Приоритетна цел: Зголемување на бројот на интеркултурните програми и проекти на централно и локално ниво

Постигнати резултати во 2022 во насока на исполнување на

пër тë mbështetur projektet e tyre, тë cilat janë нë interes тë komuniteteve më тë vogla:

1. Shoqata e qytetarëve përpromovimindhembrojtjen e vlerave kulturore dheshpirtërore Legis - Shkup
2. Qendra Kulturore Serbe - Shkup
3. Shoqata e qytetarëve përrini, demokracidhetë drejtat e njeriut - UFUK Shkup
4. Shoqata e të Drejtavdehe Humanitetit – INTEGRA NAU
5. Shoqata e qytetarëve Bashkësia e Kroatëvenë RMV-së - BHRMV - Shkup
6. Shoqata Qendra Informative e Biznesit Rom të Maqedonisë Shkup - QIBRM
7. Shoqata e Zhvillimit Rural Grupi Lokali Veprimit ABER 2015 – Kumanovë
8. Shoqata e qytetarëve - Bashkësi malazezenë Republikën e Maqedonisë Shkup - BMRM
9. Organizatapërinovacion social SOLIS - Shkup
10. Shoqatapërintegrim multikulturor INKLUSIA - Ohër
11. Shoqata QENDRA PËR HULUMTIMETË AVANCUARA Shkup

Nga lista e bashkangjitur shihet se shumë prej tyre janë shoqata kulturore apo shoqata me portofoltë fuqishëm kulturor. Në lidhje me konkursin e vitit të kaluar, ka edhe shoqata që marrins sërisht një projekt, pored heatoqëishin përherëtë parë në listë.

2.2 Qëllimi prioritari: Rritja e numrit të programave vedhe projekte vendërkulturore, në nivel qendro rorë lokal

Rezultatet e arritur anëtin 2022 drejt përmbyshjessë Qëllimit Prioriteti

Приоритетна цел 2.2:

M2.2.1 Интеркултурни програми и проекти на национално и на локално ниво

Во 2022 година, Министерството за политички систем и односи меѓу заедниците, објави повик за финансирање на програмските активности на здруженијата и фондациите, во вкупен износ од 20.000.000,00 денари. Повикот беше усогласен преку континуираната комуникација меѓу Координативното тело и МПСОЗ, при што, три од десетте приоритетни цели беа во духот на Стратегијата:

- Еднаквост и недискриминација во сите области на општественото живеење;
- Подобрување на социјалната кохезија и меѓуетничка толеранција и
- Обезбедување и промоција на вредностите на Охридскиот Рамковен договор (етничкиот, културниот, јазичниот и верскиот идентитет на заедниците).

Дури две третини од специфичните цели на повикот ги опфатија приоритетите и целите распоредени во седумте приоритетни области од Стратегијата. Тие беа изразени на следниот начин:

- Унапредување на меѓуетничката толеранција и елиминирање на сите видови на дискриминација (расизам, сексизам, дискриминација поради бременост, раѓање или родителство, верска, возрасна дискриминација, дискриминација поради попреченост или болест, трансродова-ЛГБТ дискриминација);
- Промоција на мултиетничкиот карактер на општеството, градење доверба и успешен соживот на припадниците на

2.2:

M2.2.1 Programet dhe projektet ndërkulturoren në nivel nacional dhe lokal

Në vitin 2022, Ministria e Sistemit Politik dhe Marrëdhënieve Ndërmjet Bashkësive Shpallitë se përfinan cimin e aktivitetev programore të shoqatave të fondacioneve, në vlerë të përgjithshme prej 20.000.000,00 denarë. Thirrja u harmonizuapërmes komunikimit të vazdueshëm ndërmjet Trupit Koordinues dhe MSPMB, kutrengadhjetës y nimet prioritare i shinnë frymën e Strategjisë:

- Barazidhemos diskriminim nötëgjithafushat e jetës shoqërore;
- Përmirësimi i kohezionit social dhetolerancës ndëretnikedhe
- Sigurimi i promovimi i ivlerave të Marrëveshjes Kornizëtë Ohrit (identiteti etnik, kulturor, gjuhësordhe fetar i komuniteteve).

Rrehdytëtretat qëllimeves specifiket e thirrjes përfshinë prioritetet dhei qëllimet shpërndarane shtatë fushat prioritare të Strategjisë. Ato u shprehë në mënyrë nënsinëvijim:

- Promovimi i tolerancës ndëretnikedhe eliminimi i të gjitha lojeve të diskriminimit (racizëm, seksizëm, diskriminimi përshtaktështatzenës, lindjesose prindërimi, fetar, diskriminim në moshë, diskriminimi përshtaktë paftësisë osësë mundjes, diskriminim transgjinor-LGBT);
- Promovimi i karakterit multi etnike, shqoqërisë, ndërtimi i bësimit dhe bashkëjetësë së ushmetë pjesëtarëvetëko

заедниците на централно и локално ниво;

- Спроведување на начелата кои произлегуваат од Охридскиот Рамковен договор;
- Унапредување на соодветната и правична застапеност на припадниците на заедниците, при вработувањата во администрацијата во сите централни и локални јавни органи и подобрување на меѓучовечките односи меѓу сите вработени;
- Олеснување на спроведувањето на правото на употреба на јазици и азбуки на припадниците на заедниците;
- Промовирање и заштита на културното наследство на припадниците на заедниците;
- Унапредување на меѓуетничката соработка во областа на културата, спортот и образованието;
- Промоција и унапредување на почитувањето на идентитетот на припадниците на заедниците;
- Заштита од дискриминација и инклузија на лицата со посебни потреби во образованието;
- Вклучување на родовата перспектива и прифаќање на различностите во креирањето на политиките во образованието;
- Поддршка во сузбивањето на говорот на омраза во јавната сфера и медиумското известување;
- Поддршка на иновациите во земјоделството (истражувањето, трансферот на напредна технологија, дигитализација), промовирање на вработување, социјална вклученост и развој на руралните средини со поттикнување на младите и жените во руралните средини за развој на претприемачки вештини и сопствени агро самоодржливи бизниси;
- Развој на образованието во функција на создавање на личности

munitetevenenivelqendrordhelokal;

- Zbatimiiparimeveqëdalinnga Marrëveshja Kornizë e Ohrit;
- Promovimiipërfaqësimittëduhurdhetëdrejtëtëpjesëtarëvetëkomuniteteve, nëpunësimnëadministratënëtëgjithaorganetpublikeqendroredhelokaledhepërmirësimiimarrëdhënievendërpersonalendërmjettëgjithëpunionjësve;
- Lehtësimiizbatimittësëdrexjtëssëpërdorimittëgjuhëvedhealfabetevetëpjesëtarëvetëkomuniteteve;
- Promovimidhembrojtja e trashëgimisëkulturoretëpjesëtarëvetëkomuniteteve;
- Promovimiibashkëpunimitndëretniknëfushën e kulturës, sportitdhearsimit;
- Promovimidhepërmirësimirespektitpëridentitetin e pjesëtarëvetëkomuniteteve;
- Mbrojtjangadiskriminimidhepërfshirja e personave me nevojatëveçantanëarsim;
- Përfshirja e perspektivësgjinoredhepranimi diversitetitnëkrijimin e politikavenëarsim;
- Mbështetjenështypjen e gjuhëssurrejtjesnëferën publikedheraportimin mediatik;
- Mbështetja e inovacionitnëbuqjësi (kërkime, transferimiteknologjisësëavancuar, dixhitalizim), nxitja e punësimit, përfshirjas sociale dheshvillimi izonaverurale duke inkurajuar tërinjtëdhegratënëzonatruraletëzhvillojnëaftësitësipërma rrësedhebizneset e tyre agro-vetëqëndruese;
- Zhvillimi iarsimitnëfunksiontëkrijimittëpersonaveqë do

- кои ќе ги почитуваат, негуваат граѓанските права, толеранцијата, различностите, воспитување на духот на мултикултурализмот и интеркултурализмот и оспособување за потребите на пазарот на трудот и
- Подобрување на локалните јавни услуги, зголемување на транспарентноста, отчетноста и инклузивноста на локално ниво.

Резултатите од повикот беа објавени во Службен весник, број 275 од 22.12.2022. Анализата на резултатите покажува дека од одобрените проекти, 23 од вкупно 33 проекти, ги инкорпорираат специфичните цели издвоени овде, во духот на стратегијата или се спроведуваат од организации кои и во своето име и во својата мисија ги одразуваат нејзините принципи, начела и вредности. Бидејќи ова е првпат од основањето на Министерството да се објавува таков повик и затоа што е еден од повиците со најголем буџет досега, го сметаме неговиот дизајн и резултати за најдобро исполнување на целите од овој приоритет на стратегијата.

2.3. Приоритетна цел: Зголемена поддршка за проекти и активности кои ја подигаат свеста и потребата од силен интеркултурен дијалог, заемно меѓусебно разбирање и еднаква вклученост во заедничката културна и уметничката продукција без оглед на различностите.

Постигнати резултати во 2022 во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.3:

М 2..3.1. Вклучување дебати, кампањи, дијалози во заедницата, лобирачки и застапувачки активности во содржини во годишните и специјалните конкурси. Во сите споменати конкурси, овие активности,

- tërespekojnëdheushqeijnëtdrejtat civile, tolerancën, diversitetin, edukimin e fryssemultikulturalizmitdhenderkulturalizmitdheftesiminpérnev ojat e treguttëpunësdhe
- Përmirësimiisherbimevepublikelokale, rritja e transparencës, llogaridhënie dhegjithëpërfshirjesnëni vellokal.

Rezultatet e thirrjesi publikuarnë Gazetën Zyrare, numër 275, datë 22.12.2022. Analiza e rezultatevetregonsengaprojektet e miratuara, 23 ngagjithsej 33 projekte, i inkorporojnë qëllimet specifiketëndara këtu, nëfrymën e strategjisëosezbatothenngaorganizata qënë emrin dhe në misionin e sajshprehin principet e saj, parimetdhevlerat. Dukeqenësekjoështëhera e parëqëngathemelimi i Ministrisëqëpublikohetthirje e tillëdhepërshkakseështënjëngathirrjetmebuxhetinmëtëmadhderimësot, e konsiderojmë dizajnindherezultatet e sajpër përbashjemë të mirëtë qëllimeve të këtijprioritetestrategjisë.

2.3. Qëllimiprioritar: Rritja e mbështetjespërprojektet dhe aktivitetet qëngrenë vetëdijen dhenevojënpërdialogtëfortënderkulturor, reciprokirishtmirëkuptimtëndërsjelltë dhepërfshirjetëbarabartënëproduksionine përbashkët kulturordheartistikpa marrë parasysh dallimet.

Rezultatet e arrituranë 2022 nëdrejtim tëpërbashjessë Qëllimitprioritar 2.3:

М 2..3.1 Përfshirja e debateve, fushatave, dialogëvenë bashkësi, aktiviteteblobuesedhepërfaqësuese nëpërbajtjet e konkurseve vjetoredhespeciale. Nëtëgjitha konkursset e

беа дел од дозволените формати и типови на проекти, и во неколку прифатени проекти имаше ваков тип на активности.

përmendurakëtoaktivitetekanëqenëpjese
e
formatevedhellojevetëprojektevetëlejuaradhenëdisaprojetetëpranuaraka
pasuraktivitetetëtilla.

По повод одбележувањето на 21-та годишнина на Охридскиот договор, Министерството за политички систем и односи меѓу заедниците ја организира Школата за млади лидери "PeaceForumDialogue". Во рамките на Школата за млади лидери, предавања пред повеќе од 50 млади учесници избрани на повик, одржаа проф. д-р Лидија Георгиева, проф. Др. Гордан Георгиев, Џелал Хоџик, Роберт Алајзовски, Проф. Др. Јусуф Зејнели, проф. Др. Ризван Сулејмани, доц. д-р Ведије Раткоцери и ЏабирДерала. За Охридскиот договор и неговата долговечност зборуваше професорката на Филозофскиот Факултет, Лидија Георгиева. Георгиева истакна дека треба да им се оддаде признание на оние кои го спроведоа овој договор што донесе мир во нашата земја. Во своето предавање проф. Раткоцери, меѓу другото, истакна дека тенденцијата на современите демократии е и треба да биде ефикасната застапеност на сите општествени групи во креирањето политики, одлучувањето и претставувањето. Универзитетскиот професор Јусуф Зејнели рече дека благодарение на Охридскиот договор сме безбедна земја и не сме загрозени од војните што ги има околниот регион. Проектот со наслов „Младите учат и ги промовираат своите права“ беше организиран од страна на НВО УФУК Скопје и поддржана од Агенцијата за остварување на правата на заедниците помеѓу 30 септември и 2 октомври. Со реализација на проектот, успешно се помогна при подигнувањето на свеста и знаењето на припадниците на турската заедница во Република Северна Македонија околу прашањата поврзани со правата на заедницата. Како главна активност на проектот беше организацијата на неколкудневната обука со предавања за основните човекови права,

Merastin e shënimittë 21 vjetorittë Marrëveshjessë Ohrit, Ministria e Sistemit Politikdhe Marrëdhënien dërmjet Bashkësive e organizoi Shkollënpër Liderëtë Rinj "Peace Forum Dialogue". Nëkuadërtë Shkollëspër Liderëtë Rinj u mbajtën ligjëratapërmëshumëse 50 pjesëmarrëstëpërzgjedhur meftesëngaprof. Dr. Lidija Georgieva, prof. Dr. Gordan Georgiev, Xhelal Hoxhiq, Robert Allagjozovski, Prof. Dr. Jusuf Zejneli, prof. Dr. Rizvan Sulejmani, doc. Dr. Vedije Ratkoçeri dhe Xhabir Deralla. Për Marrëveshjen e Ohrit dhetë gjatësinë e sajfoliprofesoresha e Fakultetit Filozofik, Lidija Georgieva. Georgievat heksoi seduhett' u jepet mirën joje atyreqë e zbatuankëtëmarrëveshje që solla paqenë vendintonë. Në ligjëratën e tij, Prof. Ratkoçeri ndër të tjera theksoi se tendencë e demokracive bashkëkohore është dhe duhet të jetë përfaqësimi efikas i të gjitha grupeve shoqërore në krijimin e politikave, vendosshmërisë dhe përfaqësimit.

Profesori universitar Jusuf Zejneli tha se falë Marrëveshjes së Ohrit ne jemi vend i sigurt dhe nuk jemi të kërcënuar nga luftërat që i kemi në rajonin përreth. Projekti me titull "Të rinjtë mësojnë dhe promovojnë të drejtat e tyre" ishte organizuar nga NVO UFUK Shkup dhe mbështetur nga Agjencia për realizimin e të drejtave të bashkësive ndërmjet datës 30 shtator dhe 2 tetor. Me realizimin e projektit me sukses u ndihmuva gjatë ngritjes së vetëdijes dhe njojurive të pjesëtarëve të bashkësisë turke në Republikën e Maqedonisë së Veriut rrëth çështjeve që kanë të bëjnë me të drejtat e bashkësisë. Si aktiviteti kryesor i projektit ishte organizimi i trajnimit disaditor me ligjeratapër të drejtat themelore të njeriut, të drejtat e

малцинските права, политичкиот и правниот систем од страна на истакнати претставници на академската, судската и политичката јавност. Обуките и сесиите беа организирани преку најсовремените педагошки методи и максималната интеракција беше запазена. За време на обуката беше подготвен информативен флаер за основните човекови права и правата на заедниците во нашата држава. Центарот за напредни истражувања и Младинскиот културен центар на Бошњаците „Шадрвани“ од 26-28 август 2022 година ја организира Летната школа за заштита на заедниците и мултикултурализмот, финансиски покриена од Агенцијата за остварување на правата на заедниците. Беа одржани следните сесии: „Идентитет, мултикултурализам, интеркултурализам“ со проф. д-р Rubin Zemon, „Криза или ренесанса на мултикултурализмот“ со проф. д-р Nano Ruzhin, „Мултикултурна акомодација во Република Северна Македонија“ со проф. д-р Ана Чупеска. Во рамките на Школата се одржа и трибина на тема „Предизвиците на заштитата на правата на заедниците и мултикултурализот“, каде што панелисти беа: Robert Alagjovski, национален координатор за интеркултурализам, едно општестви и развој на културата, Џелал Хоџиќ, заменик директор на Агенција за остварување на правата на заедниците и Indira Xaciubalić, член на Националниот Совет на Бошњаците во Република Србија и претседател на Центарот за интеркултурална толеранција, Нови Пазар, Србија. Трибината ја модерираше Almira Papić, претседател на „Шадрвани“. Заедницата на Хрватите во Република Северна Македонија (ЗХРСМ) во 2022 организираше два настани. Регионална конференција насловена „Претставеност на помалубројните заедници на државно и локално ниво“, и, заедно со Центарот за европски истражувања ЕУРОПРОСПЕРА, проектот „Имплементација на добри практики во унапредување на правата на хрватската и другите малцински заедници во Република Северна

pakicave, sistemin politik dhe juridik nga ana e përfaqësuesve të shqar të publikut akademik, gjyqësor dhe politik. Trajnimet dhe seancat ishin organizuar në përmjet metodave më bashkëkohore pedagogjike dhe ndër veprimi maksimal ishte vëzhguar.

Gjatë trajnimit ishte përgatitur fletushkë informuese për të drejtat themelore të njeriut dhe të drejtat e komuniteteve në vendin tonë. Qendra për hulumtime avancuese dhe Qendra Kulturore Rinore e Boshnjakëve "Shadërvan" nga 26-28 gusht 2022 e organizoi Shkollën Verore për Mbrojtjen e bashkësive dhe Multikulturalizmin, e mbuluar financiarisht nga Agjencia për Realizimin e të Drejtave të bashkësive. U mbajtën sesionet në vijim: "Identiteti, multikulturalizmi, ndërkulturalizmi" me prof. Dr Rubin Zemon, "Kriza apo Rilindja e Multikulturalizmit" me Prof. Dr. Nano Ruzhin, "Akomodimi multikulturor në Republikën e Maqedonisë së Veriut" me prof. Dr Ana Çupeska. Në kuadër të Shkollës u mbajt edhe platforma me temë "Sfidat e mbrojtjes së të drejtave të bashkësive dhe multikulturalizmi", ku panelistë ishin: Robert Alagjovski, koordinator nacional për ndërkulturalizëm, një shoqëri dhe zhvillim të kulturës, Xhelal Hoxhiq, zëvendësrektor i Agjencisë për realizimin e të drejtave të bashkësive dhe Indira Haxhibuliq, anëtare e Këshillit Nacional të Boshnjakëve në Republikën e Serbisë dhe kryetare e Qendrës për Tolerancë Ndërkulturore, Novi Pazar, Sërbia. Platformën e moderoi Almira Papić, kryetare e "Shadërvan".

Bashkësia e Kroateve në Republikën e Maqedonisë së Veriut (BKRMV) në 2022 organizoi dy ngjarje. Konferenca rajonale e titulluar "Përfaqësimi i bashkësive pakicë në nivel shtetëror dhe lokal", dhe së bashku me Qendrën për Hulumtime Evropiane EUROPROSPERA, projekt "Zbatimi i praktikave të mira në avancimin e të drejtave të bashkësisë kroate dhe të bashkësive

Македонија темелено на хрватските искуства како земја членка на ЕУ“. Проект-координаторот Жарко Камчев од ЗХРСМ ги презентираше реализираните активностите поврзани со проектот, предлог-препораките кои ќе се достават до Владата, кои како јавни политики, како што се наведува, ќе водат кон утврдување на правниот статус на Хрватите, како и другите малцински заедници во Република Северна Македонија, нивна зголемена застапеност во јавниот, економскиот и политички живот во земјава и придонес кон унапредување на правата на малцинските заедници, согласно европските стандарди. И во 2022 продолжи програмата на активности на ЗГ Цивил-центар за слобода, Обединети во различноста како и проектот „Чекор напред кон мултикультурно општество“, во соработка со Министерството за надворешни работи и европски прашања на Големото Војводство Луксембург. <https://civilmedia.mk/>

Во рамките на овие активности Цивил редовно ги следеше, известуваше и ги анализираше активностите од Стратегијата за развој на концептот за едно општество и интеркултурализам. Преку целата година се одвиваа дебатни панели, работилници и други јавни настани коишто сосема кореспондираат со духот на Стратегијата Едно општество. На тема „Мултикултурализам, дискриминација и толеранција кај младите“, говореа Самет Шабани од ХоризонЦивитас, Дејан Ризински од МОФ и Мелиса Кариман – Романо Авази. На тема „Младите за мултикултурализмот и (не) дискриминацијата“ за младите и нивното спознавање на мултикултурализмот, институционалната застапеност, (не)дискриминацијата на општествено и институционално ниво зборуваа Селва Мустафи од „Романо Авази“, Сотир Габелоски Советник во Општина Крушево, Дино Блажески од УМС на ВМРО-НП. На настанот на тема „Национализмот на политичката улица“ се поведе дискусија за повеќе аспекти на националистичкиот наратив што стана придружен елемент на

tjera pakicë në Republikën e Maqedonisë së Veriut bazuar në përvojat kroate si shtet anëtar i BE-së”. Координатори i projektit ZharkoKamçev nga SHKRMVi prezantoi aktivitetet e realizuara lidhur me projektin, propozim-rekomandimet që do t'i dorëzoen Qeverisë, të cilat si politika publike, siç u theksohet, do të сојнë në përcaktimin e statusit juridik të kroatëve si dhebashkësive tjera pakicë në Republikën e Maqedonisë së Veriut, përfaqësimi i tyre i lartë në jetën publike, ekonomike dhe politike të vendit dhe kontributi në avancimin e të drejtave të bashkësive pakicë, në përputhje me standartet evropiane. Edhe në vitin 2022 vazhdoi programi i aktiviteteve të ShqCivil Qendra për liri, Të bashkuar në ndryshime, si dhe projekti "Hap përpara drejt shoqërisëmultikulturore", në bashkëpunim me Ministrinë e Punëve të Jashtme dhe Çështjeve Evropiane të Dukatit të Madh Luksemburg. <https://civilmedia.mk/>

Nëkuadërtëkyreaktivitetevë, Civilregullisht ka monitoruar, njoftuar dheanalizuaraktivitetet e Strategjisëpërzhvillimin e konceptitpërnjëshoqëridhe ndërkulturalizëm. Gjatë gjithë vitit janë zhvilluar paneledebatit, punëtoridhengjarjetjerapubliketëcilatpërputhenplotësishtmefrymën e StrategjisëNjëShoqëri. Me temën “Multikulturalizmi, diskriminimidhetolerancatektërinxh” folënSametShabaningaHorizonCivitas, DejanRizinskinga MOF dheMelisaKariman - RomanoAvazi. Në temë “Tërinjtëpermultikulturalizmih” (mos)diskriminimin” përtérinjtëdhekuptimin e tyrepërmultikulturalizmin, përfaqësimininstitucional, (jo) diskriminiminënivelsocialheinstitucional folën SelvaMustafi nga “RomanoAbazi”, SotirGabelloski Këshilltar në Komunën e Krushevës, DinoBllazheski nga nga UMS e VMRO-PP-së.Nëmanifestiminmetemën “Nacionalizminërrugënpolitike”, u diskutuapërdisaaspektetënrattivësnationalisteqëu bëelementshoqërues i

актуелните протести против европскиот предлог за пристапни protestave aktuale kundër propozitivëve opozitive vropian përnegociatate преговори на Северна Македонија за членство во ЕУ. anëtarësimtë Maqedonisë së Veriut përanëtarësim në BE.

Дел од прашањата за кои се дискутираше се:

- Дали и каква одговорност имаат инспираторите и организаторите на протестите?
- Каква е врската меѓу националисти и наративи на сченкот на меѓуэтнички теоднос и влезот на ЕУ?
- Кои се последиците од етничката омраза на протестите по мерењето на члените од демократски процеси во општеството воопшто?
- Дали и какви мерки преземаат ревантните институции во овој период?

На настанот учествуваа Роберт Алагозовски, Национален координатор за развој на културата и меѓуресурска соработка, Сретан Димитриевски од Асоцијација - Центар за антитероризам и мир, Гардијан - Куманово, Васко Лазаревски, активист, Биљана Јордановска и Дијана Тахири од ЦИВИЛ. На тема „Етничката омраза од сопствената говорница“, за улогата на политичарите и нивното спознавање на мултикултурализмот, институционалната стапеност, (не)дискриминацијата на општество и институционално ниво, боруваат пратениците Зекир Рамчиловик, Љатифе Шиковска и Мартин Костовски. На панелот на ЦИВИЛ „Шуто Оризари, заборавена општина“, учесниците Куртодудуш, лидерот на политичката партија ОПРЕ Рома, Тифик Махмут и Алберт Мемети од Ромалитико/АВАЈА дискутираа за “постојаната дискриминација” на

Disangaçështjet për të cilat u diskutuan janë:

- A kanë dëheçfarë përgjegjësie kanë frymëzuesit dhe organizatorët e protestave?
- Si e shtëlidhja mes narrativës nationalistës drejtuar kah marrëdhëniet ndëretnikën vend dhet gjidhja e vropian përfillimin e negociatave me BE-në?
- Cilat janë pasojet e urretjet e setnikendaj protestave pas marrëdhënies vend-dëretnike dhëroprocese veç demokratikenë shoqërinë përgjithësi?
- Nëse dëheçfarë masash ndërmorren në institucionet përkatësegjatëkësaj përiudhe?

Nëngjarjem orënpjesë Robert Allagjozovski, Koordinator Nacional përvillimi të kulturës dhe Bashkëpunim Ndërrresorial, Sretan Dimitrievski nga Asociacioni - Qendrapër Antiterrorizëm dhe Paqe, Gardijan - Kumanovë, Vasko Llazarevski, aktivist, Bilana Jordanovska dhe Dijana Tahiri nga CIVIL. Në temën “Urretja e etnikëve foltojë“ e Kuvendit, përrolin e politikanëve hekuptimin r tyre përndërkulturalizmin, përfaqësimin institucional, (mos) diskriminimin nën nivel social dhe institucional deputetë folën deputetë Zekir Ramçilloviq, Latife Shikovska dhe Martin Kostovski. Në panelin e CIVIL-it “Shuto Orizare, komunë e harruar“, pjesëmarrësit Kurto Dudush, lideri i partisë OPRE Roma, Tefik Mahmud dhe Albert Memeti nga Romalitiko/AVAJA diskutuan për “diskriminimin e vazhdueshëm” të komunës së Shuto Orizart nga ana e institucioneve. Në panelin “Dallimet, (mos) diskriminimi midhepërvojat”

општина Шуто Оризари од страна на институциите. На панелот „Различности, (не)дискриминација и искуства“ настапија Даниел Петровски од Здружението „Романо Ило“, Фари Хисени, портпарол на општина Чайр и Бојан Петровски од Асоцијација за политики и активизам. На панелот „На чија услуга е балансерот“, се отворија прашања во однос на балансерот при вработување на административни службеници, а во контекст на процентуалната застапеност на етничките заедници во земјава, (зло)употребата на алатката, и можни решенија како што е понатамошното функционирање, но со поинаква регулација, или отстранување на истата. Учесници беа градоначалникот на општина Гостивар и в.д. претседател на Алијанса за Албанците, Арбен Таравари, Џелал Хоџик од Агенција за остварување на правата на заедниците и претседател на СДА и министерот за информатичко општество и администрација, Адмирим Алити.

2. ПРЕДИЗВИЦИ И РИЗИЦИ ВО ТЕКОТ НА СПРОВЕДУВАЊЕТО НА АКЦИСКИОТ ПЛАН, СО ПРЕПОРАКИ

Околностите и ризиците кои беа присутни и претходните две години при спроведувањето на акцискиот план доминираа и во 2022. Најлош тип на ризици кои влијаја врз неспроведувањето на една низа активности, беа оние кои при планирањето се ставаат во надворешна закана и обично се бележат со мала веројатност дека ќе се случат. Тие, како надворешни се непредвидливи, тешко се контролираат и предизвикуваат низа на последици. Но во 2022 тие се случија со цел интензитет и се одразија врз имплементацијата на планот во оваа стратешка област. Во првата половина на 2022 беа предизвикани од продолженото траење на Пандемијата Ковид 19, а во втората половина на 2022 од последиците на воената агресија на Русија врз

morënpjesëDaniellPetrovskingaShoqata "Romanollo", FariHiseni, zëdhënësiKomunëssëÇairtdhe Bojan PetrovskingaShoqatapërPolitikadheAktivizëm.Nëpanelin "Nëshërbimtëkujtështëbalancuesi", u ngritenpyetjelidhur me balancuesingajtëpunësimintëpunësveadministrativë, dhenëkontekstin e përqindjessëpërfaqësimittëbashkësiveetnikenë vend, (keq)përdorimiimjetit, dhezgjidhjet e mundshmesifunksionimiimëtejshëmitij, por me rregullimitjetër, apo heqja e tij.PjesëmarrësishinkryetariikomunëssëGostivaritdhev.dkryetariAleancëspërShqiptarët, ArbenTaravari, XhelalHoxhiqngaAgjenciapërRealizimine tëDrejtavetëBashkësivedhekryetari SDA dheministriShoqërisëInformatikeedheAdministratës, AdmirimAliti.

2. SFIDAT DHE RREZIQUET GJATË ZBATIMIT TË PLANIT TË VEPRIMIT, ME REKOMANDIME

Rrethanatdherreziqetqëishintëpranishmenëdyvitit e mëparshmegjatëzbatimittëplanittëveprimtordinuanedhenëvitin 2022. Llojimë i keq i rreziqeveqëndikuannëmoszbatimin e njësërëaktiviteteshishinatoqë gjatë planifikimitvendosennëkërcënimitëjashtëmdhezakonishtregjistrohensimepr obabilitettëulëtqëdotëndodhin. Sitëjashtme, atojanëtëpaparashikueshme, tëvështirapërt'ukontrolluardheshkaktojnënëjësërëpasojash. Pornëvitin 2022 atondodhënmeintensitetëplotëdhereflektuanpërzbatimin e planitnëkëtzonëstrategjike.Nëgjysmën e parëtëvitetit 2022, ishin shkaktuanngakohëzgjatja e zgjatur e PandemisëCovid 19, dhenëgjysmën e dytëtë 2022 ngapasojat e agresionitushtaraktëRusisëkundërUkrainës.

Украина. Во разните области околностите создадоа различни видови криза, а во културата најмногу доведе до кратење на средствата за разни активности и програми, ограничени буџети и рестриктивен однос кон нови програми, нови буџетски линии и сл. Тие рестриктивни мерки на домашен план беа преземени од Владата и Министерството за култура, но и меѓународните фондации и организации голем дел од средствата пренаменија за проекти или активности кон Украина, при што дел од програмите за другите региони и земји беа намалени. Иако во 2021, активностите и буџетите беа ажурирани и нови чекори беа преземени, меѓу другото и кон идентификување на нови извори на средства и партнери, новите уште покомплекси надворешни состојби со значителни финансиски последици оневозможија повторно да се реализираат. Вториот тип на ризици се од внатрешен карактер, и тие иако беа правилно идентификувани во ажурираниот акциски план, поради нивната комплексност, која упатува на општа состојба и ниво на деловна или општествена култура, тешко можеа да се надминат, особено комбинирани со специфични, еднократни околности, како менување на персонални решенија во власта, и на локално и на централно ниво. Дел од мерките не се спроведоа со очекуваниот интензитет и поради недоволниот капацитет или незаинтересираност од институциите. Но токму откривањето на слабостите и на ризиците и нивното влијание врз исполнување на целите во полниот интензитет води кон сублимирање на сетот препораки, кои поради завршната година од акцискиот план, би требало да се репограмираат во новиот стратешки циклус, 2023-2026.

Препораки:

- Да се создадат експлицитни буџетски линии и програми за

Nëfushatëndryshmerrethanatkrijuanlojetëndryshmekrizashdhenëkulturëm
ësëshumtiçoinëuljen e mjeteve përaktivitetedheprogrametëndryshme,
buxhetetëkufizuaradheqëndrimkufizuesndajprogramevetëreja,
linjavetërejabuxhetoreetj. Atomasakufizuesetëbrendshme u
morënnga Qeveriadhe Ministria e Kulturës, poredhenga
fondacionet dhe organizatat ndërkombëtare pjesëemadhengamjetet janë
dedikuar përprojekte apo aktivitetet drejt Ukrainës, me çka një
pjesëngaprogramet përrajonedhevendetjera ishin ulur. Edhe përsëriten
aktivitetet dhe buxhetet ishin përditësuar dhe hapë të reja u ndërmorën,
ndërtëtjera, edhe drejt identifikimtëburimevetërejatëmjeteve
dhe partnerëve,
situatatëreja edhemë kompleks setëjashtmemepasojatëkonsiderueshme finan
ciarë pamundësan realizimin e tyresërisht. Lloji i dytë i
rreziqeve janë natyrëssë brendshmedhemegjithëse janë identikuars aktënë
planin e përditësuartëve primit, përshkaktë kompleksitetitëtyre, që i
referohet gjendjes dhenvivelittëpërgjithshëmtë biznesitose kulturës sociale,
atovështirësemundtëkapërcehen,
veçanërishtë kombinuar me rrethanë specifike, tënëjë hershme, sindryshimi i
vendimeve personalenëqeveri, sinë nivellokalashtuedhenë atëqendor.
Disa nga masat nuk u zbatuan me intensitetin e pritur dhe për shkak të
kapaciteteve të pamjaftueshme apo mungesës së interesimit nga ana e
institucioneve. Por është pikërisht zbulimi i dobësive dhe rreziqeve
dhe ndikimi i tyre në përbushjen me intensitet të plotë të qëllimeve që çon në
sublimimin e grupit të rekondimeve, të cilat, për shkak të vtitit të fundit
të planit të veprimit, duhet të riprogramohen në cikli i ri strategjik, 2023-
2026.

Rekomandime:

- Tëkrijohen linjadhe programme eksplikite buxhetore përrealizimin e

остварување на правата на заедниците и интеркултурализам, коишто нема да се намалуваат под квантфициран минимум при неповолни надворешни влијанија.

- Да се репрограмираат и да се создадат нови проекти за обуки за управување со различноста и интеркултурализмот со кои ќе бидат опфатени раководните структури во културните институции, но и во граѓанските организации.
- Да се подига свеста за значењето на културната различност, културните права на заедниците и интеркултурализмот и во институциите на централно и локално ниво, но и пошироко во општеството
- Институциите да овластат барем еден вработен кој ќе служи како офицер за врска и поттикнувач за интеркултурни програми
- Да се создадат специјализирани повици и да се поттикне продлабочена соработка, развој на културната различност и интеркултурен дијалог во проектите од културата.
- Да се унапреди соработката меѓу културните установи со организации што ги претставуваат заедниците и претставници на други категории граѓани
- Да се збогатат интеркултурните содржини во годишните програми на националните и локалните установи,
- Да се реафирмира потребата и улогата на Управата за афирмирање и унапредување на културата на припадниците на заедниците и да се поддигнат нејзините сèвкупни капацитети со зголемување на надлежностите.

tëdrejtavetëbashkësive
tëcilitnukdotëzvogëlohenënminimuminsasiornërasttëndikimeven
egativetëjashtme.

- Tëri programohendhetëkrijohen projektetërejapër trajnime përmenaxhimin me ndryshimin dhendërkulturalizmin metëcilët dotëpërfshihen strukturat përgjegjëse në institucionet kulturore, poredhenë organizata civile.
- Të ngrihet vetëdija për rëndësinë e kulturës sëndryshme, të drejtat e bashkësive dhendërkulturalizmidhenë institucionet në nivel qendrore lokal, poredhemëgjerësisht në shoqërinë i cilidotëshërbejësioficer përlidhjendhe nxitës për programet ndërkulturore
- Tëkrijohenthirje tëveçantadhetënxitet bashkëpuniminëthellësi, zhvillimin e ndryshimit të kulturës dialogut ndërkulturor në projektet e kulturës.
- Të avancohet bashkëpunimin ndërmjet institucioneve kulturore me organizata tjetra që i përfaqësojnë bashkësítë dhe përfaqësues të kategorive tjera të qytetarëve
- Të pasurohen përbajtjet ndërkulturore në programet vjetore të institucioneve nationale dhe lokale,
- Të rikonfirmohet nevoja dhe roli i Administratës për Afirmimin dhe Avancimin e Kulturës së përfaqësuesve të bashkësive dhe të ngrihen kapacitetet e saj të përgjithshme duke rritur kompetencat.

**3. ТАБЕЛАРЕН ПРЕГЛЕД НА СПРОВЕДЕНИТЕ МЕРКИ И АКТИВНОСТИ ВО РАМКИ НА ПРИОРИТЕТНАТА ОБЛАСТ КУЛТУРА/
PASQYRË TABELARE E MASAVE DHE AKTIVITETET E ZBATUARA NË FUSHËN PRIORITARE KULTURA**

Активност/мерка предвидена за реализација во 2022 согласно Акцискиот план/Aktiviteti/masa e parashikuar për realizim në vitin 2022 sipas Planit të Veprimit	Статус на реализација/Statusi i realizimit	Кратко обзрложение/Arsyetim i shkurtër
Приоритет 1: Создавање еднакви можности, целосна достапност и вклученост на сите граѓани во развивањето и негувањето на интеркултурализмот и градење заедничките културни вредности и специфичности;/		
Prioriteti 1: Krijimi i mundësive të barabarta, dispozicion i plotë dhe përfshirje e të gjithë qytetarëve në zhvillimin dhe edukimin e ndërkulturalizmit dhe ndërtimin e vlerave dhe specifikave të përbashkëta kulturore;/		
Усогласување на стратегиите, културните политики и други јавни и оперативни документи со стратегијата за Едно општество и интеркултурализам/ Harmonizimi i strategjive, politikave kulturore dhe dokumenteve tjera publike dhe operative me Strategjinë Një Shoqëri dhe Ndërkulturalizëm	Во тек (kontinuирано)/në vazhdim (në vazhdimsi)	Се продолжи со усогласување и во новиот акциски план на Стратегијата за инклузија на Ромите, и во пријавната книга на град Скопје за Европска престолнина на културата 2028 и други документи/Gjithçka vazhdoi me harmonizim edhe në planin e ri të veprimit të Strategjisë për përfshirjen e romëve, dhe në librin e aplikimit të qytetit të Shkupit për Kryeqytet të Kulturës Evropiane 2028 dhe dokumente tjera.
Создавање национална мрежа на ИГ/ Krijimi i rrjeti nacionalr IG	Не се реализираше/nuk u realizua	Заради намалено ниво на комуникација со ЕЛС/ Për shkak të nivelistë ulët të komunikimit me ELS

Членство во меѓународната мрежа на ИГ/Anëtarësimi në Rrjetin Ndërkombëtar të IG	Не се реализираше/Nuk u realizua	Заради недостиг на финансиски средства и намалено ниво на комуникација со ЕЛС/ Për shkak të nivelistë ulët të komunikimit me ELS
Годишен тренинг- модул со повеќе сесии, изработка на труд и сертифицирање на претставниците на институциите/Trajnimi vjetor – modul me shumë seanca,	Не се реализираше/nuk u realizua	Заради недостиг на финансиски средства /Për shkak të mungesës së mjeteve financiare

përgatitje e punimit dhe certifikimi i përfaqësuesve të institucioneve		
--	--	--

Активност/мерка предвидена за реализација во 2022 согласно Акцискиот план/ Aktiviteti/masa e parashikuar për realizim në vitin 2022 sipas Planit të Veprimit	Статус на реализација/ Statusi i realizimit	Кратко образложение/ Arsyetim i shkurtër
Приоритет 2 Афирмација и развој на меѓусебната почит, разбирање и поддршка на културните различности во општеството, во кое културите на сите заедници, врз основа на развиен интеркултурен дијалог силно соработуваат, меѓусебно се надополнуваат и се збогатуваат./		
Prioriteti 2 Afirmimi dhe zhvillimi i respektit të ndërsjellë, mirëkuptimit dhe mbështetjes së ndryshimeve kulturore në shoqëri, në të cilën kulturat e të gjithabashkësive, bazuar në dialog të zhvilluar ndërkulturor, bashkëpunojnë fuqishëm, plotësojnë dhe pasurojnë.		
Македонија/Risorgевиме доделува конкретни тачки	Водите (кој) континуирано	Одјакнивачите се обидуваат да поднесат поддршка на заслужениите
Administratës për afirmimin dhe avancimin e kulturës së pjesëtarëve të bashkësive në Republikën e Maqedonisë/		надлежности./Administrata ka zhvilluar analizë të re funksionale, sjell program vjetor për punë që e plotëson. Për shkak të mungesës së mjeteve financiare, mjetet njerëzore dhe teknike nuk janë forcuar për të rritur kompetencat e saj.

програми на националните установи/ Përfshirja e përbajtjes adekuate në programet vjetore të institucioneve nacionale	Në rrjedhë (në vazhdimsi)	установите, иако не сите установи имаат интеркультурни програми во своите портфолија/Vërehet përmirësim i përbajtjeve të institucioneve, megjithëse jo të gjitha institucionet kanë programe ndërkulturore në portofolin e tyre.
Поттикнување на соработката и осмислување на заеднички културни активности на културните установи со организации што ги претставуваат овие заедници и групи/Nxitja e bashkëpunimit dhe hartimi i aktiviteteve të përbashkëta kulturore të institucioneve kulturore me organizataat që i përfaqësojnë këto bashkësi dhe grupe	Во тек (континуирано)/ Në rrjedhë (në vazhdimsi)	Има подобрена соработка кај дел од установите, особено оние коишто доаѓаат од мултикултурни средини. Но потреби се уште повеќе содржини кај поголем број на институции, особено оние што доаѓаат од похомогени средини/Ka përmirësim të bashkëpunimit në disa institucione, veçanërisht në ato që vijnë nga mjediset multikulturore. Por edhe më shumë përbajtje nevojitet në numër të madh institucionesh, veçanërisht ato që vijnë nga mjedise më homogjene
Креирање Годишен конкурс за афирмирање и унапредување на културата на припадниците на заедниците во Република Северна Македонија/Krijimi i konkursit vjetor për afirmimin dhe avancimin e kulturës së pjesëtarëve të bashkësive në Republikën e Maqedonisë së Veriut	Делумно/Pjesërisht	Посебен конкурс при МК не се креира, иако има подобрување на прифатени проекти во Годишната програма. Се создаде нов повик при МПСОЗ и продолжи Повикот при АОПЗ/Konkurs i veçantë në MQ nuk krijohet, megjithëse ka përmirësim të projekteve të pranuara në Programin Vjetor. У крија thirrje е ре në MSPMB dhe vazhdoi Thirrja në AZDB
Вклучување дебати, кампањи, дијалози во заедницата, лобирачки и застапувачки активности во содржини во годишните и специјалните конкурси/Përfshirja e debateve, fushatave, dialogëve nëbashkësi, lobimit dhe aktiviteteve përfaqësuese në përbajtje në konkurset vjetore dhe speciale	Реализирано/ E realizuar	Во сите споменати конкурси, овие активности, беа дел од дозволените формати и типови на проекти, и во неколку прифатени проекти имаше ваков тип на активности./ Në të gjitha konkurset e përmendura këto aktivitete kanë qenë pjesë e formateve dhe llojeve të projekteve të lejuara dhe në disa projekte të pranuara ka pasur aktivitete të tilla.
Интеркультурни програми и проекти на национално и на локално ниво/Programe dhe projekte ndërkulturore në	Реализирано/Realizuar	Има значително поголем број на интеркультурни програми и проекти кои се спроведуваат од различни

nivel nacional dhe lokal		субјекти, со различни партнери и во децентрализирани услови/Ka numër dukshëm më të madh të programeve dhe projekteve ndërkulturore që zbatohen nga subjekte të ndryshme, me partnerë të ndryshëm dhe në kushte të decentralizuara.
--------------------------	--	--

- СТРАТЕШКА ОБЛАСТ: МЛАДИ -

**РЕЗИМЕ НА ПОСТИГНАТИТЕ РЕЗУЛТАТИ ВО СТРАТЕШКАТА ОБЛАСТ
„МЛАДИ”**

Преку реализираните активности за 2022 година се даде сериозен придонес кон остварување на предвидените приоритети и цели

- FUSHA STRATEGJIKE: ТË RINJTË-

ПËРМВЛЕДХЈЕ Е РЕЗУЛТАТЕВЕ ТË ARRITURA NË FUSHËN STRATEGJIKE "ТË RINJTË"

Nëpërmjet aktiviteteve të realizuara për vitin 2022, është dhënë kontribut serioz në realizimin e prioriteteve dhe synimeve të parapara të përcaktuara

утврдени во кластерот млади во рамки на Националната стратегија за едно општество и интеркултурализам.

2022 година имаше солидна реализација на предвидените активности, но сепак тоа е еден дел од целиот корпус на активности кои треба да се реализираат за да се придонесе кон создавање толерантни млади, но и елиминирање на национализмот, ксенофобијата, етничките стеги, религиозна, родова, полова и секаква друга дискриминација. Главниот фокус останува на намалување на говорот и криминалот од омраза, заедничка координација на институционално и вон-институционално ниво, затоа што не е доволно само менување на општествената свест, туку конкретни дела и акции, младешки ентузијазам, аспирации, но пред сè знаења, да се стават во функција на целокупниот развој на општевтото. Успешната имплементација на Законот за младинско учество и младински политики е силен поттик сите овие активности во наредниот период да се реализираат во партисипативен и заеднички механизам со младите луѓе, знаејќи дека веќе имаме воспоставени младински центри, функционални младински совети, назначени службеници за млади и канцеларии за млади. Главниот предизвик останува клучните институции во делот на младите и младинските политики ги отвараат вратите да продре младинскиот глас, идеите да се претворат во иницијативи, а иницијативите во конкретни проекти кои значат подобро денес, но и утре за младите во Република Северна Македонија. Реализацијата на активностите за 2022 година е добар знак и база за постигнување на целите и приоритетите во Стратегијата со идентификувани идни чекори, поголемо искуство, научени лекции, ревидирани акциски планови, нови временски рокови, политичка волја и излезни решенија.

në grupin rinor në kuadër të Strategjisë Nacionale për një shoqëri dhe ndërkulturalizëm.

Viti 2022 patи realizim solid të aktiviteteve të parapara, por megjithatë ajo ёshtë vetëm një pjesë e gjithë korpusit të aktiviteteve që duhet tē realizohen pér tē kontribuar në krijimin e rinisë tolerante, por edhe pér eliminimin e nacionalizmit, ksenofobisë, kufizimeve etnike. fetare, gjinore, gjinore dhe çdo diskriminim tjetër. Fokusi kryesor mbetet ulja e gjuhës së urrejtjes dhe krimit, koordinimi i përbashkët në nivel institucional dhe jo-institucional, sepse nuk mjafton vetëm ndryshimi i ndërgjegjes shoqërore, por vepra dhe veprime konkrete, entuziazmi rinor, aspiratat, por mbi tē gjitha njohuritë, tē vendosen në funksion tē zhvillimit tē përgjithshëm tē shoqërisë.

Zbatimi me sukses i Ligjit pér Pjesëmarrjen Rinore dhe Politikat Rinore ёshtë nxitje e fortë pér tē zbatuar tē gjitha këto aktivitete në periudhën e ardhshme në një mekanizëm pjesëmarrës dhe tē përbashkët me tē rintjtë, duke ditur se tashmë kemi krijuar qendra rinore, këshilla rinore funksionale, nëpunës tē rinnj tē paemëruar, oficerë dhe zyra pér tē rintjtë. Sfida kryesore mbeten institucionet kyçë në fushën e rinisë dhe politikat rinore që hapin dyert pér depërtimin e zërit tē tē rintje, pér t'i kthyer idetë në iniciativa dhe iniciativat në projekte konkrete që do tē thotë më mirë sot, por edhe nesër pér tē rintjtë në Republikënë Maqedonisë së Veriut.

Realizimi i aktiviteteve pér vitin 2022 ёshtë shenjë dhe bazë e mirë pér arritjen e qëllimeve dhe prioriteteve në Strategji me hapa tē identifikuar në tē ardhmen, përvojë më tē madhe, mësimë tē nxjerra, plane veprimi tē rishikuara, afate tē reja, vullnet politik dhe zgjidhje dalëse.

1. ПРЕГЛЕД НА ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ:

Приоритет 1: Промовирање на ненасилството, толеранцијата и интеркултурната комуникација меѓу младите и елиминирање на говорот на омраза и криминалот од омраза

1.1 Приоритетна цел: Да се намали и елиминира степенот на насиливото, нетolerантноста, говорот на омраза и криминалот од омраза, вклучително и од страна на органи/институции кон граѓаните и ранливи групи

Нье на
вноста

Приоритет 1: Промовирање на ненасилството, толеранцијата и интеркултурната комуникација меѓу младите и елиминирање на говорот на омраза и криминалот од омраза

Во контекст на оваа кампања, се поставија претпоставки за последиците на говорот на омраза и криминалот од омраза особено помеѓу младите. Агенцијата за млади и спорт во соработка со Мисијата на ОБСЕ во Скопје спроведе [кампања](#) за информирање на јавноста за последиците на говорот на омраза, промовирање ненасилство и толеранција, особено помеѓу младите. За потребите на кампањата се изготвија реклами спотови, се закупија билборди и видео пораки со цел пораката да стигне до што поголем број на млади луѓе. Кампањата може да се види на следниот линк: <https://www.facebook.com/prekinigokrugot/>. За потребите на оваа кампања се организираат 8 форуми широки државата и се дистрибуираат рекламен материјал, летоци и брошури. Исто така во соработка со Мисијата на ОБСЕ во Скопје се изготви реклами и спотови и се публикуваат во јавноста преку јавниот сервис, традиционалните и новите медиуми. Покрај ова, во 2022 година продолжи да функционира таканереченото „[црвено копче](#)“, каде граѓаните може да пријавуваат криминал од омраза, говор на омраза и доколку постои било каква форма на насиливото. Во функција е меил адресата

1. PASQYRË E REZULTATEVE TË ARRITURA:

Prioriteti 1: Promovimi i jodhunës, tolerancësdhekomunikimitndërkuromestërinjvedheelimini mi i gjuhëssurrejtjesdhekrimittëurrejtjes

1.1 Qëllimiprioritar: Tëzvogëlohetdheeliminohetniveli i dhunës, tolerancës, gjuhëssurrejtjesdhekrimittëurrejtjes, përfshirëdhen nga ana e organeve /institucionevedrejt qytetarëvedhegrupevetërzikuara.

Rezultati 1.1: Në kontekst të ova kampanje, sëmurat e gjuhëssurrejtjesdhekrimittëurrejtjes, veçanërishttektërinjtë, AgjenciapërRinidheSportnëbashkëpunimmeMisionin e OSBE-sënëShkuprealizuanjë[fushatë](#)përinformimin e publikutpërposojat e fjalëssurrejtjes, dukepromovuar jodhunëndhetolerancën, veçanërishttektërinjtë.

Për nevojat e fushatës u përgatitën spote reklamuese, u morën me qira billborde dhe video mesazhe me qëllim porosia të arrijëderi te numéri më i madh i të rindje Fushata mund të shihet në linkun e mëposhtëm: <https://www.facebook.com/prekinigokrugot/>.

Për nevojat e kësaj fushate janë organizuar 8 forume në të gjithë shtetin dhe janë shpërndarë materiale reklamuese, fletëpalosje dhe broshura. Gjithashtu, në bashkëpunim me Misionin e OSBE-së në Shkup, është përgatitur reklamë dhe video dhe është publikuar për publikun nëpërmjet shërbimit publik, mediave tradicionale dhe të reja. Krahas kësaj, në vitin 2022 vazhdoi të funksionojë i ashtuquajturi “[buton i kuq](#)”, ku qytetarët mund të raportojnë krimet e urejtjes, gjuhën e urejtjes dhe nëse ka ndonjë formë dhune. Është në funksion E-mail adresa

cybercrime@moi.gov.mk Носењето на законска регулатива – Закон за младинско учество и младински политики продолжува да се имплементира и врз основа на неговото носење и одредби се креираат идните политики за млади, се регулира статусот на правата и обврските на младите, но и нивното организирање, делување и начини на финансирање. Во рамки на мониторинг на имплементацијата на Законот се спроведе истражување во однос на степенот на реализација и се утврдија сите недостатоци, но и се мапираа реалните потреби за мотивирање на локалните самоуправи да бидат активни чинители во рамки на младинските прашања. Во рамки на оваа приоритетна цела, не се реализираше мерката со која се предвидува изготвување прирачник за актуелни мерки против насилиството и говорот на омраза и криминал од омраза и негова дистрибуција во образовните и културните институции и спортски федерации.

Приоритет 2: Намалување на етноцентризмот помеѓу младите и изолација на различни моногрупации, учество во заеднички активности и меѓусебна интеракција од омраза

- 2.1. Приоритетна цел: Унапредување на наставните програми и техники во основното, средното и високото образование, вклучувајќи ја и практичната настава во средно и високо образование

cybercrime@moi.gov.mk

Miratimi i rregullativës ligjore - Ligji për pjesëmarrjen rimore dhe politikat rimore vazhdon të zbatohet dhe në bazë të miratimit dhe dispozitave të tij, krijojen politikat e ardhshme rimore, rregullohet statusi i të drejtave dhe detyrimeve të tij rinxve, si dhe organizimi i tyre, veprimet dhe mënyrat e financimit. Në kuadër të monitorimit të zbatimit të Ligjit, është bërë hulumtim lidhur me shkallën e realizimit dhe janë përcaktuar të gjitha mangësitë, por edhe janë hartuar nevojat reale për motivimin e vetëqeverisjeve lokale për të qenë faktorë aktivë në kuadrin e çështjeve rimore.

Në kuadër të këtij qëllimi prioritar, nuk u realizua masa që parashikon përgatitjen e një doracaku për masat aktuale kundër dhunës dhe gjuhës së urrejtjes dhe krimит të urrejtjes dhe shpërndarjen e tij në institucionet arsimore e kulturore dhe federatat sportive.

Prioriteti 2: Reduktimi e etnocentrizmit në mes të rinxvedheizolimi i monogrupevetëndryshme, pjesëmarrjanëaktivitetetëpërbashkëtadhendërveprimi i ndërsjellëngaurrejtja

- 2.1. Qëllimiprioritar: Avancimi i programeve dhe teknikave nëarsiminfillor, tëmesëmdhetëlartë, dukeperfshirë edhe mësiminpraktiknëarsimin e mesëmdhetëlartë.

Постигнати резултати во 2022 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.1:

Во рамки на оваа приоритетна цел, мерка 1Организирање на воннаставни активности со сите етнички групи на млади и нивно поврзување и запознавање со религиски, МОН и во 2022 година спроведе анализи во делот на потребата од практична настава и креирање на програми за потребите на младите луѓе. За таа цел се спроведе анализа за примена на практичната настава во средното и високо образование, со посебен акцент на слободните активности на студентите и овде се вклучи ЦСОО (Центар за стручно образование и обука). Во рамки на оваа мерка се реализираа обуки и дообуки на наставниот кадар во сите училишта во општините со мешан етнички состав за воннаставни активности и користење на слободното време на младите во средно образование и религиско образование и е донесена нова концепција за воннаставни активности и направена обука за наставниците. Сепак овде изостана организирање младински спортски кампови и не се постигнаа предвидените резултати.

Во однос на мерка 2: Ревидирање на наставни програми и други содржини во кои се идентификувани извори на стереотипи и омраза, во 2022 исто така се спроведе анализа на наставни програми во средно образование и се формираше работна група која работи на нова Концепција за средно образование. За таа цел се изработи драфт верзија на текстот на Закон за средно образование, каде ќе бидат утврдени национални стандарди за постигнувањата на учениците. Согласно националните стандарди ќе се дефинираат излезни резултати и ќе се развијат нови современи наставни програми.

Rezultatet e arrituranëvitin 2022 drejtpërmbushjessëQëllimit Prioritar 2.1:

Nëkuadërtëkëtijsnimiprioritar, masa 1Organizimi i aktivitetevejashtëshkolloremetëgjithagrupetetniketëtérinjvedhelidhjadhenjohja e tyremeatofetare, MASH edhe nëvitin 2022 kabërëanalizanëpjesën e nevojëspërmësimpraktikdhekrijimineprogramevepernevojatpersonave të rinj. Përkëtëqëllimështëbërëanalizëpërbatimin e mësimdhëniespraktikenëarsimin e mesëmdhetëlartë, methekstëveçantënëaktivitetet e liratë studentëvedhekëtuështëpërfshirëQAAP (QendrapërArsimdheAftësimProfesional).Nëkuadërtëkësajmasejanë bërëtrajnimedhetrajnime të mëtejshme tēkuadritmësimornëtëgjithashkollate komunavemeperbërjetëpërzieretnikepëraktivitetajashtëshkolloredheshfryt ëzimin e kohëssëliretëtérinjenëarsimin e mesëmdhefetar, sidheështëmiratuarkkonceptipëraktivitetetashtëshkolloredheështërealizuar trajnimipërmësuesit.Megjithatë, këtungeci organizimiikampevesportivepërtérinjdhenukjanëarriturrezultatet e pritura.

Lidhur me masën 2:Revidimii programeve mësimore dhe përbajtjevetjeranëtëcilaidentifikohenburimet e stereotipavedheurrejtjes, nëvitin 2022poashtuështëzbatuar analiza eprogramevenëarsimin e mesëmdheështëformuargrupi ipunësqëpunonpërKoncepttëripërsimini e mesëm.Përkëtëqëllimështëpërgatiturdraftversioni i teksttëLigjitpërArsimin e Mesëm, kudotëpërcaktohenstandardetnacionale përarritjet e nxënësve.Në përputhje me standardet nacionale, do të definohen rezultatedalësedhedotëzhvillohenprograme tëreja mësimore bashkëkohore.

Во 2022 се спроведе анализа на акредитираните академски програми на универзитетите и се организираше работна средба со Ректорите околу процесот на ревидирање на наставните програми на Универзитетите во РСМ.

2.2 Приоритетна цел: Доследно и конзистентно спроведување на политиките за едно општество и интеркултурализам кои се однесуваат за младите

Постигнати резултати во 2022 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.2:

Во однос **мерка 1: Зајакнување на превентивните мерки за сузбијање на насилиството, говорот на омраза и нетолерантноста кај младите**, новата Национална стратегија за млади (2023 – 2027) која започна да се изготвува во 2022 година прецизно ги лоцира потребите на младите на локално, регионално и национално ниво, но и на младите од разни етнички и социјални групи (млади со попреченост, припадници, на немнозински групи, средношколци и студенти).

Покрај ова, МТСО спроведе менторска програма преку која се врши споредба на млад човек, особено ако развива антисоцијално однесување, со пријателски расположено лице надвор од семејството како позитивен пример. Оваа мерка се реализира секоја година во рамки на програмата на МТСП.

Во 2022 година продолжи да се имплементира програмата за семејна терапија која ги подобри односите и комуникациите меѓу семејните членови, како и нудат помош на родителот и детето за надминување проблем со девијантно однесување и нетолерантноста. МТСП има низа на социјални услуги согласно Законот за социјална заштита и тоа услуги за стручна помош и поддршка, услуги за советување, услуги во

Нë vitin 2022 është zbatuar analiza e programevetë akredituara akademike të universiteteve dhe është organizuar takim pune me rektorët rrëth procesitë revidimitë programeve mësimore të Universiteteve në RMV.

2.2 Qëllimprioritar: Zbatimi i qëndrueshëmdheksistent i politikave përnjësho qëridhendërkulturalizëm që kanë tënë bëjnë metërinjtë.

Rezultatet e arriturarëvitin 2022 drejt përbushjessë Qëllimit Prioritar 2.2:

Lidhurmemasën 1: Përforcimi i masave parandalues përshtypjen e dhunës, gjuhëssëurrejtjes dhe tolerancës tektrinjtë, Strategjia e reNacionale pëRini (2023 – 2027) e cilafillojtëpërgatitet në vitin 2022, saktësish lokalizoi nevojat e tërinjen e nivellokal, rajonal, dhene niveli kombëtar, poredhet e njengagrupet e ndryshme teknike sociale (tërinjme aftësitë kufizuara, anëtarëtëgrupeve jo shumicë, nxenëstëshkollavetëmes medhestudentë).

Përveç kësaj, MPPSzbatoiprogrammentoriminëpermjet tëcilitkryhet krasimi i njerit të ri, veçanërisht në seazhvillons jellje antisociale, me fytyrë të disponuar jashtë familjessi model pozitiv. Kjo masë realizohet çdo vit në kuadër të programit MPPS.

Në vitin 2022 vazhdoi të zbatohet programi i terapije familjare, i cilipërmirësoi marrëdhëniet dhë komunikimet mesanëtarëvetë familjes, sidhe ofroind ihmëprindërit dhëfëmijëspërtëtej kaluar problemin e sjelljes devijues dhëtolerancës. MPPS kanë sërisht shërbime sociale enë përpjekje ligjin përmbytje sociale, edhe atë shërbime përndihmëdhembështetje profesionale, shërbime këshilluese,

заедницата и услуги за вон-семејна заштита каде се опфаќаат советодавна работа, превенирање, ублажување и надминување на последиците од настанатите социјални проблеми на поединец и семејство, оветување при развод на брак, семејна медијација за семејства со нарушени семејни односи, психо-социјална поддршка за жртви на семејно насилиство, психо-социјален третман на сторители на семејно насилиство и други специјализирани видови на советувања. Во 2022 година продолжи да функционира сервисот (callcentre) за поддршка на млади - жртви на насилиство, говор на омраза и криминал од омраза преку развиен систем за пријави за семејно насилиство, мобинг или вознемирање. Во однос на активностите од **мерка 2:Механизам за креирање на политика за реализација, креирање на проекти за интеркултурализмот кај младите** единствено се усогласени законските и подзаконските акти и прописи и други усовени документи кои се однесуваат на правата на младите.

2.3. Приоритетна цел: Млади со еднакви можности и нивна вклученост во процесите на донесување на одлуки

Постигнати резултати во 2022 во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.3:

Во однос на **мерка 1:Инклузивен процес на вклученост на младите на локално и на регионално ниво во општествениот систем**, во 2022 година се промовираше кампања за еднакви можности на младите особено за ранливи категории млади (млади со попреченост, млади од поправни домови, сексуално злоупотребувани млади, млади кои питачат, млади лица зависници од наркотици) од страна на повеќе

shërbimenë bashkësi dhesherbimepërmbrojtjenofamiljare, ku përfshihenpunënkekëhilluese, parandalimin, zbutjendhetekalimin e pasojavenga problemetsocialeindividualizedhefamiljareqërezultojnë, zotimetgjatëdivorcit, ndërmjetësimifamiljarpërfamiljetmemarrëdhënietëprishurafamiljare, mbështetjapsiko-socialepërviktimat e dhunësnëfamilje, trajtimipsiko-social i autorëvetëdhunësnëfamiljedhellojetëjeratëspecializuarakëshillimi. Në vitin 2022, vazhdoitëfunksiono jësherbimi (callcenter) përbështetjen e tërinjtë - viktimatëdhunës, gjuhëssurrejtjesdhékrimittëurrejtjesnëpërmjetsistemit tëzhvilluarpëraportimin e dhunësnëfamilje, mobingutose shqetësimit. Në lidhjeme aktivitetet e masës 2:**Mekanizmipërkrijiminepolitikëspërrealizim, krijimi i projektevepërndërkulturalizëmtektërinjtë**, janë harmonizuar vetem aktet ligjore, edhenëligjoredherregullloretdhokume ntettjeratëmiratuarraqëkanëtëbëjnëmetëdrejtat e tërinjeve.

2.3. Qëllimi prioritar: Tërinjtëmemundësítëbarabartadhepërfshirja e tyrenëprosesetvendimmarrëse

Rezultatet e arrituranëvitin 2022 drejtëpërbushjessëQëllimit prioritar 2.3:

Lidhurmëmasën **1:Procesigjithëpërfshirës** i përfshirjessëtërinjenenëni vellokal dherajonal në sistemin social, në vitin 2022 u promovuafushatapërmundësítëbarabartapërtërinjtë, veçanërisht përkategoritë rrezikuara të tërinjeve (tërinjtëmaftësitëkufizuara, tërinjtëngashtëpitë korrektuese, tërinjtë e dhunuarseksualisht, tërinjtëqëlypin, tërinjtë e varur ngarkotikët) nga ana

институциум ако се знае дека прашање за еднакви можност е хоризонтално поставено и го применува цел владин систем.

Во 2022 година Агенцијата за млади и спорт поддржа проекти со акцент на социјална и етничка инклузија и за оваа цела Агенцијата одвои речиси 6.000.000 денари и беа поддржани речиси 20 организации.

Г 2.4. Приоритетна цел: Востоставен систем за детектирање на говор на омраза и криминал од омраза на локално и национално ниво

Во однос на мерка Востоставување на функционални младински центри во 2022 година заедно со Сојуз за младинска работа се организираа 4 нековенционални настани во форма на worldcafé, quiznight, gamification и директен контакт и во функција е новата веб страница на Агенција за млади и спорт со цел појасна и подетална промоција на активностите на младинските центри.

Агенцијата за млади и спорт согласно Законот за младинско учество и младински политики отвори младински центри во Кавадарци, Куманово, Пробиштип, Охрид, Битола, а во фаза на отварање се уште десетина општини. Согласно Законот, секоја општина мора во рок од 5 години да стави во функција минимум еден младински центар. Веќе постојат младински центри во општина Центар, општина Гостивар и општина Чайк.

Во 2022 година паралелно со овој процес, се креираа можности за развивање на капацитети на младите, запознавање на интеркултурализмот, заедничка борба против говор на омраза,

емё shumë institucione evenë sedihet që çështja mundësivëtë barabarta është horizontal edhe batohet nga gjithë sistemi qeverisës.

Në vitin 2022, AgjenciapërRinidheSportkambështeturprojektemet heksnë përfshirjen social edhe etnike, dhe përtëgjithëkëtë Agjenciakandarë pothuajse 6.000.000 denarë dhe janë përkrahurgati 20 organizata.

Re 2.4. Qëllimi prioritar: Krijimi i sistemit përbulimin e gjuhës sëurrejtjes dhëkrimtë sëurrejtje së nivellokal dhe kombëtar

Në lidhje me masën themelimi i qendrave funksionaler në vitin 2022, së bashkume Unioni për Punë Rinore, u organizuan 4 ngjarje jokonvencionalenë formë e worldcafé, quiznight, gamification dhe kontaktin e drejt përdrejtë, dhe në funksion është faqja e internetit të Agjencisë për Rini adhe Sportime qëllimitë promovimi tisamëtë qartë dhemëtë detajuart e aktivitetevet e qendrave për të rinj.

AgjenciapërRinidheSport, në përputhje me Ligjin për Pjesëmarrjen e të Rinj vede Politikat Rinore, hapi qendrarinorenë Kavadar, Kumanovë, Probištip, Ohër, Manastir ndërsa në proces të hapjes janë dhedhjetë komunitetjera. Në përputhje me Ligjit, çdo komunë afat prej 5 vitesh duhet t'ë vërenë funksion të paktë njëqendër për të rinj. Tashmë ka qendrapër të rinj në komunën Qendrës, komunën e Gostivarit dhë komunën e Çairit.

Në vitin 2022, paralelisht më këtë proces, u krijuan mundësia përvillimin e kapacitetevetërinjeve, njohjen e ndërkulturalizmit, luftën e përbashkët kundërgjuhës sëurrejtjes, krimittë sëurrejtjes, ndërtimin e

криминал од омраза, градење социјални врски и создавање општество по нивна мерка. За сето ова, согласно активност 2.3, Агенцијата сите овие активности ги комуницира и ја информира јавност со споделување на информации на сопствената веб страница, фејсбук страница и директно со формите на младинско здружување.

2.5. Приоритетна цел: Намалена сегрегација и дискриминација на младите

Постигнати резултати за 2022 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.5:

Во рамки на **мерка 1: Елиминација на сегрегацијата и дискриминација на младите од различно етничко и социокултурно потекло** во 2022 година се изработи анализа за степенот на сеграгација и дискриминација на младите особено разнливите категории млади и оние кои не се дел од образовниот процес, како и се направи споредба на постојните казнени законски прописи за елиминирање на овој негативен феномен кај младата популација.

Покрај ова, во 2022 година се промовираше акција НЕДЕЛА против сеграгација и дискриминација на младите во 8 плански региони со точно утврдени содржини и активности на акцијата и организирање интернет-кампања преку социјалните межи (FB, Twiter и други) **преку проектот на AMC „Европска недела на спортот“.**

2.ПРЕДИЗВИЦИ И РИЗИЦИ ВО ТЕКОТ НА СПРОВЕДУВАЊЕТО НА АКЦИСКИОТ ПЛАН СО ПРЕПОРАКИ

Иако поминаа речиси 3 години од носењето на Законот за младинско

lidhjeveshoqëroredhekrijimin e njëshoqëriesipasmasëssëtyre.Për të gjitha këto, në përputhje me aktivitetin 2.3, Agjencia të gjitha këto aktivitete i komunikon dhe informon publikun duke ndarë informacione në faqen e saj të internetit, faqen e saj në Facebook dhe drejtëpërdrejt me format e shoqatave rinore.

2.5. Qëllimi prioritar: Ulja i segregacionitdhediskriminimiitérinjeve

Резултат е аритура пëр vitin 2022 drejt përbushjes së Qëllimit prioritar 2.5:

Nëkuadërtëmasës **1:** Eliminimi i segregacionitdhediskriminimittërinjvemeorigjinëtëndryshmeetnikedhesociokulturorenëvitin 2022, ështëpërgatitutanaliza e shkallëssëndarjesdhediskriminimittërinjve, veçanërishtkategorivetërezikuara tëtërinjvedheatyreqënujanëpjeseë e procesitedukativo-arsimor, sidheu bë krahasimirregullorevepenaleekzistuesepëreliminimin e këtijfenomeninegativtektërinjtë.

Përveçkësaj, nëvitin 2022 u promovuaaksiioni JAVA kundërsegregacionitdhediskriminimittërinjenë 8 rajoneplanifikuesemperëmbajtjedheaktivitetetpërcaktuarasaktësishtëaks ionitdhëorganizimin e fushatës-internetinëpërmjet rrjetevësociale (FB, Twitterdhetëtjera)**nëpërmjet projektit AMS “JavaEvropiane” e sportit”.**

2. SFIDAT DHE RREZIQET GJATË ZBATIMIT TË PLANIT TË VEPRIMIT ME REKOMANDIME

Edhepsekankaluarati 3 vitengamiratimi i LigjitpërPjesëmarrjene të Rinje

учество и младински политики, сепак главниот предизвик останува имплементација на одредбите кои се однесуваат на единиците на локална самоуправа. Она што исто е предизвик и е потребно да се работи во наредниот период е интензивирање и систематизирање на соработката меѓу институциите, но и да се зголемува буџетот за поддршка за млади, ако се знае дека за оваа година имаме намалување на ставката млади во Агенција за млади и спорт.

Согласно последните податоци од пописот кои јасно укажуваат дека како држава „старееме“ потребно е сите клучни институции за млади да почнат младите да ги третираат како свои партнери и да ги отворат вратите за да може токму младите да се чувствуваат важни и заеднички да работат на градење на двострана доверба едни со други. Кога се работи за клучните прашања во однос на владеење на право, борба против корупција, градење на култура на интегритет и економски раст мора во предвид да се имаат знаењата и енергијата на младите луѓе и мора да им демонстрира силна решителност дека се случуваат промени за тие да останат овде и ја креираат својата сегашност и иднина. Клучно останува Агенцијата за млади и спорт да ја зајакне својата улога во рамки на владиниот систем, да развива нови капацитети и да гради партнерства со цел да можат да се реализираат активностите и сето она што е предвидено како мерки од владина програма. Важно е да се размислува за нов пристап, модерен и отворен на Секторот млади и да се реализираат поголем број на политики кои ќе водат кон застапување, наместо кон само „декларативни“ заложби. Новата Национална стратегија што треба да се заврши во првиот квартал од 2023 година дава нов правец во дефинирање на потребите на младите луѓе и е вистинскиот момент да се дефинираат приоритетите на младите и каде сакаме да ги видиме во наредниот период, но и ние како институции и носители на одлуки

dhePolitikatRinore, përsëri sfidakryesorembetetzbatimi i
dispozitaveqëkanëtëbëjnëmenjësitë e
vetëqeverisjeslokale.Ajoqëështëgjithashtusfidëdheduhettëpunohetnëperiu
dhënnëvijimështëintensifikimidhesistemimi i
bashkëpunimitndërmjetinstitioneve, poredhetë
rritetbuxhetipërmbështetjepërtérinjtë,
nësedihetsepërkëtëvitkemiuljetëzërittëtë rinjvenëAgjencinëpér të
RinjdheSport.

Në përputhje me tëdhënatefunditngaregjistrimi, tëcilattre gojnëqartësesishtet “plakemi”, është e nevojshme qëtëgjithainstitutionet kyçepërtérinjtë fillojnët’ itra tojnëtérinjtës partnerëtëtyredhetëhapindyert e tyrenëmënyrëqëtérinjtë témundtëndihentërendësishëmdhetëpunojnësëbashkupërtëndërtuarbesim in e ndërsjellëmenjëri-tjetrin.Kurbëhet fjalë për çështjet kyçet lidhur me qeverisjen e së drejtës, luftakundër korruptionit, ndërtimi i kulturëssë integritetit dherritjes ekonomike, njohuritëdhe energjia e térinjveduhettëmerren parasysh dheduhett’utregohet aty renjë vendosmëri e fortë sendryshim ipondod hqëatatëqëndrojnëkëtudhetëkrijojnëtëtashmendh etëardhmen e tyre.Thelbësore mbetet AgjenciapérRinidheSportqë tēpërforcojërolin e sajnë sistemin qeveritar, tēzvillojë kapacitetetëre jadhetëndërtojëpartneritetënëmënyrëqëtëmundt e realizojë aktivitetet dhëgjithçka qëështëparaparësimas e programit të qeverisë. Është e rendësishmetëmendohet përnjëqas jetëre, modernedhetëha purndaj Sektorit tē Rinjvedhetërealizohet numërmë i madh politikash qëdotëcojnë nëpërfaqësim, nëvendëtë angazhime vevetëm “deklarative”.

Strategjia e re Nacionale që duhet tē përfundojë në tremujorin e parë tē 2023 jep drejtim tē ri në definimine nevojave tē tē rinje dhe është momenti i duhur për tē definuar prioritetet e tē rinje dhe ku duam t'i shohim në periudhën e ardhshme, por edhe ne si institucionet dë

да се обврзаме дека ќе ги испорачаме зададените активности и резултати, ќе обезбедиме повеќе финансии за нив, можности и услови и ќе седат на иста маса со нас, заеднички ќе носиме одлуки, затоа што време за губење нема. Важно е Министерството за политички систем и односи меѓу заедниците да преземе лидерска улога во промовирање на ненасилството, толеранцијата и интеркултурната комуникација меѓу младите и елиминирање на говорот на омраза и криминалот од омраза во соработка со Министерството за внатрешни работи, со поддршка на граѓанскиот сектор и меѓународните организации.

Приоритетите мора да останат на намалување на говорот на омраза и криминалот од омраза, заедничка координација на институционално и вон-институционално ниво, затоа што не е доволно само менување на општествената свест, туку конкретни дела и акции, младешки ентузијазам, аспирации, но пред сè знаења, да се стават во функција на целокупниот развој на општевето. Потребно е заедничко и координирано делување и прецизна соработка со цел да може да се постигнат резултати и да се врати довербата на младите во институциите.

Препораки:

- Интензивирање и систематизирање на соработката меѓу институциите во однос на прашањата за младите;
- Зголемување на буџетот за 50% за ставка млади во рамки на Агенција за млади и спорт со цел успешно и доследно спроведување на политики и проекти за млади;
- Сите релевантни институции кои се поврзани со млади да ги третираат младите како свои партнери и да ги отворат вратите

vendimmarrës të angazhohemi se do të japim aktivitetet dhe rezultatet e vendosura, do të sigurojmë мë shumë financa për ta, mundësi dhe kushte dhe ata do të улен нё тё njëjtën tryezë me ne, do të marrim vendime së bashku, sepse nuk kemi kohë për тё humbur. Ѓshtë e rëndësishme që Ministria e Sistemit Politik dhe Marrëdhënieve me Bashkësitetë тё marrë rol udhëheqës нё promovimin e jodhunës, tolerancës dhe komunikimit ndërkulturor ndërmjet тё rinjve dhe eliminimin e gjuhës сёurrejtjes dhe krimit тё urejtjes нё bashkëpunim me Ministrinë e Punëve тё Brendshme, me mbështetje тё sektori civil dhe organizatave ndërkombëtare. Prioritetduhettembetennëuljen e gjuhëssurrejtjesdhekrimittëurrejtjes, koordinimin e përbashkëtnëni vel institucional hejoinstitucional, sepsenukmjaftonvetëmdryshimi i vetëdijes shoqërore, porveprakonkrete dhe veprime, entuziazmi i tërinjve, aspirata, pormbitëgjithanjohurit, tëvihennëfunksiontëzhvillimittëpërgjithshëmtëshoqërisë. Nevojitetveprim i përbashkëtdhe i koordinuar hebashkëpum i saktëpërtëarri turre resultatedhepërtërikthyerbesimin e tërinjve te institucionet.

Rekomandime:

- Intensifikim i hesistematzimi i bashkëpum i mitndërmjet i institucioneve lidhur meçështjet për тё rinjtë;
- Rritja e buxhetitme 50% përzerin e tërinjvenëkuadërtë Agjencisë për Rini dhe Sport meqëllim tëzbatim i tësksesshëmdhetëqëndrueshëmtëpolitikavedheprojekte vepët тё rinj;
- Tëgjitha i nstitucionet relevante që lidhen metërinjtëduhet i trajtojnë тё rinjtë si partnerëtyredhetëhapindyert e

за да може токму младите да се чувствуваат важни и заеднички да работат на градење на двострана доверба едни со други;

- Младите и формите на младинско организирање да се вклучуваат и да бидат консултирани за клучните прашања во однос на владеење на право, борба против корупција, градење на култура на интегритет и економски раст;
- Агенција за млади и спорт да ја зајакне својата улога во рамки на владиниот систем, да ги развива постојните и да креира нови капацитети и да гради партнерства со цел да можат да се реализираат активностите и сето она што е предвидено како мерки од владина програма;
- Да се воведе реорганизација на сектор млади во Агенција за млади и спорт преку нов, модерен и отворен пристап и да се реализираат поголем број на политики кои ќе водат кон застапување, наместо кон само „декларативни“ заложби;
- Граѓанските организации и формите на младинско организирање да бидат активно вклучени во имплементирање на активностите и да им се овозможи работна средина за да го искористуваат својот потенцијал
- Активно да се поддржи и се обезбеди максимална имплементација на Националната стратегија за млади 2023 – 2027;
- Владата вклучително со сите институции и носители на одлуки да се обврзаат дека ќе ги спорачаат зададените активности и резултати, ќе обезбедат повеќе финансии, можности и услови за младите и Националната стратегија за млади и ќе седат на иста маса со нив, заеднички ќе носат одлуки;

tyrenëmënyrëqëtërinjtëndjehentërendësishëmdhetëpunojnësëba shkupërtëndërtuarbesimindypalëshmenjëri-tjetrin;

- Tërinjtëdheformat e organizimittëterinjveduhettëpërfshihendhekonsultohenpërçështjek yçeëlidhurmesundimin e ligjit, luftënkundërkorruptionit, ndërtimin e kulturëssëintegritetdherritjesekonomike;
- AgjenciapërRinidheSporttëpërforcojërolin e sajnësisteminqeveritar, tëzhvillojëkapacitetekzistuesedhetëkrijojëkapacitetërejadhetën dërtøjëpartneritete me qëllim që të mund tërealizojnëaktivitetetedhegjithçkaqëështëparaparaparësimasa e programittëqeverisë;
- Tëbëhtriorganizim i sektorittërinisënëAgjencinëpérRinidheSportnëpermjet qasjeje së re, modernedhetëhapurdhetëzbatohetnumërmë i madhpolitikashqëdotëçojnënë përfaqësim, nëvendlëangazhimevevetëm "deklarative";
- Organizatatciviledheformat e organizimittëterinjvetëpërfshihenaktivishtnëzbatimin e aktivitetavedhet'usigurojnëatyremjedispunepërtëshfrytëzuarpotenc ialin e tyre.
- Të mbështetet aktiv dhe tësiguroheti zbatimimaksimaliStrategjisëNacionale pérRini 2023-2027;
- Qeveria, dukepërfshirëtëgjithainstitutionetdhevendimmarrësit, angazhohettëjapëaktivitetetdherezultatet e përcaktuara, tësigurojëmëshumëfinanca, mundësidhekushtepërtërinjtëdheStrategjinë NacionalepérRinidhetëuletnëtënjëjtëentryezëmeta, tëmarrëvendimesëbashku;

- Министерството за политички систем и односи меѓу заедниците да преземе лидерска улога во промовирање на ненасилството, толеранцијата и интеркультурната комуникација меѓу младите и елиминирање на говорот на омраза и криминалот од омраза во соработка со Министерството за внатрешни работи, со поддршка на граѓанскиот сектор и меѓународните организации;
- Приоритетите мора да останат на намалување на говорот на омраза и криминалот од омраза, заедничка координација на институционално и вон-институционално ниво, затоа што не е доволно само менување на општествената свест, туку конкретни дела и акции, младешки ентузијазам, аспирации, но пред сè знаења, да се стават во функција на целокупниот развој на општеството.
- Ministria e Sistemit Politikdhe Marrëdhënien vendërmjet Bashkësive të marrëroludhëheqësnë promovimin e jodhunës, tolerancës dhe komunikimit ndërkulturor mësimin e gjuhës sëurrejtjes dhëkrimi të sëurrejtjes në bashkëpunim me Ministrinë e Punëvetë Brendshme, membështetjen e sektorit civil dhe organizata ndërkombëtare;
- Prioritetet duhet të mbeten reduktimi i gjuhës sëurrejtjes dhëkrimi të sëurrejtjes, koordinimi përbashkëtnëni velin institucional dhe jo institucional, sepse nuk mjafton vetëm ndryshimi i ndërgjegjesh qërore, por veprimet dhe veprimet konkrete, entuziazmirinor, aspiratat, pormbi të gjithanjoj huri të tivihen funksion të zhvillimit të përgjithshëmtë shoqërisë.

3. ТАБЕЛАРЕН ПРЕГЛЕД НА СПРОВЕДЕНИТЕ МЕРКИ И АКТИВНОСТИ ВО РАМКИ НА ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТА МЛАДИ/ PASQYRË TABELARE E MASAVE DHE AKTIVITETEVE TË ZBATUARA NË KUADËR TË FUSHËS PRIORITARE TË RINJTË

Активност/мерка предвидена за реализација во 2022 согласно Акцискиот план/Aktiviteti/masa e paraparë për realizim në vitin 2022 në përputhje me Planin e Veprimit	Статус на реализација/Statusi i realizimit	Кратко обrazложение/Arsyetim i shkurtër
Приоритет 1: Промовирање на ненасилството, толеранцијата и интеркультурната комуникација меѓу младите и елиминирање на говорот на омраза и криминалот од омраза/		
Prioriteti 1: Promovimi i jodhunës, tolerancës dhe komunikimit ndërkulturor mes të rinjve dhe eliminimi i gjuhës së sëurrejtjes dhë krimi të sëurrejtjes <p>1.1. Да се намали и елиминира степенот на насиливото, нетolerантноста, говорот на омраза и криминалот од омраза, вклучително и од страна на органи/институции кон граѓаните иранливи групи/ 1.1. Të ulet dhe eliminohet niveli i dhunës, jottederancës,</p>	<p>Реализирана/ E realizuar</p>	<p>• Спроведена кампања за информирање на јавноста за последиците на говорот на омраза, промовирање ненасилство и толеранција, особено помеѓу младите. За потребите на кампањата се изготвија рекламни спотови, се закупија билборди и видео</p>

<p>gjuhës së urrejtjes dhe krimit të urrejtjes, duke përfshirë edhe nga ana e organeve/institucioneve ndaj qytetarëve dhe grupeve të rezikuara</p>	<p>пораки со цел пораката да стигне до што поголем број на млади луѓе/</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ѓshtë zbatuar fushata për informimin e publikut për pasojet e gjuhës së urrejtjes, promovimin e jodhunën dhe tolerancën, veçanërisht ndërmjet të rinxve. Për nevojat e fushatës u përgatitën spote reklamuese, u morën me qira billborde dhe video mesazhe me qëllim që mesazhi të arrijë deri në numrin më të madh te të rinxjtë. • Продолжува да функционира таканереченото „црвено копче“, каде граѓаните може да пријавуваат криминал од омраза, говор на омраза и доколку постои било каква форма на насиљство. Во функција е меил адресата cybercrime@moi.gov.mk • Vazhdon të funksionojë i ashtuquajturi “бутон и куќа”, ku qytetarët mund të paraqesin krimet e urrejtjes, gjuhën e urrejtjes dhe nëse ekyiston çfarëdo lloj forme e dhunës. Në funksion është E-mail adresacybercrime@moi.gov.mk • Носењето на законска регулатива – Закон за младинско учество и младински политики продолжува да се имплементира и врз основа на неговото носење и одредби се креираат идните политики за млади, се регулира статусот на правата и обврските на младите, но и нивното организирање, делување и начини на финансирање. / • Miratimi i rregullativës ligjore Ligji për Pjesëmarrjen
--	---

		<u>e të Rinjve dhe Politikat e të Rinjve</u> vazhdon të zbatohet dhe në bazë të miratimit dhe dispozitave të tij krijojen politikat e ardhshme për të rinjtë, rregullohet statusi i të drejtave dhe detyrimeve të të rinjve, organizimi, veprimet dhe metodat e financimit
Приоритет 2: Намалување на етноцентризмот помеѓу младите и изолација на различни моногрупации, учество во заеднички активности и меѓусебна интеракција од омраза/ Prioriteti 2: Ulja e etnocentrizmitndërmjet të rinjtë dhe izolimi i monogrupeve të ndryshme, pjesëmarrja në aktivitete të përbashkëta dhe ndërveprimi i ndërsjellë nga urejtja		
2.1. Унапредување на наставните програми и техники во основното, средното и високото образование, вклучувајќи ја и практичната настава во средно и високо образование/ 2.1. Avancimi i programeve mësimore dhe teknikave në arsimin fillor, të mesém dhe të lartë, duke përfshirë edhe mësimin praktik në arsimin e mesém dhe të lartë	Реализирана/ E realizuar	<ul style="list-style-type: none"> • Во 2022 година спроведе анализи во делот на потребата од практична настава и креирање на програми за потребите на младите луѓе. За таа цел се спроведе анализа за примена на практичната настава во средното и високо образование, сопосебен акцент на слободните активности на стуедните и овде се вклучи ЦСОО (Центарза стручно образование и обука). Во рамки на оваа мерка се реализираа обуки и дообуки на наставниот кадар во сите училишта во општините со мешан етнички состав завоннаставни активности и користење на слободното време на младите во среднообразование и религиско образование и е донесена нова концепција за воннаставни активности и направена обука за наставниците./ • Në vitin 2022 zbatoi analizën në fushën e nevojës për mësimdhënie praktike dhe krijimit të programeve për nevojat e të rinjve. Për këtë qëllim është zbatuar analizë për zbatimin e mësimdhënieς praktike në arsimin e mesém dhe të lartë, me theks të veçantë në

		<p>aktivitetet e lira të nxënësve dhe këtu është përfshirë QAAP (Qendra për Arsim dhe Aftësim Profesional). Në kuadër të kësaj mase janë realizuar trajnime dhe trajnime të mëtejshme të kuadrit mësimor në të gjitha shkollat e komunave me përbërje të përzier etnike për aktivitete jashtëshkollore dhe shfrytëzimin e kohës së lirë të të rinjve në arsimin e mesëm dhe fetar, dhe është miratuar koncepti për aktivitetet jashtëshkollore dhe është realizuar trajnimi për mësuesit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Во 2022 исто така се спроведеанализа на наставни програми во средно образование и се формираше работна групакоја работи на нова Концепција за средно образование. За таа цел се изработи драфтверзија на текстот на Закон за средно образование, каде ќе бидат утврдени национални стандарди за постигнувањата на учениците. Согласно националните стандарди ќе седефинираат излезни резултати и ќе се развијат нови современи наставни програми. Во 2022 се спроведе анализа на акредитираните академски програми науниверзитетите и се организираше работна средба со Ректорите околу процесот наревидирање на наставните програми на Универзитетите во РСМ./ • Në vitin 2022 është zbatuar analizë e programeve mësimore në arsimin e mesëm dhe është formuar grup pune për të punuar në Koncept të ri për arsimin e mesëm. Për këtë qëllim është përgatitur draft versioni i tekstit të Ligjit për Arsimin e Mesëm, ku do të
--	--	---

		përcaktohen standartet nacionale për arritjet e nxënësve. Në përputhje me standartet nacionale, do të definohen rezultate dhe do të zhvillohen mësimë të rejabashkëkohore. Në vitin 2022 është zbatuar analiza e programeve akademike të akredituara të universiteteve dhe është organizuar takim pune me rektorët lidhur me procesin e rishikimit të programeve mësimore të Universiteteve në RMV./
2.2. Доследно и конзистентно спроведување на политиките за едно општествои интеркултурализам кои се однесуваат за младите/ 2.2. Zbatimi i qëndrueshëm dhe konsekuent i politikave për një shoqëri dhe ndërkulturalizëm që kanë të bëjnë me të rinjtë	Реализирана/ E realizuar	<ul style="list-style-type: none"> Новата Национална стратегија за млади (2023 – 2027) која започна да се изготвува во 2022 година прецизноги лоцира потребите на младите на локално, регионално и национално ниво, но и намладите од разни етнички и социјални групи (млади со попреченост, припадници, нанемнозински групи, средношколци и студенти)./ Strategjia e re Nacionale për të Rinjtë (2023 – 2027), e cila ka filluar të përgatitet në vitin 2022, lokalizon saktësish nevojat e të rinjve në nivel lokal, rajonal dhenacional, por edhe të të rinjve nga grupe të ndryshme etnike dhe sociale (të rinjtë me aftësi të kufizuara, anëtarë të grupeve joshumicë, nxënës të shkollave të mesme dhe studentë). Покрај ова, МТСО спроведе менторска програма преку која се врши споредба намлад човек, особено ако развива антисоцијално однесување, со пријателски расположено лице надвор од семејството како позитивен пример. Оваа мерка се реализира секоја година во рамки на програмата на МТСП./

		<ul style="list-style-type: none"> • Përveç kësaj, MPPS zbatoi program mentorimi nëpërmjet të cilit kryhet krahësimi i personit të ri, veçanërisht nëse zhvillon sjellje antisociale, me person miqësor jashtë familjes si model pozitiv. Кjo масë реализохет çdo vit në куадër të програмит MPPS. • Во 2022 година продолжи да се имплементира програмата за семејна терапија којаги подобри односите и комуникациите меѓу семејните членови, како и нудат помош народителот и детето за надминување проблем со девијантно однесување инетолерантноста. МТСП има низа на социјални услуги согласно Законот за социјалназаштита и тоа услуги за стручна помош и поддршка, услуги за советување, услуги возаедницата и услуги за вон-семејна заштита каде се опфаќаат советодавна работа, превенирање, ублажување и надминување на последиците од настанатите социјални проблеми на поединец и семејство, оветување при развод на брак, семејна медијација засемејства со нарушени семејни односи, психо-социјална поддршка за жртви на семејнонасилство, психо-социјален третман на сторители на семејно насилиство и другиспецијализирани видови на советувања./ • Нë vitin 2022 vazhdoi të zbatohet programi i terapisë familjare, i cili i përmirësoi marrëdhëniet dhe komunikimet mes anëtarëve të familjes, si dhe
--	--	--

		<p>ju ofron ndihmë prindit dhe fëmijës për të tejkular problemin e sjelljeve devijuese dhe intolerancës. MPPS ka një sërë shërbimesh sociale në përputhje me Ligjin për Mbrojtjen Sociale, përkatësisht shërbime për ndihmë dhe mbështetje profesionale, shërbime këshillimore, shërbime komunitare dhe shërbime për mbrojtjen jofamiljare, të cilat përfshijnë punën këshilluese, parandalimin, zbutjen dhe tejkalin e pasojave të problemeve sociale individuale dhe familjare që rezultojnë, zotimet gjatë divorcit, ndërmjetësimi familjar për familjet me marrëdhënie të prishura familjare, mbështetja psiko-sociale për viktimat e dhunës në familje, trajtimi psiko-social i autorëve të dhunës në familje dhe lloje të tjera të specializuara këshillimi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Во 2022 година продолжи да функционира сервисот (call centre) за поддршка намлади - жртви на насилиство, говор на омраза и криминал од омраза преку развиен системза пријави за семејно насилиство, мобинг или вознемирање./ • Në vitin 2022, vazhdoi të funksionoë shërbimi (call center) për mbështetjen e të rinjve – viktima të dhunës, gjuhës së urrejtjes dhe krimi të urrejtjes nëpërmjet sistemit të zhvilluar për paraqitjen e dhunës në familje, mobing ose shqetësim.
<p>2.3. Млади со еднакви можности и нивна вклученост во процесите на донесување на одлуки/ 2.3. Тë rinj me mundësi të barabarta dhe përfshirja e tyre në proceset vendimmarrëse</p>	<p>Во тек / Në vazhdim</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Во 2022 година се промовираше кампања за еднакви можности на младите особено за ранливи категории млади (млади со попреченост, млади од поправни домови, сексуално злоупотребувани млади, млади кои питачат, млади лица зависници

		<p>од наркотици) од страна на повеќе институции ако се знае дека прашање за еднакви можност е хоризонтално поставено и го применува цел владин систем./</p> <ul style="list-style-type: none"> • Në vitin 2022 u promovua fushata për mundësi të barabarta për të rinjtë, veçanërisht për kategoritë e rrezikuara të të rinjve (të rinj me aftësi të kufizuara, të rinj nga shtëpitë përmirësuese, të rinj të dhunuar seksualisht, të rinj që lypin, të rinj të varur nga narkotikët) nga ana e më shumë institucione nëse dihet se çështja e mundësive të barabarta është horizontale dhe vlen për të gjithë sistemin qeverisës.
<p>2.4. Воспоставен систем за детектирање на говор на омраза и криминал од омраза на локално и национално ниво/</p> <p>2.4. Krijimi i sistemit për zbulimin e gjuhës së urrejtjes dhe krimtit të urrejtjes në nivel lokal dhe nacional</p>	<p>Во тек/ Në vazhdim</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Во 2022 година заедно со Сојуз за младинска работа се организираа 4 нековенционални настани во форма на world café, quiz night, gamification и директен контакт и во функција е новата веб страница на Агенција за млади и спорт со цел појасна и подетална промоција на активностите на младинските центри. / • Në vitin 2022, bashk me Unionin për Punë të të Rinjve, u organizuan 4 ngjarje jokonvencionale në formënworld café, quiz night, gamification dhe kontaktin e drejtpërdrejtë, dhe në funksion është faqja e re e Agjencisë për të Rinj dhe Sport, me qëllim më të quartë dhe promovim më të detajuar të aktiviteteve të qendrave për të rinj. • Агенцијата за млади и спорт согласно Законот за младинско учество и младински политики отвори младински центри во Кавадараци, Куманово,

		<p>Пробиштип, Охрид, Битола, а во фаза на отварање се уште 10на општини. Согласно Законот, секоја општина мора во рок од 5 години да стави во функција минимум еден младински центар. Веќе постојат младински центри во општина Центар, општина Гостивар и општина Чайр. /</p> <ul style="list-style-type: none"> • Agjencia për Rini dhe Sport, në përputhje me Ligjin për Pjesëmarrje të tē Rinjve dhe Politika të tē Rinjve, hapi qendra për tē rinj në Kavadar, Kumanovë, Probishtip, Ohër, Manastir ndërsa në fazë të hapjes janë edhe 10 komuna të tjera. Në përputhje me Ligjin, çdo komunë në afat prej 5 vitesh duhet të vërë në funksion të paktën një qendër për tē rinj. Tashmë ekzistojnë qendra për tē rinj në komunën Qendër, Komunën e Gostivarit dhe komunën e Çairit. • Во 2022 година паралелно со овој процес, се креираа можности за развивање на капацитети на младите, запознавање на интеркултурализмот, заедничка борба против говор на омраза, криминал од омраза, градење социјални врски и создавање општество по нивна мерка. За сето ова, согласно активност 2.3, Агенцијата сите овие активности ги комуницира и ја информира јавност со споделување на информации на сопствената веб страница, фејсбук страница и директно со формите на младинско здружување./ • Në vitin 2022, paralelisht me këtë proces, u krijuan mundësítë për zhvillimin e kapaciteteve të tē rinjve, njojen e ndërkulturalizmit, luftën e përbashkët kundër
--	--	--

		<p>gjuhës së urrejtjes, krimit të urrejtjes, ndërtimin e lidhjeve sociale dhe krijimin e shoqërie sipas masës së tyre. Për të gjitha këto, në përputhje me aktivitetit 2.3, Agjencia i komunikon të gjitha këto aktivitete dhe informon publikun duke ndarë informacione në faqen e saj, faqen e saj në Facebook dhe drejtpërdrejt me format e shoqatës për të rinj./</p>
<p>3.1.1.3. Намалена сегрегација и дискриминација на младите/ 3.1.1.3. Ulja e segregacionit dhe diskriminimit të të rinjve</p>	<p>Во тек/ Në rrjedhë</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Во 2022 година се изработи анализа за степенот на сегрегација и дискриминација на младите особено разнливите категории млади и оние кои не се дел од образовниот процес, како и се направи споредба на постојните казнени законски прописи за елиминирање на овој негативен феномен кај младата популација./ • Në vitin 2022 është përgatitur analizë për shkallën e strategjisë dhe diskriminimin e të rinjve, veçanërisht kategorive të ndryshme të të rinjve dhe atyre që nuk janë pjesë e procesit arsimor, si dhe është bërë krahasimi i rregulloreve ekzistuese penale ligjore për eliminimin e këij fenomeni negativ tek popullata e re. • Покрај ова, во 2022 година се промовираше акција НЕДЕЛА против сегрегација и дискриминација на младите во 8 плански региони со точно утврдени содржини и активности на акцијата и организирање интернет-кампања преку социјалните межи (FB, Twiter и други) преку проектот на АМС „Европска недела на спортот“./ • Krahas kësaj, në vitin 2022 u promovua aksioni JAVA kundër segregacionit dhe diskriminimit të të rinjve në 8

		rajone planifikuese me përbajtje dhe aktivitete të përcaktuara saktësish të aksionit dhe organizimin e fushatës interneti nëpërmjet rrjeteve sociale (FB, Twitter dhe të tjera) nëpërmjet projektit AMS “Java Evropiane e Sportit”./
--	--	---

- СТРАТЕШКА ОБЛАСТ : ОПШТЕСТВЕНА КОХЕЗИЈА-

**РЕЗИМЕ НА ПОСТИГНАТИТЕ РЕЗУЛТАТИ ВО
СТРАТЕШКАТА ОБЛАСТ: „ОПШТЕСТВЕНА
КОХЕЗИЈА“**

Во рамките на стратешката област општествената Nëkuadërtëfushësstrategjike tëkohezionitsocialjanëidentifikuardyprioritetedheqëllime prioriteti и erëndësishmetëtheksohetsenëvitin 2022 janëfinalizuar disaligjetëcilitjanëkuintesencapëfunksionimin

- FUSHA STRATEGJIKE: KOHEZIONI S

ПËRMBLEDHJE E REZULTATEVE TË ARRITURA NË FUSHËN STRATEGJIK

соодветни приоритетни цели и активности, во кои се забележува солиден напредок. Особено е важно е да се напомене дека во 2022 година финализирани се неколку закони кои се квинтесенција за ефикасно функционирање на државната администрација, а истите воедно се и катализатор на отпочнатите процеси: Закон за административни службеници и Закон за вработените во јавниот сектор, како и Во врска со Балансерот во Август 2022 год. внесени се податоци од последно спроведениот попис во 2021 година кои се пополнува балансерколкулатор кој е составен дел од Годишните планови за вработување на институциите во јавниот сектор. Во 2022 година однос на Националната платформа за услуги додадени се 44 нови услуги. Понатаму, услуги за пасош, лична карта, возачка дозвола се целосно дигитализирани. Бројот на регистрирани на uslugi.gov.mk достигна 87.388, (односно околу 24.742 нови корисници само оваа година. Во однос на вториот приоритет донесени се важни стратешки документи: Стратегијата за родова еднаквост 2022-2027, Стратегијата за еднаквост и недискриминација 2022-2026, Стратегијата за инклузија на роми 2022-2030 и отворање Центарот за родово одговорно кој што е дел од Министерството за труд и социјална политика. Активностите реализирани во текот на 2022 година придонесоа за исполнување на заложбите за унапредување на општествена

proceseveténisura:LigjipérNëpunësitAdministrativëdheLigjipërtëPunësuaritnëSektorinPublik, sidhelidhur më 2021, tècilitatplotësohennëbalancuesin, i ciliështëpjespërbërëse e PlaneveVjetoretëPunësimittëinstitu Shërbimejanë shtuar 44 shërbimetëreja. Më tej, shërbime për pasaportë, letërnjoftim, patentë shoferi plarri arriti në 87.388, (përkatësisht rrëth 24.742 përdorues të rinj vetëm këtë vit. Lidhur me prioritetin e dyte Gjinore 2022-2027, Strategjia për Barazi dhe Mosdiskriminim 2022-2026, Strategjia për Përfshirjen e Romë e Ministrisë së Punës dhe Politikës Sociale. Aktivitetet e kryera gjatë vitit 2022 kontribuan për përbushjen qëndrueshëm dhe gjithëpërfshirës socio-ekonomik të balancuar rajonal, siguruan barazi gjinore, mosdiskriminacioni e perspektiva gjinore në rregullativënlivoer.

кохезија и интеграција со одржлив и инклузивен социо-економски рамномерен регионален развој, обезбедена родова еднаквост, недискриминација и еднакви можности по основа на сите различности и вклучување на родовата перспектива во законската регулатива.

1. ПРЕГЛЕД НА ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ

Приоритет 1:Унапредување на одржлив и социоекономски рамномерен регионален развој

1. PASQYRË E REZULTATEVE TË ARRITURA

Prioriteti 1: Avancimi i zhvillimit rreth të balancuar të qëndrueshëm dhe gjithëpërfshirë

1.1. Приоритетна цел: Јакнење на севкупните квалитети и ресурси на субјектите во функција на обезбедувањето на социјални услуги

1.1. Qëllimiprioritar: Përfocimi i kapacitetevet heburimeve të përgjithshmet e subjekteve funksion të sigurisë

Постигнати резултати во 2022 година во насока на Резултатет е арритуранëвтин 2022 нëdrejtимтëperm bushjessëqëllimit prioritar 1.1: исполнување на приоритетна цел 1.1:

Во 2022 година склучени се договори за финансирање на 150 проекти во општините во сите осум плански региони, во вкупна вредност од околу 900 милиони денари за развој на планските региони, на селата, на специфичните подрачја, на урбантите подрачја и за намалување на диспаритетите во и меѓу планските региони. Проектите се финансираат од буџетската програма за рамномерен регионален развој.

Во рамките на проектот Оддржлив и инклузивен рамномерен регионален развој се зајакнуваат капацитетите на Центрите за развој во осумте плански региони преку континуирани обуки и подготовка на проекти. Обезбедена е и грантова шема за спроведвање на конкретни проекти кои што се финансирали со средства од швајцарската влада и од Министерството за локална самоуправа.

Во 2022 година се финансирали седум проекти во планските региони во вкупна вредност од 2,5 милиони швајцарски франци.

1.2. Приоритетна цел: Јакнење на сèвкупните капацитети на субјектите во функција на обезбедување на развој

Постигнати резултати во 2022 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 1.2:

Министерство за информатичко општество и администрација во областа на дигитализација креираше две најважни стратегии и тоа: Во Национална стратегија за сајбер безбедност 2023-2026 и Национална стратегија за ИКТ 2023-2027.

Во соработка со министерството за образование и наука и ITU (International Telecommunication Union), ја започнавме иницијативата за проектот „заштита на децата онлајн“, кој претставува важен проект за

Nëkuadërtëprojektitë zhvillimit Rajonal të Balancuar të Qëndrueshëm dhe përgatitjes së projekteve. Është garantur edhe skema e granteve për realizimin e Vetëqeverisjes Lokale.

Në vitin 2022 janë financuar shtatë projekte në rajonet e planifikimit me vlerëtë përgjithshme prej 2.5 milionë shvaјцарских франци.

1.2. Qëllimi prioritari: Përforcimi i kapaciteteve të heburimeve të përgjithshmetë subjekteve në funksion të sigurimit të zhvillimit të qëndrueshëm

Rezultatet e arritura ne vitin 2022 drejtpermëbusnjesse qëllimit prioritari 1.2:

Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës në fushën e digitalizimit krijoj dy strategjimë të rëndësishëm strategjinë nationale për TIK 2023-2027.

Në bashkëpunim me Ministrinë e Arsimit dhe Shkencës së UNT (International Telecommunication Union), fillojme projekti të rëndësishëm përforcimin e sigurisë së fëmijëve në internet në nivel nacional.

зајакнување на безбедноста на децата на Интернет на национално ниво.

На платформата „OpenData“ се објавени околу 580 сетови податоци, од кои 180 се објавени и ажурирани во текот на оваа година. Во меѓувреме, на платформата за интероперабилност беа потпишани договори со 27 нови институции, со што соработката меѓу институциите ќе биде по ефикасна и ветувачка. Во однос на дигиталните услуги, бројот на дигитални услуги во Националната платформа за услуги достигна 226 услуги, (каде што само во текот на оваа година успеавме да додадеме околу 44 нови услуги). Понатаму, во текот на оваа година беа дигитализирани важни услуги како што се услуги за пасош, лична карта, возачка дозвола и сл. Бројот на регистрирани на uslugi.gov.mk достигна 87.388 (односно околу 24.742 нови корисници само оваа година).

Министерството за информатичко општество и администрација обезбеди бесплатна обука за административните службеници и граѓаните за „Сајбер хигиена“. Исто така, со поддршка на мисијата на ОБСЕ и во соработка со владата, развиен е електронски курс насочен кон зајакнување на интеркультурната компетентност и управување со различностите во јавните институции - Објавување на курсот за

Në platformën "OpenData", janë publikuar rreth 580 grupetëdhënashngatëcila 180 janëpublikuaredhep nënshkruankontratame 27 institucionetëreja me çka bashkëpunimindërmjetinstitucioneve do të jetë digjitalenëPlatformën e ShërbimitNacional kaarriturnë 226 shërbime, (kuvetëmgjatëkëtijvitke digitalizuarshërbimetërëndësishmesiçjanëshërbimetpërpasaportë, kartëidentiteti, patentëshoferietj. Num 24.742 përdoruestërinjvetëmkëtëvit).

Ministria e ShoqërisëInformatikëdheAdministratëksiguruar trajnimfalaspërnëpunësit administrativëdhe OSBE-sëdhenëbashkëpunimmeqeverinë, u zhvilluakurselektronikqësynonforcimin e kompetencësndërkursittëndërkulturalizmitnëplatformënLMS (LearningManagementSystem) përtrajnimeonline.

интеркултурализам на платформата LMS (LearningManagementSystem) за онлајн обука.

Понатаму, МИОА учествуваше во Отворената работна група за безбедност и употреба на информатички и комуникациски технологии (OEWG) формирана од Генералното собрание на ОН. Во оваа прилика, Северна Македонија, во согласност со ЕУ и нејзините **земји-членки**, се **придржуваше до коментарите** и предлозите споделени од земјите-членки и се согласи на усвојување на финалната верзија на Резолуцијата на Генералното собрание за годишниот извештај за напредокот.

1.3. Приоритетна цел: Усогласена правна регулатива со институции со политиките за рамномерен регионален развој

По

исполнување на Приоритетна цел 1.3:

Министерство за информатичко општество и администрација има приоритетни цели за унапредување ,раст и развој во областа на дигитализацијата, јавната администрација и медиумите .Финализирани се неколку закони кои се суштински за ефикасно функционирање на државната администрација , а истите воедно се и катализатор на отпочнатите процеси:

Закон за административни службеници и Закон за

Më tej, MSHIA moripjesënë Grupin e Hapurtë Punëspër Sigurinë dhe Përdorimin e Teknologjive të Informacionit Mekëtërast, Maqedonia e Veriut, nëmarrëveshjeme BE-nëdheshitet e sajanëtare, iupërbajt komenteve versionit përfundimtartë Rezolutëssë Asamblesësë Përgjithshme përraportinvjetortë progresit.

1.3.Qëllimi prioritar: Harmonizimi i Rregullativës ligjore me institucionet e ndryshme politikapërzhvillimitëbalancuar rrajonal

tar 1.3:

Ligji për Nëpunësit Administrativë dhe Ligji përtë Punësuarit në Sektorin Publik, versionet e reja të cilit janë

вработените во јавниот сектор чии нови верзии беа објавени во ЕНЕР во септември 2022 година, а кои овозможуваат деполитизација на администрацијата, меритократски систем за вработување и оценување, правична и соодветна застапеност и професионалност на администрацијата. Исто така, во завршна фаза е изготвување на Законот за висока раководна служба - кој обезбедува професионалност и ја зголемува одговорноста на институциите при одлучувањето. Изработена е новата стратегија за реформи во јавната администрација (2023-2030) и започнато е со пилотирање на проектот за реорганизација на државата во три министерства и тоа Министерството за информатичко општество и администрација, Министерството за економија и Министерството за земјоделство и верувајќи во придобивките од овој процес, веруваме дека до 2024 г. сите министерства ќе почнат со реорганизација.

Се подготвува нацрт верзијата на Законот за плати и за прв пат во државата концептот на овој закон беше дефиниран на владина седница. Овој закон претставува суштински и неизбежен закон за регулирање на платите на вработените во јавниот сектор, вклучително и акционерските друштва, и покрај неговата сложеност, нашите напори продолжуваат и во 2023 година да го завршиме истиот.

administratës, sistemmeritokratiktëpunësimt dhevlerësimit, përfaqësimtë drejtëdheadekuat dhe profesionalizësimt e Ligjitpër Shërbimin e Lartë Drejtues – i cilisiguron profesionalizëm dherrit përgjegjësinë e institucioneve nëverpublike dhe e shtetitnëtriministri, përkatësisht Ministrinë e Shoqërisë, dheduke besuar në përfitimet e këtij procesi, nebesojmësederinë vitin 2024 të gjithaministratëdotëfi

Përgatitet draft-versioni i Ligjitpër Pagadhepërherëtëparënë vendkoncepi i këtij ligji i shtetëpërcaktuar në seancat pagave të punonjësvenë sektorin publik, përfshirë shoqëritë aktionare, dhe pavarësisht kompleksitetit tjetri, përpjekja e

Приоритет 2:Унапредување на општествена интеграција со обезбедена родова недискриминација и еднакви можности по основи на различности

Prioriteti 2: Avancimi i kohezionitsocialdheintegrimitdukesiguruarbarazigjinore, mosdiskriminimdhemundësitëbarabartabazuarnëtëgjithëndryshimet

2.1 Приоритетна цел: Почитување и унапредување на општествената кохезија и интеграција на концептот на родова недискриминација и еднаквост по сите основи и различности

2.1Qëllimi prioritar: Respektimidheavancimi i kohezionitsocialdheintegrimi i konceptittëbarazisëgjinore, mosdiskriminimitdhebarazisënëtëgjithabazatdhediversitetin

Постигнати резултати во 2022 година во насока на исполнување на Приоритетната цел 2.1:

Rezultatet e arrituaranevitin 2022 urejtperrmbushesëQëllimi prioritar 2.1:

Стратегијата за родова еднаквост 2022-2027 година е усвоена на 28.07.2022 година од страна на Собранието на Република Северна Македонија и е објавена на Службен Весник на РСМ бр. 170/2022. Стратегијата, како широка стратешка рамка ги обединува сите области на делување за постигнување на родова еднаквост преку интегрирање на родовата перспектива во политиките и стратегиите, сузбибање на стереотипите и насиливото кон жените, унапредување на положбата на жените во сите сфери на јавниот и приватниот живот. Со донесување на оваа Стратегија, Република Северна Македонија се стреми кон унапредување на состојбата на родовата еднаквост во 13 приоритетни области.

Strategjiapërbarazigjinore 2022-2027 ështëmiratuarmë 28.07.2022 nga Kuvendi i Republikëssë Maqedonise sinjëkornizë e gjërëstrategjike, bashkontëgjithafushat e veprimtëpërrritjen dukeshtypur stereotipet dhedhunën ndaj grave, duke përmirësuaro pozitën e grusnëtëgjithasferat e Maqedonisë. Veriut përpinqet përmirësojë gjendjen e barazisëgjinorenë 13 fusha prioritare.

Изработена е Националната стратегија за еднаквост и недискриминација 2022-2026 која на 25 мај 2022 година беше усвоена од страна на Владата на РСМ. Националната стратегија за еднаквост и недискриминација е клучниот стратешки документ во националната политика за еднаквост и недискриминација. Целта на Стратегијата е да обезбеди континуиран развој во реализацијата на овие права без дискриминација по кој било основ. Подготвен е Вториот Индекс 2020 за родова еднаквост за Република Северна Македонија, кој е доставен до Европскиот институт за родова еднаквост на одобрување по што следува негова промоција.

Предлог Законот за родова еднаквост е изработен со експертска поддршка од Мисијата на ОБСЕ и поширака работна група составена од членови од државни институции и граѓански организации од областа. Законот беше поставен на ЕНЕР во септември 2022 година. Во периодот од октомври до ноември 2022 година беа одржани осум регионални јавни расправи (Гостивар, Куманово, Битола, Штип, Струмица и Скопје) со засегнати страни: координатори и Комисии за еднакви можности и граѓански сектор од различни региони на територијата на РСМ.

Во рамки на проектот „Промоција на разноликоста

„Eshtep ergatiturlIndeksi i dyte 2020 cili eshtedor zuarnel Institutin Evropian per Barazi Gjinore permiratim, passcil esdot epromovohet.“

Propozim ligjip per Barazin Gjinore eshtezh villuarmembeshtetjen e ekspert mjetegjerete per bera engaan etarete institucion e veshtetere redhe organizata vete shoqeris civilengak jzon. Lig 2022, janembajturtet edejgime publikerajonale (Gostivar, Kumanovë, Manastir, koordinator etdhe Komisioner per mundesite barabartadhesektori civil ngarajone tedy shmete territoritte RMV

Nekuadert projektit "Promovimi i diversitetit dhe barazisene Maqedonine e Veriut" te Keshillite Evro

и еднаквоста во Северна Македонија” на Совет на Европа во компонентата за анти-дискриминација и заштита на ранливи групи се подготвила Препораки за хармонизација на 13 закони со Законот за спречување и заштита од дискриминација.

Во насока на подготовката на Стратегија за инклузија на Ромите 2022-2030, беа формирани работни групи од релевантните ресорни министерства со кои се работеше поеднинечно според утврдена методологија на подготовката на Стратегијата. Во таа насока беа одржани две дводневни работилници со претставници од релевантните ресорни министерства и граѓански организации. Стратегијата за инклузија на Ромите 2022-2030, беше доставена и усвоена од страна на Владата на Република Северна Македонија.

Во насока на подготовката на Национални акциони планови за приоритетните области во рамки на Стратегијата за инклузија на Ромите 2022-2030, беа одржани две дводневни работилници со претставници од релевантните ресорни министерства и граѓански организации.

Во текот на 2022 година продолжи процесот на имплементација на Законот за неевидентирани лица во матична книга на родени. Според последните податоци од Управата за водење на

janëpërgatiturrekomandimepërharmonizimin e 13 ligjeve me Ligjin përParandalim dhe Mbrojtjanga Diskriminimi

Në drejtim tëpërgatitjessë Strategjisë përpërfshirjen e Romëve 2022-2030 e mbajtëndy punëtoridytore mëpërfaqësues ngaministratë përkatëset e linjës dhe organizatat e shtëdorëzuar dhemiratuar nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Përpërgatitjen e Planeve Nacionale të Veprimit përfushat prioritarenë kuadër të Strategjisë së Maqedonisë së Veriut, mbajtëndy seminar edyditore mëpërfaqësues ngaministratë përkatëset e resorëve dhe organizatat e shoqërisë civile.

Gjatë vitit 2022 kavazhduar procesi i zbatimit të Ligjit për personat e pare gjistra uar në librinamë të të lidhur me qëshortësitit 2022, rreth 320 persona kanë marrë certifikatë posaçmelindje jenë cilët 115 personat janë me procedurë të rregullt.

матични книги до јуни 2022 околу 320 лица имаат добиено посебен извод на родени од кои 115 лица имаат посебна идентификациона исправа во периодот од 2020 - 2022 година и за 100 лица се во редовна постапка.

Во врска со Балансерот, внесени се податоци од последно спроведениот попис во 2021 година со кои се пополнува балансерколкулатор кој е составен дел од Годишните планови за вработување на институциите во јавниот сектор .

2.2. Приоритетна цел: Унапредување и вклучување на перспектива во законската регулатива и усогласување на концептот на „Едно општество и интеркултурализација“

2.2. Qëllimi prioritar: Avancim ihepërfshirja e perspektivësgjinore nrregulativëngjore dhermonizimi me konceptin "Njëshoqëridhendërkulturalizëm"

Постигнати резултати во 2022 година во насока на исполнување на Приоритетната цел 2.2:

Во март 2022 година почна да функционира Ресурсниот центар за родово одговорно креирање на политики и буџетирање. До сега, реализирани се 31 обуки и обучени се 401 лице вработено во јавен сектор.

Во однос на родово одговорно буџетирање и вклучување на родовата перспектива одржани се

18 обуки на кои учествувале 200 административни службеници кои се вклучени во процесот на подготовкa на стратешките и буџетските планови, како и административни службеници со релативно кратко искуство во работата. Целта на обуките е унапредување на капацитетите на државните службеници во областа на родовата еднаквост и родово одговорното буџетирање.

Исто така, во Центарот се организираа 13 обуки од областа недискриминација во кои учествуваа 201 административни службеници на национално и локално ниво и ромски медијатори . Покрај обуки во Центарот се одржуваат состаноци, консултативни средби и јавни дебати.

Креирана е веб страна на Ресурсниот центар за родово одговорно креирање политики и буџетирање каде што се објавени повеќе од 250 публикации од областа на РОБ и РЕ, обуки и настани ..Исто така, креиран е фејсбук и инстаграм профил за промоција на активностите кои се одржуваат во Ресурсниот центар.

Во насока на имплементација на Законот за спречување и заштита од насилиство врз жените и семејно се подготвила: Драфт Програмата за реинтеграција на жени жртви на родово базирано насилиство и семејно насилиство; и Драфт Протокол за меѓусебна соработка (член 12). Понатаму, во процес на подготовката се подзаконските акти за:

kapaciteteveténépunësveshtetéror nëfushën e barazisëgjinoredhebuxhetimittépërgjegjshëm gjinor.

Gjithashtu, nëQendërjanëorganizuar 13 trajnimenefushën e mosdiskriminimitnëtëcilatkanëmarrëpjesë Përveçtrajnimeve, nëQendërjanëmbajturtakime, takimekonsultativehdébatepublike.

Ështëkrijuarfaqeinterneti e QendrësBurimorepërPolitikëbërjedheBuxhetimtëPërgjegjshëmGjinor, kujanëpusidheështëkrijuarprofilnëFacebookdheInstagrampërpromovimin e aktivitetetqëzhvillohennëQendrënBurime

Nëdrejtimitëzbatimittë Ligjit për Parandalimindhe Mbrojtjen nga Dhunandaj Gravedhe Familjes janë përgatitur: grave viktima të dhunës me bazë gjinore, hedhunës në familje, Projekt Protokoll i përbashkët unë më tindërsjellë.

- Правилник за формата, содржината и начинот на интегрирано приирање на статистички и административни податоци за состојбата со родово базирано насилиство врз жените и семејното насилиство, врз основа на пол, род, возраст, припадност на заедница, живеалиште и други податоци (член 28 став 6);
  - Правилник за начинот на издавање согласност на Програма за почетна и континуирана едукација за родово базирано насилиство врз жените и семејното насилиство што ги спроведуваат субјектите од членовите 18, 19, и 20 од овој закон. (член 17 став 2);
  - Правилник за формата, содржината и начинот на водење на регистар на обучени лица за спроведување на почетна и континуирана едукација за родово базирано насилиство врз жените и семејното насилиство. (член 17 став 3)
  - Правилник за форма и содржина на анализа и статистичка обработка на податоци од систем за социјални права и услуги за состојбата со родово-базирано насилиство врз жените и семејното насилиство (член 28 став 4);
  - Правилник за содржината и начинот на приирање и водење посебна евиденција во судовите за бројот на случаи на родово базирано насилиство врз жените и жртвите на семејното насилиство врз основа на пол, род, возраст, етничка припадност, попречност, живеалиште и други основи, како и податоци релевантни за следење на состојбата со родово-базираното насилиство врз жените и семејното насилиство (член 29);
  - Правилник за содржината и начинот на приирање и водење посебна евиденција во јавните обвинителства за бројот на случаи на родово
- Regullorepérformen, përbajtjendheményrén e mbledhjesséintegruartétédhénavestatistikoredheadministrativepmoshén, anëtarësinënëbashkësit, vendbanimindhetëdhënätëtjera (neni 28 paragrafi 6);
  - Regullorepérmenyren e dhëniessëpëlqimitpérProgramin e Edukimit FillestardhetëVazhdueshëmpërdhunënmebazëgjir (neni 17 paragrafi 2);
  - Regullorepérformen, përbajtjendheményrén e udhëheqjes sëregjistríttepersonavetëtrajnuarpérzbatimin e edukimi paragrafi 3)
  - Regullorepérformëndhepërbajtjen e analizësdhepërpunimitstatistikortétédhénavegasistemi i tëdreztavedheshë paragrafi 4);
  - Regullorepérpërbajtjendheményrén e mbledhjesdheudhëheqjessëevidencëssëposaçmenëgjykatapérnumrin e rastet përkatësisëetnike, aftësisësëkufizuar, vendbanimitdhearsyevetëtjera; sidhetëdhënarelevantepérmonitorimin e situatësmedhunënmebazëgjinorendajgravedhedhunënnëfamilje (neni 30).

базирано насилиство врз жените и жртвите на семејното насилиство врз основа на пол, род, возраст, етничка припадност, попреченост, живеалиште и други основи, како и податоци релевантни за следење на состојбата со родово-базираното насилиство врз жените и семејното насилиство (член 30).

Овие подзаконски документи се изработуваат со Кётоактенënligjorejanëpërpunuar membështetjen e ekspertëvetë UNFPA-së. експертска поддршка на УНФПА.

Проектот Инклузија на деца Роми се спроведува 15 години. Во учебната 2021/2022, со 20 општини и ЈОУДГ беа потпишани трипартиитни договори за соработка и имплементација на проектот. Во 20 општини беа ангажирани 20 медијатори заjakneње на свеста кај родителите за важноста од образование. Во една општина беше ангажира 1 негувателка Ромка за олеснување на процесот на социјализација на децата Роми во детските градинки со поддршка на Ромскиот образовен фонд. Заклучно со јуни 2022, беа вклучени 247 деца ослободени од плаќање во 20 општини (20 градинки). Во рамките на проектот Инклузија на деца Роми во ЈОУДГ деца Роми опфатени преку ослободување со партиципација изнесува 247 или вкупно 60% од предвидениот таргет 390 за учебната 2021/2022 година.

Во делот поддршка на основното образование за Роми, Министерството за образование и наука во рамките на учебната 2022/2023 година ангажира

ProjektiPërfshirja e fëmijëve Romëzbatohet prej 15 vitesh. Në vitin 2021/2022, me 20 komuna dhe JOUDG janë 20 komuna janë angazhuar 20 ndërmjetës për përforcimin e ndërgjegjjes te prindërit për rëndësinë e procesin të socializimit të fëmijëve romë në kopshte me mbështetjen e Fondit të Arsimit Rom. Duke përfshirë kopshte). Në kuadër të projektit Përfshirja e fëmijëve romë në JOUDG, fëmijët romë të përfshirë nëpërmjet prej 390 për vitin shkollor 2021/2022.

Nëpjesën e mbështetjessëarsimit bazëpërRomët, Ministria e Arsimit dhe Shkencës në vitin 2022/2023 angazhon detyrimtëndihmojnëdhetëndërmarrin aktivitetet përpërmirësimin e informimit takimetëregull tapërtësensibilizuar popullatëndhepunonjësit në shkollën fillore përspecifikat dhenevojat

40 ромски образовни медијатори од 28 општини во нашата држава. Истите имаат обврска да помогнат и преземат активности за подобрување на информираноста за можностите и пристапот до училиштата, спроведува редовни средби за сензибилизација на населението и вработените во основното училиште со спецификите и потребите на ранливите групи во делот на образованието, редовно соработува со стручните соработници и наставниците за подобрување на постигањата на учениците, презема активности за намалување на напуштањето на воспитно-образовниот процес на учениците. Оваа мерка се имплементира од 2018 година и истата започна како мерка од НАП за образование согласно тогашната Национална Стратегија за Роми 2014 - 2020, за да само по една година на имплементација стане јавна политика и биде дефинирана во Законот за основно образование под член 37. Споредбено со изминатата 2021/2020 година бројот на ангажирани ромски образовани медијатори е зголемен за петмина или од 35 на 40 лица.

Како приоритетна област во поддршката на образовните процеси за Роми и зголемување на квалитетот на знаењата на учениците Роми, МОН за фискалната 2023, учебната 2022/23 година обезбеди средства за ангажирање на Педагошки помошници, мерка која треба да се имплементира во оваа тековна година.

tëbashkëpunojnëregullishtmeashkëpunëtorëtprofesionaldhemësimdhënësitpërtëpermirësuartëarriturat procesitarsimortënxënësve.Kjomasëështëzbatuarqëngaviti 2018 dhee njëta filloj simasënga PNV përarsim kështuqëvetëmpasnjëvitizbatimi u bëpolitikëpublikedhe u definua nëLigjinpërArsiminBazësipasnenit tëarsimuarromëështërriturpërpesëosenga 35 në 40 persona.

Sifushëprioritarenëmbështetjen e procesevearsimorepërRomëtdherritjen e cilësisësënjohurivetënxënësver asistentëvepedagogjikë, masëqëduhettëzbatohetnëkëtëvitaktual.

По однос на проектот „Редовно на часови: Акција за вклучување на Ромите во основното образование“ финансиран од Европската унија, МОН во соработка со Фондацијата Отворено општество и Чекор по чекор, се обезбедија стипендии за децата Роми запишани во прво одделение чии родители се прimateли на ГМП, што ќе овозможи вклучување што поголем број деца Роми во основното образование, а воедно ќе се намали финансискиот трошок на ромските семејства поврзан со школувањето на нивните деца. Преку проектот се обезбеди поддршка на 645 ученици Роми преку доделување на 1515 стипендии за последните 3 учебни години во периодот од 2019 до октомври 2022 година , кога и всушност прокетот беше финализиран.

Во делот поддршка на средното образование на Роми, Министерство за образование и наука доделува стипендии за ученици Роми во јавните и приватните средни училишта во Република Северна Македонија и за учебната 2022/2023 година беше објавен Конкурс за доделување на 950 стипендии за средношколци Роми во 4 категории (согласно општо постигнатиот успех на учениците). Министерство за образование и наука доделува стипендии за ученици Роми од 2008 година, а оваа мерка од 2016 година станува јавна

Sipasprojektit "Rregullishtnë orë: Aksionipërperfshirjen e Romëvenëarsiminfillor" finansuar NhapurdheHappasHapofruanbursapërfëmijëtromëtëregjistruar nëklasëssëparë, prindërit e sëdumësamëshumëfëmijëveromënëarsiminfillor, sidhedotëulëkostotfinanciaretfamiljeve romëqëlidhenmeshkolli nxënësromëdukedhënë 1515 bursapër 3 vitet e funditshkollorenëperiudhënngaviti 2019 derinëtotor 2022,

Nëpjesën mbështetjen përarsimë nemesëmtë Romëve, Ministria e Arsimit dhe Shkencës jep bursa Maqedonisësë Veriutdhëpërvitin 2022/2023 ishte shpallur konkurs përdhënien e 950 bursapërxënës të shkollës (arritur tënës). Ministria e Arsimit dhe Shkencës kadhënë bursapërxënësit romëqëngaviti 2008 definuar në Ligjin për Standarde t e Nxënësvenënenin 54. Krahauar me vitin e kaluar shkollor, numri i bursave është mesme. Njëkohësisht këtu duhet përmendur dhemasi pas Konkursit përrregjistrimi në shkollat e tiflorët e romëve mund të regjistrohenn në shkollët e mesme publiket e caktuara në sekanëderinë 10% më pak përsëri. Dhenës i plotë sojnë kriteretshtesë për provimin e njohur i vivedha e aftësive në shkollën adekuatë.

политика и истата е дефинирана во Законот за ученицки стандард под член 54. Споредбено со минатата учебна година, бројот на стипендии е зголемен за 50, поради зголемувањето на бројот на учениците Роми кои посветуваат настава во средните училишта. Воедно тука мора да се спомене и мерката согласно Конкурсот за упис во средните училишта согласно кој учениците учениците од ромската етничка заедница можат да се запишат во одредено јавно средно училиште ако имаат до 10% помалку поени од бројот на поените предвидени согласно Конкурсот за соодветните наставни планови и програми и ако ги задоволуваат дополнителните критериуми за испит на знаења и вештини во соодветното училиште.

Воприфатниот центар во Визбегово заклучно со месец декември 2022, згрижени се 13 семејства или вкупно 89 лица од кои 29 возрасни и 60 деца на возраст од 1 до 17 години. Во насока на подобрување на состојбата на лицата сместени во центарот, во текот на периодот на известување (јуни-декември) 2022, се преземаа активности од областа на вработувањето, социјалната заштита и образованието. Во учебната 2022/2023 година во подрачното училиште „Св. Климент Охридски“ во Визбегово, вкупно 34 деца се запишани во основно образование, од кои во прво одделение 8 деца, во второ одделение 2 деца, во трето

Nëqendrën e pritjesnë Vizbegderinë dhjetor 2022 janë përkujdesur 13 familjeose gjithsej 89 persona, ngrëndore t'i përmirësimi gjendjessë personave të vendlidhur në qendër, gjatë periudhës raportuese (qershor-dhjetor) 2022. Në vitin akademik 2022/2023 në shkollën rajonale "Shën. Klement i Ohrid" në Vizbeg, gjithsej 34 fëmijë janë rregullarë, në klasat tretëtë 8 fëmijëdhenë klasat e pestë 16 fëmijë. Janë treguar përkohësisht 2 persona (2 famili).

одделение 8 деца и во петто одделение 16 деца. Времено се вработени 2 лица, (2 фамилии), и двете лица се ангажирани како градежни работници.

Работоспособните лица се мотивирани и редовно се пријавуваат во ABCPM како активни баратели на работа. Бројот на активни баратели на работа е 22 лица. Вкупно 4 семејства го остваруваат правото на Гарантиран минимален приход, детски и образовен додаток.

Континуирано се работи на зајакнување на економска одржливост, социјализација и ресоцијализација на семејствата. Во работата со овие семејства се вклучени стручни лица од Центрите за социјална работа, Министерство за труд и социјална политика и две ромски НВО.

Во текот на 2021 година според Извештајот на Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија преку проектот „Активација на ранливи групи на пазарот на труд“, преку Компонентата 1. – Програма за советување и мотивација беа вклучени 640 баратели на работа и тоа во услугата психосоцијална поддршка , а додека 230 добија менторска поддршка. Преку Компонента 2 – Програма за поддршка за вработување на преку обуки вкупно 91 невработено лице беа вклучени во одбука за

Njerëzit e aftëjanëtëmotivuardherregullishtlajmërohen në APRMVsipunëkërkuesaktivë. Në familjeushtrojnëtëdrejtënpërtëardhuraminimaletëgarantuara, shtesëpërfëmijëdhearsimim.

Në vazhdimsi punohet në përforcimin e qëndrueshmërisë NëpunëmkëtofamiljejanëpërfshirëprofesionistëngaQendratpërPunëSociale, Ministria e PunësdhePolitikë

Gjatë vitit 2021, sipas Raportit të Agjencisë për Punësim të Republikës së Maqedonisë së Veriut, nëpërmjet Komponentit 1. - Programi për këshillim dhe motivim, ishin përfshirë 640 punëkërkues edhe atë në shqip. Nëpërmjet Komponentit 2 – Programi për mbështetjen e punësimit përmes trajnimeve, gjithsej 91 të papur persona janë punësuar në kuadërtë masëssë subvencionimit të pagave; 7 persona ishin përfshirë në program.

побарувани занимања на пазарот на трудот, 20 лица беа вработени во рамките на мерката субвенционирање на плати; 7 лица беа вклучени во програмата практиканство.

Времетраење на проектот е од 36 месеци Kohëzgjatja e projektit është 36 muaj. Buxheti i përgjithshëm i projektit është 4,191,401 euro. Вкупниот буџет на проектот изнесува 4.191.401 евра.

2.3.Приоритетна цел: Функционлни органи и тела за унапредување на еднакви можности на жените и мажите и спречување на дискриминација по различна основа

2.3 Qëllimiprioritar: Organetdhetrupat funksionalpëravancimin e mundësivitetëbarabartapërgratëdheburratdheparandalimin e diskriminimitnëbazatëndryshme

Постигнати резултати во 2022 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.3:

Согласно член 11 став 4 и став 5 од Законот за еднакви можности на жените и мажите ("Службен Весник на Република Северна Македонија" бр.6/2012 и 166/2014) органите на државна управа и единиците на локална самоуправа должни се да определат службено лице координатор и заменик координатор за еднакви можности на жените и мажите кои ќе ги координираат работите од надлежност на државниот орган, за воспоставување на еднакви можности. Според доставените податоци до МТСП- Сектор за еднакви можности има 46 координатори за еднакви можности на органи на државна управа, а на локално ниво назначени се

Nëpërputhje me nenin 11 paragrafit 4 dheparagrafit 5 të Ligjitpër Mundësitë Barabartatë GravedheBurrave ("organet e administratësshtetëroredhenjësitë zyrtarkoordinatordhezëvendëskoordinatorpërmundësitëbarabartapërgratëdheburratqëdotëkoordinojnëpërsipastëdhënnavetëdorëzuaranë MPPS -Sektori i Mundësive të Barabarta, janë 46 koordinatorëpërlotësuar 75 dhe janëformuar 70 Komisionerëpërmundësitëbarabartapërgratëdheburrat.

75 координатори и формирани се 70 Комисии за еднакви можности на жените и мажите .

Согласно Национална стратегија за еднаквост и недискриминација 2022 – 2026 од страна на Владата на РСМ донесе Решение за формирање на Националното координативно тело за следење на состојбите со недискриминација и реализацијата на законите, подзаконските акти и стратешки документи во оваа област (Сл. весник бр. 218 од 10.10.222). На 21.12.2022 година одржана е првата конститутивна седница каде се дискутираше за подоброто функционирање на НКТ во наредниот период со цел на спроведување на целите на Стратегијата за еднаквост и недискриминација.

Согласно законските обврски, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација поднесе Извештај за работата на комисијата за 2021 година на разгледување во Собранието на Република Северна Македонија. Според податоците од Извештајот во , Комисијата за спречување и заштита од дискриминација во 2021 година постапува по вкупно 167 поднесени претставки, од кои 14 претставки по основ на сексуална ориентација, родов идентитет и социјално потекло и утврдила дискриминација во 8 случаи. Во 2022 година биле поднесени 39 претставки и утврдила дискриминација по основ на сексуална ориентација, родов идентитет во 22

Nëpërputhjeme Strategjinë Nacionale për Barazidhe Mosdiskriminim 2022-2026, nga ana e Qeverisësë RMV situatavemos diskriminues edhe zbatimin e ligjeve, aktevenë nligjore hedokumente vestrategjikenë këtë fushë parë konstitutive ku u diskutua përfunksionimin më temirëtë KKT-sën e periudhën e ardhshme me qëllim zbatimin e

Nëpërputhjeme obligimet ligjore, Komisioni për parandalim dhembrojtjen e diskriminimit kaparashtruar Republikës së Maqedonisës Veriut. Sipas të dhënave nga Raporti, Komisioni për Parandalim i ndhe Mbrotjeni prejtëcilave 14 parashtesave kanë qenë të bazuar në orientim seksual, identitet gjinor dhe prejardhje sociale. Parashtesa dha e shtë konstatuar diskriminimi në bazë të orientimit seksual dhe identitetit gjinornë 22 raste.

случаи.

2.4.Приоритетна цел: Зголемена свест и разбирање во општесво за концептот на родова еднаквост и концептот на недискриминација

2.4 Qëllimiprioritar: Rritja e ndërgjegjësimit dhemirëkuptimit në të gjithë shoqërinë përkonceptin e barazisë gjinore dhe konceptin e barazisë dhemosdiskriminimit

Постигнати резултати во 2022 година во насока на Rezultatet e arriturancës së vitit 2022 në drejtimit përmbytje së qëllimit prioritar 2.4: исполнување на приоритетна цел 2.4:

Министерство за труд и социјална политика во соработка со Мисијата на ОБСЕ подготвени се два електронски модули за учење (основен и напреден) за имплементација на Законот за спречување и заштита од дискриминација. Истите се предадени на Министерството за информатичко општество за поставување како генерички обуки во системот на електронски обуки. МИОА по поставување на нов ЛАН систем за Е обуки истите ќе ги стави во функција.

Во рамки на Холандскиот проект, беше реализирана кампања „Со тебе сме“ – Заедно против насилието врз жените и девојчињата се состои од постови за социјални медиуми, веб банери, рекламен материјал итн. Кампањата се емитуваше на Националната телевизија, социјалните медиуми, има сопствена страница на Инстаграм, веб-банери на портали итн.

Ministria e Punësdhe Politikës Socialenë bashkëpunim me Misionin Ligjet për Parandalimi mind he Mbrojtjen nga Diskriminimi. Të njëjtët i janë dorëzuar Ministrisë së Shoqërisë së Informativit pas vendosjessë sistemitëri LAN për trajnimin E do ti vendllos në funksion.

Në kuadër të projektit Holandez, ishte realizuar fushata "Jemimeju" - Së bashku kundërdhunës ndaj materialë reklamuese etj. Fushata u transmetua në Televizionin Nacional, mediat sociale, kafaqja e sajnë Instagram.

Исто така во рамки на проект се воспоставија е-модули за обуки за родово базирано насиљство и семејно насиљство за различни даватели на услуги и мултисекторски обуки за тренери за справување со професионални структури во областите: социјална заштита, полиција, здравство, судство, образование и граѓански сектор и медиуми. Целта на електронското учење преку материјалот, содржините, тестовите, аудио и видео материјалите, е да се помогне и поддржи учењето на учесникот, да се потврди и унапреди стекнатото знаење и ширење на наученото и стекнатото знаење.

Е-модулите содржат вовед во родово и семејно насиљство:

- Концепт, дефиниции за родово засновано насиљство и семејно насиљство
- Регулатива и дефиниции за родово засновано насиљство и семејно насиљство според меѓународните документи
- Дефиниции според националното законодавство
- Систем за заштита на жртвите на родово базирано насиљство и семејно насиљство

Во соработка со УНФПА се спроведува кампањата „Не си сама,. Во рамките на оваа кампања согласно Стратегијата за комуникација која ја подготвивме заедно се спроведуваат повеќе активности, снимени се видео пораки, анимирано

Gjithashtunëkuadërtëprojektit module për trajnime përdhunën me bazë gjinore dhedhunënnë familje përofrues të ndryshëm shërbimë shtetësorë, mbrojtje sociale, polici, shëndetësi, gjyqësor, arsimdhësektorin civildhë media. Qëllimi i mësimite elektronikës është t'ëndihmojë dhembështesësimin e pjesëmarrësit, të konfirmojë dhaavancojë njohuritë e marradhetë

E-module përmbytjen e hyrjeve me dhunë me bazë gjinore dhedhunënnë familje:

- Koncepti, definicionet për dhunën me bazë gjinore dhedhunënnë familje
- Rregullativat e dhunës me bazë gjinore dhedhunësnë familje sipas dokumenteve vendërkombëtarë
- Definicione sipas legjislativit nacional
- Sistemi përmbytjen e viktimatë dhunës me bazë gjinore dhedhunësnë familje

Në bashkëpunim me UNFPA po zbatohet fushata “Nuk je vetëm”. Në kuadër të kësaj fushate, në përpunim aktivitete, incizohen video mesazhe, video të animuara, organizohen ngjarje në nivel lokal etj. Në ngjarje më të rëndësishme (mbrojtja sociale) si dhe nga Qendrat për Punë Sociale.

видео, се организираат настани на локално ниво и сл. Во настаните учествуваат претавници од МТСП (од секторите за еднави можности и од Социјална заштита) како и од Центрите за социјална работа.

Под мотото „Препознајте, блокирајте и пријавете дигитални и други форми на насиљство врз жените и девојчињата“ започна кампања „16 дена активизам против родово базирано насиљство“ за 2022 година. Фокусот на овогодинешната кампања во Република Северна Македонија е на дигиталното и другите видови насиљства врз жените и девојчињата, борбата против мачоизмот и токсичната машкост и улогата на структурите за јавна безбедност во борбата против насиљството врз жените и девојчињата како предуслов за намалување на родово заснованото насиљство.

Ромските информативни центри како институционални центри кои преставуваат линк помеѓу заедницата на Роми и институциите на локално ниво за потребите на граѓаните во текот на периодот од јануари -јуни 2022 година дадени се вкупно 1362 услуги. (социјална заштита - 1085, здравство – 161, образование- 12, вработување - 27, лична документација – 24, домување -45 и друго -5). До крајот на 2022 година функционираат осум Ромски Информативни Центри (Гостивар, Делчево, Кочани, Виница, Неготино, Кичево, Битола и Шутот Оризари), во кои се ангажирани 9 (

Nënmoton "Njihni, bllokoni dhëraporton informatixit që ledhet e tjerat e dhunës ndaj gravedhevajzave", filloi fushatëssëkëtij vitin e Republikën e Maqedonisësë Veriutështëdhunadigjitalledhellojet e tjerat e dhunës strukturavetësigurisëpublikën e luftënkundërdhunës ndaj gravedhevajzavesiparaku shtpërrreduktimin e dhunës

девет) информатори.

За потребите на Министерство труд и социјална политика и за потребите на лиценцираните даватели на социјални услуги, во рамките на проектот,, Поддршка на модернизацијата и деинституционализација на социјалните услуги,, финансисан од ЕУ се подготвија два лесно читливи документи кои ги покриваат социјалните услуги помош и нега во домот и дневен престој за лица со попреченост.

Во рамките на Проектот за подобрување на социјалните услуги поддржан од Светска банка , поддржани се 34 проекти преку кои се создаваат услови за развој на социјални услуги . Половина од избраните општини се рурални средини. Опфатот на корисници на социјални услуги е околу 1300 на локално ниво во вкупно 41 општина.

Министерство за труд и социјална политика во текот на 2022 година отвори 11 нови градинки во државата.

Во однос на лицата со попреченост, Министерството за труд и социјална политика развива современи политики преку воведувањето на Меѓународната класификација на функционирање, попреченост и здравје. Во 2022 година социјалните услуги лична асистенција ја

Përnevojat e MinistrisësëPunësdhePolitikësSociale dhënë nevojat e ofruesvetëlicencuar të shërbimeve sociale, financuar nga BE, u përgatitën dy dokumente ndihmëndheku jdesinnështëpidheku jdesinditor përpersonat me aftësitë kufizuara.

NëkuadërtëProjektit për Përmirësimin e Shërbimeve Sociale tëmbështetur nga Banka Botërore, janë mbushur shërbimeve sociale. Gjysma e komunave përzgjedhura janë mëdise rurale. Shtrirja e përdoruesvetëshërbimeve sociale.

Ministria e PunësdhePolitikës Sociale gjatë vitit 2022 hapi 11 kopshtetërejanë shtet.

Lidhur me personat me aftësitë kufizuara, Ministria e PunësdhePolitikës Sociale zhvillon politika aftësisësë Kufizuar dhe Shëndetësisë. Në vitin 2022, shërbimesociale, asistencëpersonale e kanë shfrytëzuar persona. Qeveria e Maqedonisësë Veriut shënoi ditën Ndërkombëtare të Personave me aftësitë kufizuara - Konventëssë OKB-sëpërtëdrejtat e personave me aftësitë kufizuara, në bashkëpunim me Ministrinë e të Maqedonisë dhe Shoqatën Gjermanepër Bashkëpunim Ndërkombëtar. - (GIZ).

користеле 311 лица, а додека услуга помош и нега во домот 678 лица. Владата на Северна Македонија го одбележа Меѓународниот ден на лицата со попреченост – 3 декември. Настанот беше организиран од страна на Националното координативно тело за имплементација на Конвенцијата на ООН за правата на лица со попреченост, во соработка со Министерството за труд и социјална политика, Националниот совет на инвалидски организации на Македонија и Германското друштво за интернационална соработка – (ГИЗ).

Кампањата „Блокирај ја омразата; Сподели ја љубовта“ се спроведе во рамки на проектот „Промоција на разноликоста и еднаквоста во Северна Македонија“, кој е дел од програмата „Horizontal Facility за Западен Балкан и Турција 2019-2022“, финансирана од Европската Унија и Советот на Европа.

2. ПРЕДИЗВИЦИ И РИЗИЦИ ВО ТЕКОТ НА СПРОВЕДУВАЊЕТО НА АКЦИСКИОТ ПЛАН СО ПРЕПОРАКИ

Вклучувањето на родовата перспектива во политиките, стратешките планови и недискриминација е еден од приоритетите на кои е посветена Владата на Република Северна Македонија.

Fushata "BillokoUrrejtjen"; Shpërndanidashuri" u zbatuanëkuadërtëprojektit "Promovimi i diversitetit të etnikëve, rastësive, orientacioneve homoseksuale, rasteve trans e vrasjeve së lindur" "FacilitetiHorizontalpërBallkaninPerëndimordheTurqinë 2019-2022", financuar nga Bashkimi Evropian dhe Kesi

2. SFIDAT DHE RREZIQET GJATË ZBATIMIT TË PLANIT TË VEPRIMIT ME REKOMANDIME

Përfshirja e perspektivësgjinorenëpolitika, planetstrategjikët dhe mosdiskriminimi është një prioritet përtë

Имплементацијата на стратешките документи од областа на родовата еднаквост придонесува кон остварување на овие приоритети и овозможување на еднакви можности на жените и мажите во сите области на општественото живеење.

И покрај тоа што имаме солидна законска рамка за родова еднаквост и недискриминација, сепак родовите стереотипи и традиционалните родови улоги е се уште доминатни во земјата. Во период од 25 години само 18 жени се избрани за градоначалнички на локалните избори, наспроти 642 мажи градоначалници. Родовиот јаз во стапката на вработеност кај лицата на возраст од 20 до 64 години изнесува 17,5%.¹

Препораки:

- Усвојување и спроведување на Законот за родова еднаквост;
- Воспоставување на секретаријат за родова еднаквост;
- Воспоставување на нови сервиси за жртви на насилиство;
- Подготовки за воспоставување на систем за управување со информации за жени жртви на насилиство;
- Унапредување на Законот за спречување и заштита од дискриминација во насока на

Zbatimi i dokumentevestrategjikenëfushën e barazisëgjinorekontribuonnërealizimin e këtyreprioritetetivedh

Pavarësishtsekemikuadërligjorsolidpërbarazinëgjinoredhemosdiskriminimin, stereotipetgjinoredherolettrada 18 gra janë zgjedhur për kryetare në zgjedhjet lokalekrahasuarme 642 meshkuj kryetarë. Jazi gjinornëshkall

Rekomandime:

- Miratimidhezbatimi i LigjitpërBaraziGjinore;
- Krijimi i sekretariatitpërbarazigjinore;
- Krijimi i shërbimevetërejapërviktimat e dhunës;
- Përgatitjepërngritjen e sistemitpër menaxhimimeinformacionetpërgratëviktimatëdhunës;
- Avancimi i LigjitpërParandalimindheMbrojtjenngaDiskriminiminëdrejtimitpavarësisëdhefunksionalit

¹Жените и Мажите во Северна Македонија: Статистички портрет на трендовите во областа на родовата еднаквост.Државен завод за статистика:2022 година

поголема самостојност и функционалност на Комисијата за спречување и заштита од дискриминација;

- Хармонизација на законската регулатива со Законот за спречување и заштита од дискриминација;
  - Подготовка на посебна стратешка цел во Националната стратегија за еднаквост и недискриминација 2022 – 2026 (анекс) заЛГБТИ+
  - Измена и дополнување на Законот за матична евидентија со кој треба да се овозможи правно признавање на родот;
  - Градење на капацитети и подигање на јавната свест;
  - Да се иницираат измени и дополнувања на Законот за спречување и заштита од дискриминација заради доуредување на прекршочната постапка за утврдување на механизми согласно кои Комисијата ќе ја следи примената на препораките во насока на елиминирање на утврдената дискриминација.

Препораките и активностите кои треба да се преземат се во насока на подобрување на соодветната лицата со социјален ризик, намалување на сиромаштијата и вклученост на ранливите категории, лицата со попреченост и младите во остварување на нивните социјални права.

Rekomandimet heaktivitetet qëduhet t'ëndërmerren kanë përqelliimpërmirësimin e gjendjessë personave personave me aftësi të kufizuar adhetërinjvenë realizimin e të drejtave të tyresociale.

4. ТАБЕЛАРЕН ПРЕГЛЕД НА СПРОВЕДЕНИТЕ МЕРКИ И АКТИВНОСТИ ВО РАМКИ НА ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТА ОПШТЕСТВЕНА КОХЕЗИЈА/

PASQYRË TABELARE E MASAVE DHE AKTIVITETEVE TË ZBATUARA BRENDA FUSHËS PRIORITARE TË KOHEZIONIT SHOQËROR

		gjithëpërfshirës rajonal. Komponenti i parë përmes të cilës sistemi elektronik për koordinim në planifikimin, zbatimin dhe vlerësimin e politikës për zhvillim të balancuar rajon përmes njësisë së projektit të Zëvendëskryeministrisë Ekonomike, ndërsa tre komponentët e mbetur përmes Vetëqeverisjes Lokale, në koordinim të vazhdueshëm zvicerane për zhvillim dhe bashkëpunim
Организирање на обуки, семинари итн./ Organizimi i trajnimeve, seminareve etj	Реализирано/ E realizuar	Во рамките на проектот Оддржлив и инклузивен регионален развој се зајакнуваат капацитетите на Центарите во осумте плански региони преку континуирани обуки на проекти./ Në kuadër të projektit të Zhvillimit Rajonal të Balancuar tashme, во координирање со Управата за интегрирана политика и развој на регионите, додека Gjithëpërfshirës, përforcohen капацитетет е Qendravet e razvoja na regionet e planifikimitnëpërmjet trajnimeve të vazhdueshëm, përgatitjes së projekteve.
Приоритет 2 :Унапредување на општествена кохезија и интеграција со обезбедена родова еднаквост, недискриминација и еднакви можности по различности/		
Prioriteti 2: Avancimi i kohezionit social dhe integrimit me barazi gjinore të siguruar, mosdiskriminim dhe mundësi të barabarta bazuar në të gjitha diversitetet		
Функционална анализа на балансерот во однос на концеппот на едно општество/Analiza funksionale e balancuesit lidhur me konceptin e një shoqërie	Реализирано/ E realizuar	Август 2022год.внесени се податоци од последно спроведување на мониторинг и оценка во 2021година кои се пополнува балансерколкулаторот на Годишните планови за вработување на индустријскиот сектор / Gusht 2022, janë vendosur të dhënrat nga regjistrimi i fushatit 2021, të cilat plotësohen në balancuesin që është projekt i planeve vjetore të punësimit të institucioneve në sektorin

Надградба на досегашниот систем/ Përmirësimi i sistemit ekzistues	Континитет/ Në vazhdimsi	<p>Финализирани се неколку закони кои се суштински функционирање на државната администрација , а исто тако и катализатор на отпочнатите процеси:</p> <p>Закон за административни службеници и Закон за вработување во јавниот сектор; чии нови верзии беа објавени во ЕНЕРГИЈА во 2022 година, ова недела ќе бидат во владина пропаганда и ќе овозможуваат деполитизација на администрацијата, систем за вработување и оценување, правична застапеност и професионалност на администрацијата.</p> <p>Исто така, во завршна фаза сме на изготвување на Закон за раководна служба - кој обезбедува професионалност и одговорноста на институциите при одлучувањето./</p> <p>Janë finalizuar disa ligje thelbësore për funksionarot e administratës shtetërore, si dhe janë katalizator për правилност и прозрачност на администрацијата.</p> <p>Ligji për Nëpunësit Administrativë dhe Ligji për të Punësuarit e publikit; versionet e reja të të cilit u publikuan në ENERGJINË, këtëjavë do të jenë në procedurë qeveritare dhe ќе ја утврдат деполитизацијата на администрацијата, системот на меритократија, правилноста и прозрачноста на работењето на функционарите.</p> <p>Jemi gjithashtu në fazën përfundimtare të hartimit të Ligjave të Lartë Menaxhuese – i cili siguron profesionalizëm dhe rriten республиканските институции на високо ниво.</p>
Инфраструктурни проекти по населени места на маргинализирани етнички заедници/ Projektet infrastrukturore në vendbanimet e bashkësive etnike të marginalizuara	Реализирано/ E realizuar	Проектот за подобрување на социјалните услуги поддржан од Светска банка, Проектот за подобрување на социјалните услуги поддржани од Светска банка, поддржани се 34 проекти преку кои се поддржани услови за развој на социјални услуги кои се реализираат во општини се рурални средини. Опфатот на корисниците на услуги е околу 1300 на локално ниво во 2022 година.

		општина.Министерство за труд и социјална политика 2022 година отвори 11 нови градинки во државата./ Projekti për përmirësimin e shërbimeve sociale i mbëshqet nga Banka Botërore, janë mbështetur 34 projekte nëpër krijuhen kushte për zhvillimin e shërbimeve sociale bështetur komunave të përzgjedhura janë mjidise rurale. Shtrirja e shërbimeve sociale është rreth 1300 në nivel lokal në gjithë Ministria e Punës dhe Politikës Sociale gjatë vitit 2022 ha reja.
Обезбедени здравствени услуги, социјална заштита/Janë sigruar shërbime shëndetësore, mbrojtje sociale	Реализирано/ E realizuar	Ромските информативни центри како институционални преставуваат линк помеѓу заедницата на Роми и интегрираните граѓани на Македонија. На локално ниво за потребите на граѓаните во текот на јануари -јуни 2022 година дадени се вкупно 1362 услуги на Ромите. За штета - 1085, здравство – 161, образование- 12, враќачка документација – 24, домување -45 и друго -5). 2022 година функционираат осум Ромски Информативни Центри (Гостивар, Делчево, Кочани, Виница, Неготино, Кичево, Оризари), во кои се ангажирани 9 (девет) информатори. Qendrat informative rame si qendra institucionale që përfshijnë ndërmjet bashkësisë rame dhe institucioneve në nivel lokal qytetarëve gjatë periudhës janar-qershor 2022 janë ofruar 27 shërbime (mbrojtje sociale - 1085, shëndetësni - 161, arsim - 27, dokumentacion personal - 24, banim -45 dhe të tjera - 5). Gjatë vitit 2022 do të funksionojnë tetë qendra informatorë (Gostivar, Dellçevë, Koçan, Vinicë, Negotinë, Kërçovë, Maqedonci, Orizare), në të cilat janë të angazhuar 9 (nëntë) informatori.
Обезбедени соодветни услови за образование (предучилишно, основно и средно)/ Kushte përkatëse të siguruara për arsim (parashkollor, fillor dhe të mesëm)	Реализирано/ E realizuar	Проектот Инклузија на деца Роми се спроведува 15 години (2007-2022), со 20 општини и ЈОУДГ беа потпишани трипартиза соработка и имплементација на проектот. Во 20 општини беа избрани медијатори за јакнење на свеста кај родителите за

образование. Во една општина беше ангажира 1 негува олеснување на процесот на социјализација на децата Ром градинки со поддршка на Ромскиот образовен фонд. Заклучно беа вклучени 247деца ослободени од плаќање во 20 градинки). Во рамките на проектот Инклузија на деца Ром Роми опфатени преку ослободување со партиципација и вкупно 60% од предвидениот таргет 390 за учебна година./ProjektiPërfshirja e fëmijëveRomëzbatohetprej Nëvitinakademik janënënhkruarmarrëveshjetrepalëshepërbashkëpunimdhoreal 20 komunadhe JOUDG. Në 20 комуна janë angazhuar 20 наставници и учителки. Në këtij projekt është përfshirë 20 komuna. Në 20 komuna janë angazhuar 20 наставници и учителки. Në këtij projekt është përfshirë 20 komuna. Në 20 komuna janë angazhuar 20 наставници и учителки. Në këtij projekt është përfshirë 20 komuna. Në 20 komuna janë angazhuar 20 наставници и учителки. Në këtij projekt është përfshirë 20 komuna. Në 20 komuna janë angazhuar 20 наставници и учителки. Në këtij projekt është përfshirë 20 komuna. Në 20 komuna janë angazhuar 20 наставници и учителки. Në këtij projekt është përfshirë 20 komuna. Në 20 komuna janë angazhuar 20 наставници и учителки. Në këtij projekt është përfshirë 20 komuna. Në 20 komuna janë angazhuar 20 наставници и учителки. Në këtij projekt është përfshirë 20 komuna. Në 20 komuna janë angazhuar 20 наставници и учителки. Në këtij projekt është përfshirë 20 komuna. Në 20 komuna janë angazhuar 20 наставници и учителки. Në këtij projekt është përfshirë 20 komuna. Në 20 komuna janë angazhuar 20 наставници и учителки. Në këtij projekt është përfshirë 20 komuna. Në 20 komuna janë angazhuar 20 наставници и учителки. Në këtij projekt është përfshirë 20 komuna. Në 20 komuna janë angazhuar 20 наставници и учителки. Në këtij projekt është përfshirë 20 komuna. Në 20 komuna janë angazhuar 20 наставници и учителки. Në këtij projekt është përfshirë 20 komuna. Në 20 komuna janë angazhuar 20 наставници и учителки. Në këtij projekt është përfshirë 20 komuna. Në 20 komuna janë angazhuar 20 наставници и учителки. Në këtij projekt është përfshirë 20 komuna. Në 20 komuna janë angazhuar 20 наставници и учителки. Në këtij projekt është përfshirë 20 komuna. Në 20 komuna janë angazhuar 20 наставници и учителки. Në këtij projekt është përfshirë 20 komuna. Në 20 komuna janë angazhuar 20 наставници и учителки. Në këtij projekt është përfshirë 20 komuna. Në 20 комуна janë angazhuar 20 наставници и учителки.

По однос на проектот „Редовно на часови: Акција за вклучување на деца Роми во основното образование“ финансиран од Европската соработка со Фондацијата Отворено општество и Чешката агенција за обезбедување стипендии за децата Роми запишани во првоступници. Родители се приматели на ГМП. Преку проектот се обезбедени 645 ученици Роми преку доделување на 1515 стипендии за учебни години во периодот од 2019 до октомври 2022. Всушност проектот беше финализиран.

Sipasprojektit "Rregullishtnëklasë: Aksionipërprentim romëvenëarsiminfillor" finansuar nga Bashkimi Evropian, Arsimit dhe Shkencësnë bashkëpunim me Fondacionin Shoqëria HapurdheHappasHapisiguruanbursapërfëmijëtromëtëregjistruar prindërit e sëcilësjanëmarrëstë GMP. Nëpërmjet projektit mbështetje 645 nxënësve romë duke dhënë 1515 bursa studiimi.

			fundit shkollore në periudhën nga viti 2019 deri në tetor 2020 finalizua projekti.
			МОН во рамките на учебната 2022/2023 година ангажира образовни медијатори од 28 општини./ MASH brenda vitit shkollor 2022/2023 punëson 40 ndërmjetës 28 komuna.
Анализа на состојбите во однос на вклученост на припадниците на маргинализираните групи во приватниот сектор/ Analizë e situatësnëlidhjeme përfshirjen e anëtarëvetë grupave të marginalizuar në sektorin privat	е Реализирано / E Realizuar	Во текот на 2021 година според Извештајот на Агенцијата за Република Северна Македонија преку проектот „Активизација на групи на пазарот на труд“, преку Компонентата 1. – Програма за поддршка на мотивација и поддршка на баратели на работата и психосоцијална поддршка, а додека 230 добијаат менторинг. Преку Компонета 2 – Програма за поддршка за вработување и поддршка на обуки вкупно 91 невработено лице беа вклучени во одбуканите занемарувања на пазарот на трудот, 20 лица беа вработени во мерката субвенционирање на плати; 7 лица беа вклучени во практиканство. Времетраење на проектот е од 36 месеци, а буџет на проектот изнесува 4.191.401 евра. Gjatë vitit 2021, sipas Raportit të Agjencisë për Punësim Maqedonisë së Veriut, përmes projektit “Aktivizimi i grupave tregun e punës”, përmes Komponentit 1. - Programi për këshillimin e programin e shërbimit të mbështetjes psikosociale janë punëkarkues, ndërsa 230 morën mbështetje mentoringu. Komponentit 2 – Programi për mbështetjen e punësimit përgjithsej 91 të papunë janë përfshirë në trajnime për profesionите кои се врзани со пазарот на трудот, 20 лица janë punësuar në masën e subvenции, 7 лица беа вклучени во практиканство. Буџетот на проектот изнесува 4,191,401 euro.	
ЗЕкономски развој - воведување на квоти/проценти од средствата на јавни набавки на централно ниво кои ќе се наменат за маргинализираните и дискриминираните групи. Оваа позитивна дискриминација преку одредени квоти од 20% ќе се однесува на сите немнозински заедници, но и на жените во рамките на родовата еднаквост, како и на дискриминираните лица по сите основи/	нереализирано/nuk është realizuar		

3	Zhvillimiekonomik kuotave/përqindjevetëfondetëprokurimitpubliknëniqendrørqëdotëdedikohenpërgrupet e marginizuaradhetëdiskriminuara. Kydiskriminimpozitivpërmeskuotavetëcaktuaraprej 20% poredhepërgratënëkuadërtëbarazisëgjinore, diskriminuarpërtëgjithabazat.	- futja e dotëzbatohetpërtëgjithakomunitetetjoshumicë, sidhepërpersonat e		
Приоритет 3. Функционални органи и тела за спречување на дискриминација по различна основа/				
Prioriteti 3. Organe dhe trupe funksionale për parandalimin e diskriminimit për të gjitha bazat.				
Анализа на состојбите на работењето на КЗД/				Усвоен Извештај за работта на Комисијата за
Analiza e situatës së punës së KMD.			Реализирано/	дискриминација 2021 година/
			E realizuar	Rapor i miratuar për punën e Komisionit për mbrojtje nga diskri-
Приоритет 4. Зголемена свест и разбирање во целокупното општество за концептот „Едно општество и интеркултурализам“/				
Prioriteti 4. Rritja e ndërgjegjësimit dhe mirëkuptimit në të gjithë shoqërinë për konceptin "Një shoqëri dhe ndërkulturalizëm".				
Кампања за родова еднаквост/				
Fushata për barazinë gjinore			Реализирано/	Центарот за родово одговорно кој што е дел од Мини-
			E realizuar	труд и социјална политика спроведува обуки со цел
				капацитетите на јавната администрација од родов.
				Покрај обуките Ресурсниот центар во својата електро-
				библиотека располага со голем број на публи-
				придонесуваат во зголемување на родовата
				добивање на подобра слика за тоа што се случува во с
				кои практики се позитивни и кои треба да се одбегнат
				реализирани се 31 обуки и обучени се 401 лице вработен
				сектор./
				Qendra për Përgjegjshmëri Gjinore, e cila është pjesë
				Punës dhe Politikës Sociale, zhvillon trajnime me qëllim
				kapaciteteve të administratës publike nga perspektiva
				trajnimeve, Qendra Burimore në bibliotekën e saj elektronike, një numër të madh botimesh që kontribuojnë në rritjen
				gjinore dhe për të marrë një pasqyrë më të mirë të asaj

		botë dhe në vendin tonë, cilat praktika janë pozitive oshmangur. Në vitin 2022 janë realizuar 31 trajnime dhe janë persona të punësuar në sektorin publik.
Кампања против семејно насиљство / Fushata kundër dhunës në familje	Реализирано/ E realizuar	<p>МТСП заедно со UNDP ја креираа првата мобилна апликација помош и поддршка на жртвите на насиљство „БИЗНАС“ достапна на македонски, албански и ромски јазик.</p> <p>Кампањата Со тебе сме – Заедно против насиљството на жените и девојчињата, која има за цел подигање на свеста за насиљството и воедно охрабрување за негово пријавување.</p> <p>Под мотото „Препознајте, блокирајте и пријавете дигиталните форми на насиљство врз жените и девојчињата“ започнаа „16 дена активизам против родово базирано насиљство“ во 2022 година. Фокусот на овогодинешната кампања во Република Македонија е на дигиталното и другите видови насиљство врз жените и девојчињата, борбата против мачоизмот и токсичните улогата на структурите за јавна безбедност во борбата против насиљството врз жените и девојчињата како намалување на родово заснованото насиљство./</p> <p>MPPSsëbashkume UNDP-nëkrijuanaplikacion parëcelularpërndihmëdhembështetjepërviktimat e dhunës disponueshëmnëgjuhëtmaqedonase, shqipedherome. Fushata "Ne jemi me ty - Së bashku kundër dhunës vajzave", e cila synon të rrisë ndërgjegjësimin për dhunën e vajzave, tjetër tjetër tjeratëdhunësdajgravedhevajzave" filloifushata ditëaktivizimkundërdhunësmebazëgjinore" përvitin 2023 fushatës së këtij viti në Republikën e Maqedonisë së Veriore.</p>

		digitale dhe llojet e tjera të dhunës ndaj grave dhe vajzave machoizmit dhe maskulinitetit toksik dhe roli i strukturave publike në luftën kundër dhunës ndaj grave dhe vajzave reduktimin e dhunës me bazë gjinore.
Кампања за етничка и религиска толеранција/ Fushata për tolerancë etnike dhe fetare	Реализирано/ E realizuar	Комисијата за спречување и заштита од дискриминација Фондацијата ЕКАЈ, одржаа Регионална конференција за подобру заштита на малцинствата од дискриминација Komisioni për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Diskriminacioni Fondacioni EKAJ mbajtën Konferencën Rajonale me тема „Më mirë pakicat nga diskriminimi“.
Кампања за недискриминација на лица со посебни потреби, стари и изнемоштени лица/ Fushatapërmosdiskriminimin e personave me nevojat e veçanta, personave të mosuardhet e pa fuqishëm	Реализирано/ E realizuar	Националното одбележување на Меѓународниот ден против попреченост – 3 декември. Настанот беше организиран од страна на Националното координативно тело за имплементација на Конвенцијата на ООН за правата на лица со посебни потреби, соработка со Министерството за труд и социјални врски, Националниот совет на инвалидски организации на Германското друштво за интернационална соработка – Shënim i kombëtar i Ditës Ndërkombëtare të Personave me nevojat e veçanta Kufizuara – 3 Dhjetor. Ngjarja u organizua nga Trupi Koordinati për zbatimin e Konventës së OKB-së për të drejtat e personave me nevojat e veçanta, në bashkëpunim me Ministrinë e Punës dhe Këshillin Nacional të Organizatave për Aftësi të Kufizuara, dëshmorët e Kufizuara, dëshmorët e Shoqatës Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar.
Кампања за недискриминација на лица по однос на сексуална ориентација/ Fushatapërmosdiskriminimin e personave në bazë të orientimit seksual.	Реализирано/ E realizuar	Кампањата „Блокирај ја омразата; Сподели ја љубовта“ во рамки на проектот „Промоција на разноликоста и еднаквите права во Северна Македонија“, кој е дел од програмата „Horizonti“ – „Западен Балкан и Турција 2019-2022“, финансирана од Унија и Советот на Европа./ Fushata "Blloko Urrejtjen"; Ndani dashurinë" u zbatua me projektit "Promovimi i diversitetit dhe barazisë në Maqedoni".

		cili është pjesë e programit “Faciliteti Horizontal për Ballkanin dhe Turqinë 2019-2022”, financuar nga Bashkimi Evropian Europës.
--	--	--

- СТРАТЕШКА ОБЛАСТ: ЛОКАЛНА САМОУПРАВА -

РЕЗИМЕ НА ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ВО СТРАТЕШКАТА ОБЛАСТ „ЛОКАЛНА САМОУПРАВА”

Локалната самоуправа исклучителноваженсегментодопштественотоуређување, којшто значителногопределуванивотонадемократизацијанаопштеството, предсеодаспектнавклученоностанаграѓанитеводонесувањетонаодлуките, како и восмисланавоедначен и правиченпристапдоресурсите и услугитезаситетографани.

Овиевредноститимаатдиректновлијаниенаградењетонадовербатамеѓу властите и граѓаните, меѓуетничкитеаедници и генерално напросперитетотналокалнитеаедници и надржавата.

Имајќи гипредвидовиеклучни придобивки на локалната самоуправа коишт осевокорелацијасоконцептотзаедноопштество и интеркултурализам, востратешката област Локална самоуправа седефинирана приоритети, мерки активности чијаштореализација има директновлијаниенапоголематавку ченостнаграѓаните в процесите на управувањена локално ниво, прекупофункционалнимеханизми за граѓанско учество, воедначен пристап до информациите одјавен карактер в осите ЕЛС, прекуподобрувањена активната транспарентност со користењенановите хнологии, како и поголема инклузивност при стапот до услугите преку дигитализација на административните услуги,

-FUSHA STRATEGJIKE: VETËQEVERISJA LOKALE-

ПËРМБЛЕДХЈЕ Е РЕЗУЛТАТЕВЕ ТË ARRITURA NË FUSHËN STRATEGJIKE “ VETËQEVERISJA LOKALE”

е Vetëqeverisja lokale është një segment jashtëzakonisht i rëndësishëm i organizimit shoqëror, i cili përcakton në mënyrë të konsiderueshme nivelin e demokratizimit të shoqërisë, në radhë të parë nga aspekti i përfshirjes së qytetarëve në vendimmarrje, si dhe në aspektin e qasjes së barabartë dhe të drejtë në burime dhe shërbime. për të gjithë qytetarët.. Këto vlera kanë ndikim të drejtpërdrejtë në ndërtimin e besimit ndërmjet autoriteteve dhe qytetarëve, ndërmjet bashkësive etnike dhe përgjithësisht në prosperitetin e komuniteteve lokale dhe shtetit.

Duke marrë parasysh këto përfitime kyçë të vetëqeverisjes lokale, të cilat janë të ndërlidhura me konceptin e komunitetit dhe ndërkulturalizmit, priorititet, masat dhe aktivitetet janë përcaktuar në fushën strategjike të Vetëqeverisjes Lokale, realizimi i të cilave ka ndikim të drejtpërdrejtë për përfshirjen më të madhe të qytetarëve në proceset e menaxhimit në nivel vendor, nëpërmjet mekanizmave funksionalë, për pjesëmarrjen qytetare, qasje të barabartë në informacionin publik në të gjitha NJQL, duke përmirësuar transparencën aktive duke përdorur teknologjitet e reja, si dhe gjithëpërfshirje më të madhe në qasjen në shërbime përmes digjitalizimit të shërbimeve administrative, bashkëpunimit ndërkunal me qëllim të ofrimit të një mbulimi më të madh të shërbimeve në mënyrë më efikase dhe ekonomike dhe natyrisht, duke lehtësuar qasjen fizike në shërbimet e

меѓуопштинскасоработказарадиобезбедувањенапоголемопфатнауслуг и напоефикасен и поекономичен начин и секако, олеснувањенафизичкиотпристапдоуслугите на лицата сопроченоност пре куотстранувањенафизичките бариери.

Досегавоситеовиесегменти е постигнатзначителенна предок, главнософинансиска и експертскаподдршкаодмеѓународната донаторска заедница и од граѓанскиот сектор. Квантитативно изразено, во Приоритет 1. Унапредување на локалната демократија и создавање еднакви можности за сите од планираниите 9 активности, реализирани се 8, а една активност е в тек на реализација. Во Приоритет 2. Обезбедување на правичен пристап до јавните услуги на локално ниво, одвкупно 5 планирани активности, реализирани се 4, а една е во фаза на реализација.

1. ПРЕГЛЕД НА ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ

Приоритет 1:Унапредување на локалната демократија и создавање еднакви можности за сите

1.1 Приоритетна цел: Воспоставени функционални механизми за соработка и разбирање меѓу заедниците во единиците на локалната самоуправа

Постигнати резултати во 2022 година во насока на исполнување на приоритетна цел 1.1:

Мерка
Обезбедување ефективни платформи за соработка меѓу заедниците и остварување на челото од таквите можности за сите

personave me aftësi të kufizuara duke hequr barrierat fizike.

Deri më tani, është arritur progres i dukshëm në të gjitha këto segmente, kryesisht me mbështetjen financiare dhe eksperte nga komuniteti ndërkombëtar i donatorëve dhe sektori civil. E shprehur në mënyrë sasiore, në Prioritetin 1. Promovimi i demokracisë lokale dhe krijimi i mundësive të barabarta për të gjitha 9 aktivitetet e planifikuara, 8 janë realizuar dhe një aktivitet është në zhvillim e sipër. Në Prioritetin 2. Sigurimi i qasjes së drejtë në shërbimet publike në nivel lokal, nga gjithsej 5 aktivitete të planifikuara, 4 janë realizuar dhe një është në fazën e zbatimit.

1. PASQYRË E REZULTATEVE TË ARRITURA

Prioriteti 1:Avancim i demokracisë lokale dhe krijimi i mundësive të barabarta për të gjithë

1.1 Qëllimi prioritar: Krijimi i mekanizmave funksionale për bashkëpunim dhe mirëkuptim ndërmjet bashkësive në njësitë e vetëgoverisjes lokale

Rezultate të arritura në vitin 2022 në drejtim të plotësimit të qëllimit prioritari 1.1:

1.1.1. Masa 1.1.1.Sigurimi i platformave efektive për bashkëpunim ndërmjet e komuniteteve dhe realizimi i parimit të mundësive të barabarta për të gjithë.

Активност

1.1.1.1.Подобрувањенафункционалностанамеснатасамоуправа

Статуснареализација:

- Министерствотозалокнасамоуправавосоработкасо УНДП ворамкитенапроектотПодобрувањенаопштинскотоуправувањеп одготвианализазафункционалностанамесните и урбанизезаеднициспрепоракизанејзиноподобрување, восмисланаподобрувањенастатусот и подеталнодефинирањенаодговорноститевозаконотзалокнатас амоуправа.
- Направена е и оценканаплементацијата наЗаконотзалокнатасамоуправа, кадешто воеденширокконсултативенпроцессосите засегнати страни и нотирање на декасепотребниизмени и дополнувања на Законотзалокнатасамоуправавосмислања обезбедувањенаправнарам какојашто ќе обезбедиусловизаподобрувањенафункционалностанамеснатасамоуправа зарадиподобрадресирањенаприоритетенаграѓаните на вонамесна/урбанизазаедницизатолокните власти и нивнареализација.
- Во Акцискиот план зареализација на Програмата оддржливлокален развој и децентрализација подготвата на измените и дополнувањата на Законотзалокнатасамоуправа е поместена за 2023 г.

Активност1.1.1.2.Подобрувањенафункционалностанаконсултативнител аво ЕЛС: (Комисиизаодносимеѓузаедниците, Комисиизаеднаквиможностимеѓумажите и жените, Совети напотрошувачи)

Статуснареализација:

Aktiviteti 1.1.1.1.Пëрмирësimi i funksionimit të vetëqeverisjes vendore

Statusi i realizimit

- Ministria e Vetëqeverisjes Lokale në bashkëpunim me UNDP-në në kuadër të projektit Përmirësimi i Menaxhimit Komunal ka përgatitur një analizë të funksionalitetit të komuniteteve lokale dhe urbane me rekomandime për përmirësimin e tij, në drejtim të përmirësimit të statusit dhe përcaktimit më të detajuar të përgjegjësive në Ligjin për vetëqeverisjen lokale.
- Është bërë edhe vlerësimi i zbatimit të Ligjit për Vetëqeverisje Lokale, ku në një proces të gjerë konsultativ me të gjitha palët e interesuara është vërejtur se nevojiten ndryshime dhe plotësimë në Ligjin për Vetëqeverisjen Lokale në drejtim të ofrimit të një kornizë ligjore që do të ofrojë kushte për përmirësimin e funksionalitetit të vetëqeverisjes lokale për adresimin më të mirë të prioriteteve të qytetarëve në nivel të komunitetit lokal/urban tek autoritetet lokale dhe realizimi i tyre.
- Në Planin e Veprimit për zbatimin e Programit për Zhvillim të Qëndrueshëm Lokal dhe Decentralizim, përgatitja e ndryshimeve dhe plotësimeve në Ligjin për Vetëqeverisje Lokale është shtyrë për vitin 2023

Aktiviteti 1.1.1.2. Пëрмирësimi i funksionalitetit të organeve konsultative në NJQL: (Komisionet për мarrëdhëniet ndërmjet бахкësive, Komisionet për mundësi ти barabarta midis burrave dhe grave, Кëshillat e konsumatorit)

Status i realizimit:

- Министерствотозалокнасамоуправасоподдршканавопериодотавгуст-декември 2021 година подготви анализа: Комисиитеаодносимеѓуаедницитевофункцијанаградењенакон цептот Едноопштество и интеркултурализам-Какодофункционаленмеханизам. Во анализата е дадено свртзапотребата од функционални Комисии, запричините занивнатане функционалност и конкретни препораки за подобрување на Законската рамка и заподобрување на возможувањата као колиназанивно функционирање волнокапацитет.
- Води 2022 година од страна на ОБСЕ восоработка со Министерствотозалокнасамоуправа подготвен при ракници за општините заграѓаните: „Јас и Комисијатааодносимеѓуаедници“ и одржана една обука за претставници од Комисиите од општините за ради правилна применана Законот подигнување најавнат а свест за функциите на Комисиите заначините на коишто можеда се подобриви в работење.
- За 2023 септември ради се подготват измени и дополнувања на Законот залокната самоуправа, при што ќе бидат земени предвид препораките од направената анализа и од прирачникот.
- Ворамките на спроведена тааоценка на имплементацијата на Законот залокната самоуправа е опфатена и функционалноста на консултивните телакоишто се предвидени со овој Закон: Комисиитеаодносимеѓуаедници и Советите на потрошувачите.
- Препораките произлезени од оценката на Законот и таа измените и дополнувањата на Законот залокната самоуправа.

- Ministria e Vetëqeverisjes Lokale membeshtet jene OSBE-së në periudhëngusht-dhjetor 2021 përgatitnjë analizë: Komisionet përmarrëdhëniet ndërmjet bashkësivenë funksion të ndërtimtë konceptitë Një Shoqëri edhe Ndërrkulturalizmit-Simekanizëm funksional. Analizajepnjë pasqyrë të nevojëspër komisionet funksionale, arsyetemos funksioni i mittëtyredhere komandimes specifikë përpërmirë simine kornizës ligjored hepëpërmirësimi nemjedisitë favorshëmpërfunksioni minetyremekapacitetë plotë.
- Në vitin 2022, OSBE-ja, në bashkëpunim me Ministrinë e Vetëqeverisjes Lokale, përgatitnjë manual përkunat dhet qytetarët: „Unë dhe Komisioni përmarrëdhënien dërmjet bashkësive“ dhe umbajtjë trajnimi përpërfaqësuesite komisione vedhe komuna vepër qëllimit zbatimi tukorrektë ligjdhendërgjegjësimi të publikut përfunksionet komisione vedhe përmënyrat se simundtë përmirësohet funksioni i tyre.
- Përvitin 2023 është planifikuar të përgatiten ndryshimet he plotësimenë Ligjin për Vetëqeverisjen Lokale, duke marrë parasysh rekomandimet nga analiza dhengadoracaku.
- Në kuadërtë vlerësimi të zbatimit Ligji për Vetëqeverisje Lokale, mbulohet e he funksionaliteti i organeve konsultative paraparamëkëtë ligj: Komisionet përmarrëdhënien dërmjet bashkësive dhë Këshillii Konsumatorit. Rekomandimet e dalangavlerësimi i Ligjit do të merren parasysh e hedhe gjatë përgatitjes së ndryshimeve dhe plotësimeve në Ligjin për Vetëqeverisje Lokale.

Активност 1.1.1.3. Измена на законска регулатива за определено уредување на функционирањето на консултивните органи (изборна членови, начин на финансирање, утврдени надлежности, итн.)

Статус на реализација:

- Подготовката на измените и дополнувањата на Законот за локалната самоуправа во залога на самоуправа се планира за 2023 година.

Клучни индикатори и резултати за приоритет на цел 1.1

- Подготвена е анализа за функционалноста на меѓусебната самоуправа и седонесен измени и дополнувања на Законот за локалната самоуправа
- Подготвена е анализа за функционалноста на консултивните органи и препораки за нивното подобрување/укинување/редизајнирање (КОМЗ, КЕМ, Совет на потрошувачи и др.).
- Донесени се законски измени за определено уредување на функционирањето на консултивните органи ЕЛС

1.2 Приоритетна цел: Зајакнато партнерство меѓу општината и граѓаните за општа благосостојба

Мерка 1.2.1. Востоставувањемостна соработка меѓу ЕЛС и граѓаните

Активност 1.2.1.1. Анализа на функционирањето на механизмите на ЕЛС за консултација и учество на граѓаните /функционалност и одржливост,

Aktiviteti 1.1.1.3. Ndryshimi i legjislacionit për rregullimin më të saktë të funksionimit të organeve konsultative (zgjedhja e anëtarëve, mënyra e financimit, kompetencat e përcaktuara etj.)

Statusi i realizimit:

- Пërgatitja e ndryshimeve dhe plotësimet në Ligjin për Vetëqeverisje Lokale në Ministrinë e Vetëqeverisjes Lokale është planifikuar për vitin 2023.

Tregues dhe rezultate кује пëр ќелним prioritar 1.1

- Është bërë analiza e funksionalitetit të organeve konsultative dhe rekomandime për përmirësimin/ndërprerjen/ridizajnjimi e tyre (KMNB, KEM, Këshilli i konsumatorit, etj.).
- Është bërë analizë a e funksionalitetit të organeve konsultative dhe rekomandime për përmirësimin/ndërprerjen/ridizajnjimi e tyre (KMNB, KEM, Këshilli i konsumatorit, etj.).
- Janë miratuar ndryshimeligjore përtë specifiku ar fiksimi i meorganeve konsultativetë NJQL-së.

1.3 Ќеллими prioritar: Forcimi i partneritetit mes komunës dhe qytetarëve përmirëqenien e përgjithshme

Masa 1.2.1. Vnedosja e urës së bashkëpunimit ndërmjet ELS dhe qytetarëve.

Aktiviteti 1.2.1.1. Analiza e funksionimit të mekanizmave të NJQL për konsultim dhe pjesëmarrje të qytetarëve/funksionalitet dhe

сопрепораки

Статуснареализација:

- Министерствотозалокалнасамоуправавосоработкасо ОБСЕ направимапирањенамеханизмитеzagраѓанскоучествоналокално нивосоцелдасеобезбедиодджливмоделкојќесепрактикувавосите ЕЛС и којќеобезбедипоголемавклученоностнаграѓанитетводонесувањетон аодлукитезаситеприоритетнипрашања.
- Подготвена е и компаративнаанализазаразличнимеханизминаконсултација и нивнатапримена, како и заефектитештогидаваат.
- За 2023 година е предвиденновосоработкасо ОБСЕ дасекреираатмеханизмизаконсултацијаво 2 пилотопштини и дасеподдржинивнотофункционирање.
- Вoramкитенаспроведенатаоценканамплементацијатаназаконот тзалокалнатасамоуправапосебенакцентбешеставеннафункциона лностанапостојнитемеханизмизаконсултација и напотребатаодразвивањенановимеханизмисокористењенанови технологии.
- Приподготовкатаанаизмените и дополнувањаназаконотзалокалнатасамоуправаќебидатземенип редвидпрепоракитеоднаправенитеанализи, одоценкатааназаконот и оддобритепрактики.

Активност 1.2.1.2.Поддршкана ЕЛС
вовоспоставувањетонамеханизмизаконсултација и соработкасо ГО

Статуснареализација:

- Вовторатафазаодпроектот,,Зајакнувањенаопштинскитесовети”,

qëndrueshmëri, me рекомандиме.

Status i realizimit:

- Ministria e Vetëqeverisjes Lokale, në bashkëpunim me OSBE-në, po harton mekanizmat për pjesëmarrjen e qytetarëve në nivel lokal përtë ofruar një model të qëndrueshëm që do të praktikohet nga ELS dhe që do të sigurojë përfshirje më të madhe të qytetarëve në miratimin e vendimeve përtë gjitha çështjet prioritare
- Është përgatitur një analizë krahasuese përmekanizmat e ndryshëm të konsultimit dhe zbatimin e tyre, si dhe efektet që ato ofrojnë.
- Për vitin 2023 është planifikuar të krijohen mekanizma konsultimi në 2 pilot komuna në bashkëpunim me OSBE-në dhe të mbështetet funksionimi i tyre.
- Në kuadër të vlerësimit të zbatimit të Ligjit për Vetëqeverisjen Lokale, theks i veçantë i është vënë funksionalitetit të mekanizmave ekzistues përkonsultim dhe nevojës përvillimin e mekanizmave të reja duke përdorur teknologjitetë e reja.
- Gjatë përgatitjes së ndryshimeve dhe plotësimeve në Ligjin për Vetëqeverisje Lokale, do të merren parasysh rekondimet nga analizat e bëra, nga vlerësimi i Ligjit dhe nga praktikat e mira.

Aktiviteti 1.2.1.2 Mbështetja e NJVL në ngritjen e mekanizmave përkonsultim dhe bashkëpunim me OQ.

Status i realizimit:

- Në fazën e dytë të projektit “Forcimi i këshillave komunale”, i cili ka

којаштостартувашево 2022 година, восоработкасо УНДП севосоставуваат нови алатки за консултација и засоработка со граѓаните во уште 40 општини. Вопрвата фаза заво 24 општина се иницири и имплементираат кизадобрување на учество на граѓани и творбата на Советите на општините (обезбедени се соодветни услови за директно учество на граѓаните, а седниците на Советот, обезбедена е опрема за директно пренесување на седниците на Советот, обезбеден е физички пристап за лица со определеност и тн.).

- Вовтората фаза од проектот „Локална демократија во Западен Балкан“ што го имплементира УНДП (април 2021 досега), во уште 7 (две од првата фаза и воведнови-воопштина Охрид, општина Битола, општина Гостивар, општина Куманово, општина Велес, општина Кочани и општина Гевгелија) или во вкупно 10 општини досега, севосоставени механизми за транспарентна и отчетност на соработка на општините со ГС и заеднички бидат реализирани уште 40 нови проекти. Вопрвата фаза во пет општини (Куманово, Струмица, Кавадарци, Гостивар и Ресен) е воспоставена единствена Методологија, усвоена од Советите на петте општини изначинот на распределбани аменските средства за финансирање на ГО на транспарентен и отчетен начин преку организирање на јавни поводи. Со измените на Законот за друженија и фондации се планира механизам за транспарентна и отчетна финансиска поддршка на ГО да се предвиди за корисници на јавни средства.
- Ворамките на проектот Ефективен механизам за граѓанско учество, имплементиран од Фондацијата за развој на локалната заедница Штип и ПВО

filluar në vitin 2022, по кrijohen mjete të reja për konsultim dhe bashkëpunim me qytetarët në 40 komuna të tjera në bashkëpunim me UNDP-në. Në fazën e parë, në 24 komuna u krijuan mjete për përmirësimin e pjesëmarrjes së qytetarëve në punën e këshillave komunalë (u siguruan kushte të përshtatshme për pjesëmarrjen e drejtpërdrejtë të qytetarëve në seancat e Këshillit, u siguruan pajisje për transmetim të drejtpërdrejtë të seancave të Këshillit), u ofrua akses fizik për personat me aftësi të kufizuara, etj.

- Në fazën e dytë të projektit “Demokracia lokale në Ballkanin Perëndimor” të zbatuar nga UNDP (prill 2021 e deri më tani), 7 (dy nga faza e parë dhe në pesë të reja - në komunën e Ohrit, komuna e Manastirit, komuna Gostivar, komuna e Kumanovës, komuna e Velesit), komuna e Koçanit dhe komuna e Gjevgjelisë) ose në gjithsej 10 комуна дери мë тани janë кријар меканизма për bashkëpunim transparent dhe тë përgjegjshëm тë комунаве ме Qeverinë e shtetit dhe 40 projekte тë tjera тë reja до тë tëzatohen bashkërisht. Në fazën e parë në pesë комуна (Kumanovë, Strumicë, Kavadar, Gostivar dhe Resnjë) ёshtë кријар një Metodologji e vetme, e miratuar nga Këshillat e pesë комунаве për mënyrën e ndarjes së mjeteve тë dedikuara për financimin e OQ në mënyrë transparente dhe тë përgjegjshme duke организuar thirrje publike. Me ndryshimet në Ligjin për shoqata dhe fondacione, ёshtë planifikuar një меканизëm për mbështetje financiare transparente dhe тë përgjegjshme тë OQ- për тë gjithë shfrytëzuesit e fondeve publike.
- Në kuadër të projektit “Mekanizëm efektiv për pjesëmarrje qytetare”, i zbatuar nga Fondacioni për Zhvillimin e Bashkësisë Lokale Shtip në 11 комунат e Rajonit planor lindor, janë përforcuar

теопштиниодИсточниотпланскирегионсезајакнатикапацитетинал
окалниграѓанскиорганизациизастапување и
мониторингналокалнеполитики и е воведенодржлив и
остварливмеханизам (Советодавнитела)
запартиципативнодонесувањенаодлукиналокалноиво и
информирањенаграѓанитеакреирањетоналлокалнеполитики.

Активност 1.2.1.3.Подобрувањеназаконскатарамка -
Измениназаконотзалокалната самоуправа и
наЗаконотзарномеренрегионаленразвој

Статусна реализација:

- На 27 јануари 2021 година е донесенновЗаконзарномеренрегионаленразвојсој е предвиденазадолжителнаконсултацијанаграѓаните приутврдува њетона приоритетпроектизаразвојнапланскиот регионкоишт окефинансираатодБуџетотнадржавата и од другиизворионаредната година. Соподзаконскиакт е уреденначинотнаконсултацијанаграѓаните примерот на модело тФорумивозаедниците.

Клучни индикатори и резултати заприоритетна цел 1.2

- Направено е мапирањенаконсултативните механизми на ЕЛС
- 1/3 од општините имаат функционални механизми за консултација и соработка на ГО
- Донесени се измени и дополнувања на Законот залокалната самоуправа и на Законот зарномерен регионален развој и надруги законы

1.3 Приоритетна цел: Зголемена транспарентност и отчетност на општините

капацитетет е организатаве lokale qytetare për avokim dhe monitorim të politikave locale, është forcuar dhe është futur një mekanizëm i qëndrueshëm dhe i zbatueshëm (Organi I Këshillit) përvendimmarrje me pjesëmarrje në nivel lokal dhe informimin e qytetarëve për krijimin e politikave lokale.

Aktiviteti 1.2.1.3. Përmirësimi i kornizës ligjore-Ndryshime në Ligjin përvetëqeverisje locale dhe Ligjin përvzhvillim të barabartë rajonal.

Status i realizimit:

- Më 27 janar 2021 u miratua Ligji i ri përvzhvillim të barabartë rajonal, i cili parasheh konsultimin e detyrueshëm të qytetarëve gjatë përcaktimit të projekteve prioritare përvzhvillimin e rajonit planor që do të financohen nga buxheti i shtetit dhe burime të tjera në vitin e ardhshëm. Një akt nënligjor rregullon mënyrën e konsultimit me qytetarët, duke ndjekur shembullin e modelit "Forume në komunitete".

Tregues kyç dhe rezultate të qëllimet prioritar 1.2

- Është bërë hartim i mekanizmave konsultative të NJVL.
- 1/3 nga komunat kanë mekanizma funksionale konsultive të NJVL.
- Janë miratuar ndryshime dhe plotësime në Ligjin përvetëqeverisje lokale dhe Ligjin përvzhvillim të barabartë rajonal dhe ligje të tjera.

1.3 Qëllimi prioritar:Transparencë dhe llogaridhënie e zmadhuar të komunave

Мерка 1.3.1. Подобрување на транспарентноста на ЕЛС

Активност 1.3.1.1. Насоки за подобрување на активната транспарентност на ЕЛС и нивната дистрибуција до сите општини

Статус на реализација:

- Врз основа на Заклучок на Владата, Министерството залоѓи на самоуправа со работење со УСАИД во 2022 година подготви Кодекс за транспарентност на локалниот ниво. Кодексот содржи детални на сокиза информациите коишто се согласно Законот за слободен пристап до информации одјавен карактер, Законот за локалната самоуправа и другите материјални закони, општините се објект на објавата на своите ВЕБ страници, заначинот на објавување како и задинамика на нивно ажурирање, со цел да се обезбеди активната транспарентност за работење на локалните власти и локалната администрација и за услугите што ги обезбедува општината. Кодексот е објавен на ВЕБ страницата на Министерството, напоследу настан е претставен пред локалните власти, а е планирана и обука за работење на локалната администрација за 2023 година.
- Покрај постојните 24, во 2022 година во уште 40 општини се воставува електронска алатка за следење на реализацијата на општинските објекти преку објавување на кварталните и годишните извештаи. Алатката е објавена на ВЕБ

Masa 1.3.1. Përmirësimi i transparencës së NJQV-ve

Aktiviteti 1.3.1.1 Udhëzime për përmirësimin e transparencës aktive të NJVL dhe shpërndarjen e tyre për të gjithë komunat.

Status i realizimit:

- Në bazë të konkluzionit të Qeverisë, Ministria e Vetëqeverisjes Lokale në bashkëpunim me USAID-in në vitin 2022 kanë përgatitur një Kod për transparencë në nivel lokal. Kodi përmban udhëzime të detajuara për informacionin që, sipas Ligjit për qasje të lirë në informata të karakterit publik, Ligjit për vetëqeverisje lokale dhe ligjeve të tjera materiale, комунат дуhet të publikojnë në ueb faqet e tyre, për mënyrën e publikimit si si dhe në dinamikën e përditësimit të tyre, me qëllim sigurimin e transparencës aktive për punën e autoriteteve lokale dhe administratës vendore dhe për shërbimet e ofruara nga комuna. Kodi është publikuar në faqen e Ministrisë, i është prezantuar autoriteteve lokale në një ngjarje të veçantë, kurse trajnimi për punonjësit e administratës lokale është planifikuar për vitin 2023.
- Përveç 24 ekzistueseve, në vitin 2022 do të krijohet një mjet elektronik në 40 комуне të tjera për të monitoruar zbatimin e buxheteve komunale përmes publikimit të raporteve tremujore dhe vjetore. Mjeti është publikuar në WEB faqen e Ministrisë së

страницата на Министерството за финансии и засега можат да се најдат податоци за реализацијата на општинските буџети запрвите 24 општини и за уште 16 што само иницијативно се вклучија.

Оваа алатка на Глобалниот самит за Отворено Владинопартнерство што се оддржава во Европа 2021 во Кореа ја освои третата најголема територијата на Европа.

- Заради операционализација на Законот за слободен пристап до информација одјавен карактер во функција на обезбедувањена активнат ранспарентност, Владата на РСМ на седница одржана на 07.12.2020 година по информацијата за листанадокументи и информации коими мателите на информации се обврзани даги објава на своите ВЕБ страници усвои Заклучок со кој што на ЕЛС им препорача ворокод 30 ден на своите ВЕБ страници даги објават документите и информациите на ведени членот 10 од Законот за слободен пристап до информации одјавен карактер.

Активност 1.3.1.2. Подобрување на законската рамка/Измени и дополнување на Законот за локалната самоуправа

Статус на реализација:

- Измените и дополнувањата на Законот за локалната самоуправа се попоместени за 2023 година.

Активност 1.3.1.3. Обука за отворени податоци за ЕЛС

Financave dhe tani për tani mund të gjenden të dhëna për realizimin e buxheteve komunale për 24 комунат е para dhe për 16 të tjera që janë përfshirë vetëm me iniciativë të tyre.

Ky mjet fitoi çmimin e tretë për territorin e Evropës në Samitin Global për Partneritetin e Qeverisjes së Hapur që u mbajt në nëntor të vitit 2021 në Kore.

- Për shkak të operacionalizimit të Ligjit për qasje të lirë në informacione të karakterit publik në funksion të sigurimit të transparencës aktive, Qeveria e RMV-së në seancën e mbajtur më 07.12.2020 pas informacionit për listen e dokumenteve dhe informacioneve, dhe të cilat poseduesit e informacionit janë të detyruara të publikojnë në faqet e tyre të internetit, miratuan një konkluzion që rekomandon që NJQL-të të publikojnë brenda 30 ditëve në faqet e tyre të internetit dokumentet dhe informacionin e përcaktuar në nenin 10 të ligjit për qasje e lirë në informacionin me karakter publik.

Aktiviteti 1.3.1.2. Përmirësimi i kornizës ligjore. Ndyshimi dhe plotësimet e Ligjit për Vetëqeverisje Lokale.

Statusi i realizimit:

- Ndyshimet dhe plotësimet e Ligjit për vetëqeverisje lokale janë shtyrë për vitin 2023.

Aktiviteti 1.3.1.3. Trajnim për të dhëna publike për NJVL.

Статуснареализација:

- ВорамкитенапроектотГраѓанинотнапрвоместо, воимплементацијана Центаротзауправувањесопромени, сереализираниобукизашторениподатоцинаосновнонинивосоцел ЕЛС дасеинформираатзаодредбитеодЗаконотзакористењенаподатоц иодјавниотсектор и закорисностаодтворениподатоци.
- ГО Метаморфозисреализираобукузашторениподатоциво 17 ЕЛС накоиштоим е обезбеденаподдршказаизработканапопетподаточнисетовивосек ојаопштина, заинформацијакоиштоопштинатаоценувадека и сеприоритетни.

Клучнииндикатори и резултатизаприоритетнацел 1.3

1. Изработенприрачниксојаснинасокизаактивнатранспарентност на ЕЛС
2. Донесениизмениназаконотзалокалната самоуправа соподзаконскиактзаподобрувањенаактивнатранспарентностна ЕЛС
3. Реализиранаобуказашторениподатоцина ЕЛС

Приоритет 2:Обезбедување на правичен пристап до јавните услуги на локално ниво

2.1 Приоритетна цел: Зајакнати институционални капацитети за испорака на јавните услуги на локално ниво, согласно потребите на граѓаните

Мерка 2.2.1. Општина востужбенаграѓаните
Активност

Status i realizimit:

- Нë kuadër të projektit “Qytetari në radhë të parë”, nën zbatimin e Qendrës për Menaxhim me Ndryshime, u kryen trajnime për të dhënat e hapura në nivel bazë, me qëllim informimin e NJQL për dispozitat e ligjit për përdorimin e të dhënavë të sektorit publik dhe dobinë e të dhënavë të hapura.
- ShCMetamorfosis zbaton trajnime për të dhënat e hapura në 17 NJQL , të cilëve u ofrohet mbështetje për krijimin e pesë grupeve të të dhënavë në çdo komunë, për informacion që komuna e konsideron si prioritet.

Tregues kyç дhe rezultate për qëllimin prioritar 1.3.

1. Është bërë Doracak me drejtime të qarta për transparencën active të NJQL.
2. Miratimi i ndryshimeve në ligjin për vetëqeverisjen lokale me akt nënligjor për përmirësimin e. transparencës aktive të NJQL
3. Është realizuar trajnim për të dhënat publike të NJQL

Prioriteti2:Sigurim i qasjes së drejtë te shërbimet publike në nivel lokal

2.1 Qëllimi prioritar: Kapacitetet institucionale të përforcuara për ofrimin e shërbimeve publike në nivel lokal, sipas nevojave të qytetarëve.

Masa 2.2.1 Komuna në shërbim të qytetarëve
Aktiviteti 2.2.2.1 Identifim i shërbimeve me ligj të miratuara të cilat i

2.2.2.1. Идентификувањенасозаконутврденитеуслугикоиштогииспрачува атолпшините ofrojnë komunat

Статусна реализација:

- Министерството за информатичкоопштество и администрацијата подготвеноКаталог на услуги којшто се излис тани сите услуги коишто произлегуваат од Закон без разлика дали се сен адлежност на централната или локалната власт. Услугите што ги обезбедуваат ЕЛС се уште не се објавени на порталот Е-услуги поради потребата од нивна верификација.

Активност

2.2.2.2. Верификација на услуги од страна на надлежните министерства и нивно објавување на единствениот електронски портал Услуги.mk

Статусна реализација:

- Активноста ќе организира МИОА в со работа ка со други надлежни министерства.

Клучни индикатори и резултати заприоритетна цел 2.1

1. Идентификувани услуги нивно инкорпорирање во Каталог на услуги
2. Пристапување до услугите преку порталот Услуги.mk

2.2 Приоритетна цел: Зголемена соработка на општините за решавање на заедничките потреби на граѓаните

Status i realizimit:

- Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës ka përgatitur një Katalog shërbimesh, ku renditen të gjitha shërbimet që dalin nga ligji, pavarësisht nëse janë përgjegjësi e pushtetit qendror apo lokal. Shërbimet e ofruara nga NJQL nuk janë publikuar ende në portalin e shërbimeve për shkak të nevojës për verifikimin e tyre.

Aktiviteti 2.2.2.2. Verifikimi i shërbimeve nga ana e ministritve kompetente dhe publikimi i tyre në portalin Uslugi.mk

Status i realizimit:

- Aktivitetin do ta организоје MSHIA në bashkëpunim me ministritë tjetra kompetente.

Tregues kyç dhe rezultate për qëllimin prioritar 2.1

1. Shërbimet e identikuara dhe përfshirja e tyre në katalogun e shërbimeve
2. Qasja deri te shërbimet perms portalit Shërbime.mk

2.2 Qëllimi prioritar: Rritja e bashkëpunimit të komunave për zgjidhjen e nevojave të përbashkëta të qytetarëve

Активност 2.2.1.1. Поттикнување МОС за ради подобрување на услуги

Aktiviteti 2.2.1.1 Inkurajimi i MOS për përmirësim të shërbimeve.

Статуснареализација:

- Ворамките на проектот Поковид-општините како одвигатели на локалниот развој, во 2022 година соподдршка на Министерството залокална самоуправа Бирото за регионален развој и европските споставени нови форми на меѓуопштинска соработка во следните области: Цивилната заштита: Крива Паланка и Ранковце, Кавадарци и Неготино, Струга и Вевчани, Дојран и Валандово, Прилеп и Долнени – набавена е опрема за противпожарните служби, направена е онлајн алатка за пријавување на ризик од незгоди.
  - Дигитализација на општински услуги: Радовиш и Конче, Општините од Источен Планско регион (11) и Велеско 4 други општини од Вардарски регион – изработен е софтвер за дигитализација на 30 општински услуги.
  - Локален економски развој со фокус на земјоделство – Струмица и Василево.
- Проектот се имплементира со соработка со УНДП.

Клучни индикатори и резултати за приоритет на цел 2.2

1. Зголемен број на споставена МОС

2.3 Приоритетна цел: Јавни услуги за сите

Мерка 2.3.1. Подобрување на пристапот до јавните услуги

Активност

- 2.3.1.1. Обезбедување на услови за физички пристап до јавни објекти во ЕЛС залицата со попреченост**

Status i realizimit:

- Нë кornizat e projektit Pas Covid-komunave si nxites të zhvillimit lokal, në vitin 2022 me mbështetjen e Ministrisë së Vetëqeverisjes Lokale dhe Byrosë për Zhvillim Rajonal, janë krijuar 9 forma të reja të bashkëpunimit ndërkunal në këto fusha: Mbrojtja civile: Kriva Palankë dhe Rankovcë, Kavadar dhe Negotinë, Strugë dhe Vevçan, Dojran dhe Vallandovë, Prilep dhe Dollnen – janë blerë pajisje për shërbimet e zjarrfikësve, është krijuar një vegël online për raportimin e aksidenteve. Digitalizimi i shërbimeve komunale: Radovish dhe Konçe, komunitat nga rajoni planor lindor (11) dhe Velesi me 4 komuna të tjera nga rajoni i Vardarit – është zhvilluar softueri për digitalizimin e 30 shërbimeve komunale. Zhvillimi ekonomik lokal me fokus në bujqësi - Strumicë dhe Vasilevë. Projekt i zbatua në bashkëpunim me UNDP.

Tregues kyç dhe rezultate për qëllimin prioritar 2.2

1. Rritje e numrit të MOS

2.3 Qëllimi prioritar: Shërbime publike për të gjithë

Masa 2.3.1 Avancim i qasjes deri te shërbimet publike

- Aktiviteti 2.3.1.1. Sigurimi i kushteve për aksesin fizik në të gjitha objektet publike në NJQL për personat me aftësi të kufizuara.**

Статуснареализација:

- ВорамкитенапроектотЗајакнувањенаопштинскитесовети, вокомпонентатаа обезбедувањенаинклузивност поголемавклученостнаграѓаните, е обезбеден физичкипристапдојавниобјектизалица сопопреченост.
- Проектотпродолжисореализацијанаваквиактивности вофторатафаазавонови 40 општини, иливкупно 64 општини.

Активност 2.3.1.2. Зајакнувањенакапацитетитена ЕЛС заинформирање и пристапдоинформациоидјавенкарактерзалица сопопреченост

Статуснареализација:

- ВоопштинитеодСевероисточниот и Источниотпланскирегион е направеноприлагодувањена ВЕБ страницитезанинвнополеснокористењеодстрананалицизатасоштетенвид.
Запотребитенаопштинитеодовиедвапланскирегионисподготвен исоответниприрачнлизалицизатасопопреченостзаостварувањенапр автонаслободенпристапдоинформациоидјавенкарактер.
Проектотгоимплементираше ГО
Инклузиваодкумановосоподдршканаго Метаморфозис.

Клучнииндикатори и резултатизаприоритетнацел 2.3

- Зголеменбројнајавниобјективо софизичкипристапдoliцизатасопопреченост
- Зголеменбројнаопштиникоиштогиприлагодиле страниците и имаатпределенолицезаподдршканалицизатасопопреченост

2. ПРЕДИЗВИЦИ И РИЗИЦИ ВО ТЕКОТ НА СПРОВЕДУВАЊЕ НА**Status i realizimit:**

- И Нë кorniza tl projektit Përfocim i këshillave komunale, në komponentën përsigurim të gjithëpërfshirjes dhe përfshirjes më të madhe të qytetarëve, ofrohet qasjefizike në objektet publike për personat me aftësi të kufizuara.
- И Projektivazhdoi me zbatimin e aktiviteteve të tillat në fazën e dytë në 40 komuna të reja, ose gjithsej 64 komuna.

Aktiviteti 2.3.1.2. Forcimi i kapaciteteve të NJQL- për informacion dhe qasje ndaj informacionit me karakter publik për persona me aftësi të kufizuara

Status i realizimit:

- Нë komunat e rajonit planor Verilindor dhe Lindor është bërë përshtatja e faqeve WEB për përdorimin më të lehtë të tyre nga personat me shikim të dëmtuar. Për nevojat e komunave të këtyre dy rajoneve planore janë përgatitur doracakë përkatëse për personat me aftësi të kufizuara përtë ushtruar të drejtën e qasjes së lirë në informacione të natyrës publike. Projekt u implementua nga OQ Inclusive nga Kumanova me mbështetjen e OQ Metamorphosis.

Tregues kyç дhe rezultate për qëllimin prioritar 2.3.

- Rritja e numrit të objekteve publike në NJQL me qasje fizike për personat me aftësi të kufizuara
- Rritja e numrave të komunave që kanë përshtatur web faqet dhe kanë një person të caktuar përtë mbështetur personat me aftësi të kufizuara.

2. SFIDAT DHE RREZIQET GJATË ZBATIMIT TË PLANIT TË VEPRIMIT TË

АКЦИСКИОТ ПЛАН НА СТРАТЕГИЈАТА СО ПРЕПОРАКИ

Заостварувањенапоставените приоритети и
цели во наредниот период исклучително важност интересот и
поддршката на донаторски тајници. Но, најголемиот предизвик е
како постигнатите придобивки дастанат од држливи и
позвршувањето на проектите. Затаацел,
Стратегијата за развој на концептот заедноопштество и
интеркултурализам,
востратешката област Локална самоуправа има предвидено активности што
отребададоведат до институционализирање на добрити практики преку из
мени и дополнувања на релевантните закони, како и
акти на локално ниво. Во 2022 година Министерството за локална самоуправа поддршка на УНДП
подготви Методологија, а во 2023 година, понаправена оценка за спроведувањето на Законот за локална самоуправа,
планира да отвори широка јавна расправа сорелевантните целни групи за по-
добрување на тектот на законот. Оваа активност е предвидена и
во овој Акциски план, со цел препораките од анализите и
другите подготвени документи да бидат вградени во Законот за локална самоуправа сопствените
функционалности на тателата и
механизмите коими имаат директновлијание на граѓанското учество и
на односите меѓу заедниците на локално ниво. Истотака од голема важност
е
континуираното зајакнување на капацитетите на локалната администрација и
а и награѓанските организации коишто делуваат на локално ниво, и
поттикнување на нови внатасоработка и
подигнување на свесност дека сама прозрачност и
отчетност на соработка на органите на локалната власт и
локалната администрација со граѓаните може да се обезбеди развој и

STRATEGJISË ME REKOMANDIME

и Përarritjen e prioritetevedhesynimevetëpërcaktuaranëperiudhën e
и ardhshme, interesidhembështetja e
е komunitetitëdonatorëveështëjashtëzakonisht e rëndësishme. Por sfidamë
и e madheështë se sitëbëhentëqëndrueshme përfitimet e arrituraedhe pas
ел, përfundimittëprojekteve. Përkëtëqëllim, Strategjiapërvillimin e
и konceptitënjëshoqëriedhendërkulturalizmit,
нëfushënstrategjiketëVetëqeverisjesLokale, ka
ит paraparëaktiviteteqëduhettëçojnënëinstitucionalizimin e praktikavetëmira,
из ndryshimedheplotësimenëligjetpërkatëse, sidheaktenënivellokal. Nëvitin
и 2022, Ministria e VetëqeverisjesLokale, e mbështeturnga UNDP,
22 përgatitnjëMetodologjidhenëvitin 2023, pas
ДП vlerësimmittëzbatimittëLigjitpërVetëqeverisjenLokale,
на, planifikontëhapënëjëdiskutimitëgjerëpublik me target grupetpërkatëse.
пр përtëpërmirësuarrjedhën e ligjit. Ky aktivitetështëparaparëedhenëkëtë
план plan veprimi, me
то qëllimqërekomandimetngaanalizatdhedokumentettjeratëpërgatituratëinkor
и porohennëLigjinpërVetëqeverisjeLokale, me çka do
и tëpërmirësohetfunksionalitetidhemekanizmatqëkanënëjëndikiminëpjësëmar
ка rjen e qytetarëvedhemarrëdhënietndërmjetkomunitetevenënivellokal.
и Gjithashtu me
и rëndësitëmadheështëforcimiivazhdueshëmikapacitetevetëadministratësven
ост doredheorganizatavetëshoqërisë civile qëveprojnënënivellokal, duke
ни nxiturbashkëpunimin e ridhendërgjegjësimin se
и vetëmpërmesbashkëpunimit transparent
во, dhetëpërgjegjshëmtëorganevetëpushtetitlokaldheadministratëslokale me
и qytetarëtmundtësigurohetzhvilliminjëcilësimë e mirë jete
и përtëgjithëqytetarët. Duke u nisurngapërvojanëzbatimin e Planit
и aktualtëVeprimit, dhe duke pasurparasysh se njësitetë e
и vetëqeverisjeslokalejanëtëpavaruranëkrijimindhezbatimin e

подобарквалитетнаживењезаситетграѓани.Поаѓајќиодискултетотвостопр
оведувањетонаактуелниотАкцијскиплан,
имајќипредвиддекаединицитеналокалнатасамоуправасесамостојнивок
реирањето и воспроваѓувањетоналокалнитеполитики,
занаредниотстратешкипериодтребадасеотварипрашањетодаликластер
отлокалнасамоуправатребадаостанекакопосебен,
илипактребадабидеинкорпориранвоситедругикластери, пообласти,
вокоишто и локалнатасамоуправаимаззначајнинадлежности и
требадабидевклученаподиректновокреирањето и
воимплементацијатаанаактивностите.

politikavelokale, përperiudhën
ardhshmestrategjikeduhettëhapetpyetjanëseklasteri
vetëqeverisjeslokaleduhettëmbetetdisiindarë,
oseduhettëinkorporohetnëtëgjithaklasteret e tjera, nëngrupet,
nëtëcilitatvetëqeverisjalokale ka
kompetencatërëndësishmedheduhettëperfshihetmëdrejtperdrejtnëkrijimin
dhezbatimin e aktiviteteve.

3. ТАБЕЛАРЕН ПРЕГЛЕД НА СПРОВЕДЕНИТЕ МЕРКИ И АКТИВНОСТИ ВО РАМКИ НА ПРИОРИТЕТНАТА ОБЛАСТ ЛОКАЛНА САМОУПРАВА/ PASQYRË TABELARE TË MASAVE DHE AKTIVITETEVE TË REALIZUARA NË KUADËR TË FUSHËS PRIORITARE VETËQEVERISJA LOKALE

Активност/мерка предвидена за реализација во 2022 согласно Акцискиот план/ Aktiviteti/masa e paraparë për realizim në vitin 2022 në përputhje me Planin e Veprimit	Статус на реализација/ Statusi i realizimit	Кратко образложение/Arsyetim i shkurtër
Приоритет1. Унапредување на локалната демократија и создавање еднаквите можности за сите/ Prioriteti 1. Avancim i demokracisë locale dhe krijim i mundësive të barabarta për të gjithë		
Активност 1.1.1.1. Подобрување на функционалноста на месната самоуправа	Реализирана/Континуирано/ E realizuar/ Në vazhdimësi	Подготвена е анализа за функционалноста на месните и урбаните заедници со препораки за нејзино подобрување, во смисла на подобрување на статусот и подетално дефинирање на одговорностите во законот за локалната самоуправа./
Aktiviteti 1.1.1.1. Përmirësim i funksionalitetit të pushtetit vendor		Për funksionalitetin e komuniteteve lokale dhe urbane është përgatitur një analizë me rekomandime për përmirësimin e tij, në drejtim të përmirësimit të statusit dhe përcaktimit më të detajuar të përgjegjësive në ligjin për

vetëqeverisjen lokale.

Направена е и оценка на имплементацијата на Законот за локалната самоуправа, каде што во еден широк консултативен процес со сите засегнати страни е нотирано дека се потребни измени и дополнувања на Законот за локалната самоуправа во смисла на обезбедување на правна рамка која ќе обезбеди услови за подобрување на функционалноста на месната самоуправа заради подобро адресирање на приоритетите на граѓаните на ниво на месна/урбана заедница до локалните власти и нивна реализација. /

Gjithashtu është bërë vlerësim i zbatimit të Ligjit për vetëqeverisje

lokale, ku në një proces më të gjerë konsultimi me të gjitha palët përfshirëse është shënuar se janë të nevojshme ndryshime dhe plotësimetë Ligjit përvetëqeverisjen lokale në kuptimin e sigurimit të kornizës ligjore e cila do të sigurojë kushte përpermirësim të funksionimit të pushtetit lokal, për shkak të adresimit më të mirë të prioriteteve të qytetarëve në nivel të bashkësisë lokale/urbane deri te qeverisjet lokale dhe realizimi i tyre.

Во Акцискиот план за реализација на Програмата за одржлив локален развој и децентрализација подготовката на измените и дополнувањата на Законот за локалната самоуправа е поместена

		за 2023 г./ Në Planin e Vepritit për realizim të Programit për zhvillim lokal të qëndrueshëm dhe decentralizim përgaditjes së ndryshimeve dhe plotësimet të Ligjit për vetëqeverisje lokale është zhvendosur për vitin 2023.
Активност1.1.1.2. Подобрувањенафункционалностанаконсултативнителаво ЕЛС: (Комисиизаодносимеузаедниците, Комисиизаеднаквиможностимеѓумажите и жените, Советина потрошувачи) / Aktiviteti 1.1.1.2 Përmirësimifunksionimittétrupavekonsultivenë ELS: (Komisionerëpermarrëdhëniendërmjetbashkësive, komisionerëpermundësitetëbarabartatëgrave dheburave, Këshillatëkonsumatorëve)	Реализирана/Континуирано/ E realizuar/Në vazhdimësi	Подготвена е анализа: Комисиите за односи меѓу заедниците во функција на градење на концептот Едно општество и интеркултурализам- Како до функционален механизам. Во анализата е даден осврт за потребата од функционални Комисии, за причините за нивната нефункционалност и конкретни препораки за подобрување назаконската рамка и за подобрување на

ОВОЗМОЖУВАЧКАТА
ОКОЛИНА ЗА НИВНО
ФУНКЦИОНИРАЊЕ ВО
ПОЛН КАПАЦИТЕТ./

Është përgaditur një analizë: Komisionet për marrëdhënie ndërmjet bashkësive në funksion të ndërtimit të konceptit Një shoqëri dhe ndërkulturalizëm-. Analiza jep një pasqyrë të nevojës për funksionalitet të Komisioneve, arsyet e mosfunkcionimit të tyre dhe rekomandime specifike për përmirësimin e kuadrit ligjor dhe për përmirësimin e mjedisit të favorshëm përfunksionimin e tyre me kapacitet të plotë.

Во 2022 година од страна на ОБСЕ во соработка со Министерството за локална самоуправа е подготвен прирачник за

општините и за
граѓаните: “Јас и
Комисијата за односи
меѓу заедниците” и е
одржана една обука за
претставници од
Комисиите и од
општините заради
правилна примена на
Законот и подигнување
на јавната свест за
функциите на
Комисиите и за
начините на кои што
може да се подобри
нивното работење./

Në vitin 2022, OSBE, në
bashkëpunim me
Ministrinë e
Vetëqeverisjes Lokale,
përgatiti doracakun për
komunat dhe qytetarët:
“Unë dhe Komisioni për
marrëdhënie ndërmjet
bashkësive” dhe është
mbajtur trajnim për
përfaqësuesit e
Komisioneve dhe
komunave me qëllim
zbatimin e drejtë të Ligjit

		<p>dhe ngritjen e ndërgjegjjes publike përfunkzionet e Komisioneve dhe përmirësimit të punës së tyre.</p> <p>За 2023 се планира да се подготват измени и дополнувања на Законот за локалната самоуправа, при што ќе бидат земени предвид препораките од направената анализа и од прирачникот./</p> <p>Për vitin 2023 parashihet që тë përgaditen ndryshimet dhe plotësimet e Ligjit тë vetëqeverisjes lokale, me çka do тë merren parasysh rekomandimet nga analizat e bëra dhenga doracaku.</p>
Активност1.1.1.3. Измена на законска регулатива за попрецизно уредувањена функционирањето на консултативни тела (избор на членови, начин на финансирање, утврдени надлежности, итн.)/	Во тек/ Në rrjedhë	Подготовката на измените и дополнувањата на Законот за локалната

ELS-të dhe që do të sigurojë përfshirje më të madhe të qytetarëve në marrjen e vendimeve për të gjitha çështjet prioritare.

Подготвена е и компаративна анализа за различни механизми на консултација и нивната примена, како и за ефектите што ги даваат./

Gjithashtu është përgatitur një analizë krahasuese për mekanizmat e ndryshëm të konsultimit dhe aplikimit të tyre, si dhe për efektet që ato ofrojnë.

За 2023 година е предвидено во соработка со ОБСЕ да се креираат механизми за консултација во 2 pilot општини и да се поддржи нивното

		<p>функционирање./</p> <p>Пër vitin 2023, në bashkëpunim me OSBE-në është planifikuar krijimi i mekanizmave për konsultim në 2 komuna pilot dhe për të mbështetur funksionimin e tyre.</p> <p>Во рамките на спроведената оценка на имплементацијата на Законот за локалната самоуправа посебен акцент беше ставен на функционалноста на постојните механизми за консултација и на потребата од развивање на нови механизми со користење на нови технологии./</p> <p>Në kuadër të vlerësimit të zbatimit të Ligjit për Vetëqeverisje Lokale, theks i veçantë u vu në funksionalitetin e mekanizmave ekzistuese</p>
--	--	---

		për konsultim dhe nevojës për zhvillimin e mekanizmave të rinj duke përdorur teknologjitet e reja.
<p>Активност 1.2.1.2. Поддршка на ЕЛС вовоспоставувањето на механизми за консултација и соработка со ГО/</p> <p>Aktiviteti 1.2.1.2. Mbështetja e ELS nëkrijimin e mekanizmave për konsultim dhe bashkëpunim me ОQ.</p>	<p>Реализирана/ E realizuar</p>	<p>Се воспоставуваат нови алатки за консултација и за соработка со граѓаните во уште 40 општини. Во првата фаза во 24 општини се креирани алатки за подобрување на учеството на граѓаните во работата на Советите на општините (обезбедени се соодветни услови за директно учество на граѓаните на седниците на Советот, обезбедена е опрема за директно пренесување на седниците на Советот, обезбеден е физички пристап за лицата со попреченост и тн.) /</p> <p>Në 40 komuna të tjera po krijohen mjete të reja për</p>

konsultim dhe bashkëpunim me qytetarët. Në fazën e parë, në 24 komuna u krijuan mjete për përmirësimin e pjesëmarrjes së qytetarëve në punën e këshillave komunale (u ofruan kushte të përshtatshme për pjesëmarrjen e drejtpërdrejtë të qytetarëve në seancat e Këshillit, u siguruan pajisje për transmetim të drejtpërdrejtë të seancave të Këshillit), qasje fizike për personat me aftësi të kufizuara etj.

Во втората фаза од проектот „Локалната демократија во Западен Балкан“ што го имплементира УНДП (април 2021 до сега), во уште 7 (две од првата фаза и во пет нови-во општина Охрид, општина Битола,

општина Гостивар, општина Куманово, општина Велес, општина Кочани и општина Гевгелија) или во вкупно 10 општини досега, се воспоставени механизми за транспарентна и отчетна соработка на општините со ГС и заеднички ќе бидат реализирани уште 40 нови проекти./

Në fazën e dytë të projektit "Demokracia lokale në Ballkanin Perëndimor" të zbatuar nga UNDP (prill 2021 e deri më tani), në 7 të tjera (dy nga faza e parë dhe në pesë të reja - në komunën e Ohrit, komuna e Manastirit, komuna e Gostivarit, komuna e Kumanovës, komuna e Velesit, komuna e Koçanit dhe komuna e Gjevgjelisë) оse në gjithsej 10 komuna deri më tani, janë кrijuar

		mekanizma për bashkëpunim transparent dhe të përgjegjshëm të komunave me SP dhe 40 projekte të tjera do të zbatohen së bashku.
Активност 1.2.1.3. Подобрувањеназаконскатарамка— Измениназаконотзалокалната самоуправа и наЗаконотзарамномеренрегионаленразвој/ Aktiviteti 1.2.1.3. Përmirësimiikornizësligjore – NdryshimetnëLigjinpërVetëqeverisjenlokaledheLigjinpërvillimtëbarabartërajonal.	Реализирана/Во тек/ E realizuar/ Në rrjedhë	Донесен е нов Закон за рамномерен регионален развој, во 2023 година ќе се пристапиу кон подготовкa на измени и дополнување на Законот за локалната самоуправа/ Është miratuar ligji i ri për zhvillim të barabartë rajonal, në vitin 2023 do të vazhdojnë me përgatitjen e ndryshimeve dhe plotësimeve të Ligjit për vetëqeverisje lokale.
Активност 1.3.1.1. Насокизаподобрувањенаактивнатранспарентностна ЕЛС и нивнадистрибуцијадоситеопштини/ Aktiviteti 1.3.1.1. Udhëzimepërpërmirësimin e transparencësaktivitetëNJVLdheshpërndarjen e tyre nëtëgjithakomunat.	Реализирана/E realizuar	Врз основа на Заклучок на Владата, Министерството за локална самоуправа во соработка со УСАИД во

2022 година подготви Кодекс за транспарентност на локално ниво. Кодексот содржи детални насоки за информациите кои што согласно Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер, Законот за локалната самоуправа и други материјални закони, општините се должни да ги објават на своите ВЕБ страници, за начинот на објавување како и за динамиката на нивно ажурирање, со цел да се обезбеди активна транспарентност за работата на локалните власти и локалната администрација и за услугите што ги обезбедува општината. Кодексот е објавен на ВЕБ страната на Министерството, на посебен настан е

претставен пред локалните власти, а е планирана и обука за вработените во локалната администрација за 2023 година./

Në bazë të konkluzionit të Qeverisë, Ministria e Vetëqeverisjes Lokale në bashkëpunim me USAID-in kanë përgatitur Kod për Transparencë në nivel lokal në vitin 2022. Kodi përmban udhëzime të detajuara për informacionin që, në përputhje me Ligjin për qasje të lirë në informata me karakter publik, Ligjin për Vetëqeverisje Lokale dhe ligje të tjera materiale, komunat janë të obliguara t'i publikojnë në ueb faqet e tyre, përményrën e publikimit si si dhe mbi dinamikën e përditësimit të tyre, në ményrë që të sigurohet transparencë aktive për

		punën e autoriteteve lokale dhe administratës lokale dhe për shërbimet e ofruara nga komuna.Kodi është publikuar në ueb faqen e Ministrisë, i është prezantuar autoriteteve lokale në një event të veçantë, ndërsa për vitin 2023 është planifikuar trajnimi për të punësuarit e administratës lokale.
Активност 1.3.1.2. Подобрувањеназаконскатарамка/Измени и дополнувањена Законот за локалната самоуправа/	Реализирана/Во тек/ E realizuar/Në vazhdimësi	Направена е оценка на спроведувањето на Законот за локалната самоуправа, по што ќе се пристапи кон процес на консултација за измени и дополнување на Законот/

<p>Активност 1.3.1.3. Обуказаотворениподатоциза ЕЛС/</p> <p>Aktiviteti 1.3.1.3. Trajnimimpërtëdhënët e hapurapër NJVL.</p>	<p>Реализирана/Континуирано/ E realizuar / Në vazhdimësi</p>	<p>Реализирани се обуки во 17 општини/ Janë realizuar trajnime në 17 komuna.</p>
<p>Приоритет 2. Обезбедувањенаправиченпристапдојавнитеуслугиналокално ниво./</p> <p>Prioriteti 2. Sigurimiiqasjessëdrejtëteshërbimetpublikenënivellokal.</p>		
<p>Активност 2.2.2.1. Идентификување на со закон утврдените услуги кои што ги испрачуваат општините/</p> <p>Aktiviteti 2.2.2.1. Identifikimi i shërbimeve të përcaktuara me ligj që ofrohen nga komunitat</p>	<p>Реализирана/ E realizuar</p>	<p>Направен е регистар на услуги во кој се внесени сите услуги кои што се креирани со закон, вклучително и услугите на локално ниво./</p> <p>Është krijuar një regjistër shërbimesh në të cilin janë regjistruar të gjitha shërbimet e krijuara me ligj, përfshirë shërbimet në nivel lokal.</p>
<p>Активност 2.2.2.2. Верификација на услугите од страна на надлежните министерства и нивно објавување на единствениот електронски портал Услуги.мк/</p> <p>Aktiviteti 2.2.2.2. Verifikimi i shërbimeve nga ministritë kompetente dhe publikimi i tyre në portalin e vetëm elektronik Услуги.мк.</p>	<p>Во тек / Në rrjedhë</p>	<p>Формирана е работна група која што работи на верификацијата на услугите и нивното објавување на порталот</p>

		Е услуги./ Është formuar një grup punë që punon për verifikimin e shërbimeve dhe publikimin e tyre në portalin e-shërbime.
Активност 2.2.1.1. Поттикнување на МОС заради подобрување на услугите/ Aktiviteti 2.2.1.1 Inkurajimi i MOS për të përmirësuar shërbimet.	Реализирана/ E realizuar	Воспоставени се 9 нови меѓуопштински соработки во областите заштита и спасување, е-услуги и локален економски развој./ Janë vendosur 9 bashkëpunime të reja ndërkomunale në fushën e mbrojtjes dhe shpëtimit, e-shërbimeve dhe zhvillimit ekonomik lokal.
Активност 2.3.1.1. Обезбедување на услови за физички пристап до сите јавни објекти во ЕЛС за лицата со попреченост/ Aktiviteti 2.3.1.1. Sigurimi i kushteve për qasje fizike në të gjitha objektet publike në NJVL për personat me aftësi të kufizuar	Реализирана/ E realizuar	Во рамките на проектот Зајакнување на општинските совети, во компонентата за обезбедување на инклузивност и поголема вклученост на граѓаните, е обезбеден

		<p>и физички пристап до јавни објекти за лица со попреченост во 64 општини./</p> <p>Në kuadër të projektit për Forcimin e Këshillave komunale, në komponentin për sigurimin e gjithëpërfshirjes dhe përfshirjes më të madhe të qytetarëve, qasja fizike në objektet publike për personat me aftësi të kufizuar është siguruar në 64 komuna.</p>
<p>Активност 2.3.1.2. Зајакнување на капацитетите на ЕЛС за информирање и пристап до информации од јавен карактер за лица со попреченост/</p> <p>Aktiviteti 2.3.1.2. Forcimi i kapaciteteve të NJVL- për informacion dhe qasjee ndaj informacionit të karakterit publik për personat me aftësi të kufizuar.</p>	<p>Реализирана/ E realizuar</p>	<p>Прилагодени се ВЕБ страниците нна општионите од Североисточниот и од Источниот плански регион за полесен пристап на лицата со попрен вид/</p> <p>Faqet WEB të komunave nga rajoni planor Verilindor dhe Lindor janë përshtatur për qasje më</p>

		të lehtë për personat me shikim të dëmtuar.
--	--	---

- СТРАТЕШКА ОБЛАСТ: ПРАВНА РАМКА -

РЕЗИМЕ НА ПОСТИГНАТИТЕ РЕЗУЛТАТИ ВО СТРАТЕШКАТА ОБЛАСТ ..ПРАВНА РАМКА”

Приоритетната област Правна рамка беа утврдени два приоритети, при што поголемиот дел од активностите зацртани во стратешкиот план се реализирале започната обука на осмата генерација слушатели на почетна обука во Академија за судии и обвинители, донесена е нова Национална Стратегија за еднојединство и продолжен е рокот за поднесување на барања за упис во матичната книга на родени кои се однесуваат на неевидентирани лица.

1. ПРЕГЛЕД НА ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ

Приоритет 1: Ревитализација на институциите во државата од законодавната, извршната и судската власт во функција на изградба и афирмација на концептот „Едно општество за сите со развиен интеркултурализам“

1.1 Приоритетна цел: Зајакнати функционални институции кои континуирано го етаблираат и развиваат концептот „Едно општество за сите со развиен интеркултурализам“

1.2 Приоритетна цел: Воспоставување на функционална мрежа за соработка и интеракција на институциите одговорни за концептот „Едно општество за сите со развиен интеркултурализам“;

Постигнати резултати во 2022 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 1.1 и 1.2.:

Реализација на активноста 1.2 „Реафирмирање на уставниот принцип на правичната застапеност од сите заедници во правосудните органи“, е под надлежност на Академијата за судии Судскиот совет и Совет на Јавните обвинители, се јавуваат како институции учеснички. Оваа активност исто така се спроведува во континуитет. Имено, при утврдување на ранг листата на Академијата за судии и јавни обвинители исто како и за претходните генерации, принципот на правична застапеност на сите заедници е испочитуван. Проекцијата за слободни места на Совет и Советот на јавни обвинители според реалните потреби и упразнетите места и доставуваат извештај до Управниот одбор на Академијата. Начелото на соодветна застапеност се исполнува на Академијата на начин што бројот на слушатели од редот на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници се утврдува во однос на вкупниот број на слушатели од сите апелациони подреди судии и јавни обвинители почетната обука ја следат 97 слушатели од кои 65 лица од женски пол и 32 лица од машки пол. Според етничката припадност обуката ја следат 64 Македонци. Реализацијата на активноста 1.3 Формирање комисии за односи меѓу заедниците на локално ниво е согласно одредбите од Законот за локалната самоуправа. Согласно член 55 од Законот за локалната самоуправа, најмалку 20% од вкупниот број жители на општината утврден на последниот извршен попис на населението се припадници на одредена заедница се формира комисија за односи меѓу заедниците. Оваа комисија е формирана во текот на 2021 година, а во текот на 2022 година, од увидот на официјалните интернет страници во месец јануари 2023 година, од наведените 17 единици на локалната самоуправа самоуправа се исполнуваат условите од член 55 од Законот за локалната самоуправа.

Комитетот за односи меѓу заедниците во Собранието на Република Северна Македонија“ одржа 6 седници за што известува на веб страната на Собранието.<https://www.sobranie.mk>
[9649-0b5190771753](https://www.sobranie.mk)

Приоритет 2: Востоставен ефикасен и функционален систем за доследно спроведување на правната регулатива која обезбедува еднакво општество за сите

2.1 Приоритетна цел: Хармонизирана домашна правна регулатива со меѓународните документи кои се во духот на концептот „Едно општество за сите и интеркултурализам“

2.1. Qëllimi prioritar: Legislacion i harmonizuar vendor me dokumentet ndërkontinentare që janë me fyrmen e konceptit “Një shoqëri për të gjithë dhe ndërkulturalizëm”

Постигнати резултати во 2022 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.1:

Во рамките на овој приоритет предвидена е активност 2.1.1 „Изработка на преглед-анализа за хармонизираноста на домашната регулатива со меѓунарот однесуваат на интеркултурализмот“. Како водечка институција, Владата на Република Северна Македонија требаше да определи експерт/и кои ќе работат на реализацијата да бидат вклучени и министерствата кои се вклучени во спроведувањето на Стратегијата како и Мисијата на ОБСЕ во Скопје. ОВАА АКТИВНОСТ Согласно предвидената активност 2.1.2 Донесена е нова **Национална стратегија за еднаквост и недискриминација за 2022-2026 година**. Реализацијата на оваа стратегија ќе биде спроведувана од страна на Владата на Република Северна Македонија, Министерството за спречување и заштита од дискриминација и Народниот правоборник. Стратегијата ќе има централен и локален ниво. Со усвојување на овој документ ќе се постигнат резултати во 2022 година во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.1.

широва стратешка рамка која ги обединува сите области на делување за постигнување на еднаквост и недискриминација. Истата е објавена на сајтот на политика. <https://www.mtsp.gov.mk/dokumenti.npx>

2.2 Приоритетна цел: Воспоставување пракса на ex ante и ex post евалуација на законската регулатива

Постигнати резултати во 2022 во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.2:

Активноста 2.2.1 „Exante проценка и Ex-post евалуација на законската регулатива дали е во согласност со вредностите на Стратегијата „Едно општество“ реализирана/ не е започната. Министерството за правда во 2021 год. го информираше Националното координативно тело дека согласно одредбите од Законот за правда, Министерството за правда не дава проценка или анализа на материјалните одредби на законите од другите министерства, освен востановите одредби кои се законска надлежност на МП. Секое министерство во рамките на своите надлежности, за своите закони, треба да води грижа за

2.3.Приоритетна цел:Воспоставување на постојано тело за координација и евалуација на спроведувањето на законската регулатива и функционалноста на институциите за развој на концептот „Едно општество за сите и интеркултурализам“

Постигнати резултати во 2022 во насока на исполнување на Приоритетна цел 2.3:

Во рамките на активноста 2.3.4 Собранието на Република Северна Македонија донесе Закон за неевидентирани лица во матична книга на родени (Сл.В. Со измените на законот направени на 4.8. 2021 година пролонгиран е рокот за доставување барања за упис во матичната книга на родени до 30 јуни 2022. социјална заштита, право на образование, здравствена заштита и право на вработување за една категорија на граѓани кои беа надвор од системот предвидена временска рамка поднесени се 350 барања за упис во матичната книга и исто толку уписи се извршени.

2. ПРЕДИЗВИЦИ И РИЗИЦИ ВО ТЕКОТ НА СПРОВЕДУВАЊЕТО НА АКЦИСКИОТ ПЛАН НА СТРАТЕГИЈАТА СО ПРЕПОРАКИ

Предизвици:

- Во акцискиот план како водечки институции се појавуваат повеќе органи меѓу кои и непостојани комуникациски линии за доставување на податоци потребни за адекватно спроведување на акцискиот план.
- Начинот на доставување на податоците од институциите учеснички и крајниот рок за доставување на податоците до институцијата задолжена за прилагање на акцискиот план.
- Општините немаат официјални интернет страници коишто однесуваат на работата на комисиите и нивните програми.

Ризици:

- Поради неадекватна комуникација и координација постои ризик од несоодветно и некомплетно приирање на потребни податоци.

Препораки:

- Активна и носечкаулоганаМинистерствотозаполитичкисистем и односимеѓузаедници предлага начин на коишто се однесуваат на Стратегијата едноопштество засите и интеркултурализам.
  - Воставувањенакомуникацискилиниипомеѓуинституциитеучеснички и водечката институција (Министерствотозаполитичкисистем и односимеѓузаедници).
  - Воставувањенасоодветенпротоколзаначинот и рокотнадоставувањенапотребните податоци поврзани со индикаторите.
  - Сите единици на локална самоуправа како десетина податоци од последниот попис имаат 20 % на својата официјална веб страница да ги објавуваат составот на комисииите, своите годишни програми поврзани со односите меѓузаедници, како и заистите да го информираат Комитетот за односимеѓузаеднициите во Собранието на Република Северна Македонија во формантагодишни извештаи. За ова е
  - Запознавањенаопштините со законската обврска за формирањенакомисиизаодносимеѓузаеднициите и неговата важност.
  - Соодветна обука на општинската администрација и членовите на советите врскасо Стратегијата едноопштество засите и интеркултурализам.

3. ТАБЕЛАРЕН ПРЕГЛЕД НА СПРОВЕДЕНИТЕ МЕРКИ И АКТИВНОСТИ/ PASQYRË TABELARE E MASAVE DHE AKTIVITETEVE TË ZBATUARA

Активност/мерка предвидена за реализација во 2022 согласно АП 2022/ Aktiviteti/mesa e paraparë për realizim në vitin 2022 sipas PA 2022	Статус на реализација/Status i realizimit	Кратко образложение/Arsyjetim i shkurtër
Приоритет 1 : Ревитализација на институциите во државата од законодавна, извршна и судска власти во функција на изградба и афирмација на континентален интеркултурализам/		
Prioriteti 1 : Rivitalizimi i institucioneve në shtet nga autoritetet legislative, ekzekutive dhe gjyqësore në funksion të ndërtimit dhe afirmimit të konceptit "Një zhvilluar"		
1.2 Реафирмирање на уставниот принцип на правична застапеност од сите заедници во правосудните органи./ 1.2. Rikonfirmimi i parimit kushtetues të përfaqësimit të drejtë të të gjitha komuniteteve në organet gjyqësore	Реализирано/ E realizuar	Начелото на соодветна застапеност се остварува врз сите заедници на начин што бројот на слушатели од различни заедници се утврдува во однос на вкупниот број на слушатели. Според податоците, во 2022 година, бројот на слушатели на семинарот на Академијата на заедниците се следат 97 слушатели./
1.3 Формирање на комисии за односи меѓу заедниците на локално ниво./ Formimi i komisioneve përmarrëdhëniet ndërmjet komuniteteve nivellojat.	Делумно/ Реализирано/ Pjesërisht /E realizuar	Согласно резултатите од пописот 2021, 17 единици на територијата на Република Македонија формираат комисии. Само 7 општини имаат формирано комисии. Останатите 10 единици не имаат формирано комисии.
1.4 Обезбедување на функционалност на Комитетот за односи меѓу заедниците во Собранието./ Sigurimi i funksionimit të Komitetit përmarrëdhënies ndërmjet komuniteteve në Kuvend.	Реализирано/realizuar	Комитетот го сочинуваат 19 члена и за одржување на седници ја известува јавноста на веб страната на Собранието./

		Kuvendit.
Приоритет 2: Воспоставен и функционален систем за доследно спроведување на правната регулатива која обезбедува еднакво општество за сите/		
Prioriteti 2: Një sistemivendosurdhefunksionalpërzbiriminkonsekuenttë rregulloreveligjoreqë siguronnjë shoqëritë barabartë përtë gjithë		
2.1.1. Изработка на преглед анализата за хармонизираноста на домашната регулатива со меѓународните стандарди и юриспруденција кои се однесуваат на интеркултурализмот/ 2.1.1. Përgatitja e një analize të përgjithshme të harmonizimit të rregullores së brendshme me standartet ndërkombëtare dhe jurisprudencën në lidhje me ndërkulturalizmin	Не е реализирано/ Nuk është realizuar	Владата на РСМ сè уште не определила надворешни активност, а во истата учество треба има и Мисијата на ОБА Qeveria e RMV-së ende nuk ka përcaktuar ekspertë të jashtëzakonisht aktiviteti dhe në të duhet të marrë pjesë edhe Misioni i OSBE-ve
2.1.2 Донесување на нова Национална стратегија за еднаквост и недискриминација за 2020-2024/ 2.1.2. Miratimi i një Strategie të re Kombëtare për barazinë dhe mosdiskriminimin për 2020-2024	Реализирано/E realizuar	Донесена е нова Национална стратегија за еднаквост и недискриминација за 2020-2024/ ЃështëmiratuarnjëStrategji e reKombëtarepërbarazinëdhemosi Mekëtëdokument, i ciliështë i katërtimeradhë, vendosetnjëkompleks qjerëstrategjikeqëbashkontëgjithafushat e veprimtërarritjet
2.2 Воспоставување пракса на exante и expost евалуација на законската рамка/ 2.2 Krijimi i praktikës së vlerësimit exante dhe expost të kornizës ligjore		
2.2.1Exanteiexpost евалуација на законската регулатива дали е вогласност со вредностите на стратегијата/ 2.2.1 Vlerësimi exante dhe expost i legjisacionit a është në përputhje me vlerat e strategjisë	Не е реализирано/ Nuk është realizuar	Министерството за правда не е надлежно да дава проценки на законите од другите министерства, освен во делот на правдата и одредби. кои се законска надлежност на МП. Сепакто, надлежности, за своите закони, треба да води грижа за тие закони. Ministria Drejtësisënukështëkompetentetëbëjëvlerësimapoanalizëtëdisponuesit përvëçnëpjesën e dispozitavekundërvajtëse, përkatesishtëdisponuesit e MD. Çdo ministri, në kuadër të kompetencave të saj, përfundimisht, nevojne e

		veprimtari.
2.3 Востоставување на постојано тело за координација и евалуација на спроведувањето на законската регулатива и функционалноста на институциите/		
2.3 Krijimi i njëorganitërhershëmpérkoordinimindhevlerësimin e zbatimitëlegjislacionitdhëfunksionalitetittëinstitucioneve		
2.3.4 Донесување закон со кој ќе се овозможи системско решавање на лицата без документи/ 2.3.4 Miratimi i një ligji me të cilin do të mundësohet zgjidhja sistematike e personave pa dokumente.	Реализирано/ E realizuar	Со измените на Закон за неевидентирани лица во ма 42/2020, 305/2020 и 178/2021) од 4.08.2021 година проло заклучно со 30 јуни 2022 година. Со него се обезбедув образование, здравствена заштита и право на вработува надвор од системот. Во предвидента временска рамк матичната книга и исто толку уписи се извршени./ Me ndryshimet në Ligjin për persona të pa evidentuar në 305/2020 dhe 178/2021) data 4.08.2021,afati për paraqitjen 2022. Ky ligj siguron qasje në mbrojtjen sociale, të drejtën për punësimit për një kategori të qytetarëve që ishin jashtë si dorëzuar 350 kërkesa për regjistrim në regjistër dhe po aq reg

**-СТРАТЕШКА ОБЛАСТ :
МЕДИУМИ-**

**РЕЗИМЕ НА ПОСТИГНАТИ
РЕЗУЛТАТИ ВО
СТРАТЕШКАТА ОБЛАСТ
„МЕДИУМИ”**

Пристапот на различните заедници до медиумите е дел од нивното темелно човеково право на слобода на изразување, а слободните и независни медиуми се исклучително важен сегмент за развојот на едно демократското општество.. Како поддржувач на демократските процеси, Владата на РСМ, преку

-FUSHA STRATEGJIKE: MEDIAT-

ПËРМВЛЕДНJE Е REZULTATEVE TË ARRITURA NË FUSHËN STRATEGJIKE “MEDIA”

Qasja e komunitetevetëndryshmenë mediaështëpjesë e tëdrexjtëssëtyre themeloretënjeriut përlirinë e shprehjes, dhimedia e lirëdhe e pavarurështënjë segment jashtëzakonisht i rëndësishëmpërzhvillimin e njëshoqëri demokratike.. Si mbështetëse e proceseve demokratike, Qeveria e RSM, përmes Strategjisë për Një Shoqëri për të Gjithë dhe Interkulturalizmit, është e përkushtuar për ndërtimin e një shoqërie multikulturore në fryshtë e respektit për pluralizmin kulturor, komunikimin ndërkulturor dhe për të forcuar luftën kundër gjuhës së urrejtjes në mediat dhe paragjykimet mediatike të qytetarëve.

Стратегијата за едно општество за сите и интеркултурализмот, се заложи да гради мултикультурно општество во духот на почитување на културниот плурализам, интеркултурните комуникации и да ги зајакне борбата против говорот на омраза во медиумите и медиумската присменост на граѓаните.

Во стратешката област „медиуми“ беа утврдени два приоритети, во кои се забележува добар напредок. Поголемиот дел од предвидените активности се отпочнати и континуирано се спроведуваат во насока на исполнување на приоритетите **1. Унапредување на медиумскиот простор во функција на навремено, непристрасно и објективно информирање на граѓаните, промовирање и развој на**

Në fushën strategjike “ media” u vendosëndy prioritetë, nëtëcilatvërehet përparim i mirë. Shumica e aktivitetevet e planifikuar kanë filluar dhe janë duke u realizuar në vazhdimësim qëllimi të përmbytjeve. **1. Avancimi i hapësirës mediatike në funksion të informimit në kohë, të paanshëm dhe objektiv të qytetarëve, promovimi dhe zhvillimi i ndërkulturalizmit dhe pluralizmit mediatik,** dhe prioritet **2. Forcimi i edukimit mediatik qytetarët e të gjithamoshave.**

Aktivitetet e realizuar gjatë vitit 2022 kontribuojnë në forcimin e luftëskundërgjuhëssëurrejtjes në media dhe futjen e edukimit mediatik në procesin arsimor. Përtëlehtësuarnjë qasjetëkoordinuarnë adresimine faktivitetë gjuhëssëurrejtje, dhe me mbështetjen e OSBE-së, është përgatitur një draft version i Memorandumit të Bashkëpunimit të tarëvetë Rrjetit përluftimin e gjuhëssëurrejtjes në media dhenë internet. Ka një rezultattë dukshëm me futjen e edukimit mediatik në procesin arsimor, konkretisht ngavishkollar 2022/2023 në mësimdhënienjanë duke u zbatuar planprogramet e reja përklasat e dytadhetëpestë. Vitin e kaluar në programet mësimore përklasat e para dhetëgjashta e shtëfuturarsim im mediatic, dhe me mbështetjen e ekspertëve po punohet e përfshirja e ripërklasat e tjeratëarsimit fillor, ku do të përfshihen edhe temat e redukimi i mediatic, cultures mediatic, hetëmenduarit kritik.

Megjithatë, disa nga aktivitetet e planifikuar janë e vonuara osëtëpare realizuara. Përfshirja e pamjaftueshmedhejo në kohë e palëvet e përfshira e shtënjëngës që vonesësqë dua të trajtoj këtu, sidhe bashkëpunimi me palët e përfshira.

интеркултурализмот и медиумскиот плурализам, и приоритет 2. Јакнење на медиумската писменост кај граѓаните од сите возрасти.

Реализираните активности во текот на 2022 година придонесуваат кон зајакнување на борбата против говорот на омраза во медиумите и воведувањето на медиумската писменост во образовниот процес. Со цел да се олесни координираниот пристап во ефективното адресирање на говорот на омраза, а со поддршка на ОБСЕ, подготвена е драфт верзија на Меморандум за соработка на членките на Мрежата за борба против говорот на омраза во медиумите и на интернетот. Има видлив резултат и со воведувањето на медиумската писменост во едукативниот процес, конкретно од учебната 2022/2023 година во настава

Përkatësish, përkundërpërpjekjevetëshumtapërtëkontaktuar me menaxhmentin e Shërbimitpublik (RTM), nuk ka pasur komente përstatusin e përditësuartëmasavedheaktiviteteve, përzbatimin e tëcilave institucionik kompetentështë RTM. Prandaj sfidamë e madhembetet demokratizim i dhereformimii Radio Televizionit Kombëtar, duke qenë se kemi Këshill program ordheudhëqës me mandattëskaduar, ndërsanë Kuvendin e RMV procesi është ende ibllokuardhe përgjedhja e anëtarëvetërinjtë Këshillitë RTM-sëdhe Këshillitë ASHAAV nuk është prioritet. Neveria do tëvazhdojët'ibëjëthirrjedeputetëve qëtë aktivizojnë finalizojnë samë shpejtëkëtëproces.

Nëkuadërtë Planit të Veprimit të përditësuar 2021-2022, janë bërë disa ndryshime në fushën strategjike, "media", të cilat nuk kanëndikim thëlbësornë prioritetet dhe janë në drejtimi të përmbytjessëtyre. Afatipër masa tëcaktuara është ndryshuar me qëllim të zbatimit efektiv të aktivitetet e vetë planifikuar, pordisa aktivitetet e nuk janë realizuar përsarye objektive.

се применуваат новите наставни програми за второ и петто одделение. Минатата година, медиумската писменост беше воведена во наставните програми за право и шесто одделение, а со поддршка на експерти се работи и на новите наставни програми за останатите одделенија во основно образование, во кои исто така ќе бидат внесени теми за медиумска писменост, медиумска култура и критичко размислување. Сепак, дел од планираните активности доцнат или се нереализирани. Недоволна и ненавремена ангажираност на вклучените страни е една од причините за доцнење која сакам да ја адресирам овде, како и соработката со вклучените страни. Имено, и покрај бројните обиди да се стапи во контакт со раководството на Јавниот сервис (МРТ), немаше повратни информации за

ажурираниот статус на мерките и активностите, за чијашто реализација надлежна институција е МРТ. Затоа и понатаму најголем предизвик останува демократизацијата и реформата на Националната радио телевизија, со оглед на тоа што имаме Програмски совет и менаџмент со истечен мандат, а во Собранието на РСМ сеуште е блокиран процесот и не претставува приоритет изборот на нови членови на Советот на МРТ и Советот на ААБМУ. Владата ќе продолжи да апелира до пратениците, што посекоро да го активираат и да го финализираат овој процес. Во рамки на ажурираниот Акциски план 2021-2022 година, направени се неколку промени во стратешката област „медиуми“ кои немаат суштинско влијание врз приоритетите и целите, и

се во насока на нивно исполнување. Извршена е промена на рокот на одредени мерки со цел ефективна реализација на предвидените активности, но одредени активности не се имплементирани од објективни причини.

1. ПРЕГЛЕД НА ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ

Во Националната стратегија во рамките на стратешката област медиуми се идентификувани два приоритети соодветни приоритетни цели, мерки и активности.

1. РЁРМБЛЕДХЈЕ Е РЕЗУЛТАТЕВЕ ТЁ АРИТУРА

Приоритет 1: Унапредување на навременна информирање на граѓаните, поддршка на иновации и креативност, како и поддршка на интеркултурализмот и медиумите.

Prioriteti
Avancimi i hapësirës mediatikesi funksioni informacionit në kohë, të paanshëmdhe objektivitet qytetarëve, promovim i zhvillimi i ndërkulturalizmit dhe pluralizmit mediatik

1.1 Приоритетна цел: Реформирање на медиумите и поддршка на интеркултурализмот

1.1 Qëllimi prioritar: një shërbim i reformuar i transmetimit publik që nxit ndërkulturalizmin.

**Постигнати резултати во Rezultate të arritura në vitin 2022 në drejtim të plotësimit të Qëllimit prioritar 1.1:
2022 година во насока на
исполнување на**

Приоритетна цел 1.1:

Улогата на јавниот радиодифузен сервис е директно поврзана со исполнувањето на демократските, општествените и културните потреби на секое општество и претставува фактор на кохезија во општеството. Неговата функција на фактор на општествена кохезија значи дека тој придонесува за интегрирање на сите делови на општеството, дека му служи на целото население, а не само на одделни групи. Тоа значи дека ги задоволува потребите и на повозрасните и на помладите, и на побогатите и на посиромашните, и на пообразованите и на помалку образованите, и на

Roli i shërbimittëtransmetimitpubliklidhetdrejtplotësimin e nevojavedemokratike, socialedhekulturoretëçdoshqëriedhepërfaqësonnjëfaktorkohezioninëshoqëri. Funksioni i tij si faktor kohezioni social do të thotë se ai kontribuon në integrimin e të gjitha pjesëve të shoqërisë, se i shërben të gjithë popullsisë dhe jo vetëm grupeve të caktuara. Kjo do të thotë se ai plotëson nevojat e të moshuarve dhe të rinxve, më të pasurve dhe më të varférve, më të arsimuarve dhe më pak të arsimuarve, si dhe të grupeve me интереса таја (kulturore, fetare, shkencore, sociale, ekonomike, sportive, etj.) дe shoqërinë нa tjerësi. Me fjalë таја, shërbimi publik ka detyrimin таја shërbjejë interesave таја gjithë qytetarëve.

Por realiteti ёштë ndryshe, pavarësisht punësimeve таја reja gjatë viteve таја kaluara, programet нa gjuhët e komuniteteve joshumicë нa shërbimin publik funksionojnë si redaksi таја veçanta paralele që fokusohen kryesisht нa komunitetin e tyre etnik, па bashkëpunuar me pjesa tjetër e redaksive dhe таја prodhon një program таја përbashkët.

Prandaj, perceptohet nevoja për mbështetje таја vazhdueshme нa ndryshimin e praktikave таја punës нa redaksi, strukturën organizative, bashkëpunimin ndërmjet redaksive dhe forcimin e kapaciteteve таја tyre, si dhe zbatimin e politikave për përfaqësim таја barabartë таја programeve таја komuniteteve таја ndryshme shoqërore. Disa nga aktivitetet kishin afate таја vonuara, për таја përfunduar zbatimin e tyre deri нa tremujorin e 4-të таја vitit 2022. Megjithatë, pavarësisht përpjekjeve таја shumta për таја kontaktuar menaxhmentin e Shërbimit Publik, nuk pati asnjë reagim për statusin e përditësuar таја masave dhe aktiviteteve, për çka institucion kompetent për realizimin ёштë RTM.

Prandaj, përveç masës 2.1 Forcimi i kapaciteteve таја gazetarëve dhe punonjësve таја medias нa shërbimin programor нa gjuhën shqipe dhe нa redaksitë нa gjuhën turke, rome, vllahe, serbe dhe boshnjake përmes punësimeve dhe trajnimeve таја reja, duke përfshirë krijimin e përbajtjeve shumëgjuhëske, таја cilat ёштë përmendur нa reportin e mëparshëm i shënuar si нa vazhdim, pjesa tjetër e aktiviteteve do таја konsiderohen таја parealizuara.

групите со посебни интереси (културни, верски, научни, социјални, економски, спортски, и др.) и на општеството во целина. Со други зборови, јавниот сервис има обврска да им служи на интересите на сите граѓани. Но реалноста е поинаква, и покрај новите вработувања во текот на изминатите години, програмите на јазиците на немнозинските заедници во јавниот сервис функционираат како посебни паралелни редакции што фокусот го ставаат примарно на сопствената етничка заедница, без притоа да се соработува со останатите редакции да се продуцира заедничка програма. Оттука се согледува потребата од континуирана поддршка во промената на практиките на работа во редакциите, организациската поставеност, соработката меѓу редакциите и

зајакнување на нивните капацитети, како и спроведување на политиките за еднаква застапеност на програмите на различните општествени заедници. Дел од активностите беа со одложени рокови, со цел нивното спроведување да заврши заклучно со 4 квартал од 2022. Но, и покрај бројните обиди да стапиме во контакт со раководството на Јавниот сервис, немаше повратни информации за ажурираниот статус на мерките и активностите, за чијашто реализација надлежна институција е МРТ. Затоа освен мерката 2.1 Зајакнување на капацитетите на новинарите и медиумските работници во програмскиот сервис на албански јазик и во редакциите на турски, ромски, влашки, српски и босански јазик преку нови вработувања и обуки, вклучувајќи и креирање

мултијазични содржини, за којашто во претходниот извештај беше нотирано дека е во тек, останатите активности ќе се сметаат за нереализирани.

1.2 Приоритетна цел: Зајакнување и јакнење на духот на интерактивноста

1.2 Qëllimi prioritar: Përforcimi i luftës kundër gjuhës së urrejtjes dhe forcimi i frysme së ndërkulturalizmit në hapësirën mediatike.

Постигнати резултати во Резултатите ѕе аритура нë vitin 2022 нë drejtim тë plotësimit тë Qëllimit prioritar 1.2:
2022 година во насока на исполнување на
Приоритетна цел 1.2:

Во насока на исполнување на оваа приоритетната цел организирани се повеќе јавни дискусии и работилници, а подготвена се голем број публикации со заклучоци и насоки за унапредување на општественото поврзување во справувањето со говорот на омраза. Регулаторната рамка што се однесува на говорот на омраза опфаќа одредби во неколку закони,

Përtëpërbushurkëtëqëllimprioritar, janëorganizuar diskutime publike, sidhejanë përgatiturni jenumë i madhpublikimesh me konkluzioned heudhëzime përpërmirësimin e lidhjessocialenë trajtimin e gjuhës së urrejtjes. Korniza rregulatore lidhur me gjuhën e urrejtjes përfshin dispozita në disa ligje, por edhe organi për vëtërregullim në media është kompetent të reagojë në raste të tilla. Lidhur me aktivitetin **2.1.1 Krijimi i strategjisë dhe planit të veprimit të Rrjetit për luftimin e gjuhës së urrejtjes në media**, anëtarët e Rrjetit, në punëtoritë e organizuara nga OSBE-ja, u pajtuan se nuk ka nevojë për strategji shëtitës në këtë periudhë.

Për të lehtesuar një qasje të koordinuar në trajtimin efektiv të gjuhës së urrejtjes, është përgatitur një draft version i Memorandumit të Bashkëpunimit të anëtarëve të Rrjetit për luftimin e gjuhës së urrejtjes në media dhe në internet. Qëllimi kryesor i këtij rrjeti është parandalimi i përhapjes së gjuhës së urrejtjes në sferën publike, forcimi i performancës profesionale dhe etike të veprimtarisë gazetareske dhe ndërgjegjësimi i popullatës së gjerë për pasojat negative të gjuhës së urrejtjes. Memorandumi i bashkëpunimit parashikon formimin e një grapi pune të përbërë nga përfaqësues të të gjithë palëve të përfshira, institucioneve dhe sektorit civil, me detyrime të përcaktuara saktë për të vepruar në kuadër të kompetencave të tyre. Realizimi i aktiviteteve nga ky qëllimprioritar është në vazhdim dhe do të vazhdojë në vazhdimësi. Koordinimi i rregullit të gjitha palëve të interesuara me kompetencë për të adresuar gjuhën e urrejtjes vazhdon përmes takimeve të Rrjetit për luftimin e gjuhës

но и телото за së urrejtjes në media dhe diskutimeve publike me anëtarët e tij. Është përditësuar baza e të dhënave e vendimeve të Këshillit për саморегулација во медиумите исто така е надлежно да реагира во вакви случаи. Во однос на активноста **2.1.1** Креирање стратегија и акциски план на Мрежата за борба против говор на омраза во медиумите, членките на Мрежата, на работилниците што ги организираше ОБСЕ, се согласија дека во овој период нема потреба од дополнителни стратегии. Со цел да се олесни координираниот пристап во ефективното адресирање на говорот на омраза, подготвена е драфт верзија на Меморандум за соработка на членките на Мрежата за борба против говорот на омраза во медиумите и на интернетот. Основната цел на оваа мрежа е превенција на ширењето на говорот на омраза во јавната сфера, зајакнување на

Etikë në Media në Maqedoni (KEMM), në të cilën mund të kërkoen qartë rastet e gjuhës së urrejtjes në media. Duke pasur parasysh se Rrjeti për luftimin e gjuhës së urrejtjes po përballet me mungesë të mbështetjes financiare përfundimin e tij, po zhvillohen bisedime për sigurimin e mjeteve buxhetore, si dhe mjeteve nga bashkëpunëtorët dhe donatorët. Zbatimi i plotë i masës kërkon mbështetje dhe bashkëpunim të fuqishëm të gjithë pjesëmarrësve socialë të përfshirë, veçanërisht mbështetje, udhëzime dhe veprim nga institucionet përgjegjëse.

профессионалното и етичко вршење на новинарската дејност и подигнување на свеста на пошироката популација за негативните последици од говорот на омраза. Меморандумот за соработка предвидува формирање на работна група составена од претставници на сите засегнати страни, институции и граѓански сектор, со точно определени обврски за постапување во рамки на своите надлежности.

Спроведувањето на активностите од оваа приоритетна цел е во тек и ќе продолжи во континуитет. Продолжува редовна координација на сите чинители со надлежност за адресирање на говорот на омраза преку состаноци на Мрежата за борба против говорот на омраза во медиумите и јавни дискусии со нејзините членки.. Ажурирана е базата на

одлуките на Советот за етика во медиумите во Македонија (СЕММ), во коишто јасно може да се пребараат и случаите на говор на омраза во медиумите. Имајќи предвид дека Мрежата за борба против говор на омраза се соочува со отсуство на финансиска поддршка за нејзиното функционирање, се водат разговори со цел да се обезбедат буџетски средства, како и средства од соработници и донатор. За целосна имплементација на мерката потребна е силна поддршка и соработка на сите вклучени општествениот чинители, особено поддршка, насоки и постапување од страна на одговорните институции.

1.3 Приоритетна цел: Надграждане на професионални вештини и земјоделски практики во медиуми и развивање и промоција на

Qëllimi prioritar: Kapacitetet përmirësuarad dhe aftësidhen johuri profesionalë rrituratëpunonjësve etëmediave private dhe zhvillimi i he promovimi i ndërkulturalizmit

Постигнати резултати во Rezultate të arritura në vitin 2022 në drejtim të plotësimit të Qëllimit prioritar 1.3:

**2022 година во насока на
исполнување**

Приоритетна цел 1.3:

Во оваа приоритетна цел за реализације на мерката 1.3.1 Иницирање програми и активности за неформално образование за интеркултурализам и инклузивност во медиумите,

предвидени се две активности. Согласно

Акцискиот план, активноста

1.3.1.1 Синтетизирање и надградба на постоечки курикулуми за едукација за интеркултурализам во медиумите беше планирана да започне во 1 квартал од 2022 година. Додека

активноста 1.3.1.2 Анализа на структурата на вработените во приватните медиуми од аспект на различностите и обуки и поддршка заради доближување до пошироката јавност, оваа

Nëkëtëqëllimprioritarpërrealizimin e masës 1.3.1 Inicimi i programevedheaktivitetevepredukimjoformalpérndërkulturalizëmdhegjithëpërfshirjenëmediajanëparaparëdyaktivitete.Sipas Planit të Veprimit, aktiviteti 1.3.1.1 Sintetizimi dhe përmirësimi i kurrikulave ekzistuese për edukimin ndërkultural në media ishte planifikuar të fillonte në tremujorin e parë të vitit 2022.Ndërsa aktiviteti 1.3.1.2 Analiza e strukturës së punonjësve në mediat private përsa i përket diversitetit dhe trajnimit dhe mbështetjes me qëllim afrimin me publikun e gjërë, ky aktivitet është planifikuar nga tremujori i parë i vitit 2022 deri në fund të Tremujori i tretë i 2022. Këto aktivitete nuk u realizuan për arsyet objektive.

активност е планирана од првиот квартал од 2022 заклучно со 3 квартал 2022 година. Овие активности не се реализирани од објективни причини.

1.4 Приоритетна цел: Збогатени г известување за етничкиот и различности на припадниците на

1.4Qëllimi prioritar: Përmbajtja e pasuruar programore për raportim gjithëpërfshirës për identitetin etnik dhe kulturor dhe diversitetet tjera të pjesëtarëve të tij gjitha komuniteteve në vend

Постигнати резултати во 2022 година во насока на исполнување на Резултатите на врска со приоритетната цел 1.4: Резултатите на врска со приоритетната цел 1.4: Резултатите на врска со приоритетната цел 1.4:

Приоритетна цел 1.4:

Мерката 1.4.1 Поттикнување на продукцијата на содржини во медиумите за афирмација на етничките и културните идентитети и другите различности предвидува Утврдување модели и механизми за поддршка на продукција на содржини од јавен интерес што ги афирмираат етничките и културните идентитети и другите различности. Оваа активност беше планирана да започне Masa 1.4.1 Inkurajimi i prodhimittëpërbajtjevenëmediapërafirmimin identiteteveetnikedhekulturoredhediversitetevetëtjeraparashikonpërcaktimin modelevedhemekanizmavepërtëmbështeturprodhimin përbajtjevemeinterespublikqëafirmonidentitetetnikedhekulturoredhediversitetëtjera. Kyaktivitetishteplanifikuartëfillontenëtremujorin e parëtëvitit 2022 dhetërealizohejderinëtremujorin e tretëtëtenjëjtivit.

во првиот квартал од 2022 и да се реализира заклучно со 3 квартал од истата година.

Активноста не е реализирана со оглед на сèуште актуелната криза, а

најголем

ризик претставуваше обезбедувањето на финансиски средства од буџет или од донаторската заедница за ваков вид на проекти.

Приоритет 2: Јакнење на граѓаните од сите возрасти

Prioriteti 2: Përforcimi i edukimit mediatik te qytetarët e të gjitha moshave

2.1 Приоритетна цел: Изграден содржини поврзани со интереси и говорот на омраза

2.1 Qëllimi prioritar: Ndërgjegja e ndërtuar për kuptim kritik të përmbajtjeve që kanë të bëjnë me ndërkulturalizmin dhe luftën kundër gjuhës së urejtjes

Потребата за медиумската писменост произлегува од фактот што современите средства за масовна комуникација овозможуваат лесно пласирање на дезинформации и

Nevojapërsim immediatikburonngafaktisemjetmodernetëkomunikimmasivlejojnëvendosjen e lehtëtëdezinformatavedhemomanipulimevetëfabrikuarameqëllimtëkeqqëkontaminojnëdiskursinpublikdhemashtrojnëqytetarët.Nëse krijojmë breza që kanë më shumë njohuri dhe aftësi për t'u marrë me lajmet e rreme, do të jemi më të përgatitur për t'i luftuar ato dhe qytetarët do tëjenë në gjendje të analizojnë, të mendojnë në mënyrë kritike dhe të marrin vendime dhe gjykime të pavarura bazuar në fakte.Pikërisht për këtë arsyе arsimimi mediatik dhe pranimi i diversitetit është kyç. Aktivitetet e planifikuara për përbushjen e këtij qëllimiprioritar tashmë janë realizuar dhe realizimi i tyre është evidentuar në raportin për vitin 2021.

злонамерно фабрикувани манипулации кои го контаминираат јавниот дискурс и ги доведуваат граѓаните во заблуда. Ако создадеме генерации коишто имаат повеќе знаења и вештини за справување со лажни вести, ќе бидеме поподгответви за битка со нив, а граѓаните ќе бидат во состојба да анализираат, да размислуваат критички и самостојно да донесат одлуки и судови базирани на факти. Токму затоа е клучна медиумската писменост и прифаќањето на различностите.

Предвидените активности за исполнување на оваа приоритетна цел се претходно реализирани и нивната реализација е евидентирана во извештајот за 2021 година.

2.2 Приоритетна цел: Воведен присовен образовниот систем и неформален

2.2 Qëllimi prioritar: Futja e qasjes së edukimit mediatik në sistemin arsimor dhe arsimin joformal.

Постигнати резултати во Rezultate të arritura në vitin 2022 në drejtim të plotësimit të Qëllimit prioritar 2.2:

**2022 година во насока на
исполнување**

Приоритетна цел 2.2:

Во 2022 година продолжи да се имплементира проектот финансиран од УСАИД за медиумска писменост „Младите размислуваат“, кој ќе се имплементира од страна на ИРЕКС и партнерите на проектот (Македонски институт за медиуми, Институт за комуникациски студии и Младински образовен форум), а поддржан од МОН и БРО. Во рамки на проектот се работи на адаптирање на програмата за медиумска писменост *LearntoDiscern* (Учиме да распознаваме), која ИРЕКС ја спроведува во 17 земји. Со поддршка на експерти од овој проект, МОН и БРО работеа на новите наставни програми во кои е воведена медиумската писменост но и ќе ги изработат наставните

Në vitin 2022, projekti i finansuar nga USAID përedukiminmediatik "YouthThink" vazhdoitëzbatohetnga IREX dhe partnerët e projektit (InstitutiMakedonaspërMedia, InstitutipërStudimetëKomunikimt dhe ForumiArsimorRinor), dhe i mbështetur nga MASHdheBZHA. Në kuadër të projektit, është duke u zhvilluar përshtatja e programit të edukimit mediatic *LearntoDiscern*, (Mësojmë të dallojmë) të cilin IREX e zbaton në 17 vende. Me mbështetjen e ekspertëve të këtij projekti, MASH dhe BZHA kanë punuar në kurrikulat e reja në të cilat është futur edukimimmediatik, por do të zhvillojnë edhe kurrikulat për klasat e tjera të arsimit fillor, të cilat do të përfshijë gjithashtu tema mbi edukimin mediatic dhe kulturën mediaticë dhe të menduarit kritik.

Nga viti shkollor 2022/2023, në mësimdhënie zbatohen planprogramet e reja për klasat e dyta dhe të pesta. Në [programet e reja të gjuhës amtare për klasën e dytë](#) janë parashikuar katër tema/fushanga e cila tema/fusha e katërt është Edukimi Mediatic dhe Kultura Mediaticë. Rezultatet e të nxënët përcaktohen me kurrikulën dhe në fushën e edukimitmediatik dhe kulturës mediaticë përcaktohen katër rezultate: nxënësi dallon dhe rendit lloje të ndryshme medias; kupton mesazhet mediaticë dhe bën dallimin ndërmjet raportimit, reklamimit dhe dhënies së udhëzimeve; identifikon dhe interpretion informacionin dhe mesazhet në përbajtjen mediaticë dhe krijon mesazhe të shkurtra mediaticë për raportim, udhëzim dhe reklamim. Në [programet e reja të gjuhës amtare për klasën e pestë](#) janë parashikuar tri tema/fushanga të cilat tema/fusha e tretë është kultura mediaticë dhe edukimi mediatic. Rezultatet e të nxënët përcaktohen me kurrikulë, dhe në fushën e Kulturës Mediaticë dhe edukimitMediatik, përcaktohen pesë rezultate: nxënësi/nxënësja është i/e aftë të dallojë media tradicionale nga ata digitale dhe të sqarojë përparësitë dhe mungesat e tyre; të dallojë fakte dhe mendime në përbajtjet mediaticë dhe të krijojë përbajtje mediaticë duke përdorur fakte dhe mendime si dhe mënyra të thjeshta për verifikimin e informacioneve dhe fotografive nga interneti; nxënësi/nxënësja zhvillon vetëdije për pasojat nga përdorimi i tepër i rrjeteve sociale dhe për nevojën verifikimit të informacioneve në internet dhe rrjete sociale. Në maj dhe gusht të vitin 2022 u organizuan trajnime përedukiminmediatik. 105 mësues-trajnues e shpërndanë trajnimin për 2,785 arsimtarët e arsimtarët e fillor ngaklasa e II-tëdhe V-të e të gjithagjuhëvetëmësimdhëni esnëmbarëvendin (në bashkëpunim me BZH Ajanë organizuargjithsej 119 trajnime).

програми за останатите одделенија во основно образование, во кои исто така ќе бидат внесени теми за медиумска писменост, медиумска култура и критичко размислување. Од учебната 2022/2023 година во настава се применуваат новите наставни програми за второ и петто одделение. Во новите наставни програми по мајчин јазик за второ одделение предвидени се четири теми/подрачја од кои четвртата тема/подрачје е Медиумска писменост и медиумска култура. Со наставната програма се утврдени и резултати за учење, а во подрачјето Медиумска писменост и медумска култура уредени се четири резултати: ученикот/ученичката разликува и наведува различни видови на медиуми; ги разбира медиумските пораки и прави

Nëmuajindhjetorjanëhartuar planprogramet e reja përgjuhënamtare përklasën e tretë, tëcilat do tëaplikohennësim ngaviti akademik 2023/2024. Atyjanëparaparëkatërtëma/fusha, ngatëcilat temëma/fusha e katërtështë Edukimimmediatikdhëkulturamediatike. Me programin mësimorjanëpërcaktuaredherezultate përmësim, dhenëfushën e edukimitmediatikdhë cultures mediatike janëregulluar pesë rezultate: nxënësi/nxënësjaështëi/e aftëtë jape shembuj përtësuar/ përshkruar se simediatndikojnëndajpërdoruesve; tësvarojë se sitëpërdoretnëmënyrëtësigurtëtelefonicelularpërqasjetë informacione ve perms aplikacioneve; tékérkojëdhetëgjejë informacionetënevojshmenë internet perms fjalëvekyce; tékrijojëpërbajtje mediati ketëthjeshta me ndërlidhjetë tekstit me ilustrime. Në vitin 2022 ështëbërëvlerësimi i njohurivedhe aftësivitetënxënësvetëklasëssëtretëpëreduku minmediatik nga Qendra Shtetërore e Provimeve (QSHP) sipas përbërëse e Vlerësimit Kombëtar në vitin aktual. Raporti përfundimtar pritët jetëgatinë nëntor 2023. Përveçlendëvetëdetyrueshmenëmësimdhënie, sipas Konceptit të ripërsimini Bazë, ngakla së katërt futene dhëndët me zgjedhjefalas.

Përkëtë, BZA përgatitit një Udhëzues përlendëtzgjedhore, cilioni ron parimet udhëzueset lëndëvezgjedhore, mënyrën e përcaktimi télëndëvezgjedhorenëshkollë, përgatitjen e kurrikulëspërlendëtzgjedhore, përzgjedhjendhe organizimin e tyre, planifikim i dhërealizimi i mësimdhënieve, sidhemënyra e monitorimit dhe vlerësimi i arritjeve tënësve.

Mendim kritik, edukim immediatik, kulturamediatike, ndërtëtjera, duhet të zhvillohen përmes lëndëve me zgjedhjet e lirë. Në fushën e arsimit télartë, 4 fakultetë morën grant nëkuadërtë projektit "Tërinjtëmendojnë" përintegrimin e edukimitmediatik në programet studimore.

Në vitin 2022, u botua edicioni i dyti i KAIROS, një revistë shkencore përeduku minmediatik. Në pjesëne arsimi jo formal, 22 kluber i noret e krijuar anga Forumi Arsimor Rinor (FAR) kanë integruar edukim immediatik në kurrikulen e tyre, e cila po zbatohet përreth 1000 nxënëstësh kollave të mesmengaj gjithë vendin në sesione javore dy- orëshendërmjet periudhës së teto rit 2022-2023. Përgadite tñjë Doracak përeduku minmediatik përprindërit/kujdestarë, idestinuar përprindërit/kujdestarët e fëmijëvetëmoshës 5-10 vjeç (pritët pëpublikohet në fillim të vitit 2023).

разлика помеѓу известување, рекламирање и давање упатства; идентификува и толкува информации и пораки во медиумски содржини и креира куси медиумски пораки за известување, за давање упатства и за рекламирање.

Во [новите наставни програми по мајчин јазик за петто](#)

[одделение](#) предвидени се три теми/подрачја од кои третата тема/подрачје е Медиумска култура и медиумска писменост. Со наставната програма се утврдени и резултати за учење, а во подрачјето Медиумска култура и медиумска писменост уредени се пет резултати: ученикот/ученичката е способен/способна да прави разлика меѓу традиционални и дигитални медиуми и да ги објаснува нивните предности и недостатоци; да разликува факти и мислења во

медиуските содржини и да креира медиумски содржини со користење факти и мислења и да користи едноставни начини за верификување на информации и фотографии од интернет; ученикот/ученичката развива свесност за последиците од претерано користење на социјалните мрежи и за потребата од проверка на вистинитоста на информациите на интернет и на социјалните мрежи. Во месец мај и август 2022 беа организирани обуки за медиумска писменост. 105 наставници-обучувачи ја дисеминираа обуката на 2.785 наставници од основно образование од 2-ро и 5-то одделение од сите наставни јазици низ државата (во соработка со БРО беа организирани вкупно 119 обуки). Во месец декември изработени се и [нови наставни програми за мајчин](#)

јазик за трето одделение кои ќе се применуваат во настава од учебната 2023/2024. Во нив се предвидени четири теми/подрачја од кои четвртата тема/подрачје е Медиумска писменост и медиумска култура. Со наставната програма се утврдени и резултати за учење, а во подрачјето Медиумска писменост и медиумска култура уредени се пет резултати: ученикот/ученичката е способен/способна да наведува примери за да објасни/опише како медиумите влијаат врз корисниците; да објасни како безбедно се користи мобилен телефон за пристап до информации преку апликации; да пребарува и наоѓа потребни информации на интернет преку користење клучни зборови; да креира едноставни медиумски содржини со поврзување текст со

илюстрации. Во 2022 г. споведено е оценувањето на знаењата и вештините на третоодделенците за медиумска писменост од страна на Државниот испитен центар (ДИЦ) како составен дел на Националното оценување во тековната година. Конечниот извештај се очекува да биде готов во месец ноември 2023г. Покрај

задолжителните предмети во настава, согласно новата Концепција за основно образование , се воведуваат и слободни изборни предмети од четврто одделение. За таа цел од страна на БРО изготвен е Водич за слободни изборни предмети во кој се дадени водечките принципи на слободните изборни предмети, начинот на определување на слободните изборни предмети во училиштето, изработката на наставните

програми за изборните предмети, изборот и организацијата на слободните изборни предмети, планирањето и реализацијата на наставата, како и начинот на следење и оценување на постигањата на учениците. Преку слободните изборни предмети меѓудругото треба да се развива и критичкото размислување, медиумската писменост, медиумската култура.. Во делот на високото образование 4 факултети добија грант во рамки на проектот „Младите размислуваат“ за интегрирање на медиумската писменост во студиските програми. Во 2022 година излезе второто издание на KAIROS, научно списание за медиумска писменост. Во делот на неформално образование 22 младински клубови формирани од страна на Младинскиот образовен

форум (МОФ) ја интегрираа медиумската писменост во нивниот наставен план кој се спроведува за околу 1000 средношколци од целата земја во двочасовни неделни сесии во периодот од октомври 2022 до јуни 2023 година. Се подготвува Прирачник за медиумска писменост за родители/негуватели наменет за родители/негуватели на деца на возраст од 5-10 години (се очекува да биде објавен на почетокот на 2023 година).

Мерката 2.2.2 Иницирање и поттикнување заеднички активности за училиштата, медиумите и граѓанскиот сектор предвидува реализација на следните активности:

2.1. Посети на редакции за учениците од основните и средните училишта

2.2. Работилници за градење

Masa 2.2.2 Nisjadhixitja e aktivitetevetërbashkëtapërshkollat, mediandhesektorincivilparashikonrealizimin e aktivitetevetëmëposhtme:

2.1. Vizitanëredaksipërnxënësit e shkollave filloredhetëmesme.

2.2. Punëtori për ngritjen e vetëdijes kritike me gazetarë – instruktorë

критичка свест со новинари –
инструктори

2.3. Креирање заеднички 2.3. Krijimi i produktevetëpër bashkëtanga ekipet e studentëve
продукти од ТИМОВИ на
ученици

Овие активности беа со Кётоактивите и vonuanpërshkaktësituatësme epideminë e Covid 19 dhendalime vetëgrupime veprezencëfizike. Afatet e одложени рокови заради состојбата со епидемијата од ковид 19 и забраната за групирање со физичко присуство. Новите предвидени рокови беа во рамки на 1 квартал 2022 година. Активностите не се реализирани.

**2. ПРЕДИЗВИЦИ И
РИЗИЦИ ВО ТЕКОТ НА
СПРОВЕДУВАЊЕТО
НА АКЦИСКИОТ ПЛАН
СО ПРЕПОРАКИ**

Недоволната и ненавремена ангажираност на вклучените страни е една од причините за доцнење при реализација на одредени мерки и активности, како и недостаток на соработка меѓу вклучените страни.

2 SFIDAT DHE RREZIQUET GJATË ZBATIMIT TË PLANIT TË VEPRIMIT ME REKOMANDIME

Angazhimi i pamjaftueshëmdhejo në kohë i palëvetëpër fshiraështënjëngaarsyet e vonesësnë zbatimin e masavedhe aktivitetevetëcaktuara, sidhemungesëssë bashkëpunimit ndërmjet palëvetëpër fshira. Sfida më e madhe mbetet demokratizimi dhe reformimi i Radio Televizionit Kombëtar, duke qenë se kemi një Këshill Programi dhe Menaxhment me mandat të skaduar dhe në Kuvendin e RMV procesi është ende i bllokuar dhe nuk është prioritet, zgjedhja e anëtarëve të rinj të Këshilli i RTM-së dhe Këshilli i ASHAAV. Qeveria do të vazhdojë t'i bëjë apel deputetëve që të riaktivizojnë dhe finalizojnë sa më shpejt këtë proces. Disa nga aktivitetet zhvillohen në mënyrë të vazhdueshme, e disa kryhen në vazhdimësi, ndërsa disa aktivitete kërkojnë një periudhë më të gjatë për zbatimin e masave në tërësi. Gjithashtu, viti 2022 ishte një vit me shumë sfida, me një situatë të ndërlikuar sociale ndërkombëtare dhe të brendshme të kushtëzuar nga kriza financiare dhe energjetike, prandaj disa nga

Најголем предизвик останува активитетет е planifikuara u vonuan dhe disa mbetën të parealizuara.Në bazë të analizave të mëparshme dhe përvojave të fituara, демократизацијата и disa nga aktivitetet e parealizuara duhet të përfshihen në kornizën e re strategjike dhe të sigurohen fonde të mjaftueshme për реформата на Националната realizimin e plotë të synimeve të përcaktuara.

радио телевизија , со оглед на тоа што имаме Програмски совет и менаџмент со истечен мандат, а во Собранието на РСМ сеуште е блокиран процесот и не претставува приоритет, изборот на нови членови на Советот на МРТ и Советот на ААБМУ. Владата ќе продолжи да апелира до пратениците, повторно да го активираат и што пос코ро да го финализаат овој процес. Дел од активностите се одвиваат тековно, а дел се реализираат во континуитет, додека за одредени активности е потребен подолг рок за реализација на мерките во целост. Дополнително, 2022 година беше година со многу предизвици, со сложена меѓународна и домашна општествена ситуација условена од финансиската и

енергетската криза, затоа дел од планираните активности доцнат, а дел останаа нереализирани. Врз база на досегашната анализа и стекнатите искуства, дел од нереализираните активности треба да се вклучат во новата стратешка рамка и да се обезбедат доволно средства во функција на целосно остварување на зацртаните цели.

3. ТАБЕЛАРЕН ПРЕГЛЕД НА СПРОВЕДЕНИТЕ МЕРКИ И АКТИВНОСТИ ВО РАМКИ НА ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТА МЕДИУМИ/ PASQYRË TABELARE E MASAVE DHE AKTIVITETEVETË ZBATUARA NË KUADËR TË FUSHËS PRIORITARE TË MEDIAVE

Активност/мерка предвидена за реализација во 2022 согласно Акцискиот план/ Aktiviteti/masa e planifikuar për zbatim në vitin 2022 sipas Planit të Vepërimit	Статус на реализација/ Statusi i realizimit	Кратко ображение/Arsyetim i shkurtër
Приоритет 1: Унапредување на медиумскиот простор во функција на навремено, непристрасно и објективно информирање на граѓаните, промовирање и развој на интеркултурализмот и медиумскиот плурализам/ Prioriteti 1: Avancimi i hapësirës mediatike si funksion i informimit në kohë, të paanshëm dhe objektiv të qytetarëve, promovimi dhe zhvillimi i ndërkulturalizmit dhe pluralizmit mediistik		
Анализа и проценка на капацитетите на редакциите за интеркултурно известување и на потребите за обука и дообука на новинарите и медиумските работници во НРТ за интеркултурно известување /	Нереализирано/ Nuk është realizuar	

Analiza dhe vlerësimi i kapaciteteve të redaksive për raportim ndërkulturor dhe nevojave për trajnim dhe trajnim të mëtejshëm të gazetarëve dhe punonjësve të medias në RTN për raportim ndërkulturor.		
Утврдување модели со вклучување на сите засегнати страни во областа на развојот на интеркултурализмот и борбата против говорот на омраза/ Krijimi i modeleve që përfshijnë të gjitha palët e interesuara në fushën e zhvillimit të ndërkulturalizmit dhe luftës kundër gjuhës së urejtjes	Нереализирано/ Nuk është realizuar	
Организирање и испорака на обуки од областа на интеркултурализмот и борбата против говорот на омраза/ Organizimi dhe mbajtja e trajnimeve në fushën e ndërkulturalizmit dhe luftës kundër gjuhës së urejtjes	Нереализирано/ Nuk është realizuar	
Дополнување на Етичкиот кодекс и/или креирање правила и принципи за афирмација на интеркултурализмот/ Plotësimi i Kodit të Etikës dhe/ose krijimi i rregullave dhe parimeve për afirmimin e ndërkulturalizmit	Нереализирано/ Nuk është realizuar	
Зајакнување на капацитетите на новинарите и медиумските работници во програмскиот сервис на албански јазик и во редакциите на турски, ромски, влашки, српски и босански јазик преку нови вработувања и обуки, вклучувајќи и креирање мултијазични содржини / Forcimi i kapaciteteve të gazetarëve dhe punonjësve të medias në shërbimin programor në gjuhën shqipe dhe në redaksinë në gjuhën turke, rome, vllahe, serbe dhe boshnjake përmes punësimeve dhe trajnimeve të reja, duke përfshirë krijimin e përbajtjeve shumëgjuhëshe.	во тек/нë proces	
Креирање модели за соработка меѓу редакциите на во НРТ со цел да се афирмира интеркултурализмот/ Krijimi i modeleve të bashkëpunimit ndërmjet redaksive të RTN-së për afirmimin e ndërkulturalizmit	Нереализирано/ Nuk është realizuar	
Креирање стратегија и акциски план на Мрежата за борба против говор на омраза во медиумите / Krijimi i një strategje dhe plani veprimi të Rrjetit për Luftimin e Gjuhës së Urrejtjes në Media	редефинирана и реализирана/ripercaktuar dhe realizuar	
Соработка и координација на членките на Мрежата во едукацијата за препознавање и адресирање на говорот на омраза во медиумите /	во тек континуирано/ Në vazhdimësi	

Bashkëpunimi dhe koordinimi i anëtarëve të Rrjetit në edukimin për njojjen dhe adresimin e gjuhës së urrejtjes në media		
Одговорните институции да објавуваат редовни периодични извештаи во врска со нивните активности во оваа област / Institutionet përgjegjëset e publikojnë raportet e reguluar të periodikës së aktivitetet e tyre në këtë fushë	во тек континуирано/ Në vazhdimësi	
Синтетизирање и надградба на постоечки курикулуми за едукација за интеркултурализам во медиумите/ Sintetizimi është përmirësimi i kurrikulave eekzistuese përedukimin ndërkultural në media	Нереализирано/ Nuk është realizuar	
Анализа на структурата на вработените во приватните медиуми од аспект на различностите и обуки и поддршка заради доближување до пошироката јавност / Analiza e strukturës së punonjësve në mediat private nga aspekti i diversitetit dhe trajnimit dhe mbështetjes me qëllim afrimin me publikun e gjerë	Нереализирано/ Nuk është realizuar	
Утврдување модели и механизми за поддршка на продукција на содржини од јавен интерес што ги афирмираат етничките и културните идентитети и другите различности / Përcaktimi i modeleve dhe mekanizmave për të mbështetur prodhimin e përbajtjeve me interes publik që afirmojnë identitetet etnike dhe kulturore dhe diversitetet tjerë	Нереализирано/ Nuk është realizuar	
Приоритет 2: Јакнење на медиумската писменост кај граѓаните од сите возрасти / Prioriteti 2: Forcimi i njohurive mediatike tek qytetarët e të gjitha moshave		
Анализа на досегашните практики за едукација за интеркултурализам преку иницијативите за медиумска писменост на граѓаните/ Analiza e praktikave aktuale për edukimin ndërkulturalist përmes iniciativave për edukimin mediatik të qytetarëve	Реализирано/ E realizuar	
Креирање база/регистар на ресурси со практики и модули за обука за медиумска писменост и регистар на актери/чинители во оваа сфера / Krijimi i një baze/regjistri burimesh me praktika dhe module për trajnim të njohurive mediatike dhe regjistër i aktorëve/pjesëmarrësve në këtë sferë	Реализирано/ E realizuar	
Анализа на наставните програми од различни предмети од аспект на интеркултурните компетенции/ Analiza e kurrikulave të lëndëve të ndryshme nga aspekti i kompetencave	Реализирано/ E realizuar	

ndërkulturore		
Изработка на нови наставни програми (сукцесивно почнувајќи од прво и четврто одделение од учебната 2021/2022 година) во кои ќе бидат инкорпорирани трансверзални компетенции за медиумска писменост и интеркултурализам согласно Националните стандарди за постигањата на учениците/ Përparim i programeve të reja arsimore (duke filluar nga klasa e parë dhe e katërt e vitit shkollor 2021/2022), të cilat do të përfshijnë kompetenca tërthore për edukimin mediatik dhe ndërkulturalizmin sipas Standardeve Kombëtare për arritjet e studentëve.	во тек/ në rrjedhë	
Спроведување обуки за наставници за новите наставни програми/ Kryerja e trajnimeve të mësuesve për kurrikulat (programet mësimore) e reja.	Реализирано/ E realizuar	
Изработка на прирачници за наставници и дидактички материјали во печатена или електронска форма за новите наставни програми во кои ќе бидат вклучени елементи за медиумска писменост, интеркултурализам и почитување на различностите/ Krijimi i doracakëve për mësuesit dhe materialeve didaktike në formë të shtypur ose elektronike për kurrikulat e reja që do të përfshijnë elemente të edukimit mediatik, ndërkulturalizmit dhe respektit për diversitetin	реализирано/ E realizuar	
Посети на редакции за учениците од основните и средните училишта/ Vizita në redaksi për nxënësit e shkollave fillore dhe të mesme.	Нереализирано/ Nuk është realizuar	
Работилници за градење критичка свест со новинари – инструктори/ Punëtori për ngritjen e vetëdijes kritike me gazetarë – instrukturë	Нереализирано/Nuk është realizuar	
Креирање заеднички продукти од тимови на ученици/ Krijimi i produkteve të përbashkëta nga ekipet e studentëve.	Нереализирано/ Nuk është realizuar	